

Městská knihovna v Praze

Dva divoši

Ernest Thompson Seton

Praha

2017

e-kniha

Městská knihovna v Praze

Půjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

Zpřístupujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

Pořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Dva divoši

Dobrodružství dvou chlapců,
kteří se učili žít jako indiáni

Ernest Thompson Seton

Znění tohoto textu vychází z díla [Dva divoši](#) tak, jak bylo vydáno v Brně nakladatelstvím Computer Press v roce 2005.

§

Text díla (Ernest Thompson Seton: Dva divoši), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 4. 8. 2017.

OBSAH

ČÁST I Glenyan a Yan	8
I Jiskřička naděje	9
II Jaro	12
III Starší a mladší bratr.....	14
IV Kniha	16
V Cizinec bez límečku.....	20
VI Glenyan.....	26
VII Srub	28
VIII Počátky lesní moudrosti	32
IX Stopy	38
X Biddyina troška do mlýna.....	41
XI Plicní balzám	44
XII Krize	49
XIII Rys.....	53
XIV Pěna.....	57
ČÁST II Sanger a Sam	60
I Nový domov	61
II Sam.....	66
III Vigvam.....	70
IV Sangerská čarodějka.....	79
V Caleb.....	85
VI Výroba týpí.....	91
VII Klidný podvečer.....	96
VIII Posvátný oheň	102
IX Luky a šípy	109
X Přehrada	118
XI Yan a čarodějnice	125
XII Hostina u čarodějnice	134
XIII Nepřátelský zvěd	138
XIV Hádka	146
XV Minnie uzavírá mír	152

ČÁST III V lese	157
I Skutečně v lese	158
II První noc a ráno	165
III Chromý válečník a album v blátě.....	169
IV „Vymraždění“ bledých tváří.....	177
V Lov na jelena.....	180
VI Válečná čelenka, týpí a vynikající činy	187
VII Tábornická moudrost	200
VIII Indiánský buben	203
IX Kočka a skunk	208
X Dobrodružství veverčí rodiny	214
XI Jak pozorovat obyvatele lesa.....	218
XII Indiánská znamení a co má člověk dělat, když zabloudí	225
XIII Vydělávání kůží a výroba mokasínů.....	230
XIV Calebova filozofie	236
XV Raftenova návštěva.....	239
XVI Jak Yan poznával na dálku kachny	243
XVII Samův skvělý výkon.....	251
XVIII Výři a noční škola.....	254
XIX Zkouška odvahy.....	262
XX Bílý revolver	269
XXI Guyovo vítězství	274
XXII Lov na mývala.....	281
XXIII Kvílení duchů a obrovský noční zloděj.....	290
XXIV Sokolí oko si žádá další grand coup	299
XXV Čtyřprstý tulák.....	305
XXVI Caleb získává zpět svou farmu	311
XXVII Nepřátelský kmen.....	316
XXVIII Lesní moudrost bílého muže	320
XXIX Dlouhý močál.....	324
XXX Nový druh mývala	334
XXXI Na starém tábořišti	341
XXXII Nový válečný náčelník	343

LESNÍ MOUDROSTI
od člověka, který jí vděčí za mnoho radostí.

ČÁST I

Glenyan a Yan

I

Jiskřička naděje

Protože jsem poznal muka žízně, rád bych vykopal studnu, aby i ostatní mohli pít.

Yan se svým vášnivým zájmem o indiány a život v divočině podobal ostatním dvanáctiletým chlapcům, ale od většiny z nich se lišil tím, že jeho tato vášeň nikdy neopustila. Vlastně jak vyrůstal, stále nadšeněji sbíral útržky lesní moudrosti a indiánských tradic, které ho těšily jako malého chlapce.

Na Yanova otce dolehly těžké časy. Byl sice poctivý a kultivovaný, ale líný – v práci neuspěl. K ostatním se choval přívětivě, na rodinu byl přísný. Nikdy ho nezajímala záliba jeho syna o život v lesích, a když usoudil, že by chlapci mohla překážet při učení, zakázal mu ji úplně.

Rozhodně však nebyl žádný důvod obviňovat Yana, že zanedbává školu. Byl premiantem třídy, třebaže s ním chodili i chlapci starší než on. Rád četl, avšak nejbližší mu byly knížky týkající se přírodních věd a indiánských dovedností. Ne že by jich měl hodně – za oněch časů se jich moc nevydávalo a veřejná knihovna nabízela jen ubohý výběr. *Lloydovy skandinávské lovy*, *Grayovu botaniku* a jeden nebo dva romány od Jamese Fenimora Coopera, to bylo vše, a Yan je miloval. Většinou byl Yan zakřiknutý a poslušný hoch, ale nerozumný příkaz, aby se vzdal něčeho, co mu bylo tak drahé, u něj vyvolal vzdor – hodného chlapce proměnil v neposlušného. Svého otce se příliš bál, než aby ho zjevně neuposlechl, ale při každé vhodné příležitosti vyklouzl do polí a lesů a každý nový pták nebo rostlina, které objevil, v něm vyvolávaly vzrušení, radost spojenou se smutkem – smutkem z toho, že neznal jejich jména a neměl ani možnost se o nich něco dozvědět.

Ze všeho nejvíc se zajímal o zvířata, a proto bývala jeho cesta do školy a ze školy značně křivolaká. Několikrát přecházel ulici, protože tak mohl projít kolem okna, na kterém visela reklama na šampaňské. Na ní dva teriéři honili kysu. Přímo naproti pak stála trafika, kde

měli ve výloze nádhernou sošku slona s nákladem tabáku. O kousek dál byl obchod s loveckými potřebami, kde občas mívali vystavené kachny a pokaždé nejméně jednu vycpanou jelení hlavu. A za ním kožešnictví s nádherným vycpaným medvědem. Na jiném místě byl k vidění pes z nájemní stáje, o němž se povídalo, že zakousl mývala, a na dalším místě Jervieho ulice stál domek s vysokou verandou, pod kterou si prý kdysi drželi na řetěze medvěda. Yan medvěda nikdy neviděl, šelma byla pryč už několik let, nicméně cesta kolem mu přesto činila potěšení. A na rohu Pembertonovy a Široké ulice byl podle klukovské tradice před lety zabit skunk a za deštivých nocí ho ještě bylo cítit. Když za deštivého večera procházel Yan kolem, vždycky se tu zastavil, čichal a těšil se ze skunkova pachu. Třebaže se z toho nakonec vyklubala prosakující žumpa, Yanovi to nikdy nemohlo pokažit potěšení, které tady původně nacházel.

Tyto své slabůstky nemohl Yan nijak omluvit. Když se ho starší bratr snažil přivést ke „zdravému rozumu“, červenal se hanbou. Prostě věděl, že ho tyto věci fascinují.

Ale vrcholem všeho byl obchod s vycpanými zvířaty na Hlavní ulici. Patřil jistému panu Sanderovi. Yan před výlohou strávil, podtrženo a sečteno, několik týdnů s nosem přitisknutým na sklo a okouzleně hleděl dovnitř. Ve výloze bylo několik zuřivě se šklebících liščích a kočičích hlav a asi padesát nádherně vycpaných ptáků. Příroda tady mohla získat několik cenných rad, jak předvést své peří v celé jeho kráse. Jeden pták vypadal úchvatněji než druhý.

Exemplářů tu bylo asi padesát a dvanáct z nich mělo dokonce štítky se jménem, protože kdysi byly poslány na každoroční trh spojený s výstavou zemědělských výrobků a hospodářských zvířat.

orlovec říční
jeřábek červený
rybařík proužkovaný
bukač severoamerický
sojka chocholatá
datel zlatý

kardinál růžovoprký
sýc americký
drozd lesní
vlhovec baltimorský
tangara šarlatová
* * * * *

„Yan okouzleně hleděl do výlohy.“

Ty štítky mu byly drahé a ptáci spolu se svými jmény se mu vryli hluboko do paměti. Stali se příspěvkem k jeho znalostem o lese, třebaže názvy nebyly tak docela bez chyb. Údajný drozd lesní totiž vůbec nebyl drozdem lesním, neboť se z něj vyklubal drozd rezavoocasý. Posledním ptákem na seznamu byl dlouhoocasý hnědavý pták s bílou hrudí. Štítek byl umístěn tak, že ho Yan zvenčí nedokázal přečíst, a tak jednou z jeho oblíbených každodenních činností bylo přesvědčit se, zda štítek není otočený do výlohy. Nedočkal se a jméno ptáka nikdy nezjistil.

Uběhl asi rok a Yan vymyslel zoufalý plán. Nešlo o nic menšího než *zajít dovnitř*. Několik měsíců mu trvalo, než sebral odvahu, protože byl nesmírně plachý a nsmělý, ale tolik po tom toužil! Kdyby prostě otevřeně zašel do obchodu a zeptal se, nejspíš by se směl podívat na všechno, ale on se neodvážil. Doma byl vychováván přísně. Vybral si tedy nejzvláštnějšího ptáčka ve výloze – sýce amerického – zařal zuby a vstoupil. Jak děsivě zařinčel kravský zvonec nade dveřmi! Následovalo však ještě děsivější ticho. Nakonec se ozvaly kroky a přišel sám majitel.

„Kolik-kolik-kolik stojí ta sova?“

„Dva dolary.“

V té chvíli Yana opustila odvaha. Utekl. I kdyby to bylo deset centů, bylo by to zcela mimo jeho možnosti. Skoro ani neslyšel, co prodavač říká. Vyběhl ven s nejasným pocitem, že se ocitl v nebi, ale nebyl hoden toho, aby směl zůstat. Ze všech těch nádherných věcí kolem sebe vůbec nic neviděl.

II Jaro

Yan si liboval v siláckých skutcích, ač nebyl žádný silák. Byl by raději Samsonem než Mojžíšem, Héraklem než Apollónem. Veškeré jeho záliby se točily kolem divokých zvířat a života v divočině. Každým rokem, když přišlo jaro, se ho zmocnila touha vyrazit někam

pryč. Když začátkem března zakrákala první vrána, byl vzrušením bez sebe. Avšak když s hlasitým kejháním zamířilo k severu hejno divokých husí, úplně se mu z toho rozbouřila krev. Toužil letět s nimi. Kdykoliv se objevil nový pták nebo zvíře, zasvrbělo ho kolem páteře a na šíji, jako kdyby měl hřívu a ta se mu ježila. Jak rostl, sílil i tento pocit.

Všichni jeho spolužáci říkali, že mají jaro „rádi“, některá děvčata dokonce tvrdila, že je „milují“, ale když jaro konečně přišlo, žádný z nich nedokázal pochopit ten divoký lesk, jenž se objevil v Yanových očích. Jakmile jednou jaro zavolalo, vnímal je všemi smysly. Míval ruměnc ve tvářích, zrychlený dech a neklidnou touhu něco dělat. Školní pravidla ho rozčilovala, až to občas hraničilo se vzpourou, překypoval nervózní energií, cítil žízeň po krvi, toužil utíkat, rozběhnout se k severu.

Vítr, obloha i země byly plné vzruchů. Všude zazníval křik, ale žádná slova. Celý svět se probouzel. Z křiku divokých husí se mu rozbušilo srdce. Všechno ho ale velice mátl, protože nechápal, proč je tak vzrušený. Kolem něj zaznívaly hlasy, které nemohl slyšet, byly to zprávy, jež nedokázal přechít. Hotové zmatení jazyků. On pouze toužil vyrazit na cesty.

„Kdybych tak mohl pryč! Kdybych – kdybych – ach, bože!“ koktal, když nemohl najít vhodné slovo. A pak se vrhl na nějakou mez a zakouzl se do snůtek, které se mu ocitly na dosah. Třásl se a žasl sám nad sebou.

Jen jedna věc mu zabránila udělat něco bláznivého a sebevražedného, jako třeba připojit se k nějaké potulné tlupě indiánů na severu nebo cikánů někde poblíž, a to byla pevná ruka jeho otce.

III

Starší a mladší bratr

Yan měl několik bratrů, ale pro jeho život byli nejdůležitější dva z nich, kteří mu byli věkově nejbliž. Rad byl o dva roky starší, silák pyšníci se svým „zdravým rozumem“. Třebaže byl o tolik starší, ve škole za Yanem zaostával. Velice mu to vadilo a při každé příležitosti k smrti rád předváděl svou sílu. Byl silně věřící a v životě i mluvě si dával velký pozor, aby všechno dělal správně. Nikdy nevykouřil jedinou cigaretu, nezalhal ani neřekl „sákryš“ nebo „zatračené“. Byl odvážný a vytrvalý, ale chladný a tvrdý, naprosto postrádal lidskost a v žilách měl snad místo krve vodu. Už jako chlapec se chlubil tím, že nemá žádné záliby, že věří ve zdravý rozum, že říká věci na rovinu a nepoužil by dvě slova, kde jedno docela postačí. Byl nadprůměrně inteligentní, avšak tolik toužil po tom, aby ho lidé považovali za neobyčejně prozíravého, bystrého a neovlivněného pocity, že pro něj nic nebylo příliš kruté, pokud to odpovídalo jeho přisvojené povaze. Nebyl zvlášť sobecký, a přece sobeckost předstíral jen proto, aby o něm lidé důležitě a obdivně říkali: „Není úžasný? Jak ten se o sebe umí postarat!“ Ta trocha lidské vroucnosti, která v něm byla, brzy vyprchala, a jak dospíval, dosáhl pouze toho, že ho ostatní měli v lásce stále méně.

Jeho vztah k Yanovi lze ukázat na jednom příkladě.

Yan se jednoho dne plazil pod domem v mezeře mezi podlahou a zemí. Prostor byl plný pavučin. Nádherný pocit, že je na průzkumné výpravě, ho vedl stále dál (nakonec až k pořádnému výprasku za to, že si ušpinil šaty), až po straně objevil dutý prostor, kde se mohl téměř zpříma postavit. Okamžitě přišel s dalším ze svých plánů – chtěl si tu udělat tajnou, nebo aspoň soukromou dílnu. Věděl, že kdyby požádal o dovolení, nedostal by je, ale kdyby do toho šli spolu s Radem, mohla by žádost projít díky tomu, jak Rad všem neustále troufale opakoval, že má zdravý rozum. Rada

nápad kupodivu zaujal, ale byl si jistý, že by za otcem neměli chodit oba. On to prý lépe zvládne sám, a také zvládl.

Pustili se do práce. Nejdřív museli prostor zvětšit z jednoho metru na dva a vyhrabat hlínu. Zabralo jim to mnoho dní. Yan tam pracoval každý den, sotva přišel ze školy. Rad měl vždycky plno důvodů, proč se k němu nemůže připojit. Když už byl prostor velký třikrát čtyři metry, potřebovali prkna na obložení a na podlahu. Řezivo bylo velmi laciné, o podřadnější prkna stačilo jen požádat. Yan jich našel a nanosil dostatek, aby to na dílničku stačilo. Rad byl schopný tesař a nyní se ujal práce. Po večerech pracovali spolu. Yan s nadšením probíral všechny možné plány – co všechno budou v dílně dělat, až bude hotová – jak by si mohli časem obstarat lupenkovou pilku a vyřezávat rámy na obrazy, a tak si vydělat nějaké peníze. Rad odpovídal brčením nebo občas pronesl nějaký citát z Písma – jak u něj bylo obvyklé. Každý den Yanovi oznámil, co je zapotřebí udělat, zatímco on bude pryč.

Konečně byly stěny hotové. Na jedné straně dokonce udělali okénko a naproti dveře na zámek. Taková radost! Yan zářil štěstím a pýchou, protože uskutečnil svůj plán. Zametl podlahu, aby mohli dokončení dílny oslavit, a s uspokojením se posadil na lavici. Vtom Rad znenadání řekl: „Teď to tu zamknu.“ Znělo to příjemně důležitě. Yan vyšel ven. Rad zamkl dveře, klíč dal do kapsy, obrátil se a s chladným důrazem prohlásil: „Odted' se drž od mojí dílny dál. Ty na ni nemáš žádné právo. Je má. Já dostal povolení si ji udělat.“ To všechno mohl dokázat a také dokázal.

Alner, nejmladší z dětí, byl o osmnáct měsíců mladší než Yan. Oba chlapci byli přibližně stejně velcí, avšak tady veškerá podobnost končila. Smyslem Alnerova života bylo mít oblečení podle poslední módy. Jednou překvapil svou matku, když k dětské modlitbě přidal smrtelně vážně míněnou prosbu: „Prosím, Bože, ať jsem ze všech největší švihák pro slávu Ježíše Krista.“ Jeho slabostí byla marnivost a hříchem lenost.

Lichotkami jej bylo možné přimět k čemukoliv, co nevyžadovalo žádnou práci. Chtěl se stát slavným. Nesmírně toužil po tom, aby si na něj lidé obdivně ukazovali, protože byl v něčem proslulý – nezáleželo mu na tom, v čem to bude, hlavně když si na něj budou lidé ukazovat. Ale netušil, jak by toho mohl dosáhnout. Učení mu příliš nešlo. Ve škole byl o tři ročníky níž než Yan a nejhorší ve třídě. Do školy odcházeli každý den spolu, protože jim to otec přikázal, ale málokdy tam společně dorazili. Neměli pranic společného. Yan byl dobrosrdečný, nadšený, upřímný a energický, ale zároveň velmi vášnivý a nevladatelný. Snadno se rozčílil, ale vztek ho vždy rychle přešel a následovala stejně prudká, leč přesně opačná reakce, kdy hned prosil o odpuštění a snažil se zase všechno urovnat.

Alner byl líně dobromyslný a měl velký smysl pro humor. Zajímal se pouze o hry. Pro Yanovo zaujetí indiány neměl pochopení. Indiáni podle něj nosili špinavé, otrhané šaty. „Prostě hrůza!“ ohrnoval nad nimi nos.

To byli Yanovi nejbližší bratři.

Nebylo tedy divu, že se jim Yan každý den vzdaloval víc a víc.

IV Kniha

Potom ale došlo k největší události v Yanově mládí. Od učitelů se dozvěděl o Wilsonovi a Audubonovi, prvních a posledních amerických přírodopiscích. Yan se divil, proč po nich už žádný další velký prorok nepovstal. A pak se jednoho dne v novinách dlouze psalo o tom, že se někdo takový přece jen objevil. Konečně vyšla kniha o ptácích Kanady, cena jeden dolar.

Ještě nikdy Yanovi nepřipadaly peníze tak vzácné, potřebné a skvělé. „Ach, kdybych tak měl dolar!“ Začal šetřit a škudlit. Vyhrál v kuličkách, kuličky směnil za vlčky a vlčky za kapesní nože podle toho, jak se s podivně přesnou pravidelností střídaly chlapecké hry. Kapesní nože se vzápětí proměnily v králíky a králici v drobné min-

ce. Nosil dříví majitelům domů. Škudlil a šetřil a po několika měsících to dotáhl až na devadesát centů. Jenomže ten poslední deseticent jako by byl začarovaný. Nikdo už neměl žádnou příležitostnou práci. Obchodní štěstí Yana opustilo. Touha po té knížce ho spalovala. Nikdo z jeho příbuzných se o něj nezajímal natolik, aby mu půjčil, byť na zničující úrok (dva až tři centy za každý půjčený), který byl ochotný slíbit. Než získal oněch posledních deset centů, uběhlo šest týdnů. Následně z toho nikdy neměl dobrý pocit.

S Alnerem měli za úkol štípat dříví do kuchyně. Kromě toho museli vykonávat i další domácí práce. Yan vždy vše poctivě udělal, ale Alner se práci všemožně vyhýbal. Byl to známý parádník. Otec byl příliš chudý, aby si Alner mohl dovolit koupit víc než jeden papírový límeček týdně, ale v kapse nosil gumu a límeček udržoval v co nejlepším stavu. Yanovi na šatech nezáleželo – v tomto ohledu byl spíš nepořádný. A tak jejich nejstarší bratr, ve snaze Alnerovu slabost využít k dobrému, nabídl za dvacet pět centů kravatu dle vlastního výběru tomu, kdo bude celý měsíc vykonávat domácí práce nejlépe. První týden držel Alner s Yanem krok, ale pak ho to i přes vyhlídku na oslnivou výhru unavilo. Tempo bylo příliš rychlé. Yan vytrval jako obvykle a za odměnu právem dostal svých dvacet pět centů. V obchodě ho ale napadlo něco úžasného. Slušný člověk by přece měl za kravatu utratit nanejvýš patnáct centů – to bylo jisté. Zbýlých deset centů půjde na knihu. A tak k hromádce přibyl poslední deseticent. Yan, překypující radostí a pýchou správného podnikatele, vyrazil do knihkupectví a požádal o kýžený svazek.

Byl napětím bez sebe. Čekal, že se cena zatím vyšplhala na tisíc dolarů nebo že všechny výtisky byly prodány. Nebylo tomu tak. Knihkupec se mlčky obrátil, vyndal z hromádky jednu knihu, pak zaváhal a zeptal se: „V zelené nebo červené vazbě?“

„V zelené,“ vydechl Yan, který nemohl uvěřit vlastním uším. Knihkupec nahlédl do knihy, položil ji na pult a věcným obchodním tónem Yanovi oznámil: „Devadesát centů.“

„Devadesát centů.“ Yan zalapal po dechu. Ach! Kdyby tak jen věděl, jak knihkupci jednají, či jak funguje sleva při platbě v hoto-

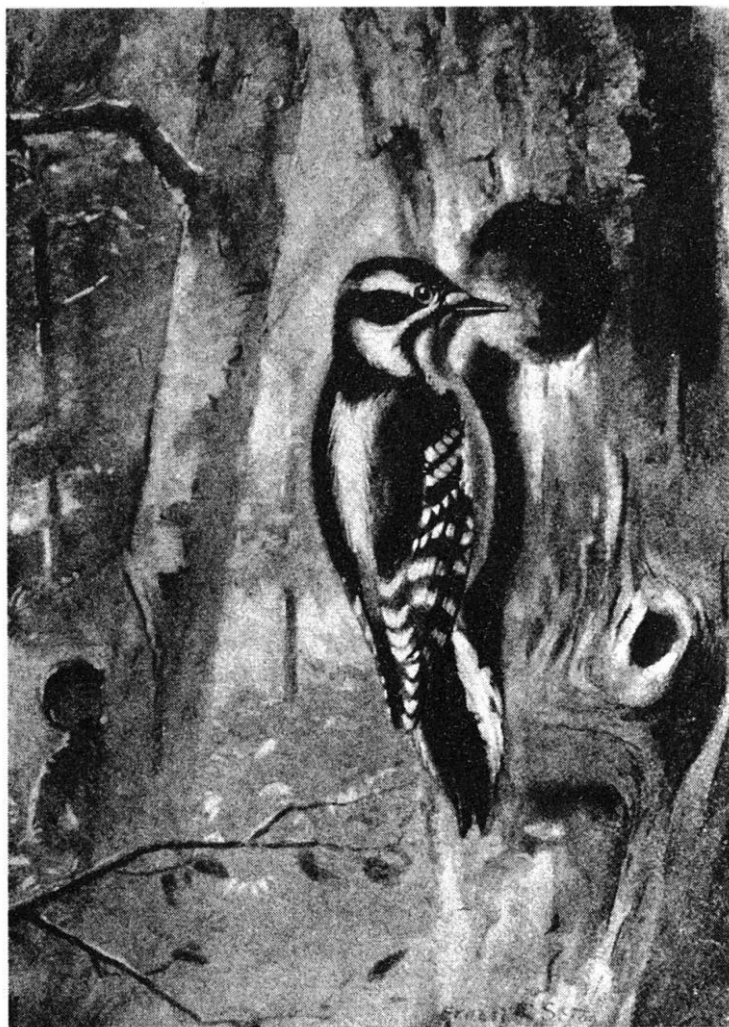
vosti. Celých šest týdnů nesměl vstoupit do této země zaslíbené – umíral touhou, zpronevěřil peníze, zatížil své svědomí vinou, a to jen proto, aby získal deset centů, zcela nepotřebný deseticent.

Celou cestu domů si v knížce uctivě četl. Nedávala mu to, co chtěl, ale to byla bezpochyby jeho chyba. Listoval v ní, studoval ji, miloval ji a ani na chvíli nezapochoyboval, že konečně vlastní klíč ke všem divům a tajům přírody. Trvalo mu pět let, než zjistil, že obsah knihy je ten největší škvár, jaký kdy byl předložen netečné veřejnosti. Přesto bylo v knize několik užitečných věcí. Za prvé seznam jmen ptáků, za druhé asi třicet ohavných parodií Audubonových a Wilsonových obrázků ptáků.

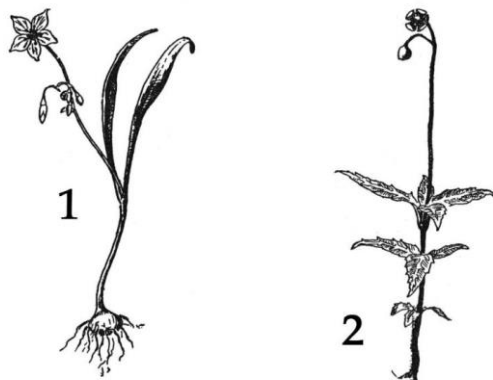
Takto zostuzeni byli tito ptáci:

sokol stěhovavý
kardinál růžovoprský
poštolka pestrá
bobolink kanadský
orel bělohlavý
vlhovec východní
výr virginský
sojka chocholatá
sovice sněžná
jeřábek červený
slípka martinická
rybařík proužkovaný
berneška velká
tyran královský
kachnička karolinská
morčák chocholatý
drozdec temný
kormorán ušatý
brhlík běloprský

datel červenohlavý
volavka velká
datel zlatý
bukač severoamerický
vlaštovka obecná
vodouš Wilsonův
lelek křiklavý
slukovec dlouhozobý
koliha americká
lelek sokolí
rybák dlouhoocasý
brhlík americký
potáplice lední
brkoslav severní
buřňáček americký
ťuhýk šedý
papuchalk bělobradý
skřivan ouškatý
alkoun obecný

„Již věděl, jak vypadá strakapoud prachový.“

1 - *Claytonia virginica*, 2 - zimozelen

Třebaže byly obrázky vyvedeny velmi uboze, přece měly určitou hodnotu a on si je vryl do paměti jako trvalý příspěvek do své zásobárny informací o divočině.

Pochopitelně už předtím znal ptáky, které zná každý školák, jakou jsou drozd stěhovavý, sialie horská, tyran královský, kanár divoký, datel, jiříčka, strízlík, sýkorka, holub stěhovavý, kolibřík, tyranovec černý, a tak se jeho seznam neustále rozšiřoval.

V

Cizinec bez límečku

**Porozumění, nejvznešenější dare, jaký Bůh člověku dal. Nej-
silnější pouto, jež člověka s člověkem pojí.**

Nejpevnější článek v řetěze přátelství.

Jediná opora rodiny.

Nezničitelné vlákno, které přetrvá ve svazku manželském.

Planoucí pochodni, když genialita rozsvítí svou lampičku.

Nejušlechtilější základe ušlechtilé lásky.

Hlubší než láska, silnější než nenávisť, největší ze všeho v celém vesmíru zákone nad zákony.

Poskytni tento největší dar, jaký Bůh člověku dal – tento jediný spojující článek. Všechno ostatní je buď bezcenné, či již obsaženo v tobě.

Každým rokem se pradávne jarní šílenství Yana zmocňovalo s větší silou. Každým rokem mu odolával méně a méně, až se jednoho dne koncem dubna, to mu bylo asi dvanáct, vydal na sever do malého lesíka vzdáleného několik km od města. Lesík byl plný neznámých květin, hlasů a záhad. Každý strom a mlází se ozývaly vlastním hlasem, z jámy plné vody na něj volal celý sbor: „Píp-píp-píp.“ Jako by ho ty hlasy zvaly, aby se přišel podívat. Yan slezl do dolíku, rozhlížel se a čekal. Pípání se ozývalo vždy jen o kousek dál, ale kdykoliv se přiblížil, pokaždé utichlo. Občas zaznělo před ním, občas za ním, ale nikdy ne tam, kde právě byl. Propátral malou tůňku rukama, přebíral se mezi klacíky a listím, ale nic zajímavého nenašel. Nějaký sedlák procházející kolem mu sdělil, že je to jenom „jarní pípálek“, zkrátka „nějaká vodní žoužel.“

Pod kládou opodál našel Yan ještěrku, která vzápětí zmizela v díře. Byl to široko daleko jediný živý tvor, a tak usoudil, že „pípálek“ musí být „pískající ještěrka“. Rozhodl se však, že ji chce vidět, až bude pískat. Jak to, že si s ním hrají na schovávanou? Tůňky v okolí jich musely být plné, a přitom je nenašel ani při velice pečlivé prohlídce. Jakmile se přiblížil, hlasy utichaly. Když se od tůňek vzdálil, postupně se zase rozezněly. Umlčela je jeho přítomnost. Dlouho ležel nehybně na břehu a pozoroval jednu takovou tůňku, ale žádný hlas se neozval. Konečně si uvědomil, že se mu vyhýbají, a proto se připlížil k jedné zvlášť hlučné tůňce, aniž by se ukázal. Plížil se stále blíž, až byl jenom asi jeden metr od zvlášť hlasitého pískálka skrytého ve splývavjících travinách. Našel místo, odkud se hlas ozýval, a stále nic neviděl. Byl dokonale zmatený. Ležel na zemi a přebíral si to v hlavě, když znenadání všichni pípálci utichli. Yana

překvapily kroky. Otočil se a uviděl několik kroků od sebe muže, který na oplátku pozoroval jeho.

Yan zrudl - cizinec byl pro něj vždycky nepřítel. Měl vrozenou nechuť ke všem cizím lidem, a tak se na muže jen rozpačitě díval, jako by byl přistižen při něčem špatném.

Cizinec byl středního věku, v ošuntělých šatech bez límečku. Tvářil se zvědavě. Na ohnutých ramenou měl přivázanou plechovou krabici a v rukou držel síťku na dlouhé násadě. Měl ostře řezané rysy a hustý, prošedivělý plnovous. Vypadal vzdělaně a vážně, zároveň však měl v šedomodrých očích laskavý pohled.

Na hlavě mu seděl obyčejný plstěný klobouk, a když ho zvedl, aby mu vlahý větřík ochladil hlavu, Yan si všiml, že muž má vlasy jako on - rozčuchanou hustou hřívu, která mu spadala do čela jako chaluhy přilepené k větrem ošlehané skále.

„Copak to tu hledáš, chlapče?“ zeptal se laskavě se silným skotským přízvukem.

Yan, stále poněkud nejistý, odpověděl: „Nic jsem nenašel, jenom chci zjistit, jak vypadá pískající ještěrka.“

Cizinci se zajiskřilo v očích. „Před čtyřeceti rokama jsem ležel u podobného rybníčku, jako dneska ležíš ty, a moc jsem se snažil rozlousknout hádanku jarního pípálka. Proležel jsem tam celej den a fůru dalších dnů a trvalo mi tři roky, než jsem na to přišel. Moc rád ti to dlouhý hledání ušetřím, jestli ti to nebude vadit. Vokážu ti toho pípálka.“

Opatrně zapátral mezi listím v tůnce a brzy chytil maličkou žabku, jen necelý palec dlouhou.

„Tady máš tu svou pískající ještěřičku. Nejní to žádná ještěrka, nýbrž rosnička. Učený pánové jí říkaj *Hyla pickeringii* a byl by z ní náramnej Skot, páč jí na hřbetě uvidíš kříž svatýho Ondřeje. Ale ty, co pískaj ve vodě, jsou samečci. Vystrčej akorát nos, takže je těžký je zmerčit. A když se přiblížíš, potopěj se až na dno. Tohodle si ale vem domu a hezky ho vopatruj a uvidíš, jak nafukuje hrdýlko velký, jak je sám, a píská jak parní píšťala.“

To už Yan roztál a povyprávěl muži o ještěrce, kterou zahlédl.

„To nebyla ještěrka. Tady jsem je nikdá neviděl. Musel to být mločik dvoupásej, *Eurycea*. Mločik je blízké příbuzné žab – něco jako suchozemské pulec, kdežto ještěrka je akorát had s nohama.“

Bylo to jako dar z nebes. Yanova nedůvěra se zcela rozplynula. Začínal se rozechřívát, zahrnul cizince otázkami a povyprávěl mu, jak získal svou knihu o ptácích. Ach, jak cizinec ohrnoval nad tím „hloupým brakem“ nos. Yan mu vykládal o svých potížích. Muž ho pozorně vyslechl a na otázky mu moudře odpovídal. Záhadný černý pták s hnědou družkou byl určen jako pipilo rudooký. Neznámý nádherný zpěv „uika-uika-uika-uika“ přicházející za jarních rán z lesů, byl velký šedý datel, klovající do kůry vysoko na stromech a při letu zářící jako zlato. Spolu s nádherným skvrnitým ptákem s červenou hlavičkou, žlutými křídly a ocasem ve výloze u vycpavače tvořili dohromady jediný druh datla zlatého. Visuté hnízdo a vlhovec také patřili k sobě. Z neznámého, jedovatě vyhlížejícího modrého sršně, sedajícího v blátě s chvějícím se tělíčkem, a podivného, neviditelného tvora, který si ve starých budovách stavěl hnízda z bláta a strkal do nich omámené pavouky, se vyklubala vosá kutilka neboli *Pelopoeus*.

Kolem nich proletěl černý motýl a Yan se dozvěděl, že je to babočka osiková, vědecky *Nymphalis antiopa*, a že musela přezimovat, aby se objevila tak brzy na jaře, a navíc že tento nádherný motýl je před svou skvostnou proměnou jen obyčejná hnědočerná a ostnatá housenka.

Jak tam tak seděli, létala jim nad hlavou velká hejna holubů stěhovavých a Yan se poučil, že daleko na jihu mají rozlehlá hnízdiště a že každým rokem táhnou na velké vzdálenosti za potravou. Na sever do Kanady létají za křídlatými semeny jilmu plavého, v srpnu se přesouvají na rýžová pole v Karolině a pak, když začnou dozrávat žaludy a bukvice, do údolí Mississippi.

Bylo to úžasně plodné dopoledne. Jako by se jim všechno chtělo předvést. Cestou přes kopec porostlý sosnami vyskočili z podrostu dva velcí ptáci a s drnčením odlétli mezi stromy.

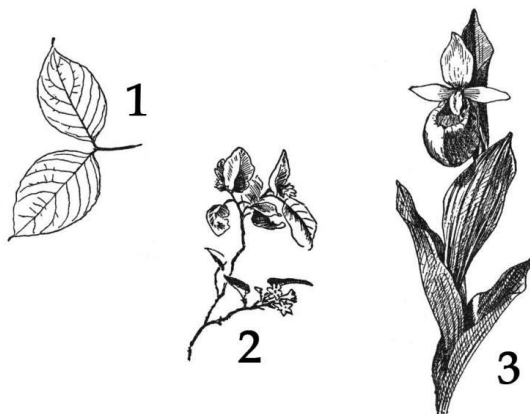
„Jeřábek červeně nebo koroptev, jak jim říkají farmáři. Žije tady párek. Sem nahoru přilétají na libavkový bobule.“

Yan je šel hned ochutnat. Natrhal si této aromatické rostliny plné kapsy – a nejen bobulí – a cestou je žvýkal. Po chvíli zaslechli slabé bubnování a dupání. „Co je to?“ chtěl hned vědět Yan, jenž měl pořád uši nastražené. Cizinec se zaposlouchal a odpověděl: „To je ten pták, cos ho zrovínka viděl. Kohout přivolává družku.“

Fíbí z raných vzpomínek se změnila v tyranovce černého z knih. V tento den se z jeho zpěváka od potoků stal strnad zpěvný, z hnědého trylkujícího zpěváčka drozd šedohřbetý. Trilium, červené i bílé, kandík americký, batolka virginská, pozemník plazivý – všechny rostliny dostaly poprvé jména a staly se z nich skutečné kamarádky místo nepostižitelných a krásných, ale skličujících záhad.

Cizinec se také rozechřival, celý přímo zářil. Viděl v Yanovi spřízněnou duši mučenou hladem po vědění. Zamlada byl stejný jako on a teď se mu dostalo neocenitelné příležitosti uchránit chlapce něčeho z trápení, kterým sám prošel. Byl Yanovi nesmírně vděčný a Yan hltal každé jeho slovo. Zapamatoval si všechno, co slyšel. Cítil se jako ve snu, protože už našel tu nejskvělejší věc na celém světě – porozumění někoho moudrého a chápacího.

To jarní dopoledne se pro Yana stalo začátkem nové éry. Konečně se cítil živý. A nejsilnější, nejúžasnější dojem v něm nevyvolal ošuntělý, nicméně laskavý cizinec, ani noví ptáci a rostliny, nýbrž vůně libavky poléhavé.

1 - dřín květnatý, 2 - pozemník plazivý, 3 - střevičník královnin

Vůně se do paměti vtisknou mnohem silněji než ostatní vjemy. Indiáni to vědí. Mnozí z nich časem najdou vůni, která jim znovu přivolá nejšťastnější chvíle, a nosí ji ve svém vaku s medicinou. Ta hrstka borového jehličí, hrudka pižma či kousek ztvrdlé smrkové pryskyřice jsou jim velice drahé. Přidává to k jejich snění šťastné vzpomínky.

A přesto hloupí běloši, kteří se snažili rudochy vyvést z temnoty, zaútočili ze všeho nejdřív právě na tuto víru. Ve své nevědomosti ji odsoudili jako něco směšného, třebaže vědci znají, že je to prostá pravda.

Yan nevěděl, že zakopl o tajemství indiánského vaku s medicinou. Pak už si vždycky dokázal vzpomínku na tento nádherný den přivolat svou „medicinou“, jednoduchým kouzlem - vůní libavky.

Za to dopoledne byl vděčný víc, než uměl vyjádřit, a přece udělal typickou hloupost, jež ho v cizincových očích uvrhla do špatného světla.

Bylo po poledni. Hodně se zdrželi. Cizinec Yanovi vyprávěl o mnoha věcech, které má doma, a nakonec řekl, že už musí jít. „Sbohem, chlapče. Třeba se zas uvidíme.“ Napřáhl ruku. Yan mu s ní vřele potřásl, ale byl jako omámený. Byl opravdu velice nespělý a plachý

a cizincovu nevysslovenou nabídku se neodvážil přijmout. Nechal ho odejít, aniž by se ho aspoň zeptal na jméno a kde bydlí.

Když už bylo příliš pozdě, došlo mu, jakou udělal chybu. Prolezl celý les v naději, že na muže znovu narazí, ale už se nikdy nesetkali.

VI

Glenyan

Jakou jen píseň zpívaly divoké husy toho roku! Jak mu jejich kejhání pronikalo do hloubi duše, kde udeřilo na skryté struny, které se rozezněly v odpověď. Žil snad kdy ušlechtlejší pták než velká černo-krká labuť, která však nezpívala o smrti, nýbrž o přílivu života, o domově a o míru, o vzrušujících činech a lovu ve vzdálených krajích – o hladu a potravě, o prudké žízni uhašené chladivou vodou. Byla to píseň o větru a dlouhé cestě, o rašící zeleni a tajícím ledu, o tajemstvích severu a tajuplném životě. Píseň o černém močálu, nízké rudé obloze a slunci, které nikdy nezapadá.

Indián, jehož zavřeli za krádež, to přes zimu jakž takž vydržel, ale když jaro přineslo zpěv hus na černé noční obloze, trhl sebou, svalil se a vydal se na poslední dlouhý lov do věčných lovišť.

Kdo ví, proč Jericho padlo za zvuků trub?

Kdo dokáže porozumět či změřit moc zpěvu divokých husí?

Jakou jen píseň zpívaly divoké husy toho roku! Ale byla to nová píseň? Ne, byla stará, prastará, avšak Yan jí naslouchal novými ušima. Snažil se pochopit, co mu sděluje. Jak nejčastěji to šlo, vydával se za hejny k severu, pouštěl se stále dál proti proudu řeky, dál a dál od města, a hledal samotu. Řeka se stáčela k východu, ale od severu se do ní vléval malý potůček. Yan zacházel do hustých lesů plných skal, které se přibližovaly, až mezi nimi zůstala jen úzká soutěska, jež se vzápětí rozšiřovala a rozevírala se do malého údolíčka, kde dosud rostly původní dřeviny. Hojně se tu vyskytovaly obrovské jedlovce, borovice, břízy a jilmy, natahovaly větve nad čistý potok a poskytovaly stín. Otevřená prostranství zarůstala psím vínem

a dařilo se tu nejvzácnějším květinám. Na stromech švitořily veveryky a do bláta u potoka otiskli své stopy mýval, norek a další, Yanovi dosud neznámí čtvernožci. Ve větvích nad ním zpívali drozd šedohřbetý, drozd rezavoocasý, a ve zlatavém šeru poledního lesa zapěl svou vážnou píseň dokonce i drozd lesní. Yan je zatím neznal všechny jménem, ale cítil jejich kouzlo a tajemno. Místo působilo nesmírně odlehlým a osamělým dojmem, jako by zůstalo nedotčeno lidmi. Yan sám sebe přesvědčil, že je prvním člověkem, který sem kdy zabloudil, a že je právem objevitele pojmenovat údolíčko po jeho objeviteli Glenyan –Yanův žleb.

Nemyslel už na nic jiného. Chodil sem při každé příležitosti, ale o svém objevu se neodvážil nikomu povědět. Občas zatoužil po někom, komu by se mohl svěřit. Rád by třeba opět potkal onoho cizince a zavedl ho sem, ale neustále se bál, že jeho tajemství vyjde na světlo. Tady měl své malé království. Sem ho přivedly divoké husy, jako rackové přivedli Kryštofa Kolumba do Nového světa. Tady mohl, byť nakrátko, vést život, o jakém snil. Byl natolik rozcitlivělý, že se rozplakal, když ve městě porazili všechny jilmy na pozemcích, které odprodali ke stavebním účelům, a cítil lítost, když starousedlíci vyprávěli, jak hojná tu kdysi bývala vysoká. Teď se mu však ulevilo, protože našel místo, kde mohly velké stromy nerušeně růst jako za starých zlatých časů, kde mohli žít a množit se mývalové, norci a jeřábci. Ne, o tomto místě se nesměl nikdo jiný dozvědět, protože kdyby to vyšlo najevo, přinejmenším by sem začaly chodit houfy návštěvníků a Glenyan by byl znesvěcen. Ne, lepší bude, když tajemství „zemře s ním“, jak říkával.

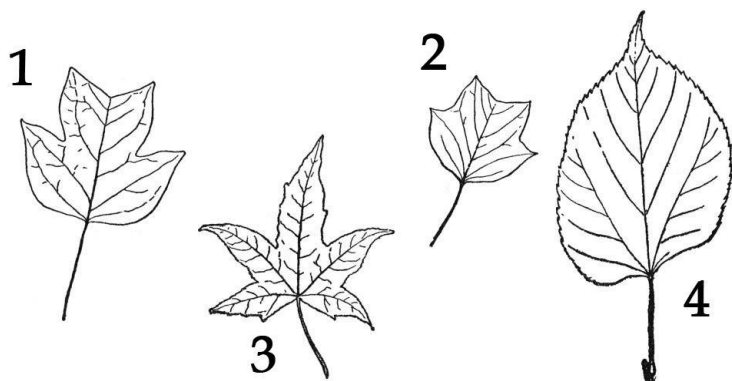
Nevěděl, co toto rčení přesně znamená, ale někde si ho přečetl a velice se mu zalíbilo. Možná tajemství odhalí na smrtelném loži.

Ano, to bude to pravé. Představoval si drásavou scénu, plačící příbuzné shromážděné kolem sebe, on sám ve středu dění. Všichni přestanou plakat a užasle lapají po dechu, když jim vyjeví své životní tajemství – nádhera! Skoro stálo za to umřít.

A tak si žleb nechal pro sebe a miloval ho čím dál víc. Vyhlížel přes husté vrcholky jedlovců, zeleň amerických líp a propletené větve

ořešáků a opakoval si: „Moje, moje.“ Nebo sedával u průzračného potůčku, pozoroval střelhbité jelečky a říkal si: „Jste moji, všichni jste moji. Nikdo vám neublíží, ani vás nevyžene.“

Z kopců přišlo jaro oděné v zeleném hávu a Yan jídal chleba s máslem a sbíral k němu různé oříšky a bobule, které mu sice nechutnaly, ale jedl je, protože byl přece zálesák. S láskou se díval na potok proudící mezi stromy, pohlížel k úzkému vstupu do údolí a vnímal a cítil. „Tohle je moje, jen moje, jen a jen moje.“

1, 2 - liliovník tulipánokvětý, 3 - ambroň západní, 4 - lípa americká

VII Srub

Měl pouze ubohé nástroje, ale rozhodl se postavit si srub. Nebyl příliš vynalézavý. Námaha, s níž se snažil získat knihu o ptácích, pro něj byla zcela nezvyklá, protože vůbec nebyl obchodnický typ, a když se vše doneslo rodičovské radě, ta ho pokárala za to, že vykonával „práci nehodící se pro syna z dobré rodiny“, a pod hrozbou děsivých trestů mu zakázala „ještě někdy se uchýlit k tak ponižujícímu způsobu vydělávání peněz.“

Doma žádné peníze nedostával, takže byl zcela bez prostředků. Většina chlapců si dokázala nějak opatřit dobrou sekeru a rýč. Yan neměl nic. Obyčejná čepel z hoblíku upevněná hřebíky ke klacku byl jediný nástroj, jaký vlastnil. Přesto se však pustil do práce a nedostatek nástrojů si vynahrazoval tvrdošíjností a neústupností. Ze všeho nejdřív si vybral nejkliďnější místo poblíž pramene – břeh zarostlý křovím. Neměl žádný zvláštní důvod, proč chtěl srub schovat, pouze toužil po utajení. Ve svých knihách se dočetl, „jak mazaní zvědové prošli neprostupným pralesem, odsunuli větev a objevilo se pohodlné obydlí, které nemohl nalézt nikdo, kdo neznal jeho tajemství“. Pripadalo mu tedy správné srub ukrýt – jako tajné dveře v začarovaném hradě – a sám sebe si představoval jako mazaného zvěda vedoucího své užaslé společníky ke srubu, i když se zatím ještě nerozhodl, jestli své tajemství někomu svěří. Často si přál, aby měl Radovy silné paže a kvalitní nástroje. Jenže příhoda s dílnou byla jen jednou z mnoha, které ho poučily, že má bratra ze všech svých plánů raději vynechat.

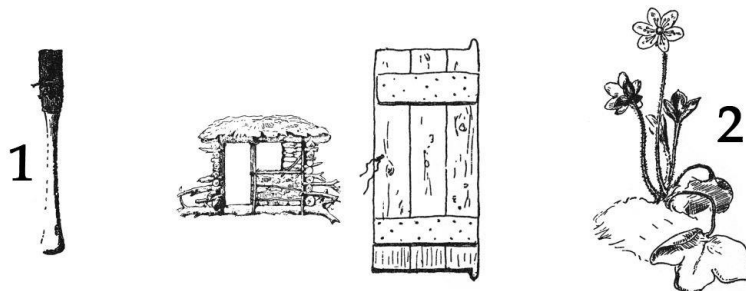
Matka země je nejlepší strážkyně všech tajemství a Yan začal svým hrubým rýčem hloubit v břehu jámu. Tvrdý namodralý jíl šel kopat jen těžko, ale po dvou volných dnech strávených usilovnou prací měl asi dva metry širokou jámu zasahující asi metr do břehu potoka.

V jámě začal budovat srub. Na místo musel dostat klády asi dva a půl metru dlouhé. Potřeboval jich pětadvacet až třicet. Nevěděl, jak je tou ubohou sekyrkou zpracovat. Jaksi ho nikdy nenapadlo poohlédnout se po lepší sekeře. Žil v mlhavém přesvědčení, že indiáni neměli žádné lepší vybavení, a tak usilovně pokračoval v práci a použil každý vhodný materiál, jaký našel. Každý kus dřeva upevnil hned, jakmile ho získal. Někteří hoši by nejdřív nashromáždili klády a pak všechno postavili najednou, ale Yan takhle nepracoval. Příliš toužil vidět, jak stěny rostou. Pomaloučku nashromáždil dostatek klád na tři stěny, když ho náhle napadlo, že bude potřebovat dveře. Pochopitelně je nemohl vyřezat do klád, na to by potřeboval lepší nástroje.

Proto zase vytahal všechny přední klády kromě spodních a stěny podepřel kameny a špalky. Tím získal dvě klády navíc. Srub byl asi metr vysoký, ale žádné dvě klády na něm nebyly stejné. Některé byly příliš dlouhé, většina byla zkroucená, několik dokonce napůl zpráchnivělých z toho prostého důvodu, že jedině tak je dokázal přiříznout. Posbíral už všechny klády v okolí, tak se musel vydat dál. Vzpomněl si, že zahlédl jednu, která by se mu mohla hodit, asi kilometr daleko na stezce vedoucí dolů (vždycky je nazýval „stezky“, nikdy ne „cesty“ nebo „pěšiny“). Zašel pro ni a ke svému překvapení i radosti zjistil, že v okolí se povaluje asi tucet starých jalovcových sloupků, které kdysi dávno někdo nařezal a pak odhodil jako nepotřebné. Dokázal je odnést jeden po druhém, což pokaždé znamenalo ujít kilometr a půl, a sloupky před koncem cesty vždycky příšerně ztěžkly. Přemístit dvanáct sloupků znamenalo ujít osmnáct kilometrů. Zabrало mu to několik sobot, ale on zarputile vytrval. S dvanácti dobrými kládami svůj srub dokončil. Nakonec ho postavil metr a půl vysoký. Tři klády si nechal jako střešní trámy. Na střechu je položil stejně daleko od sebe. Navrch naskládal hromadu malých klacíků a větviček, až střechu hustě pokryl. Zašel na travnatou louku a nožem několik hodin řezal trávu, kterou na ni rozprostřel. Na vrstvu trávy položil větší kusy jilmové kůry a na ně naházal jíl, pečlivě ho udusal a po stranách uhladil. Závěrem nahoru nasypal klestí a listí, aby místo dokonale splynulo s okolím.

Dokončil tedy střechu, ale celá přední část zůstala otevřená. Děsila ho představa, že bude muset hledat další klády, a tak raději zkusil něco nového. Nejdřív si našel klacky asi dva metry dlouhé a pět až osm centimetrů silné. Neměl sice sekeru, aby je mohl přiostrit a zabodnout do země, ale po obou stranách klády tvořící práh vyhrabal dvě asi třiceti centimetrové díry a další dvě pak uprostřed.

Do každé díry zastrčil klacek, který sahal až k horní kládě tak, aby jeden byl zevnitř a druhý zvenku. Hlínu kolem nich udusal. Zašel k potoku a nařezal dlouhé vrbové proutky asi dva a půl centimetru tlusté. Jimi propletl klacky tak, aby je pevně držely u klády dole u země i u té nahoře.

1 - Yanův rýč, 2 - jaterník

U potoka vyhrabal jámu a spojil jílu s vodou, až vznikla jakási malta, kterou si odnesl ve starém kbelíku. Zednickou lžící vyrobenou ze šindele vybudoval mezi klacky stěnu. Zvenčí do jílu strkal klacíky a zevnitř do něj kvůli zpevnění zasadil kamínky. Nakonec byla celá přední stěna uzavřená, zůstal jen malý otvor pro okno a větší díra pro dveře.

Yan se pustil do úprav vnitřku. V lesích nasbíral mech a ucpal jím škvíry v horní části stěn. Štěrbiny dole u země vyplnil kamínky a hlínou. Srub byl hotov, jen mu scházely dveře.

Dveřní otvor byl asi metr vysoký a půl metru široký, a tak si doma v dřevníku nařezal tři prkna dvacet centimetrů široká a metr dlouhá, jen na obou koncích jednoho prkna nechal dlouhé klíny. Jelikož pracoval doma, mohl použít pilu. S jedním delším a dvěma kratšími prkny vyklouzl do Glenyanu, kde s pomocí několika hřebíků a kamene místo kladiva vyrobil z prken dveře. Do klády u země vydlabal díru dost velkou, aby se do ní vešel jeden klín, a odpovídající díru udělal i do horní klády. Pak nadzdvihl horní kládu, nasunul dveře do děr, horní kládu zase spustil a dveře byly na místě. Zvenčí se zavíraly provázkem obtočeným kolem vyčnívajícího suku a zevnitř se provázek věšel na kolíček zatlučený do díry ve dřevě. Uvnitř si z klád, jedlových větví a suché trávy vyrobil lůžko. Zbývalo jen okno. Jelikož neměl lepší materiál, překryl ho kusem mušelinu, který si přinesl z domu. Špinavě bílá barva muše-

línu mu ale vadila, a tak nasbíral hrnec ořešákových plodů, vyčíhal si doma vhodnou příležitost, vyvařil látku ve vodě s ořechy, a tak získal uspokojivou žlutohnědou barvu.

Nakonec už stačilo jen odstranit veškeré stopy nepořádku a zakrýt srub křovinami a popínavými rostlinami. Po mnoha týdnech práce byl jeho domov v divočině konečně hotový. Uvnitř byl 1,5 m vysoký, na šířku i délku měl necelé dva metry, byl velice nepohodlný a špinavý, ale Yan měl nesmírnou radost, že ho má!

Poprvé v životě zakoušel štěstí z úspěchu, jehož dosáhl vlastníma rukama.

VIII

Počátky lesní moudrosti

Yan se celou dobu tolik soustředil na srub, že si skoro nevšímal ptáků a divokých zvířat. Byl už takový – vždy se věnoval pouze jedné věci, ale zato s plným nasazením.

Srdcem byl stále víc ve svém království a teď toužil po tom, aby v něm mohl i žít. Směl však jenom snít o tom, že mu rodiče jednou dovolí strávit ve srubu noc. Tady by vedl ideální život – život indiána, ale s vyloučením všeho špatného a krutého. Zde by lidem ukázal, jak se dá žít, aniž by museli kácet stromy, ničit potoky a zabíjet vše živé. Naučil by se, jak si plně vychutnat radost ze samoty v lese, a pak by zkušenosti předával ostatním. Ačkoliv ho ptáci a zvířata fascinovali, neváhal by nějakého zastřelit, kdyby mohl, ale pohled na pokácené stromy ho vždycky doháněl k pláči. Možná si uvědomoval, že ptáka lze rychle nahradit, ale strom ne.

Abyste mohl uskutečnit svůj plán, bude muset ve škole tvrdě pracovat, protože v knihách bylo hodně informací, jež potřeboval. Jednoho dne třeba dostane možnost podívat se na Audubonovy kresby. Pak mu jediná kniha pomůže vyřešit všechny problémy s ptáky.

V létě se ve škole objevil nový hoch, který Yanovi poskytl další znalosti o divočině. Nováček nebyl nijak zvlášť chytrý či hodný,

špatně se učil a z internátní školy ho vyloučili pro špatné chování. Znal ale plno věcí, které mu dodávaly nádech pomíjivé slávy. Uměl na provázku uvázat spoustu zvláštních uzlů. Uměl nádherně tryl-kovat jako pták a hovořil jazykem, jemuž říkal tatný. Yana zajímalo všechno, ale zvlášť tatnejština. Provokoval ho a uplácel, až mu no-váček svoje tajemství prozradil. Spočívalo v tom, že se každé slovo hláskovalo. Samohlásky zůstávaly stejné, ale každá souhláska se musela zdvojit a doprostřed se vložilo „a“. Tak se z „b“ stalo „bab“, z „d“ „dad“, z „m“ „mam“ a tak dále, jenom „c“ tvořilo „cak“, „h“ „haš“, „ž“ „žaš“.

Příklad, který nový hoch uvedl, „dad-rar-žaš u-žaš haš-u-bab-u,“ prý vybízela k mlčení.

Tento jazyk byl „hrozitánsky užitečný“, jak chlapec tvrdil, aby ostatní spolužáci nezjistili, o čem se mluví, což opravdu nezjistili. Yan řeč usilovně procvičoval a během několika týdnů se z něj stal odborník. Obhroublé věty nakonec zvládal lépe než jeho učitel a stejně úspěšný byl v užívání přízvuků a hrdelních tónů, které celé věci dodávaly nádherně divošský nádech. Náramně se radoval, když s novým chlapcem brebentil v přítomnosti ostatních a mohl se těšit ze zmatených výrazů těch, kdož tatnejštinu neovládali.

Vyrobil si luk a šípy. Nestály za nic a nikdy nic netrefil, ale když natáhl tětivu až k bradě, cítil se jako indián, což pro něj bylo dalším zdrojem potěšení.

Zhotovil si několik šípů s železnými hroty, které mohl vypilovat doma v dřevníku ze starých obručí. Hroty byly nerovné a ozubené a vypadaly děsivě. Působily rozhodně ďábelsky a on z nich měl přiměřenou radost. Nazýval je „válečné šípy“. Vystřelil do stromu, díval se, jak se šíp chvěje a pak zabručel: „Uff, moc dobré,“ a nadšeně si představoval, jak se kroutí pomyslný nepřítel, jehož zasáhl.

Našel si ovčí kůži a vyrobil si z ní nepovedené mokašiny. Ze starého sklenářského nože si vybrousil skalpovací nůž. Vrub pro lámání skla ho rozčiloval, dokud si nevzpomněl, že někteří indiáni zdobili své zbraně zářezy za každého nepřítele, kterého zabili, takže mu nakonec ještě posloužil. Pochvu na nůž si udělal ze zbytků kůže,

kteřé mu zůstaly z výroby mokasínů. Vodovky, jež směnil ve škole, a střeř ze zrcadla upevněný v rozštípnutém klacíku tvořily nezbytnou součást jeho indiánské výbavy. Když se líčil „válečnými barvami“, vždycky se chvíli strašlivě po indiánsku mračil a vzápětí se usmíval radostí nad tím, jak se mu podařilo ďábelsky se zmalovat. S namalovaným obličejem a péřem ve vlasech se pak hrdě potuloval po lesích svého malého království a schraňoval každý útržek lesní moudrosti, který našel, objevil či se dozvěděl od svých spolužáků.

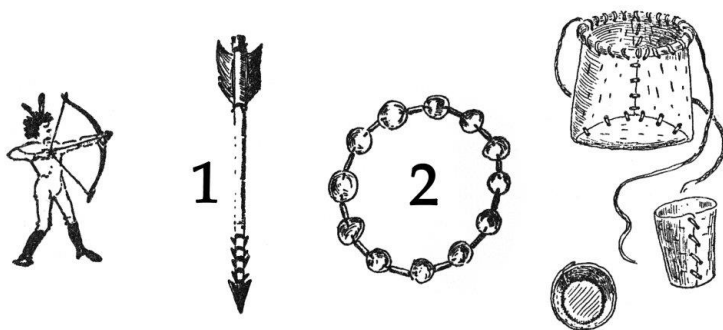
Všechny zajímavosti, které našel v lese, si nosil do svého srubu: samorosty, pírka, kosti, lebky, houby, škebličky, starý kravský roh – prostě věci, jež ho zaujaly, aniž věděl proč. Ze škebliček, které navlékal střídavě s rybími kůstkami, vyráběl indiánské náhrdelníky. Vlasy si nechával růst, jak jen to šlo. Vymýšlel různé lsti, dokonce i něco tak nepřijemného, jako je použití hřebene, jen aby se vyhnul každoměsíčnímu setkání s matčinými nůžkami. Celé hodiny proležel na slunci, aby získal správnou barvu, a jediný náznak marnivosti, jenž se u něj projevoval, byla radost z přezíravých poznámek, které slyšel o své tmavé pleti. Snažil se dělat všechno jako indián, zaujímal indiánské pózy, při chůzi kladl nohy špičkami k sobě, ulamoval větvičky, aby si označil nějaké místo, odhadoval čas podle slunce a bručel „uff“ nebo „uch“, kdykoliv ho něco překvapilo. Důležitou součástí jeho zábavy byly opovrřlivé poznámky o běloších, pronášené údajně indiánským nářečím. „Uff, bílý muž ne dobrý,“ a „Uch, bledá tvář – bledý hlupák v lese,“ patřily k jeho nejoblíbenějším.

Působily na něj různé výrazy. „Svalnatá, snědá paže indiána,“ byl jeden z nich. Díky němu zjistil, že jeho vlastní paže jsou bílé jako mléko. Na to však byl snadný lék. Vyhrnul si rukávy až k ramenům a vystavil je záři slunce. Později, pod vlivem známého rčení „Válečník byl do pasu nahý“, učinil další krok. Rozhodl se, že se opálí až do pasu. Když měl jednu volný den, odložil košili. Odjakživa zacházel do krajností. Rozpomněl se, že někteří indiáni zasvěcovali své mladé válečníky obřadem nazývaným sluneční tanec, a tak celý tento slunečný den protancoval nahý kolem ohně.

K večeru si uvědomil, že je mu nezvykle teplo, ale teprve v noci cítil trest za svou neuváženost. Celý jenom hořel. Skoro nezamhouřil oči a na druhý den mu bylo ještě hůř. Paže a ramena měl samý puchýř. Snášel to udatně, jen se bál, aby to nezjistili rodiče, v tom případě by se mu vedlo mnohem hůř. Někde se dočetl, že indiáni ma-
žou spáleniny tukem, a tak zašel do koupelny a z nedostatku pravého bizoního loje použil husí sádlo. Poněkud se mu ulevilo a za několik dní už se cítil lépe a spálená kůže se mu sloupala.

Z březové kůry si vyrobil několik misek. Okraje sešil kořínky, na dno položil kotouček dřeva a spoje utěsnil borovou pryskyřicí, aby voda nevytekla.

V řece ulovil několik okounků a přinesl si je domů – tedy do svého srubu. Zapálil oheň a ryby upekl – velmi nedokonale – ale stejně je snědl jako velikou pochoutku. Schoval si ostré kosti z ploutví, do silnějšího konce vyvrtal díрку, kosti ohladil, a tak získal jehly na prošívání březové kůry. Jehly uchovával v krabičce z kůry spolu s několika hrudkami pryskyřice, lýkem, pazourkovým hrotem indiánského šípů, který získal od spolužáka, a sovím pařátem nalezeným v odpadcích za vycpavačovou dílnou.

1 – Yanův šíp, 2 – Yanův náhrdelník

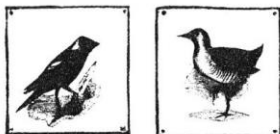
„Yanova výbava.“

Jednoho dne zahlédl na hromadě popela na jejich dvoře nového ptáka. Pořád vídal nějaké nové ptáky, ale tento byl neobyčejně zajímavý. Zatímco se pták krmil opodál, nakreslil si jeho obrázek. Byl popelavě šedý, na hlavičce a zadečku měl bronzově žluté skvrny a na křídlech bílé proužky. Jeho Ptáci Kanady záhadu nijak neosvětlili. Propátral všechny knihy, které se mu dostaly pod ruku, ale nic nenašel. Trvalo celé roky, než se dozvěděl, že to byl mladý samec hýla krivčího.

Jindy našel pod křovím kousek od srubu malého mrtvého dravce. Okamžitě se té úžasné kořisti zmocnil a dobře hodinu si prohlížel jeho drápy, zobák, křídla, každičké peříčko, načež se pustil do kreslení. I když usilovně pracoval několik dní, jeho kresba nebyla nijak slavná. Než skončil, pták se jen hemžil červy. Ale přenesl na papír věrně každé pířko a každou skvrnu. Jeden jeho kamarád prohlásil, že to bude káně rudoocasá. To jméno mu uvízlo v hlavě a od té chví-

le by káni rudoocasou se všemi jejími barvami a skvrnami poznal kdekoliv. Po mnoha letech sice zjistil, že to musel být mladý krahujec americký, ale jméno káně rudoocasá mu vždy vytanulo na mysli jako první.

Brzy nato se však setkal s jiným dravcem. Tento pták byl živý a poletoval ve větvích nad jeho hlavou. Byl velice malý, dlouhý jen necelou stopu, měl krátký zobák a dlouhé nohy, křídla a ocas. Hlavičku měl modrou, hřbet rezavě červený a na ocase široký černý pruh. Jak tak létal mezi stromy a posedával na větvích, mával ocasem. To Yanovi prozradilo, že se nejspíš jedná o nějakého sokola. Podle barev se rozpomněl, že by to mohl být samec poštolky pestré, protože tady mu kniha o ptácích hrubou napodobeninou Wilsonovy kresby tohoto ptáka pomohla. Opodál zahlédl další dva ptáky a posléze si je popaměti nakreslil. Z obrázku v kalendáři zjistil, že jeden byl chřástal, a podle kresby v knize o ptácích určil druhého jako bobolinka. Zprvu o svém kreslení pochyboval, připadalo mu jaksi neindiánské, ale potom si vzpomněl, že indiáni si také malovali na štíty a týpí obrázky. Byl to skutečně nejlepší způsob, jak pořádit spolehlivý záznam.

škumpa jedovatá

Tou dobou knihkupec ve městě vystavil ve výloze nějaké nové knížky. Do jedné z nich, úžasného svazku s názvem „Jedovaté rostliny“, by Yan moc rád nahlédl. Kniha byla nějakou dobu vystavená a z ulice byly vidět dvě velké ilustrace. Na jedné byl vyobrazený blín a na druhé durman. Yan si je prohlížel, kdykoliv to šlo. Za týden byly pryč, ale jemu se vzhled a jména rostlin navždy vryly do paměti. Kdyby byl sebral odvalu a požádal o dovolení si knihu prohlédnout, byl by si za hodinu většinu jejího obsahu zapamatoval.

IX

Stopy

Jednoho dne našel ve vlhkém písku u potoka zvláštní otisky – očividně to byly stopy. Chvilí si je prohlížel a pak jednu věrně překreslil. Usoudil, že by to mohla být stopa mývala – nic nebylo pro jeho údolí příliš dobré, divoké či vzácné. Co nejdřív ukázal stopu stájníkovi, jehož pes údajně jednou mývala zabil, takže muž musel být v této věci odborník.

„Je tohle stopa mývala?“ zeptal se Yan plaše.

„Jak to mám vědět?“ opáčil muž nevrle a šel si po své práci. Opo-
dál však stál nějaký cizinec, podivín v ošumělých šatech a novém
cylindru. „Ukaž,“ vyzval Yana a chlapec poslechl.

„Je to ve skutečný velikosti?“

„Ano, pane.“

„Jo, tak to je mývalí stopa. Prohlídni všechny velký stromy kolem
toho místa, kdes tohle našel, a jestli uvidíš nějaké s dírou, mrkni se
na kůru a najdeš mývalí chlupy. Pak poznáš, že je to mývalí strom.“

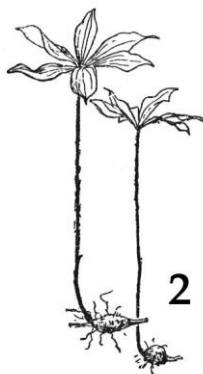
Yan to udělal při nejbližší příležitosti. Hledal a našel velkou lípu,
na jejíž kůře uvízlo několik šedých chlupů. Vzal si je domů, ale nebyl
si jistý, jakému zvířeti patří. Hledal neznámého člověka v cylindru,
ale už ho nenašel a nikdo ho neznal.

Určit, komu srst patří, byl tvrdý oříšek, ale vzpomněl si, že jeden
jeho kamarád má přehoz z mývalích kůží. Porovnal chlupy s těmi,

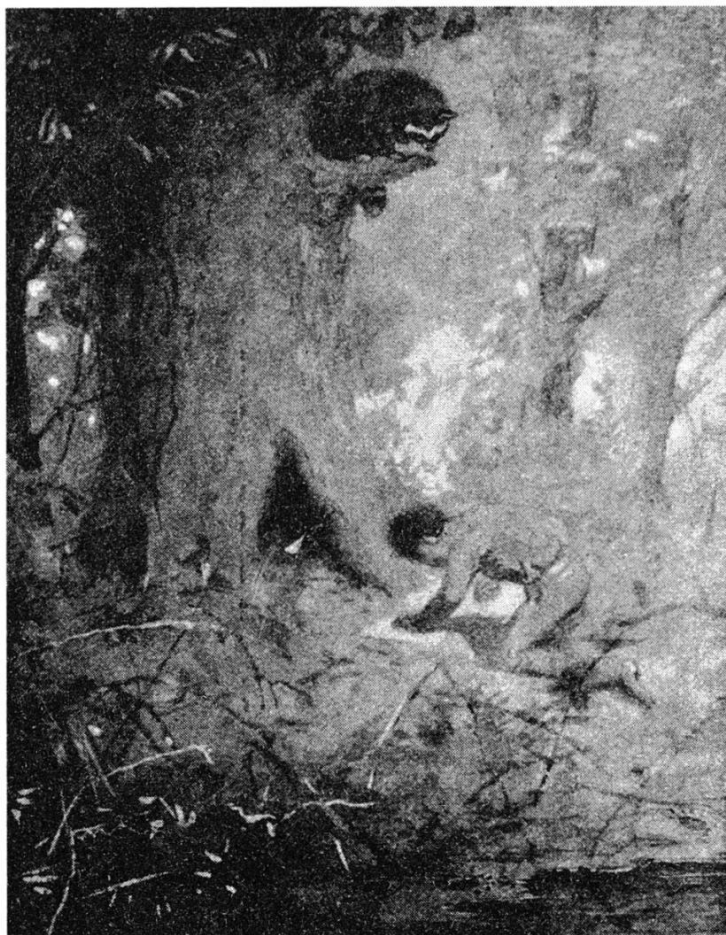
kteřé našel na stromě, a nebylo pochyb, že šplhavé zvíře byl skutečně mýval. Yan pochopil, že nejen stopy, ale i srst jednotlivých zvířat se od sebe liší. Zjistil, že je moudré nakreslit si všechno, co chce pozorovat či popsat. A tak náhodou nebo možná instinktivně přišel na rozumnou zásadu, že není nic lepšího než náčrtek, pokud chcete sbírat a předávat přesné informace o tvaru, a nic lépe nepodporuje přesné pozorování.

Jednoho dne si všiml jakési běžné rostliny připomínající deštník. Vyhřabal kořen a na jeho konci našel dlouhou bílou hlízu. Zakousl se do ní. Chutnala podobně jako okurka. Prolistoval „Grayovu botaniku pro školy“ a v rejstříku našel jméno indiánská okurka. Popis odpovídal, alespoň pokud chápal odborné termíny, třebaže, stejně jako v obdobných případech, to bez obrázku zdaleka nestačilo. A tak si ke své lesní moudrosti přidal indiánskou okurku.

Při jiné příležitosti snědl listy nějaké neznámé rostliny, protože slyšel, že to tak indiáni dělají. Brzy ho příšerně rozbolel žaludek. V bolestech spěchal domů. Matka mu dávala hořčici s vodou, dokud nezačal zvracet, a pak mu pořádně napohlavkovala. Mezitím přišel domů otec a hned se přidal. Okamžitě Yanovi zakázal chodit do lesa. Yan pochopitelně neposlechl, jenom si začal dávat lepší pozor a ze srubu se těšil o to víc, že pobyt v něm náhle získal příchut' tajného hříchů.

1 - mývalí stopa, 2 - indiánská okurka

Mývalí stopa

X

Biddyina troška do mlýna

Členkou jejich domácnosti se stala služebná ze Sangeru, dívka irsko-kanadského původu. Její babička byla vyhlášená kořenářka. Lidé jí často nadávali do čarodějnic, třebaže byla oddaná katolička. Dívka se od babičky přiučila něčemu o bylinkách a jednou, když celá rodina vyrazila na hřbitov, se každou chvíli vrhla do mlází a přinášela rostliny, které určovala a říkala, na jaké obtíže je babi používala.

„Z kašti bělavý se vaří odvar na léčení kůže, všeho se dobře prodává, krvavej kořen je na jaře dobrej na krev, kokotice léčí boláky v puse, zimozelen je na třesavku a horečku, bělochova noha roste všude tam, kam šlápne bílej muž, indiánskej kalich vyroste na místě, kde zemřel indián, pampeliškovej kořen je na kafe, odvar ze šanty kočičí je na nastuzení, levandulovej čaj je dobrej na pití, indiánskej tabák se míchá s koupěným tabákem, kůra jedlovce barví na růžovo, kokotice barví na žluto a slupky z ořešáku zas na zeleno.“

Pro ostatní to byly jen maličkosti, ale Yan tím přímo žil a všechny informace si uchovával v paměti. Vědomosti kořenářky však nebyly bez omylů a bez pověr.

„Podrž pavouka sekáče za nohu a řekni: ‚Pověz, kde krávy jsou,‘ a von ti to druhou nohou ukáže. Jednou mi prozradil, kde mám najít náhrdelník, kterej sem ztratila. Střílej vlašťovky a krávy budou dojit krvavý mlíko. Tak si starej Sam White zničil obchod s mlíkem - že střílel vlašťovky. Blesk nikdá neuhodí do stodoly, kde hnízděj vlašťovky. Taťka se vždycky uklidnil teprve až tehdá, když si v nový stodole postavily vlašťovky hnízdo. Nechal ji pojistit na sto dolarů, než si ji vlašťovky vyhlídly. Když po tobě leze píd'alka, dostaneš nový šaty. Můj švagr tvrdí, že po něm lezou každý léto, a vopravdu pokaždý dostane nový šaty. Ale v zimě po něm nikdá nelezou, protože to žádný šaty nedostává. Rozpůlíš vráně jazyk a bude mluvit

jako malá holka. Babi znala jednoho pána, co měl v Mara bratra, a ten chytil mladou vránu a rozpůlil jí jazyk a povídal babi, že mluvila úplně jako malá holčička – a babi to pověděla mně! Namoč koňskou žíní do dešťový vody a promění se v hada. Nejní snad kolem vody, kde pijou koně, plno hadů? No? Zabij pavouka a druhý den bude pršet. To je dobrý vědět. Pamatuju jeden rok, když se blížil 12. červenec a oranžisti chystali piknik, mamka nás poslala nachytat dvacet pavouků. Den předtím jsme je pozabíjeli, a jak jim na ten piknik lilo! To jsme se všichni nasmáli. Většina z nich se domů musela vracet na člunech, tak to psali v novinách. Ale další rok nám to oplatili na svátek svatýho Patrika, akorát že 16. března je pavouků málo, a proto ani moc nepršelo, spíš sněžilo, takže to byla plichta. Ropuchy způsobujou bradavice. Viděla jsem McKennovic dvojčata – kluci měli ruce plný bradavic. No, viděla jsem je, jak si hrajou s ropuchama, jako kdyby to byly kuličky. Dobře jim tak! Mohli vědět, co přijde. Copak nejní každá ropucha celá pokrytá bradavicema? Tohle je indiánskej tabák. Indiáni ho používaj pořád a babi občas taky.“ (Yan si ho zvlášť poznamenal – jestli to byl indiánský tabák, bude si muset nějaký sehnat a vyzkoušet ho.)

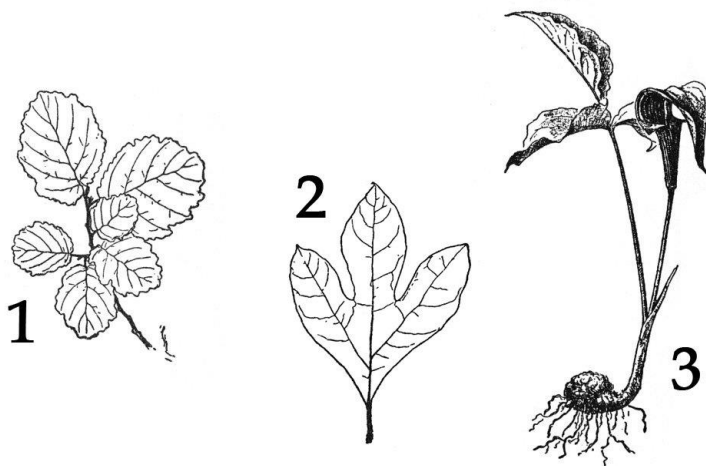
„Proutek z vilínu sebou začne cukat nad pramenem a ukáže ti, kde máš kopat. Denny Scully je v tom náramně zběhlejší. Dostává dolar, když ukáže, kde vykopat studnu, a jestli nenarazej na vodu, je to proto, že nekopali tam, kde řekl, nebo to kouzlo nějak pokazili, takže je nutný zkusit to znova. Tohle je pampeliška. Z jejích kořenů se dělá moc dobrý kafe. Babi ho používá v jednom kuse. Prej je to zdravější než kafe z krámu, ale mamka říká, že jí víc chutná to kupovaný, a čím víc stojí, tím víc jí šmakuje. Tady to je všehoj. Na jaře má strašně krásný květy. Do Číny se ho posílají celý tuny. Babi tvrdí, že je Číňani jeděj, aby měli dobrou náladu, ale zřejmě ho nejeděj dost. Tohle je jilm plavej. Je moc dobrej na nastuzení, když vypiješ odvar z kůry. Jednou na jaře ho babi uvařila celý vědro. Nechala ho venku, aby odvar vychladnul, a prase jí to všecho vypilo. Asi muselo bejt nastuzený, poněvadž mu po něm vypadly stoličky. Sama sem je viděla ležet na dvorku. Na vlastní voči. Tohle je libavka. Spousta

kluků, co znám, ji žvejká, aby se líbili holkám. Většina z nich tak získá děvče. Já sama to mockrát udělala. Tak tomuhle některý lidi říkaj indiánskej tuřín a děcka to nazývaj panáček na kazatelně, ale babi tomu říká lítostníček, poněvadž když ho člověk sní, lituje pak tý poslední hlouposti, co udělal. Až ti příště taťka nařeže, dám mu ho trochu do kafe a třeba toho potom nechá. Je mi moc líto, jak tě pořád tluče kvůli každý maličkosti, za kterou ani nemůžeš. Hadí jazyk štípe. Když slápněš na hada, uvidíš, jak se tě snaží uštknout. A jeho ocas umře až teprve po západu slunce. Jednou jsem to sama viděla a babi to taky říká, a co babi neví, to nejni k ničemu – to je akorát vyčtený z knížek.”

Všemu věřila, i když Yanovi připadala většina jejích pověr nesmyslná. Ale měla i určité, byť povrchní, povědomí o lesní moudrosti. Yan z ní vytáhl, co mohl.

Znala toho tolik, co toužil vědět, že se málem rozhodl prozradit jí, kam chodí každou sobotu po práci.

Ještě týden, dva a byl by jí své velké tajemství svěřil, jenomže došlo k něčemu, co jejich přátelství ukončilo.

1 - vilín virginský, 2 - kušta lékařská, 3 - ariséma (panáček na kazatelně)

XI

Plicní balzám

Jednoho dne s ním tato dívka šla do malého hájku na konci města. Zastavila se pod jedním stromem a prohlásila: „No jestli tohle nejní bříza tuhá!“

„Myslíš střemchu virginskou?“

„Ne, břízu. Střemcha virginská nejní k ničemu, ale kůra z týchle břízy je moc dobrá na nemocný plíce. Babi jí má pořád ve spíži. Sama se cejtím trochu divně.“ (Ve skutečnosti byla zdravá jako řípa.) „Asi si jí trošku nasbírám.“ A tak s Yanem naplánovali výpravu. Troufalost jejich domluvy chlapce vylekala. Biddy si vzala sekeru z truhly na náradí – z otcovy posvátné truhly na náradí.

Yanova matka jí zahlédla a chtěla vědět, k čemu jí bude. Dívka, s drzostí sobě vlastní, odpověděla, že potřebuje zatlouct háček držící šňůru na prádlo, a s úsměvem na tváři to šla udělat. Yan se zase něčemu přiučil, tentokrát to však nebylo nic dobrého. Sekeru okamžitě vrátili zpátky do truhly, aby jí mohli později ukrást s větší obezřetností.

Biddy pak prohlásila, že jde do krámu. S Yanem se setkali za rohem a vydali se k hájku. Bez ohledu na vlastnická práva dívka Yanovi ukázala, jak z břízy tuhé odseknout kůru. „Nesmíš sekat kolem dokola, to nosí smůlu – vemeš kůru jenom ze sluneční strany.“ Naplnila kousky kůry košík a společně se vrátili domů.

Doma naskládala plátky lýka do nádoby, zalila je vodou a nechala týden odstát. Voda zhnědla, získala nahořklou chuť a nasládlou vůni.

„Je to strašně dobrý,“ prolašovala Biddy. „Babi to měla vždycky po ruce. Vyléčila spoustu lidí. Třeba Buda Ellise – dochoři už nad ním zlomili hůl, tvrdili, že už mu nezbejvá ani kouska plic, a potom se dostal k babi. Dřív si z ní utahoval, ale nynčko byl k smrti vyděšeněj. Babi ho nejdřív vyhodila. Potom poznala, že je fakticky hrozně nemocnej, a tak se slitovala a poradila mu, jak vyrobit plicní balšám. Měl pokaždý udělat osm litrů a přinýst ho k ní. Ona ho pak upravi-

la, že ho bylo vo polovičku víc, a vrátila mu ho zpátky. No jestlipak nebyl za půl roku zase jako rybička!“

Biddy si nyní každou noc stěžovala na „tlak“ na prsou. Ulevit jí mohla jen sklenička plicního balzámu. Musela na tom být opravdu hodně špatně, protože jednou večer se po několika nezbytných dávkách balzámu zdálo, že se jí nemoc zřejmě vrazila do hlavy. Začala být hrubá na paní domu a koncem měsíce byla místo ní přijata méně zajímavá pomocnice v domácnosti.

Yan se z toho mohl hodně poučit o věcech dobrých i špatných, ale on si vzal k srdci jediné, totiž že kůra z břízy tuhé je úžasný lék. Rodinný lékař mu to potvrdil a Yan si tohoto nového útržku lesní moudrosti nesmírně cenil.

Když už jednou věděl, o jaký strom se jedná, s překvapením si všiml, že je celkem běžný. Největší radost mu však udělal objev, že v jeho Glenyanu je hojný.

Sepsal si proto všechny stromy, které znal, a užasl nad tím, jak málo jich je, přičemž si ani jimi nebyl úplně jistý.

javor – cukrový a stříbrný

buk

jilm – americký a plavý

habr karolinský

bříza – papírovitá a černá

jasan – americký a černý

borovice

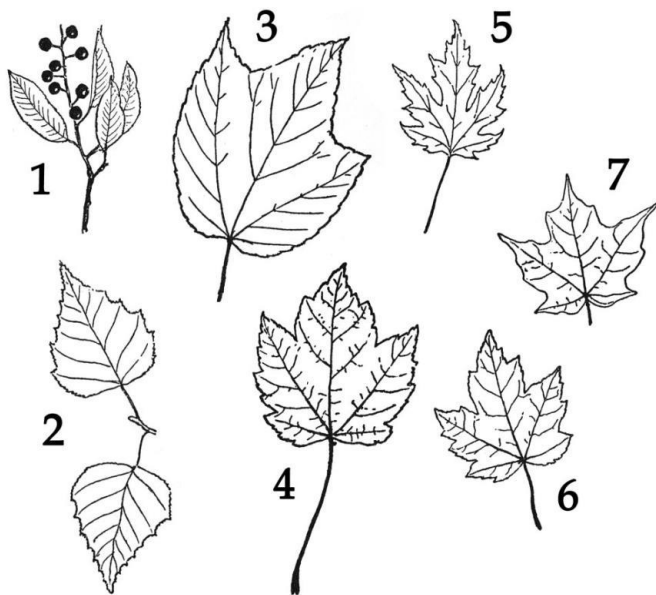
jalovec virginský

jedle balsámová

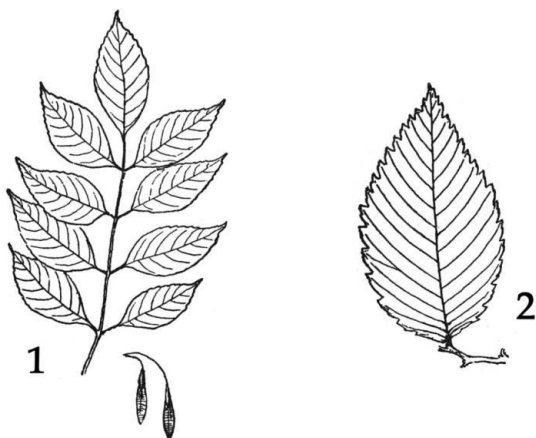
jedlovec

střemcha

Někde slyšel, že indiáni znají jména a vlastnosti všech stromů a rostlin v lese, a velice si přál, aby totéž platilo pro něj.

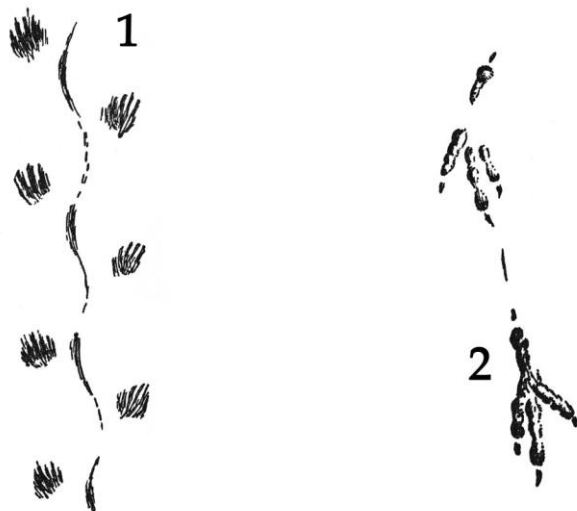
1 - střemcha pozdní, 2 - bříza topololistá, 3 - javor pensylvánský, 4 - javor žumenolistý, 5 - javor stříbrný, 6 - javor červený, 7 - javor cukrový

1 - jasan americký, 2 - jilm americký

Jednoho dne si na břehu řeky všiml hromádky prázdných lastur od slávek. Slávky tu byly docela běžné, ale proč byly na hromádce a všechny stejně poškrábané? Kolem hromádky byly v blátě zvláštní stopy. Bylo jich tolik, že mu dalo hodně práce najít jednu zřetelnou. Ale když ji Yan objevil, vzpomněl si na mývalí stopu a udělal si obrázek. Na stopu jeho starého známého byla tato příliš malá. Nenašel nikoho, kdo by mu mohl povědět, komu stopa patří. Až jednoho dne našel na břehu sedět jakési hnědé zvíře pojídající slávku. Jakmile se přiblížil, zvíře se vrhlo do vody, po chvíli se však o kousek dál zase vynořilo. Když se znovu potopilo, Yan podle dlouhého tenkého ocasu poznal ondatru, stejnou jako byla ta, kterou viděl vycpanou ve výloze.

Brzy zjistil, že čím víc se stopám věnuje, tím víc jich nachází. Mnohé byly záhadné, mohl je pouze nakreslit a odložit stranou v naději, že jednoho dne vyjde pravda na světlo. Z jedné velmi podivné a matoucí se vyklubala želva kajmanka supí a další patřila jen obyčejné vráně, která přihopkala na břeh, aby se mohla napít.

1 - stopa želvy kajmanky, 2 - vrání stopa

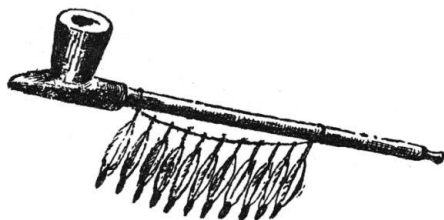
Rostl počet zvláštností, které shromažďoval ve svém srubu. Sžíval se s ním stále víc. Kolem něj zase začalo růst listí a srub dokonale zakrylo. Yan se ze své samoty v divočině těšil pořád víc a víc, brouzдал se po lesích s lukem a šípý, bezcílně se potuloval a střílel po posmívajících se veverkách, třebaže by ho nejspíš mrzelo stejně jako je, kdyby se někdy trefil.

Brzy zjistil, že není jediným obyvatelem srubu. Jednoho dne seděl uvnitř a říkal si, proč si tam vlastně nezbudoval ohniště, aby mohl sedávat pod střechou u ohýnku. Vtom se mezi dvěma kládami na stěně mihlo maličké zvířátko. Yan znehybněl. Krásná maličká myšice křovinná rychle vyběhla ven, posadila se a s pohledem upřeným na Yana si začala čistit čumáček. Yan se natáhl pro luk a šíp, ale myška okamžitě zmizela. Yan však nasadil tupý šíp na tětivu a čekal, a když se myška vrátila, vystřelil. Šíp minul myšici, odrazil se od klády a švihl Yana přes tvář. Yan se válel po zemi, mručel, třel si tvář a přitom si říkal: „Tohle jsem se snažil udělat myšce.“ Od té chvíle ji nechával na pokoji. Vlastně se s ní začal dělit o jídlo a po čase zjistil, že se o srub v lese nedělí s jednou myšicí, nýbrž s celou rodinkou.

Biddyina poznámka o indiánském tabáku padla na úrodnou půdu. Yan nekouřil, ale teď začal mít pocit, že se to musí naučit. Nasbíral značné množství tabáku, usušil ho a pustil se do výroby dýmky – pravé indiánské dýmky míru. Neměl žádnou červenou hlínu, ale měkká cihla posloužila stejně dobře. Nejdřív vyřezal nožem hrubý tvar a pak se pokoušel stejným nástrojem vyvrtat hlavičku. Vzpomněl si, že jim jeden z učitelů vyprávěl, jak indiáni vrtali kámen s pomocí luku a mokrého písku. Jeden z jeho spolužáků byl synem tesaře a viděl svého otce s takovým vrtákem pracovat. Svými znalostmi si v Yanových očích vysloužil velký obdiv. Pod kamarádovým vedením si Yan vrták vyrobil, hodně ho používal na nejrůznější věci, až s ním uměl dokonale zacházet. Nyní mu poskytl skutečnou indiánskou službu, když si mohl vyvrtat hlavičku dýmky a otvor pro troubel.

Troubel vyrobil z bezové větvičky, z níž pletací jehlicí odstranil dřeň. Na šňůrku navlékl nakrátko zastřižená holubí pírká smočená ve smůle a upevnil je k troubeli. Pak sedával u svého ohně, vážně pokuřoval – vždycky jen párkrát zatáhl, protože mu to vůbec nechutnalo – a říkal: „Uff, velká hlad,“ vyklepl z ní popel a šel si po své práci.

Tak trávil krásné soboty. Pokaždé před návratem domů schoval indiánský oděv ve srubu, v potoce si smyl barvy z tváře, znovu si připjal nenáviděný papírový límeček, který pýcha a chudoba rodiny učinily každodenní nezbytností, a vrátil se domů. Byl tak trochu snílek, ale jaké měl šťastné sny! Věděl, že ať ho doma potká cokoliv, může vždycky zajít sem, na všechno zapomenout a být šťastný jako král – skutečný král v království zcela podle svého srdce, které mu celé patřilo.

XII Krize

Ve škole byl vzorným žákem až na jediné – měl zvláštní, nepředvídatelné záchvaty neúcty vůči učitelům. Jednoho dne se bavil tím, že na tabuli načmáral směšné karikatury ředitele, jehož oblíbencem nepochybně byl. Karikatury byly velice vtipné a sžíravé. Ředitel se snažil autora kreseb odhalit. Svolal si celou školu a započal s křížovým výsledkem jednoho špatného žáka, kterého považoval za viníka. Chlapec

svou vinu zmateně a provinile popíral, ale ředitel již byl o jeho vině přesvědčen a sahal po důtkách. Odsouzený se rozplakal. K překvapení přítomných Yan otráveně a netrpělivě prohlásil: „Jen ho nechte. Byl jsem to já.“

Jeho chování a okolnosti celé události všechny rozesmály. Ředitel byl vzteky bez sebe. Zapomněl na to, že je dospělý, a popadl Yana za límec. Yan byl považován za bojácného chlapce, ale teď úplně zbělel a stiskl rty. Ředitel ho tloukl důtkami, až celá škola křičela: „Hanba!“ Ale Yan nevydal ani hlásku.

Když se pak večer před spaním svlékal, bratr Rad si u něj všiml dlouhých černých podlitin, kterými byl Yan pokrytý od hlavy k patě, a na řadu přišlo vysvětlování. Yan nedokázal lhát. Rodiče se dozvěděli o jeho nemístném chování a přidali mu další tvrdý trest. Příští den byla sobota. Yan našťápal obvyklou dvojitou sobotní dávku dříví pro domácnost a celý potlučený a rozbolavělý se vydal na nejšťastnější místo, jaké znal. Když se blížil ke srubu, spadl mu ze srdce hotový balvan. Už vymýšlel, jak si v něm postaví krb. Kráčel po své stezce, kterou vytvořil se záměrem zvýšit utajení. Přešel palouk a už se blížil ke srubu, když zaslechl hlasy – drsné hlasy. Vyčázely z jeho srubu. Připlížil se blíž. Dveře byly otevřené. V jeho milovaném srubu se povalovali tři tuláci, hráli karty a popíjeli z láhve. Na zemi vedle nich se válely jeho náhrdelníky ze škebliček, rozlámané na pokerové žetony. Venku v doutnajícím ohni ležely zbytky jeho luku a šípů.

Chudák Yan! Odhodlání vydržet mučení jako indián mu pomohlo při krutém výprasku od ředitele i trestech doma, ale tohle bylo příliš. Utekl do vzdáleného tichého lesního kouta, vrhl se na zem a rozplakal se vzteky a zoufalstvím – byl by tuláky zabil, kdyby mohl. Asi po hodině se roztřeseně vrátil a zjistil, že tuláci již skončili s hrou i pitím, znečistili srub a zanechali ho v troskách.

Nejkrásnější věc jeho života byla pryč – král byl zbaven koruny a trůnu. Když se Yan vracel domů, cítil každou podlitinu na zádech a hýždích.

Léto pomalu končilo, brzy nadešel podzim, dny se krátily a foukal studený vítr. Yan neměl příležitost podívat se do svého údolí, jakkoliv si to přál. Začal se víc věnovat studiu. Radostí se mu staly knihy. Pracoval usilovněji než kdy jindy a ve škole získával jednu dobrou známku za druhou, ale doma, kde vládla jen zbožnost, si toho nikdo nevšiml.

Učitelům i některým chlapcům neuniklo, že Yan hodně zhubl a je velice bledý. Nikdy nebyl zvlášť silný a nyní vypadal vyloženě nemocně. Avšak doma si opět ničeho nevšimli. Matka se cele soustředila na mladšího syna – budižkničemu. Dva roky neměla pro Yana milé slovo. Když Yan každé ráno odcházel z domu, aniž by se s ním někdo rozloučil, viděl, jak matka líbá a hladí jeho darebného bratra. Bylo mu těžko u srdce. Ve škole se jejich pozice vyměnily. Yan byl ředitelovou pýchou. Už nekreslil žádné karikatury a učitel si lichotil, že tím výpraskem bledého premianta napravil.

Yan hubl a tesknil stále víc, až se několik dní před Vánocemi zhroutil.

* * *

„Tuberkulóza už je v pokročilém stadiu,“ prohlásil lékař. „Bude žít tak měsíc, nanejvýš dva.“

„On musí žít,“ vzlykala jeho matka, v níž se konečně probudilo svědomí. „Musí žít. Ach, Bože, musí žít.“

Učinila všechno, co jí velela nenadále probuzená mateřská láska. Zkušený lékař dělal, co mohl, ale Yana nakonec zachránila matka. Bděla u něj dnem i nocí. Plnila jeho přání a všemožně pečovala o jeho pohodlí. Modlila se u jeho lůžka a často prosila Hospodina, aby jí to dlouhé zanedbávání odpustil. Yan poprvé okusil mateřskou lásku. Nikdo netušil, proč ho tak dlouho zanedbávala. Byla prostě zvláštní, ale konečně si všimla jeho nadání, jeho spolehlivosti a poctivosti, jeho již probuzené cílevědomosti.

„V jeho milovaném srubu se povalovali tři trampové.“

XIII

Rys

Zimy ubývalo a Yanovi se vracely síly. Byl natolik moudrý, že svůj nově nalezený vliv využil k získání knih. Začal se o něj zajímat knihovník z veřejné knihovny, muž sečtělý, který bojoval ve válce, a pomohl mu k mnoha dílům, jichž by si Yan jinak nevšiml.

Wilsonova *Ornitologie* a *Knížka o indiánech* patřily k těm nejdůležitějším. Byly jako jiskřivé potůčky protékající vyprahlou zemí.

V březnu už bylo Yanovi výrazně lépe. Mohl se vydávat na dlouhé procházky. Za jednoho jasného dne, kdy ještě všude ležel sníh, se pustil ven s bratrovým psem. Cesta ho zavedla do kopců. Vzduch byl svěží a posilující a on, zprvu zcela mimoděk, zamířil do Glenyanu. Údolí ho přitahovalo, a tak pokračoval v chůzi. Listí opadalo a tajná stezka už nevypadala příliš tajná, nicméně Glenyan stále působil důvěrně známým dojmem.

Zrak mu padl na velkou neobvyklou stopu ve sněhu. Napříč měla pět palců a klidně by mohla patřit i medvědovi, jenže jí scházely drápy a polštářky. Krok byl kratší a stopy nebyly do sněhu vtištěné tak hluboko, aby je mohlo udělat zvíře těžké jako medvěd.

Byl tu náznak prstů, takže se dalo zjistit, kudy zvíře šlo, a Yan se po jeho stopě vydal do žlebu. Pes stopu neklidně očichával, ale příliš se dopředu nehrnul. Yan prošel kolem trosek svého srubu, které nyní, když křoviny kolem shodily listí, byly jasně viditelné. Yana při pohledu na srub bodlo u srdce. Stopa vedla nahoru roklí, zvíře přešlo potok po spadlém kmeni a Yan došel k závěru, že stopa patří velkému rysovi. I když Drž, pes Yanova bratra, uměl skvěle štěkat, příliš kurážný nebyl. Teď se krčil za chlapcem, očichával stopu a odmítal jít dál.

Yana ty dvě dlouhé řady otisků fascinovaly, a když dorazil na místo, kde zvíře bez viditelného důvodu přeskočilo dobře tři a půl metru, pocítil uspokojení nad tím, že našel rysa. Touha po dobrodružství ho

poháněla dál, třebaže neměl ani hůl v ruce, ani nůž v kapse. Vybral si nejlepší klacek, jaký našel – suchou větev asi šedesát centimetrů dlouhou a asi šest centimetrů v průměru – a pokračoval ve stopování. Pes nechtěl vůbec jít dál. Držel se zpátky a každých sto metrů ho Yan musel přivolat.

Když se dostali do hustého porostu jedlovců na horním konci rokle, ozval se zvláštní zvuk, jako hluboké kočičí mňoukání.

„*Jau! Jau! Jau!*“ Yan znehybněl. Pes, třebaže to byl velký a silný retrívř, zakňučel, roztřásl se a přilezl až k chlapci.

Mňoukání zesílilo. Bylo stále hlasitější, až se ozývalo tak jasně a blízko, jako by se zvíře otočilo a vracelo se na palouk. Rozhodně znělo hrůzostrašně. Pes to už nevydržel, otočil se a pelášil domů. Yana zanechal jeho osudu. Nebylo pochyb, že se jedná o rysa. Yan už byl vyvedený z míry předtím a psův útěk na něj také hodně zapůsobil. Uvědomil si, jak je bezbranný, stále zesláblý po nemoci, a tak se obrátil a vydal se za psem. Nejdřív šel krokem. Jak ale podléhal svému strachu, zrychloval, a jelikož mňoukání neutichalo, nakonec se rozběhl. Zastavil se, teprve až doběhl do širokého údolí, kudy tekla řeka. Tady našel třesoucího se chrabrého retrívřa. Yan ho přivítal opovržlivým kopancem. Jakmile našel nějaké kamínky, jako každý správný kluk jimi po Držovi házel, dokud ho nezahnal domů.

* * *

Většina chlapců ráda loví a Yanův starší bratr, ač nebyl podle Yanova vkusu, byl ochoten jít si zastřílet, pokud to slibovalo nějakou zábavu.

Yan se rozhodl Radovi prozradit tajemství Glenyanu. Nikdy si nesměl vystřelit, ale Rad pušku měl, a když mu Yan živě vylíčil své dobrodružství, mělo to žádaný účinek. Jeho metoda byla příznačná.

„Rade, šel bys lovit, kdyby bylo hodně co lovit?“

„Se ví, že šel.“

„Znám jedno místo, ani ne šestnáct kilometrů daleko, kde je spousta divokých zvířat – jsou jich tam stovky.“

„Tak ty znáš takové místo? To určitě. Pchel!“

„Ale ano, znám. A povím ti o něm, když mi slíbíš, že o něm neřekneš živé duši.“

„Cha cha!“

„Právě jsem se tam potkal s rysem, a když se mnou půjdeš a vezmeš pušku, můžem ho dostat.“

Pak mu Yan vylíčil vše, co se ve žlebu odehrálo, a jeho vyprávění událost neochudilo. Na Rada udělal takový dojem, že se příští sobotu vydal pod Yanovým vedením do rokle.

Yan svému škodolibému, přízemnímu bratrovi jen velice nerad vyprávěl o všech radostech a strastech, které v Glenyanu zažil, ale když to teď bylo nutné, úloha mazaného průvodce se mu zalíbila. S přehnanou opatrností vedl Rada nejdřív špatným směrem. Neúspěšně se pokusil vymámit z něj další slib, že o údolí nikomu neřekne, pak zabočil, ukázal na jeden strom v dálce a důležitě pronesl: „Deset kroků za tím stromem je stezka, která nás dovede do tajného údolí.“ Po všelijakých dalších průtazích se konečně přiblížili ke vstupu do rokle, když tu z houští vyšel nějaký muž. Nesl něco na rameni. Když došel blíž, Yan s nejhlubším znechucením poznal, že to něco je rys – ano, určitě to byl jeho rys.

Zasypali lovce dotazy. Pověděl jim, že ho zabil včera. Rys už týden lovil v Kernorově lese. Pravděpodobně se sem zatoulal ze severu.

Yana vše nesmírně zajímalo, ale zároveň ho to rozčilovalo. Muž očividně považoval Glenyan – jeho údolí – za zcela obyčejný, dobře

známý kus divočiny, možná dokonce patřil k jeho farmě – a rozhodně mu nepřípadal tak záhadný, jak by si Yan přál.

Rys byl opravdu velký. Pruhy na hlavě a velké žluté oči mu propůjčovaly nezvykle divoký, jakoby tygří výraz, který potěšil Yanovu romantickou duši.

Nebylo to tak velké dobrodružství, jak mohlo být, ale v chlapci zanechalo hluboký dojem, a navíc dokazovalo, jak přesně dokáže určit tvora, kterého nikdy v životě neviděl a jehož znal pouze z nepřesného popisu ve velmi neuspokojivých knihách.

„Určitě to byl rys.“

XIV

Pěna

Yan s každým dnem nabíral síly a hodně se sblížil s matkou. Upřímně se snažila projevovat zájem o jeho záliby, ale zároveň velice usilovala o to, aby se zase on začal zajímat o její svět. Byla až chorobně nábožensky založená a do řeči neustále vkládala citáty z Písma. Měla jich v zásobě ohromnou spoustu – vlastně znala bibli celou nazpaměť. A používala citáty při každé vhodné i nevhodné příležitosti s překvapující účinností.

Pokud uviděla skupinu mladých lidí při tanci, skotačení či nějaké hře, dokonce stačilo, když se jen srdečně smáli, přerušila je a nabádala: „Děti, víte jistě, že za takové chování můžete žádat boží požehnání? Myslíte si, že by se bytosti s nesmrtelnou duší měly oddávat takovým lehkovážnostem? Bojím se, že hřešíte, a vaše hříchy si vás dozajista najdou. Pamatujte, že za každé prázdné slovo a jalový skutek se budete muset zpovídat před soudcem na nebesích.“

Vše myslela zcela upřímně a nikdy nepolevila. Pouze když byl její syn tak těžce nemocný, vyhýbala se na doktorův příkaz bolestnému tématu věčné blaženosti a snažila se ho podporovat v jeho zálibách. Právě toto požehnané příměří je sblížilo.

Yan se poprvé od setkání s cizincem bez límečku mohl někomu svěřit a vyprávěl matce o všech svých touhách, obavách a o životě v lesích. Povídal jí o ptáčích nebo květinách, o tom, jak doufá, že zjistí jejich jména, a jeho matku šokovalo, že nějaká bytost obdařená nesmrtelnou duší může tak vážně mluvit o něčem, co není v bibli. Pak syna i sebe mírně napomenula mnoha citáty.

Yan mohl odpovědět jinými citáty, neboť v nich byl celkem zběhlý, ale její nevyvratitelnou odpovědí na všechno bylo: „Důležitá je jen jediná věc. K čemu jest člověku, získá-li celý svět, ztratí-li přitom svou duši?“

Jak se Yan postupně uzdravoval a doktor svůj zákaz odvolal, byly jejich spory stále častější.

Po jedné nezvykle vzrušené debatě Yana zamrazilo, když si uvědomil, že všechen její zájem o jeho záliby byl předstíraný. Dlouho jen mlčel a pak řekl: „Matko, ráda hovoříte o své bibli. Poskytuje vám věci, které toužíte znát. Byla byste nešťastná, kdyby uběhl den, aniž byste si přečetla nějakou kapitolu. Takovou už máte povahu, Bůh vás tak stvořil.“

Já jsem musel číst bibli celý život. Každý den si přečtu jednu kapitolu, ale nemám to rád. Čtu, protože musím. Nedává mi to nic, co bych chtěl vědět. Neučí mě milovat Hospodina, což je podle vás nezbytné. Ale když vyrazím do lesa, každý pták a květina mě něčím potěší. Nevím, co to je, vím jenom, že je miluju. Miluju je z celého srdce a dávají mi pocit, jako bych se modlil, což mi vaše bible nedává. Oni jsou moje bible. Takovou mám povahu, takového mě stvořil Bůh.“

Matka dlouho mlčela, Yan nicméně poznal, že se modlí za jeho ztracenou duši.

O několik dní později si vyrazili na procházku. Bylo krásné jarní dopoledne. Těšili se ze sluníčka a na hroudě jim k tomu zpíval skřivan.

Yan napínal zrak a přiblížil se k ptáčkovi. Ten vzlétl a Yan po něm hodil klacek, který si nesl. Klacek ptáčka zasáhl a ten spadl na zem. Yan se k němu rozběhl a zvedl ho, třebaže ho matka volala zpátky.

Vrátil se k ní, ale ptáček v jeho dlaních dlouho nepřežil. Matka z toho byla smutná a znechucená. „Tak tohle je ta tvoje velká láska k divokým tvorům. Prvního jarního ptáčka zpěváčka musíš utlouct k smrti. Nerozumím tvým zálibám. Dva vrabci sice stojí čtvrtáček, ale ani jeden z nich nepadne k zemi, aniž by poznal našeho nebeského otce.“

Yan byl zdrcen. Držel mrtvého skřivana ouškatého a se slzami v očích řekl nedůsledně: „Mrzí mě, že jsem to udělal, ale on byl tak krásný!“

Neuměl to vysvětlit, protože tomu sám nerozuměl, přesto nebyl žádný pokrytec.

Několik týdnů nato měl při laciném výletě možnost poprvé v životě spatřit Niagarské vodopády. Když stál vedle matky a díval se na mohutný proud vody padající do propasti, všiml si, že některá stébla, bubliny a pěna plují proti proudu.

„Matko, podívejte, ta pěna jako by plula proti proudu,“ zvolal.

„No toto!“

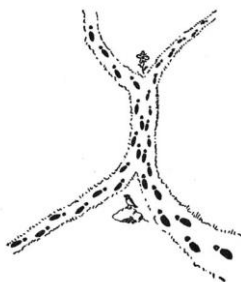
„A přece víme, že je to maličkost, nic to neznamená. Víme, že pod pěnou je hluboký, široký, strašlivý, nepřekonatelný, prudký proud, který se žene na opačnou stranu.“

„Ano, synku.“

„Matko, když jsem zabil toho skřivánka, bylo to jako ta pěna, co pluje špatným směrem. Já toho ptáčka miloval. Už vím, proč jsem ho zabil. Protože mi chtěl uletět. Kdybych si ho mohl prohlídnout zblízka, kdybych se ho mohl dotknout, nebo ho aspoň každý den slyšet, nikdy bych mu neublížil. Nechtěl jsem ho zabít, jenom jsem ho chtěl mít. Vy trháte květiny, protože je máte ráda kolem sebe, ne proto, že byste je chtěla zničit. Pak zvadnou a vám je to líto. Já jenom chtěl mít toho ptáčka stejně, jako vy máte doma květiny. On umřel a mně to bylo strašně líto.“

„Přesto soucitný člověk soucítí i se svým zvířetem,“ připomněla mu matka. „Ten, jenž naslouchá, když se ozve křik mladých krkavců, si toho zajisté všiml a v jeho velké knize hříchů je to jistě zapsáno.“

A od té chvíle se sobě už jen vzdalovali.

ČÁST II
Sanger a Sam

I

Nový domov

Yanovi bylo čtrnáct let, byl nohatý, hubený a rychle rostl. Lékař si toho povšiml a prohlásil: „Pošlete ho na rok někam na venkov.“

A tak bylo dohodnuto, že Yan bude za stravu a byt pracovat na statku Williama Raftena ze Sangeru.

Sanger byla nedávno založená osada, která právě začínala získávat na významu.

Osady v této zemi procházely několika stadii. Nejdřív tu bylo pohraničí, kde kolem rostl jen hustý les a žila hojnost zvěře. Pak přišlo období kácení, kdy se začínaly objevovat malé mýtiny, potom osady, kdy byl poměr lesů a mýtin vyrovnaný a zvěř vymizela, a nakonec vznikl zemědělský okres s pouhými zbytečky lesa.

Před třiceti lety Sanger „zabrali“ obyvatelé převážně irského původu, většinou rolníci, kteří si s sebou přivezli prastarý krvavý svár, jenž tak dlouho rozděloval Irsko. Hořký spor mezi katolíky neboli „dogany“ (dnes již nikdo neví, proč se jim tak říká) a protestanty. Barvami katolíků byly zelená a bílá, protestanti měli oranžovou a modrou, díky čemuž získali přezdívku „oranžisté“.

Tyto frakce rozdělovaly společnost na dvě části. Navíc tu bylo několik dalších rozporů, které jako nějaké geologické zlomy probíhaly v obou polovinách osady.

Za oněch časů, na počátku devatenáctého století, britská vláda pomáhala vybraným osobám, pokud chtěly přesídlit z Irska do Kanady. Pomoc zahrnovala bezplatnou plavbu přes oceán. S nimi připlulo i množství lidí, kteří sice nedokázali vládu přesvědčit o tom, že jsou také vhodní, avšak dokázali si opatřit peníze a koupit si nejlacinější lístek na loď, což tehdy činilo 15 dolarů. Okolí připadali všichni stejní, ale oni sami viděli rozdíly. Ti, kteří zaplatili, byli „cestující“ a podle svého názoru stáli o mnoho společenských tříd na

těmi, kdo si nechali pomoci, a nazývali je „emigranti“. Obyvatelé Sangeru na tento rozdíl nikdy nezapomněli.

Existovaly tu ještě další dvě společenské úrovně. Každý muž i chlapec v Sangeru uměl výborně zacházet se sekerou a byl velice šikovný. Znamé rčení „Je to dobrej chlap“ mělo dva uznávané významy. Pokud byl takto označen osadník při pravidelné sobotní irské rvačce v městečku zvaném Downeyho Díra, znamenalo to, že se umí dobře ohánět pěstmi. Ale pokud jím byl obdařen muž doma na farmě, vztahovalo se k jeho výjimečné zručnosti při zacházení se sekerou. Mužem, který byl horší než ostatní, všichni pohrdali. A jelikož domy z přitesaných klád stavěli sami jejich majitelé, bylo jasně vidět, co kdo umí. Dřevěná architektura se dělila na dva styly: sruby s kládami v rozích překříženými měly spoje „vepřincové“, domy s rohy zručně zapravenými „rybinové“. Bydlet v domě prvního typu byla v Sangeru ostuda. Ti, jimž větší zručnost v zacházení se sekerou poskytla úhledněji upravené domy, považovali obyvatele takových domů za „nýmandy“ či „spodinu“. Další rozkol se vkradl mezi samotné majitele domů s rybinovými spoji, když byla otevřena cihelna. Úspěšnější osadníci si postavili krásné cihlové domky. K úžasu všech jistý Phil O'Leary, chudý, leč plodný katolík, se znenadání vyšvihl z „vepřince“ na dům zděný. Královnám společnosti tím způsobil nemalé problémy a úplně zničil společenský žebříček, protože jeho devět tlustých dcer si nyní činilo stejné nároky jako zdejší dámy. Avšak mnozí, kteří měli cihlové domy stěží pět let, O'Learyovy kritizovali jako povýšence a odmítali se s nimi stýkat. William Raften, nejúspěšnější muž v osadě, přišel s červenými cihlami jako první. Jeho nesmiřitelný nepřítel Charles Boyle, popichován svou ženou, se také vrhl na cihly, třebaže si nevzal žádné zedníky a stavěl sám s pomocí svých sedmnácti synů. Tito dva muži, ač oba oranžisté, byli nepřátelé na život a na smrt, stejně jako jejich manželky soupeřily ve společnosti. Raften byl silnější a bohatší, ale Boyle, jehož otec si svůj lístek na loď zaplatil, věděl, jak to bylo s Raftenovým otcem, a vždycky každý hovor končil tím, že Raftenovi předhazoval: „Nemluv na mě, ty zbohatlíku. Každěj ví, že

seš jenom obyčejnej emigrant.“ A v tom byl právě háček. Nemělo smysl to popírat. Raftenův otec opravdu přijal cestu zdarma a Boyle zase přijal bezplatně hospodářství. Ale to se nepočítalo. Starý Boyle byl „CESTUJÍCÍ“ a starý Raften jen „EMIGRANT“.

Do této společnosti Yan vstoupil. Slova jako „dogani“ a „zelení“ a „oranžovomodří“ začínala nabývat na důležitosti společně s idejemi a nepřátelstvím, jež zastupovala.

Obyvatelé Sangeru mluvili různými přízvuky. Starousedlíci používali výraznou irskou výslovnost s mnoha irskými slovy. U lidí jako Raften byl irský přízvuk výrazný, ale nemluvili vyloženě irsky, pokud se nerozčílili. Mladá generace irskou výslovnost téměř postráda-la, zato používala zvláštní nosové huflání Kanadánů z pohraničí.

Pan a paní Raftenovi přijeli pro Yana na nádraží. Společně povečere-li v hostinci a odvezli Yana domů, kde ho zavedli do velké světnice sloužící jako jídelna, kuchyně i obývací pokoj zároveň. Za kamny stál vysoký neohrabaný chlapec s ryšavými vlasy, malýma, trochu zešikmenýma očima a tím nejsmutnějším výrazem na světě. „Pojď sem, Same, a pozdrav se s Yanem,“ vyzvala chlapce paní Raftenová. Sam se rozpačitě přišoural, chabě si s Yanem potřásl rukou a utrousil: „Těš mě.“ Vzápětí se zase stáhl za kamna a se zádumčivou vážností po Yanovi pokukoval pokaždé, když si myslel, že ho nikdo nevidí. Pan a paní Raftenovi odešli něco zařídit a Yan zůstal sám. Cítil se bídne. Jen těžko se smířoval s tím, že musí na rok vyměnit školu za farmu, ale otcův příkaz vzal koneckonců na vědomí. Pak se dlouho snažil zamilovat si představu, že se dostane z Bonnertonu na venkov. Nakonec šlo jenom o jeden rok a slibovalo to spoustu zábavy. Žádná nedělní škola. Návštěvy kostela omezené jen na ty nejnужnější. Celý den strávený venku na čerstvém vzduchu, na polích a v lese – to přece musí být štěstí. Když byl ale konečně tady, místo na něj působilo skličujícím dojmem a večer pociťoval jen čisté utrpení. Nic zlého se mu nedělo, ale měl pocit, že jeho svět bude už navždy zahalen zoufalstvím. V ústech měl sucho a musel mrkat, aby potlačil slzy. Vtom se do domu vrátila paní Raftenová a na první pohled zjistila, co se děje. „Stýská se mu,“ sdělila manželovi, „zítra

bude v pořádku.“ Vzala Yana za ruku a odvedla ho nahoru do postele.

Za dvacet minut se šla podívat, jestli má pohodlí. Zastrkala kolem něj pokrývku a sklonila se, aby ho mohla políbit na dobrou noc. Yan měl tvář mokrou od slz. Na chvíli ho objala, několikrát ho políbila a slíbila mu: „Zítřka se budeš cítit mnohem líp, neboj.“ A pak ho moudře nechala samotného.

Yan nikdy nezjistil, ani odkud se ta porce bídy a utrpení vzala, ani kam se poděla. Už nikdy nic podobného nezažil a druhý den ráno se začal živě zajímat o svůj nový svět.

William Raften měl několik farem, všechny ve vzorném pořádku a bez hypoték. A každý rok přikupoval další. Byl rozvážný, bystrý, dokonce by se dalo říct mazaný, ale většina sousedů ho svorně nenáviděla, protože na ně byl příliš chytrý a neustále bohatl. Světu ukazoval tvrdou tvář, ale k rodině se choval vlídně. Ne že by byl měkkota. Musel se se životem rvát sám, vypracoval se z ničeho a špatné zkušenosti ho zatvrdily. Nicméně těch několik lidí, kteří ho znali nejlépe, mohlo dosvědčit, že jeho zlaté irské srdce se nijak nezměnilo, byť je schované hodně hluboko. Dokonce i doma se choval úsečně a velitelsky. Jeho rozkazy musely být bezpodmínečně plněny, a pokud někdo neposlechl, neprominul mu to. Pouze ke svým dětem, dokud ještě byly malé, a k manželce se vždycky choval něžně. Ti, kdo ho znali jako chladného a vypočítavého muže, který dokáže vyžrát i na obchodníky s obilím, by o hodinu později stěží poznali toho velkého, srdečného, šťastně se tvářícího otce rodiny, když na zádech nosil svou nejmladší dcerku, nebo se neohrabaně jako student dvořil své usmívající se ženě.

Neměl moc velké „zdělání“, stěží uměl číst, a „učinnost z knížek“ na něj tudíž dělala velký dojem. Byl rozhodnutý, že jeho děti mají dostat „to nejlepší, co se dá za peníze koupit“, což pravděpodobně znamenalo, že by měly umět plynně číst. On sám četl jen v neděli dopoledne, kdy se s námahou prokousával důležitými články v novinách. „Důležitost“ se vztahovalo k trhu s plodinami a boxerskému ringu, protože sám byl vyhlášený a vážený rohovník, a pochopitelně ho velice zajímaly

i sebemenší podrobnosti posledních zápasů. Jednou měsíčně chodíval se ženou do kostela, aby jí udělal radost, a považoval proto za velmi nespravedlivé, že ona se v nejmenším nezajímá o jeho nejoblíbenější zábavu - mužný sport box.

K lidem se choval tvrdě, někdy dokonce hrubě, ale nesnesl, když někdo týral zvířata. „Člověk může rvát, když mu ublížeš, ale ta chudinka hloupá nemá tvář žádnou ochranu nemá.“ Byl jediný farmář v kraji, který nikdy neprodal ani nezastřelil starého koně. „Ten chudák se tvrdě dřel, a proto si zaslouží péči až do konce svých dnů.“ A tak byli Duncan, Jerry a několik dalších koní na „vejminku“ a zbytek života prožili v nicnedělání, což v jednom případě trvalo déle než deset let.

Raften nejednoho souseda zpráskal za to, že bije koně, ale jednou dostal sám pořádnou nakládačku, když měl tu smůlu, že narazil na boxerského šampiona. Žádný větší vliv to však na něj nemělo. Dál chránil zvířata svým vlastním drsným způsobem.

Chlapci v okolí měli právo na kůže z telat. Krávy se chovaly kvůli mléku, a telata tudíž neměla valnou cenu. Obvykle se porážela, když byla na maso ještě příliš mladá. Porážení měli na starost chlapci, byla to pro ně vlastně zábava. U koželuha dostávali padesát centů za surovou a pětadvacet centů za vyschlou kůži. Byla to jejich právoplatná odměna. Raften svým synům nikdy nedovolil porážet telata. „Ty ubohý, nevinný telátka nedokážu zabít ani sám a nenechám to dělat své kluky,“ prohlašoval. A tak Sam přišel o vedlejší příjem a nikdy na tu nespravedlnost nezapomněl.

Paní Raftenová byla báječná žena, vynikající hospodyně, která milovala svůj domov, rodinu a manželovi byla věrnou a schopnou oporou, třebaže občas měla dojem, že je William na chlapce „trošičku tvrdý“. Narodilo se jim hodně dětí, ale většina jich zemřela. Zůstali jen Sam, jemuž bylo patnáct, a tříletá Minnie.

Yanovi okamžitě přidělili úkoly. Na starosti bude mít drůbež a polovinu prasat a krav. Musel také Samovi pomáhat s dalšími domácimi činnostmi.

Práce bylo hodně a jasná byla i pravidla, jak se co má dělat. Ale skoro každý den měl čas i na jiné, příjemnější věci. Přestože byl Raften na hochy přísný v pracovní době, dohlížel i na to, aby se v čase vymezeném pro zábavu dobře bavili. Yan se ho bál pro jeho zasmušilost a sílu. Jelikož měl Raften ve zvyku neříkat nic, dokud si vše pořádně nepromyslel, a pak to říct „důrazně“, chlapec netušil, zda s ním je farmář spokojený, nebo ne.

1 - dům s „vepřincovými“ spoji, 2 - kvalitní dům

II Sam

Sam Raften byl nakonec mnohem sympatičtější, než na první pohled vypadal. Mluvil pomalu a protahoval hlásky, takže působil trochu jako hlupák, což byl ovšem mylný dojem. Pan Raften Yana provedl po domě, ale skutečný průzkum vedl Sam. „Tohle je salóóonek,“ prohlásil, když odemkl jakousi tmavou, sklepu podobnou místnost v přízemí. Chvíli hmatal po stěně, než se mu podařilo otevřít téměř zapomenuté okno. V Sangeru nebyl salonek pokoj, tady to byla instituce. Celý týden býval zamčený, otevíral se pouze při návštěvě pastora a u Raftenů byl zařízen zcela typicky. Nábytek tvořilo šest natřených židlí (po padesáti centech za kus), dvě houpací křesla (dolar čtyřicet devět), jedno harmonium (metr krychlový pšenice - obchodní cestující žádal jeden a půl), příborník vyrobený podomácku z bedny, v níž bylo doručeno harmonium, jeden doma tkaný kobereček z odštížků, jeden lakovaný stůl (!) (devět dolarů v ho-

tovosti, jedenáct podle katalogu). Na stolku leželo album fotografií, bible a několik velkých knih. Na nich se každý týden utíral prach, ale nikdy se s nimi nehýbalo. Po několika letech se zjistilo, že se nadobro přilepily k laku na stolku. Na zdi visely ve velice laciných rámečcích kovové destičky se jmény zesnulých členů rodiny. V Sangeru bylo zvykem uctívat mrtvé tak, že po obřadu se z rakví sňala destička se jménem nebožtíka a zarámovala se na černém pozadí s nějakým vhodným citátem z Písma.

Vzduch tu byl zatuchlý a plný prachu, protože místnost se otevírala pouze o nedělích nebo když přišel na návštěvu pastor, což znamenalo jakousi náhradní neděli. Dvě malá okénka byla zavřená vždycky a zelené papírové rolety i kartounové závěsy byly zatažené. Místnost jako by nepatřila k domu, jako by byla rodinnou kobkou, komnatou hrůz, kam se chodilo jen jednou za týden.

Byla tu však přinejmenším jedna zajímavá věc – něco, co Sama s Yanem okamžitě sblížilo. Byla to sbírka asi dvaceti ptačích vajíček. Všechna se bez ladu a skladu válela ve staré krabici na kravaty se skleněným víkem, do poloviny vyplněné otrubami. Žádné nebylo ani označené, ani pořádně vyfouknuté. Sběratel by se na ně stěžl podíval, ale ukázalo se, že jsou důležitá. Jako by se dva Newyorčané, jeden převlečený za Číňana a druhý za černocho, náhodou potkali v Grónsku a jeden z nich náhodou udělal znamení tajného bratrstva, k němuž oba patřili.

„Líbí se ti takový věci?“ zeptal se Yan, kterého sbírka i přes pochmurné prostředí velice zaujala.

„Se vsaď,“ odvětil Sam. „A měl bysem jich dvakrát tolik, akorát že táta řek, že ptáci jsou dobrý pro farmu.“

„A znáš jejich jména?“

„Se ví. Zním každého ptáka, co lítá, a všecko o něm, nebo skoro všecko,“ kasal se Sam, což u něj bylo neobvyklé, protože se vytahoval jen málokdy.

„To bych taky chtěl. Můžu si vzít pár vajíček domů?“

„Ne. Táta řek, že když už žádný nevyberu, pučí mi svou indiánskou flintu na lov zajíců.“

„Cože? Tady jsou zajíci?“

„Se ví. Vloni v zimě jsem dostal tři.“

„Ale já myslím teď,“ zabručel Yan zklamaně.

„Teďka nejní snadný se k nim dostat, ale můžem to zkusit. Až bude jednou po práci, poprosím tátu o flintu.“

„Až bude jednou po práci“ byl u Raftenů oblíbený výraz, když chtěli něco odložit na neurčito. Znělo to rozumně, a přitom to bylo zamítavé.

Sam otevřel dolní dvířka příborníku a vytáhl pazourkové hroty šípů nasbírané při orbě, zuby bobra z doby po založení osady a velmi špatně vycpanou sovu. Při pohledu na takové vzácnosti se Yan úplně rozzářil. „Ach!“ Na víc se nevzmohl. Sama potěšilo, že rodinné památky mají takový účinek, a pustil se do vysvětlování. „Táta ji střelil za stodolou a náš čeledín ji vycpal.“

Chlapci teď spolu vycházeli skvěle. Celý den se potkávali při různých pracích a svěřovali si různá tajemství. I přes dlouhé přestávky si rozuměli natolik dobře, že po večeři Sam řekl: „Hele, Yane, něco ti ukážu, ale musíš mi slíbit, že to nikomu neřekneš – navouduši!“ Yan mu to pochopitelně slíbil a dodal navýsost zavazující a nesrozumitelné slovo: „Nasvouduši.“

„Jdem do stodoly,“ prohlásil Sam.

V půlce cesty začal: „Musím se ještě pro něco vrátit. Ty běž dozadu a sejdem se pod ‚koženáčem‘ v sadu.“ Když se setkali pod jabloní, Sam přivřel jedno smutné oko a zbytečně tichým hlasem Yana vybídl, ať jde za ním. Dovedl ho na druhý konec jabloňového sadu, kde stál starý srub, v němž rodina žila, než si postavili zděný dům. Teď sem ukládali náradí. Sam zvedl žebřík na půdu (všechno to bylo úžasně zábavné). Na opačném konci půdy vedle malého domovního štítu Yana znovu požádal, aby vše zachoval v tajnosti. Když se Yan opět „zasvoudušoval“, chvíli se hrabal ve staré špinavé bedně a nakonec vytáhl luk, několik šípů, rezavá železa, starý řeznický nůž, háčky na ryby, křesadlo a ocílku, krabičku se sirkami a jakousi mastně vypadající hmotu, o níž tvrdil, že je to sušené maso. „Víš, vždycky sem chtěl bejt lovec a táta se rozhod, že budu zu-

bař. Táta říká, Źe lovem se nic nevydělá, ale jednou musel jít k zubařovi a stálo ho to celý tyry dolary, a ten chlap na tom nedělal ani půl dne, takŹe chtěl, abysem byl zubař, jenomŹe já chtěl bejt lovec, a táta mně a Budovi jednou hrozně nařezal. (Bud byl můj bratr, co vloni umřel. Kdybys slyšel mámu, myslel bys, Źe to byl anděl, ale podle mýho byl trouba a ve škole byl zdaleka největší rošřak.) No, táta nám nařezal, Źe jsme nedali nařrat prasatům, a Bud byl pipravenej zdrhnout. Já nejdřív chtěl jít s ním, Źe budem Źt jako indiáni. A určitě bysem šel, kdyby mně táta ještě někdy jednu natáhl. Tady to jsme si s Budem připravili. Bud chtěl tátovi sebrat flintu, ale já nechtěl. To ti povim, vyváděl jsem jako pominutej, ale Bud na tom byl ještě hůř. Já vychladl a s Budem jsem promluvil. Řekl jsem mu: ‚Hele, Bude, dostat se na Západ by trvalo asi měsíc, a kdyby indiáni chtěli akorát naše skalpy, to by nebyla Źadna legrace, a táta nejni zas tak špatnej, poněvadŹ my jsme ty prasata fakticky nechali hladem, aŹ jedno chciplo. Hádám, Źe jsme si to zaslouŹili – stejne to byla hrozná pitomost, i kdyŹ bysem byl moc rád lovec.‘ A Bud v zimě umřel. Videls tu největší cedulku na zdi? Ta je jeho. Tuhle jsem viděl, jak se na ni máma koukla a rozbrečela se. Táta říkal, Źe me pošle na školu, jestli chci bejt zubař, nebo pravnik – pravnici taky vydělaj fůru peněŹ. Táta se jednou soudil – a jestli nebudu chtít, tak říkal, Źe muŹu jít – vřak viř kam.“

Sam byl spřízněná duře a Yan mu otevřel své srdce. Pověděl mu vřechno o svém srubu v lesích, jak na něm pracoval a jak ho miloval. Byl plný nadřeni jako kdysi, překypoval energiu a nápady a uvědomil si, Źe Sam má prnejmenřim dvě věci, které jemu scházejí – obratnost při zacházení s nástroji a dobrý úsudek. Bylo to, jako by někdo vzal nejlepři asti jeho bratra Rada a vložil je do skutečné živé bytosti. Vzpomněl si, jaké radosti zaŹil ve svém údolíčku, a navrhl: „Pojdme si postavit srub v lese u potoka. Tvý mu tátovi to preco nebude vadit, Źe ne?“

„Ne, pokavaď odvedem praci.“

III

Vigvam

Začali hned druhý den. Jakmile měli po práci, vyrazili do lesa, aby našli vhodné místo.

Potok protékal přes louku a pak pod plotem do lesa. Zprvu byl les světlý a mezi stromy rostla tráva, ale zakrátko se potok vléval do mokřiny hustě porostlé jalovcem virginským. Nebyly tu žádné stezky, ale Sam tvrdil, že o kus dál je na malé vyvýšenině hezké místo. Cesta na kopeček byla hodně dlouhá, i když bažinou to bylo necelých sto metrů, avšak bylo to pravé místo k táboření – na kopci, kde bylo sucho, kolem rostly listnaté stromy, dole tekl potok a vše obklopovala jalovcová bažina. Yan byl nadšením bez sebe. Sam měl elánu neméně, a jelikož si s sebou přinesl sekeru, byl hned připravený začít se stavbou srubu. Jenomže Yan celé dopoledne usilovně přemýšlel. „Same, nechceme být jako bílí lovci,“ řekl. „Ti nejsou k ničemu. My chceme být jako indiáni.“

„Teďka se hrozně pleteš,“ opáčil Sam. „Táta říká, že indián nedokáže nic, co by bílej lovec nezvládl líp.“

„Co tě napadá?“ nedal se Yan. „Bílý lovec nedokáže sledovat nohu v mokasínu na žulový skále. Bílý lovec nedokáže žít v lese jenom s nožem a opatřit si všecko, co potřebuje. Bílý lovec nedokáže lovit s lukem a šípy a chytat zvěř do pastí, nebo ano? A ještě se nenarodil běloch, co by uměl vyrobit březovou kánoi.“ Změnil tón a pokračoval: „Hele, Same, chceme přece být nejlepší lovci, abychom se mohli vydat na Západ. Tak buďme jako indiáni a dělejme všecko jako indiáni.“

Celé to mělo příchut' romantiky a malebnosti, a tak Sam souhlasil, že to „aspoň na chvilku zkusej.“ Nyní přišel hlavní bod Yanovy námítky. „Jenže indiáni nežijou ve srubech, ti žijou v týpí. Tak co si radši postavit týpí?“

„To bude legrace,“ usoudil Sam, který viděl dost obrázků, aby nepotřeboval další popis, „ale z čeho ho uděláme?“

„No,“ začal Yan, jenž se okamžitě ujal vedení a těšilo ho, že může mluvit z pozice znalce. „Indiáni z plání dělají týpí z kůží, ale lesní indiáni obvykle používají březovou kůru.“

„Se vsaď, že v tomhle lese nenajdeš dost kůží ani březový kůry na takové týpí, aby v něm aspoň veverka mohla louskat oříšky.“

„Můžeme použít jilmovou kůru.“

„To je mnohem jednodušší,“ usoudil Sam, „poněvadž jsme v zimě pokáceli spoustu jilmů a kůra se už začne loupát. Ale nejdřív to naplánujem.“

To byl dobrý nápad, na který by Yan asi nepřišel. On by nejspíš ze všeho nejdřív nasbíral hromadu materiálu a plány začal dělat až později, jenže Sam se naučil pracovat metodicky.

A tak Yan na hladkou kládu popaměti načrtl indiánské týpí. „Mám dojem, že to vypadalo asi takhle, tyče z něj vyčuhovaly takhle a tady byla díra, kudy odchází kouř, a tady další jako dveře.“

„To vypadá, žes nikdá žádný týpí neviděl,“ poznamenal Sam nepříliš zdvořile, „ale můžem to zkusit. Jakže to má bejt velký?“

Rozhodli se, že vhodné bude týpí asi dva a půl metrů vysoké a dva a půl metrů v průměru. Ve chvílce připravili čtyři tyče, každou tři metry dlouhou, a jakmile je Sam osekal, Yan je odnesl na volný plácek nad potokem.

„Čím je svážeme?“ zahloubal se Yan.

„Myslíš jako provaz?“

„Ano, akorát že my musíme všechno sehnat v lese. Skutečný provaz není dovolený.“

„To zvládnou,“ prohlásil Sam. „Když táta vázal plot kolem sadu, svazoval kůly vrbovejma houžvema.“

„Vidíš – já dočista zapomněl,“ plácl se Yan do čela. Za chvíli už kluzkými, tuhými větvičkami přivazovali tyče k sobě. Nebylo to nic snadného. Museli houžve co nejdříve dotáhnout, jinak jim sklouzly a tyče okamžitě popadaly. Nakonec už to vypadalo, že budou nuceni použít drát, jakým se vázaly balíky sena, když tu zaslechli tiché zabručení. Otočili se a tam stál William Raften s rukama za zády, jako by je pozoroval už celé hodiny.

Chlapci byli nemálo překvapení. Raften se uměl objevit všude, kde se něco dělo, zvážit situaci, a pokud se mu něco nelíbilo, několika sžíravými slovy pronesenými se silným irským přízvukem vyjádřit svůj názor. Hoši neměli tušení, co na jejich zábavu řekne, a jen neklidně čekali, až se vyjádří. Nebylo pochyb, že kdyby mrhali časem určeným na práci, byl by je nevybíravými slovy poslal za něčím užitečnějším, ale teď byl čas na zábavu. Raften si je pátravě prohlédl a pomalu řekl: „Kluci!“ (Samovi se ulevilo, kdyby se otec zlobil, řekl by „haranti zatracený“.) „K čemu je dobrý plejtvat časem,“ (Yanovi pokleslo srdce) „s vrbovejma halouzkama na takovouhle práci? Ty nebudou nikdá držet. Proč si nevemete drát na seno nebo špagát ze stodoly?“

Chlapcům se nesmírně ulevilo, nicméně i tento přátelský úvod mohla být pouze finta, jak si připravit cestu pro sžíravou poznámku. Sam mlčel, a tak po chvíli promluvil Yan. „Nemáme dovoláno používat nic, co neměli indiáni nebo si to nemohli sehnat v lese.“

„A kdo to dovoluje?“

„Pravidla.“

„Aha,“ zabručel William pobaveně. „Už to chápu! Jasný.“

Zašel mezi stromy, porozhlédl se a zanedlouho se zastavil u nízkých křovin.

„Víš, co je tohle, Yane?“

„Ne, pane.“

„Tak se kouknem, jestli seš dost silnej, abys ulomil haluz.“

Yan to zkusil. Dřevo bylo celkem křehké, ale kůra tenká, hladká a poddajná, byla tuhá jako podešev. Dokonce i malá větvička se ukázala být nad jeho síly.

„To je židelník,“ vysvětlil mu Raften. „Tohle používali indiáni a my taky, když jsme stavěli osadu.“

Hoši čekali pokárání a dostalo se jim pomocné ruky. Důležité prostě bylo, že zrovna měli „čas na hraní“. Raften při odchodu ještě prohodil: „Za hodinu a půl se krměj prasata.“

„Vidíš, táta je fajn, když nezapomenem na práci,“ prohlásil Sam povýšeně. „Bysem rád věděl, proč mě ten židelník nenapad taky.“

Mockrát jsem slyšel, že ho za starejch časů používali na zavazování pytlů, když byl provaz vzácností. Indiáni s ním taky poutali zajatce. No nejni to to pravý?“

Nahoře tyče svázali několika proužky židelníkové kůry a dole je roztáhli jako rám pro týpí, nebo správněji vlgvam, když ho chtěli stavět z kůry.

Po poradě sehnali dlouhou, ohebnou vrbovou větev, dva a půl centimetru silnou, ohnuli ji jako obruč a asi metr nad zemí ji židelníkem přivázali k tyčím. Pak uřízli čtyři kratší tyčky tak, aby sahalo od země až k vrbové větvi. Jejich horní konce přivázali k vrbě a mohli pokládat kusy kůry. Vydali se k pokáceným jilmům. Opět se jim hodilo, jak Sam uměl skvěle zacházet se sekerou. Rozsekl kůru na horním konci klády a tupou stranou sekery a s pomocí dřevěných klínků se jim podařilo stáhnout velký plát kůry dva a půl metru dlouhý a přes metr široký. Příjemně je překvapilo, jak velký kus kůry získali z tak malé klády.

Ze tří kmenů měli tři krásně velké pláty a z dalších různě velké kusy. Větší kusy opřeli o rám vlgvamu a vystačily jim téměř na celý obvod. Nahoře byly pláty pochopitelně příliš široké a dole zase úzké, ale pokud přijdou na způsob, jak je připevnit, zakryjí mezery menšími kousky.

Sam navrhl, aby kůru přibili hřebíky, Yana však tato představa zděsila. „Žádný indián hřebíky nemá.“

„Tak co by použili?“ dožadoval se Sam odpovědi.

„Použili by něco – možná dřevěný kolíčky. Já nevím, ale to mi připadá správný.“

„Jenomže tyče jsou z tvrdýho dřeva,“ namítl jako vždy praktický Sam. „Dubovej kolík do borovýho dřeva zarazíš, ale do tvrdýho dřeva z listnáčů kolíky nenatlučeš, leda by sis nejdřív vyvrtal díru. Měl jsem přinést nebozez.“

„Hele, Same, to už by sis mohl klidně najmout tesaře – to by vůbec nebylo indiánský. Uděláme to správně. Na něco přijdeme. Myslí, že by se to dalo přivázat židelníkem.“

A tak Sam sekerou přisekal ostrý dubový kolíček a Yan s ním do kůry nadělal díry. Pak se oba pustili do hrubého šití, až byl celý vigvam krásně pokrytý. Jenomže jakmile zašli dovnitř, čekalo je nemilé překvapení, když viděli, kolik škvír ještě zůstalo. Všechny se kůrou zakrýt nedaly, protože ta na mnoha místech popraskala. Nejhorší díry přece jen ucpali a pak se připravili na slavnostní obřad – zapálení ohně uprostřed vigvamu.

Nasbírali spoustu suchého dřeva a Yan vytáhl zápalku.

„Tohle mně teda moc indiánský nepřipadá,“ zabručel Sam kriticky. „Neřek bych, že indiáni měli sirky.“

„To neměli,“ přiznal Yan pokorně. „Akorát že já nemám křesadlo ani ocílku a s třecími dřívky to neumím, tak holt budem muset použít sirky, teda jestli *chceme* mít oheň.“

„Jasně že chceme mít oheň. Já nic nenamítám,“ opáčil Sam. „Jen si posluž s tou svou ohňovou sírovou tyčkou. Tábor bez ohně by byl jako loňský ptačí hnízdo nebo dům bez střechy.“

Yan škrtl zápalkou a přiložil ji ke dřevu. Zápalka zhasla. Škrtl další – se stejným výsledkem. I potřetí to dopadlo stejně.

„Se mně zdá,“ poznamenal Sam s úšklebkem, „že o zapalování ohně toho moc nevíš. Ukaž, předvedu ti to. Ať se indián naučí od bílýho lovce něco málo o lese.“

Popadl sekeru a odsekal pár třísek ze suchých borových kořenů. Dlouhým nožem z nich odřezal dlouhé, stáčejíci se hobliny tak, aby na jednom konci zůstaly spojené s kořenem.

„Jéje, viděl jsem na obrázku, jak je indiáni dělali. Říkají tomu ‚modlicí hůlky‘,“ vyhrkl Yan.

„Tyhle modlicí hůlky jsou náramně dobrý na podpal,“ opáčil druhý chlapec, škrtl zápalkou a ve chvílce uprostřed vigvamu plápolal oheň.

„Babi de Neuvilleová je čarodějka a ví všecko o lesích a potrhlej Jimmy převádí všecko, co řekne, do rýmů. Prej když chceš udělat oheň v lese, vezmeš:

**„Nejdřív proužek kůry z břízy, ber ale co nejsušší,
potom něco větví suchejch, ale ještě na stromě,
a pár suků z borovice, ať se oheň rozhoří,
jako doma můžeš potom sedět hezky u vohně.“**

„Kdo je babi de Neuvilleová?“

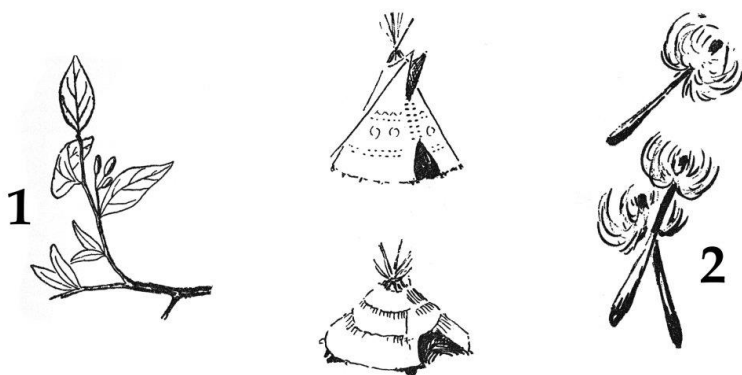
„Jedna stará čarodějka, co žije támhle u potoka.“

„Cože? Nemá náhodou vnučku jménem Biddy?“ zeptal se Yan, když si náhle vzpomněl, že jeho stará spojenkyně pocházela z této části Sangeru.

„No tohle! To si piš, že má. Biddy je zlatíčko – pije jako duha a každému až do omrzení vypráví, jak bydlela v Bonnertonu. S každou poštou dostane dopis, kde ji prosej, aby se vrátila zpátky a zase u nich „bydlela dál.“

„Není to nádhera?“ vydechl Yan a posadil se na hromádku jedlových větví.

„Vypadá to moc dobře,“ usoudil Sam ze svého sedátka naproti. „Ale poslyš, Yane, už nepřikládej. Je tu dost teplo a zřejmě je něco v nepořádku s tou dírou pro kouř – asi to chce protáhnout – komíník tu nebyl, co pamatuju.“

1 - židelník bažinatý, 2 - modlíci hůlky

Oheň jasně plápolal a kouř houzl. Trocha se ho se zatoulala ke kouřovému otvoru nahoře, ale pak se dým rozhodl, že to byla chyba, a nadále jednoznačně odmítal otvor používat. Něco kouře odešlo škvírami ve stěnách a větší proud vycházel i ze dveří, ale zdaleka nejvíc dýmu bylo zřejmě spokojeno uvnitř vigvamu. Chlapci se v minutce škrábali ven. Oči jim slzely až běda a oba se cítili velice nepříjemně.

„Se mně zdá,“ poznamenal Sam, „že jsme ty díry popletli. Dveře měly být nahoře, protože se kouří moc líběj, a pak bysme my měli naději.“

„Indiánům to funguje,“ namítal Yan. „Bílý lovec by měl vědět jak.“

„Teďka má příležitost indián,“ odsekl Sam. „Možná to chce zavřít dveře, pak bude kouř muset ven.“

Vyzkoušeli to a trochu kouře samozřejmě vytěsnili, ale teprve až byli oba zase venku.

„Vypadá to, že to, co vyleze ven škvírami, se zase nasaje zpátky tou kouřovou dírou,“ vrčel Sam.

Bylo to velké zklamání. Romantika s posezením u ohně ve vlastním týpí se oběma moc líbila, ale utrpení, jaké jim způsoboval kouř, bylo vskutku nesnesitelné. Jejich sen se rozplynul. „Možná bysme měli zkusit srub,“ navrhl nakonec Sam.

„Ne,“ prohlásil Yan se svou obvyklou urputností. „Vím, že se to dá zvládnout, protože indiáni to dokážou. Časem na to přijdeme.“

Ale veškeré úsilí bylo marné. Vigvam se nepovedl, alespoň pokud by v něm chtěli mít oheň. Navíc byl velice malý a nepohodlný. Stovkou štěrbin, které se zvětšovaly, jak jilmová kůra vysychala a praskala, dovnitř foukal vítr. Jednou je v lese zastihl pořádný liják a oni se ještě rádi schovali ve svém pochmurném příbytku, jenomže dovnitř přšelo nejen kouřovým otvorem, ale také stěnami, a tak jim vigvam příliš velkou ochranu neposkytoval.

„Se mně zdá, že je tu spíš víc mokro než venku,“ podotkl Sam a mokří jako myši vyrazili domů.

V noci pak přišla pořádná bouřka a na druhý den chlapci zjistili, že jejich chatrný vigvam smetla – zůstala jen hromádka trosek.

O několik dní později se Raften při večeři zeptal svým typickým strohým způsobem: „Kluci, jak to vypadá v tom vašem táboře? Už jste dostavěli ten vigvam?“

„Nebyl k ničemu,“ přiznal Sam. „Strhl nám ho vítr.“

„Jakpak to?“

„Nevím. A hrozně to v něm kouřilo. Nedalo se tam vydržet.“

„Nejspíš jste ho nepostavili správně,“ usoudil Raften a s náhlým zájmem, jenž prozrazoval, s jakým nadšením by se k nim tak před čtyřiceti lety přidal, dodal: „Co si udělat pořádný týpí?“

„Nevíme jak a nemáme z čeho.“

„Práci odvádíte dobrou a neflákáte se, tak byste si mohli vzít tu starou plachtu z vozu. Bratranec Bert by vás naučil, jak na to, kdyby tady byl. Možná to bude vědět Caleb Clark,“ dodal a v očích se mu zajiskřilo. „Mohli byste se ho zeptat.“ Pak něco říkal čeledínům, kteří samozřejmě jedli u stolu s rodinou.

„Táto, nebude ti vadit, když zajdem za Calebem?“

„Dělejte si, co chcete,“ zněla odpověď.

Raften si nepotrpkal na plané řeči a Sam věděl, že jakmile se otec „vyslovil“, můžou si s Yanem starou vozovou plachtu vzít. Když ji rozložili na zemi, byl to snad akorát plátno. Jakmile už byla jejich, vrátili se s ní do chléva, který byl jejich hájemstvím. „Nejradši bysem šel rovnou za Calebem. On bude o týpí vědět víc než kdo jinej tady v okolí, i když to ale nic neznamená,“ poznamenal Sam.

„Kdo je ten Caleb?“

„Jeden takovej starej kozel, co kdysi střílil po tátovi, když ho táta přetrumfnil při koňským handlu. Rozhodně to byla chyba. Už proto, že táta koupil nějaký jeho starý směnky. Získal je lacino a pořádně ho zmáčknu, aby z něj dostal peníze. Od té doby má Caleb pořád smůlu.

Je to náramně divnej patron. Ví toho spoustu o lesích, poněvadž byl kdysi stopař a lovec zvěře. Páni, dal by mi co proto, kdyby věděl, kdo je můj táta, ale nemusí to přece vědět.“

„Vigvam se nezdařil.“

IV

Sangerská čarodějka

Sangerská čarodějka u potoka bydlí,
a třebaže číst ani psát neumí,
za den tolik, co málokdo za týden zví,
protože má zrak jasnozřivý.
„Číst?“ říká. „Já dvojnásob jsem vzdělaná.
Vy hlupáci inkoustu a pera
nepočítáte vejce, nýbrž větvičky z hnízda,
vidíte akorát šaty, ale ne duši člověka.“

– Sangerská balada potrhlého Jimmyho

Chlapci se vydali za Calebem. Stařec bydlel u potoka za jejich tábořištěm. Když se přiblížili k ohybu potoka, zahlédli malý srub a před ním nějakou drůbež a prase.

„Tady bydlí ta čarodějka,“ poznamenal Sam.

„Kdo – babi de Neuvilleová?“

„Ano, a mě přímo miluje. Asi stejně, jako stará slípka miluje káňata. Se mně zdá, že je do mě celá pryč.“

„Proč?“

„Nó, asi to začalo těma prasatama. Ne, počkej, nejdřív byly ty stromy. Táta vykácel spoustu jilmů, který z jejího okna vypadaly hrozně hezky. Ona je do stromů hotovej blázen. Nesnáší, když se kácej, a tohle ji rozčílilo, jako kdyby byly její. Pak přišly ty prasata. Jednou v zimě na tom byla opravdu moc špatně a měla dvě prasata, každý tak za pět dolarů – aspoň ona to tvrdila a měla by to vědět, když s ní bydlely ve srubu – a přišla za tátou (hádám, že nejdřív obešla všechny ostatní) a táta ji zmáček a dostal obě prasata za sedum dolarů. Vždycky to tak dělá. Pak přišel domů a řekl mámě, že má dojem, že stará paní je na tom opravdu moc zle. A prej ať příští sobotu veme dva pytle mouky a nějaký vepřový a brambory a dohlídne na to, aby

se to trochu spravilo. Táta tohle dělá pořád, hezky potichu. A tak tam máma zajela s jídlem asi tak za patnáct dolarů. Stará bába byla dost zaražená. Moc toho nenamluvila. Máma na to šla oklikou, nevěděla, jestli jí to má rovnou dát, nebo říct, že si to může odpracovat příští rok nebo nějaký další rok nebo až bude po práci. No a bába toho moc nenamluvila, dokavad' nebylo všechno jídlo pod střechem. Pak popadla velkej klacek a obořila se na mámu: „Nynčko vypadni z mýho domu, ty špinavá, nafoukaná náno. Od takovejch jako ty já žádný almužny neberu. Ten parchant, co mu říkáš manžel, mě vokrad vo mý prasata, takže vůbec nejsme vyrovnaný. A už vypadni a neopovažuj se ještě někdy přijít do mýho domu,“ křičela na mámu.

Byla na nás našťvaná, když táta koupil její prasata, ale když schramstla ty zásoby, byla ještě pětkrát horší. Se mně zdá, že jí uvázly v krku.“

„Že se nestydí, baba jedna protivná,“ pronesl Yan procítěně, nepochybně na straně Raftenů.

„Ale ne,“ opáčil Sam, „ona je jenom divná. Spousta lidí je na její straně. Ale je hrozně divná. Nedovolí pokácet jedinej strom, když tomu může zabránit. A když začnou na jaře kvést kytky, chodí po lesích, celý hodiny mezi nima sedí a říká jim: ‚Krasotinky moje – vy moje maličké krasotinky,‘ a je celá pryč do ptáků. Když ji kluci chtějí našťvat, vezmou prak a střílejí na ptáky na její zahradě a ona se může zbláznit. Každou zimu skoro umře hladem, jak se snaží nakrmit každýho ptáka, co se nachomejtne kolem. Spoustu z nich krmí rovnou z ruky. Podle táty ji ti ptáci považují za starej kořen, ale ona je umí přilákat, opravdu to moc hezky umí. Stojí venku na mraze a volá na ně: ‚Vy moji krasavečci!‘

Vidíš támhlencto okýnko?“ pokračoval, když se přiblížili ke sruhu. „Tam je půda a je plná všech možnejch bylinek a kořínků.“

„A k čemu je má?“

„No jako medicínu. Náramně to umí s bylinkama.“

„Aha, vzpomínám si, jak Biddy říkala, že její babička je bylinářka.“

„Bylinářka? To nevím, ale zná každou kytku, co roste v lese, a určitě musej mít sílu, když se tam válejí celej rok a spí na nich kočka.“

„Rád bych ji navštívil,“ podotkl Yan.

„To můžem.“

„Copak ona tě nezná?“

„Zná, ale sleduj, jak ji zvládnou,“ kasal se Sam. „Nic nemá radši než nemocnou vosobu.“

Sam se zastavil, vyhrnul si rukávy a prohlédl si obě paže, očividně bez úspěchu, protože si sundal kšandy, spustil kalhoty a jal se zkoumat své nohy. Všichni kluci mají po těle nějaké škrábance a modřiny v různém stadiu hojení. Sam si vybral ten nejlepší šrám těsně pod kolenem, jak se škrábl o hřebík v plotě. Předtím by mu nevěnoval sebemenší pozornost, ale teď usoudil, že to postačí. Od Yana si vypůjčil tužku a všude kolem vytvořil odumírající tkáň, slupka z ořešáku dodala nepříjemný žlutohnědý odstín hniloby a výsledkem byla děsivě vypadající morová rána. Rozžvýkal trochu trávy, čímž získal žlutozelenou směs. Tu plivl na kapesník, kterým si nohu obvázal. Našel si klacek a belhavě vyrazil k obydlí čarodějky. Jak se chlapci blížili, pootevřené dveře se hlasitě zabouchly. Sam jen mrkl na Yana a zaklepal.

V odpověď zaštěkal pes. Sam zaklepal znovu. Uvnitř se cosi pohnulo, ale to bylo vše. Na třetí zaklepaní se ozval pronikavý hlas: „Vypadněte, zmizte z mého domu, smradi jedni!“

Sam se zakřenil a s poněkud výraznějším protahováním než obvykle vykřikl: „Tady je jeden nemocnej kluk, babi. Doktoři pro něj nemůžou nic udělat!“ Přinejmenším tohle byla naprostá pravda.

Žádná odpověď se neozvala, a tak Sam drze otevřel dveře. Uvnitř seděla stařena, zlobně se mračila přes kamna, na klíně měla kočku, v ústech dýmku a pes vedle ní vrčel na vetřelce.

„Neješ ty náhodou Sam Raften?“ optala se vztekle.

„Ano, madam. Škráb sem se vo hřebík v plotě. Prej tak můžete chytit otravu krve,“ vykládal Sam, přičemž trochu sténal a snažil se vypadat zajímavě. Čarodějka je už chtěla vyhodit, ale zarazila se. Staré zlaté irské srdce se slitovalo nad trpícím. Nakonec bylo celkem příjemné, když musel nepřítel tak pokorně prosit o pomoc. Nakonec tedy zabručela: „Ukaž.“

Sam jí začal s úpěním předvádět tu hrůzu, kterou si pod kolenem vyrobil, když tu venku zazněly kroky. Dveře se otevřely a vstoupila Biddy.

Okamžitě se s Yanem poznali. Od jejich posledního setkání se jeden hodně vytáhl do výšky, druhý se zas roztáhl do šířky, ale vítali se jako dva dobří přátelé, kteří se už dlouho neviděli.

„A jak se daří taťkovi a mamce a celý rodině? Pamatuješ, jak jsme dělali ten březovej plicní balšám? To jsme ale byli zelenáči! Víš, jak jsem ti povídala o babi? No, tady je. Babi, to je Yan. Užili jsme si spoustu legrace, když jsem ‚bydlela‘ u jeho mamky, vid', Yane? Babi ti poví o kytkách všeko.“

Jejich pozornost upoutalo Samovo zaúpění.

„Jestlipak to nejni Sam Raften,“ pronesla Biddy chladně.

„Je, a taky je na smrt nemocnej,“ dodala babi. „Jejich dochtor už nad ním zlomil hůl a řek, že žádněj smrtelník už ho nedokáže zachránit, a tak přišel za mnou.“

Další zoufalé zaúpění bylo dostatečným potvrzením.

„Tak se kouknem. Podej mi nůžky, Biddy. Musim mu ustríhnout nohavici.“

„Ne, to ne,“ bránil se Sam důrazně, protože ho polekaly případné následky doma. „Můžu si to vyhrnout.“

„To pude. Už to vidim,“ pravila čarodějka. „No jasně, to ale je zanícený maso. Mohla bych to vyříznout,“ usoudila a začala se přehrabovat v kapse (Sam usoudil, že hledá nůž, a chystal se vyrazit ze dveří), „ale počkej – to by udělal hloupej dochtor. Já to dokážu i bez toho.“

„Ano, to určitě,“ souhlasil Sam ochotně, „to by udělal hloupej dochtor, ale vy mi určitě můžete dát něco, co je mnohem lepší.“

„To rozhodně můžu.“ Yan se Samem začali dýchat volněji. „Vypij tohle,“ a podala mu plecháček s vodou, do níž rozdrolila nějaké usušené lístky. Sam poslechl. „A vem si tady ten svazeček, povař to ve dvou galonech vody a každou hodinu vypij sklínku. Dvakrát za den ať ti rozseknou živou slípku a ještě teplý půlky si na to přikládej, dokud to neustoupí, a budeš v pořádku – pamatuj, pokaždý to musí bejt čerstvá slípka.“

„Nebyl by krocan lepší?“ zachraptěl Sam. „Máma mě miluje a nebude na mně šetřit.“ Vzápětí mu uniklo zachrčení mající představitel smrtelnou agonii.

„To je jedno. O tvým tátovi a mámě se nebudem bavit. Už tak sou dost potrestaný. Bůh chraň, aby za svý hříchy přišli ještě vo tebe. Já k nim žádnou zášť nechovám.“

Dlouhé zasténání ji zarazilo, zřejmě se chystala k pořádnému kázání.

„Co je to za bylinku, babi?“ zeptal se Yan a důkladně se vyhýbal Samovu pohledu.

„Roste v lese.“

„Ano, ale já chci vědět, jak vypadá a jak se jmenuje.“

„Nedá se s ničím splíst. Je podobná sama sobě a menuje se vilín.“

„Na podzim vilín vykvétá, horečku a zimnici léčí do léta,“

jak říká potrhlej Jimmy.“

„Někdy ti ho ukážu,“ přislíbila Bidy.

„Dá se z něj vyrobit plicní balšám?“ zeptal se Yan poťouchle.

„Už budu muset jít,“ ozval se slabým hlasem Sam. „Už se cejtím mnohem líp. Kde mám hůl? Na, Yane, můžeš mi nýst medicínu a dávej na ni moc dobrej pozor.“

Yan převzal svazeček. Samovi se do očí nepodíval.

Babi je oba pozvala, ať se zase zastaví, vyprovodila je ke dveřím a srdečně se s nimi loučila. Pak najednou vyhrkla: „Počkejte!“ Vrátila se do domku, odhrnula nějaké šaty z postele a uprostřed se obje-

vila hromádka růžových jablíček. Dvě nejkrásnější vybrala a dala je chlapcům.

„Musim je skovávat před prasatama, poněvadž to jsou ty nejlepší, co kdy uzrály.“

„To vím taky,“ šeptl Sam, když se odkulhal z doslechu, „protože je vloni na podzim její syn Larry ukradl z našeho sadu. Ty jediný vydržej přes zimu. Jsou nejlepší, co tu rostou, ale teďka jsou trochu moc teplý.“

„Nashledanou a děkujeme moc,“ řekl Yan.

„Už se cejtím líp,“ dodával Sam. „Přestávám bejt tak unavený, a co sem vyzkoušel tu medicínu, žádnou jinou nevemu.“ Ale stranou dodal: „Kéž bysem to dokázal vyhodit dřív, než mě to otráví.“ Se smyslem pro malebnost chtěl už už zahodit klacek a odběhnout do lesa.

Yan měl co dělat, aby ho přiměl zachovat zdání slušnosti a ještě chvíli kulhat, dokud nebudou z dohledu. Změna však neunikla její pozornosti a bodrá stařenka hned hlasitě volala na Biddy, aby se šla na vlastní oči přesvědčit, jak rychle mladému Raftenovi pomohla po tom, „co nad ním už doctoři v celým kraji zlomili hůl.“

„A teď za Calebem Clarkem, váženým pánem a k.p.,“ prohlásil Sam.

„K.p.“ podivil se jeho přítel.

„Někdo tvrdí, že to znamená královskéj poradce, a jiný zas že královskéj podivín. Jedno nebo druhý bude nejspíš platit.“

„Na mrzáka, nad kterým už doktoři zlomili hůl, chodíš moc dobře,“ poznamenal Yan.

„Za ten vznosnej krok může to zanícený maso. Levou nohu mám úplně obyčejnou.“

„Schovejme to někde, než půjdem zpátky,“ navrhl Yan a zvedl ruku se svazečkem vilínu.

„Já to skovám,“ prohlásil Sam a hodil větvičky do potoka.

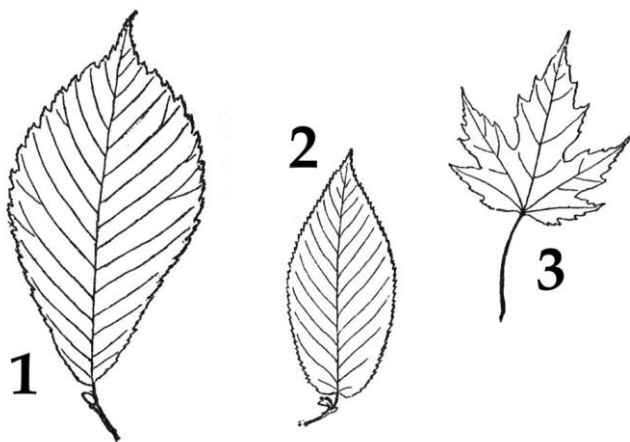
„Ale, Same, to bylo ošklivý. Třeba je to potřebný.“

„Pche, ty klacky se k ničemu jinýmu nehodí. Udělal jsem víc, než se sluší, když jsem vypil tu břečku. Cejtíl jsem v ní kočku.“

„Co jí řekneš příště?“

„Povím jí, že sem ty větvičky dal na správný místo, kde byly nejprospěšnější. Namočil jsem je do vody a vypil jsem, kolik jsem chtěl. Ona uvidí, že jsem se z toho vyhrabal, a bude o moc šťastnější, než kdybysem vypil ten odvar z jejího jedovatého křoví a musel poslat pro opravdickýho doktora.“

Yan sice mlčel, ale spokojený nebyl. Přišlo mu nezdvořilé větvičky zahodit – přinejmenším tak brzy. Kromě toho by byl moc rád věděl, co je to za rostlinu a jak působí.

1 - jilm plavý, 2 - habrovec virginský, 3 - javor stříbrný

V Caleb

O kilometr a půl dál stál srub Caleba Clarka, z něhož se stal bezprávný usedlík na farmě, která mu kdysi patřila. Jak se chlapci blížili, objevil se vysoký muž s ohnutými rameny a dlouhým bílým voussem. Nesl náruč dříví na topení.

„Vidíš toho starýho kozla?“ sykl Sam.

Yan tiše zafrkal a pochopil, proč ta přezdívka.

„Mluvit bys měl asi ty. S Calebem to nejní tak snadný jako s čarodějkou a na tátu je namíchnutej stejně.“

Proto Yan opatrně došel ke srubu a zaklepal na otevřené dveře. Uvnitř se rozštěkal pes, musel být pořádně velký, a jeho majitel zavřel: „Co je?“

„Vy jste pan Clark?“

„Ano. Lehni, Turku!“ křikl na černohnědého ohaře, který za ním vrčel.

„Přišel jsem – chceme se vás na něco zeptat – jestli vám to nebude vadit.“

„Jakpak se jmenuješ?“

„Yan.“

„A kdo je tohle?“

„To je můj kamarád Sam.“

„Jsem Sam Horn,“ představil se Sam a zas tak úplně nelhal, neboť se jmenoval Samuel Horn Raften, ale i takový klam stačil Yana vyvést z míry.

„Odkudpak jste přišli?“

„Z Bonnertonu,“ odpověděl Yan.

„Dneska?“ podivil se starý pán pochybovačně.

„Nó, to ne,“ začal Yan, ale Sam, který se snažil držet stranou, protože se bál, že ho Caleb pozná, pochopil, že jeho bezelstný společník se rychle dostává do úzkých. Vložil se do hovoru: „Víte, pane Clarku, táboříme v lese a chtěli bysme si postavit týpí, abysme měli kde bydlet. Máme materiál a řekli nám, že vy o výrobě týpí víte všechno.“

„Kdopak vám to řekl?“

„Ta stará čarodějka u potoka.“

„Kde teď bydlíte?“

„Totiž,“ vyhrkl Sam, aby předešel Yana, jehož přímočarosti se bál, „abysem řek pravdu, udělali jsme si támhle dole v lese vigvam z kůry, ale za moc nestál.“

„V čím lese?“

„Asi kilometr a půl po potoce.“

„Hm! To musí bejt Raftenův nebo Burnsův les.“

„Asi bude,“ připustil Sam.

„A ty vypadáš zrovínka jako Sam Raften. Ty prolhaný štěně, přijdeš si sem, lžeš a snažíš se mi věšet na nos bulíky. Okamžitě vypadněte, nebo vám nakopu.“

Yan zrudl jako rak. Vzpomněl si na citát z Písma: „Bud' si jist, že hřích tvůj si tě najde,“ a couvl. Sam vyplázl jazyk a vydal se za Yarem. Ale byl synem svého otce, a tak se otočil a spustil:

„Tak koukněte, pane Clarku, řeknu vám to na rovinu. Přišli jsme se vás zeptat na něco o lese. Jste jedinej, kdo to ví, jinak bysme vás neovtěžovali. Věděl jsem, že máte na tátu pifku, tak jsem se vás pokusil oblafnout, ale nevyšlo to. Teďka si přeju, abysem prostě přišel a na rovinu řek: ‚Jsem Sam Raften, povíte mi něco, co chci vědět, nebo ne?‘ Nevěděl jsem, že máte něco proti mně nebo tady proti mému kamarádovi.“

Mezi všemi zálesáky existuje silné pouto porozumění. Pouhá skutečnost, že někdo chce jít svou cestou, stojí každému zálesákovi za povšimnutí. Starý Caleb, třebaže byl zahořklý a horkokrevný, měl laskavé srdce. Odolal prvnímu popudu zabouchnout jim dveře před nosem, a jak poslouchal, padl do pokušitelovy pasti, protože se chytil na háček lichotek. Obrátil se na Yana.

„Ty se menuješ Raften?“

„Ne, pane.“

„A jsi jejich příbuznej?“

„Ne, pane.“

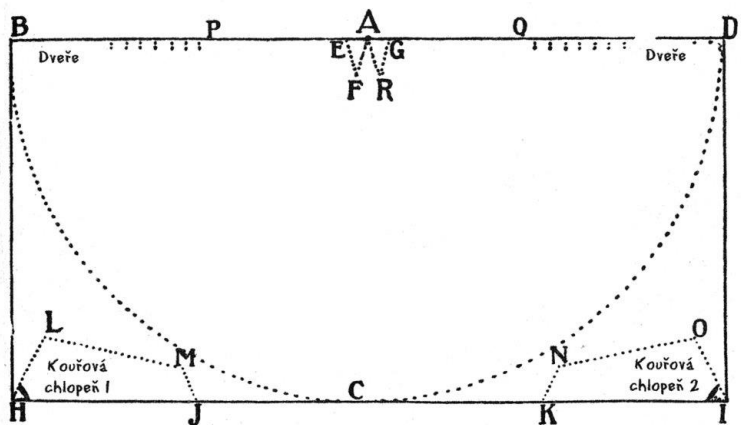
„S Raftenama nechci mít nic společnýho, ale co bys chtěl vědět ty?“

„Postavili jsme si vigvam z kůry, ale nestál za nic. Teď ale máme velkou plachtu a chceme vědět, jak se staví týpí.“

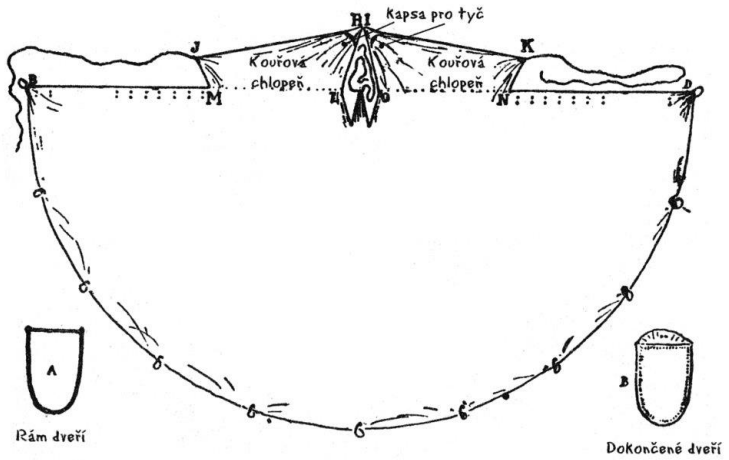
„Tak týpí. Hmm,“ zadumal se starý pán.

„Prý jste v týpí žil,“ zkusil to Yan.

„Hmm – asi čtyřycet let, ale jedna věc je šaty nosit a druhá je ušít. Se mně zdá, že to bylo asi takhle.“ Vzal si ohořelý klacík a kousek papíru, do jakého se balí potraviny v obchodě. „Počkej. Už si vzpomínám. Jednou sem viděl squaw, jak ho šijou.“

„STŘIH 1 - ROZKRES PRO JEDNODUCHÉ ZHRUBA TŘI METRY VYSOKÉ TÝPÍ“

„STŘIH 2 - ÚPLNÝ PLÁN TÝPÍ - NEZDOBENÉ“

Nejdřív sešily kůže. Ne, nejdřív se hrozně modlily. V tom se můžeš zařídit podle svýho – pak teda sešily kůže a přikolíkovaly je na zem (*B D H I*, střih č. 1). Potom doprostřed na jedny straně zarazily kolík (*A*). Ohořelou větvičkou a provázkem – no jo, musel to bejt provázek – namalovaly půlkruh – takhle (*B C D*). Ten odřízly a z těch zbytků udělaly dvě chlopně takhle (*H L M J* a *KN O I*) a přišily je na *P E* a *G Q*. Ty kouřový chlopně pomáhaly odvádět kouř. Na horním konci každý kouřový chlopně je něco jako obrácená kapsa – takhle – co se nasazuje na tyč, a pak je tadyhle na každý straně řada dírek (*M B* a *N D*, střih č. 2), kam se strkaj kolíky. A sem nahoru (*A*, střih č. 1) přivážeš krátkej provázek.

Vzpomínám si, že na tři metry vysoký týpí potřebuješ asi deset tyčí a další dvě na kouřový chlopně. Při stavbě svážeš tři tyče k sobě – takhle – a postavíš je jako první, potom o ně opřeš ostatní tyče až na jednu a vobtočíš je několikrát provazem. Vršek pláště přivážeš k poslední tyči tím krátkým provázkem a zvedneš ji nahoru – tím zvedneš i plášť, vidíš – a chlopnějma tyčema ho přehodíš přes týpiový tyče a upevníš dřevěnejma kolíkama. S těma dvěma dlouhejma tyčema pak natáčíš kouřový chlopně podle větru.“

Během hovoru Caleb zcela ignoroval Sama a hovořil jen k Yanovi, ale syn svého otce se nenechal jen tak snadno odradit. Předvídal několik praktických problémů a neváhal se zeptat.

„A co zabrání, aby to týpí nesfouklo?“ chtěl například vědět.

„Nó,“ protáhl Caleb a stále se obracel na Yana, „ten dlouhej provaz, co svazuje tyče, se vespod upevní ke kůlu, kterej slouží jako kotva, a kromě toho je okraj pláště kolem dokola přikolíkovaněj k zemi.“

„A jak se odvádí kouř?“ zněla další otázka.

„Otáčíš chlopněma s pomocí tyčí, dokud nejsou natočený přesně po větru. Potom to táhne nejlíp.“

„A jak zavřete dveře?“

„No, někdo prostě nechá okraje spadnout, ale na nejlepších týpí jsou dveře ze stejného materiálu jako plášť, napnutý na rámu z mladýho stromku a upevněný na kolíku.“

Jako základní informace to stačilo, a tak Yan pečlivě poskládal špinavý papír a strčil si ho do kapsy. Poděkoval a vstal. Na přání dobrého dne Caleb neodpověděl, ale když už byli na odchodu, ještě se zeptal: „Kde vlastně táboříte?“

„Na tom vršku u potoka v Raftenově mokřině.“

„Hmm, možná se za váma zajdu podívat.“

„Stačí sledovat tu vyznačenou stezku od živýho plotu,“ zavolal na něj Sam.

„Ale, Same, tam přece žádná vyznačená stezka není,“ namítl Yan, jakmile byli z doslechu, „proč jsi to říkal?“

„Napadlo mě, že to dobře zní,“ zněla klidná odpověď, „a klidně si ji můžem vyznačit, když budem chtít, a to určitě uděláme dřív, než se on vydá za náma.“

„Okamžitě vypadněte, nebo vám nakopu.“

VI

Výroba týpí

Když Raften slyšel, že chlapci opravdu zašli za Calebem a získali, co chtěli, pobaveně zafrkal. Nic ho nepotěšilo víc, než když jeho syn něco vymyslel a dosáhl svého.

„Jsem měl dojem, že starej Caleb si tím týpí nebyl tak moc jistej,“ poznamenal Sam.

„Hádám, že víme dost, abychom mohli začít,“ usoudil Yan, „a nic se nestane, když uděláme nějakou botu.“

Znovu si ve stodole na podlaze roztáhli plachtu a zatížili ji kameny a několika hřebíky. Ze všeho nejdřív si pomysleli, že je to starý a potrhaný hadr.

„Už chápu, proč táta řek, že si ji můžem vzít,“ zavrčel Sam. „Hádám, že ji budem muset nejdřív zalátat, než z ní vystřihnem týpí.“

„Ne,“ odmítl Yan, jenž se ujal velení, což dělával ve věcech týkajících se lesa, „radši si nejdřív nakreslíme stříh, takže nebudem muset látat nic, co potom půjde pryč.“

„Hlavička! Akorát se bojím, že ty záplaty nebudou hezký pro oko.“

„To nevadí,“ opáčil Yan. „Indiánský týpí jsou často pozašívány, jak skrz prolítly kulky a šípy.“

„Jsem rád, že jsem tam nebydlel během bojů,“ zasmál se Sam a ukázal na dobrou desítku děr.

„Běž támhle a podej mi provaz.“

„Pozor na moje zanícený koleno,“ podotkl Sam. „Je skoro stejně nemocný, jako když jsme šli za čarodějkou.“

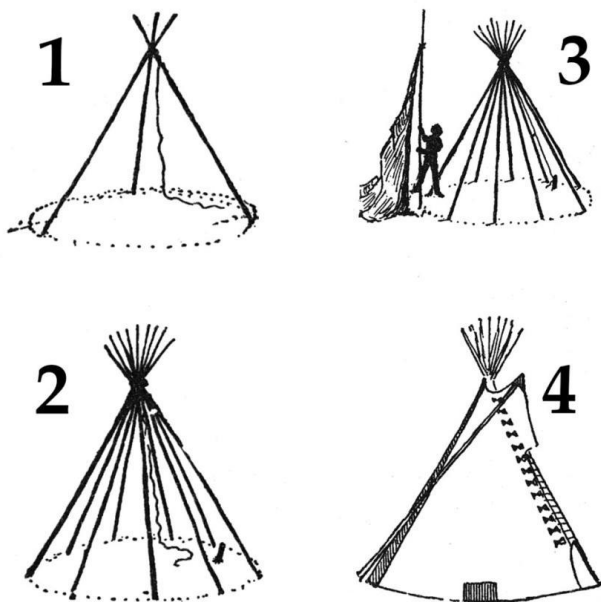
Yan už měřil. „Tak se koukni. Všechny tyhle cáry můžeme odstřihnout a pořád budem mít tři a půl metru vysoký týpí. To bude asi sedm metrů po obvodě. Nádhera! Tak je to správný. Teď to vyznačím.“

„Zadrž,“ zaprotestoval jeho kamarád, „nemůžeš použít křídu. Caleb říká, že indiáni používali ohořelej klacík. Nemáš právo používat křídu. To už by sis mohl klidně najmout tesaře.“

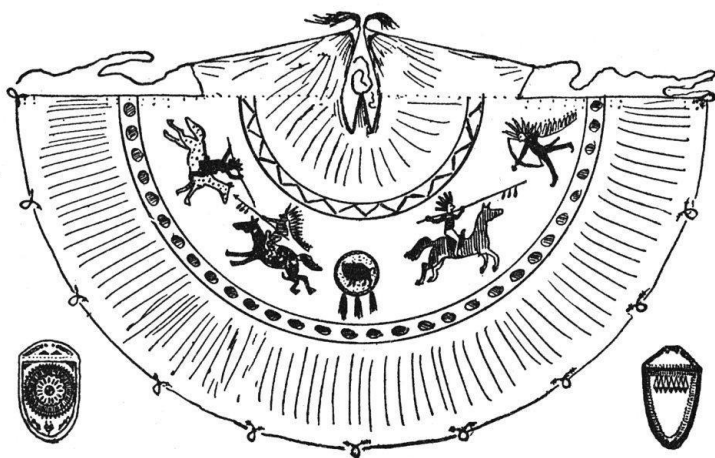
„Tak do toho. Jdi najít ohořelej klacík, a jestli žádný nenajdeš, přines mi aspoň nůžky.“

Za častého nahlížení do Calebova náčrtku bylo stříhání nakonec docela snadné. Pak bylo třeba promyslet zašívání.

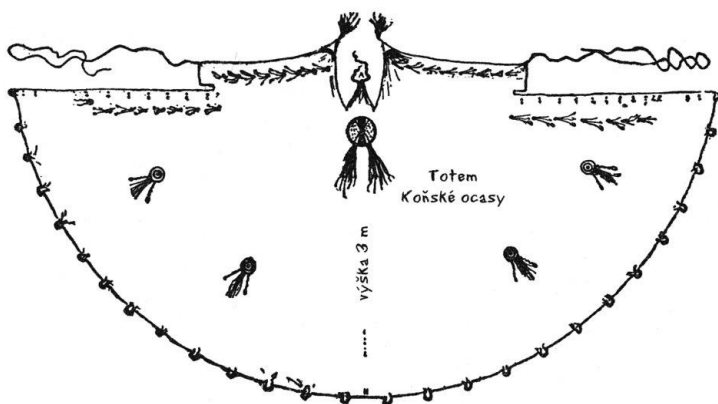
Používali motouz, jehly a velice dlouhé stehy, ale práce jim šla pomalu od ruky. Na šití padlo celé jedno volné odpoledne. Sam pochopitelně všechno komentoval. Yan šil potichu. Sam byl v šití zprvu lepší, ale Yan se rychle učil a brzy Sama daleko předčil.

1. krok - tři tyče, 2. krok - opřít a svázat ostatních šest tyčí, 3. krok - zvednout desátou tyč s pláštěm týpí připevněným provázkem, 4 - siouxské týpí

„VÝZDOBA TÝPÍ ČERNÉHO BÝKA A DVĚ UKÁZKY DVEŘÍ“

TÝPÍ HROMOVÉHO BÝKA

Poznámky k výrobě týpí – dešťový kryt

Čím tenčí jsou tyče nahoře, kde se kříží, tím menší je otvor v plátně a s ním i nebezpečí, že dovnitř bude zatékat. V oblastech, kde hodně prší, je proto lepší vyčnívající konce tyčí zkrátit a upevnit nad nimi „dešťový kryt“, „bizoní hřbet“ či „štit“ vyrobený z plátna nataženého na tyčku ohnutou do kruhu s průměrem asi devadesát centimetrů. Tento vynález mívali za prudkých dešťů nad kouřovými otvory Mandanové.

Toho večera chlapi ukázali svůj výtvar čeledínům. Si Lee, muž středního věku s ohromným břichem, si jej prohlédl se špatně skrývaným, nicméně dobromyslným posměchem. „Proč jste ty záplaty neudělali zevnitř?“ zeptal se.

„To mě nenapadlo,“ přiznal Yan.

„Poněvadž vevnitř budem bydlet a potřebujem místo,“ prohlásil Sam.

„Proč jste kolem tý díry dělali deset stehů? Stejně dobře by vám stačily čtyry,“ ohrnoval Si nos a ukazoval na velké, nepěkné stehy, dobře dva a půl centimetrů dlouhé. „Tomu já říkám plejtvání časem.“

„Tak moment,“ vybuchl Sam, „když se ti naše práce nelíbí, tak se kouknem, jestli to zvládneš líp. Ještě jí tu je spousta.“

„Kde?“

„Zeptej se Yana. On tomu velí. Starej Caleb mě k tomu nechtěl pustit. Úplně mi to zlomilo srdce. Celou cestu domů jsem probřečel, vid', Yane?“

„Musíme ještě obšít kouřový chlopně a dolní lem a ty kapsy na kouřovejch chlopních a asi by bylo lepší,“ dodal Yan, jak zkoumal terén, „kdyby se to obšilo celý kolem dokola.“

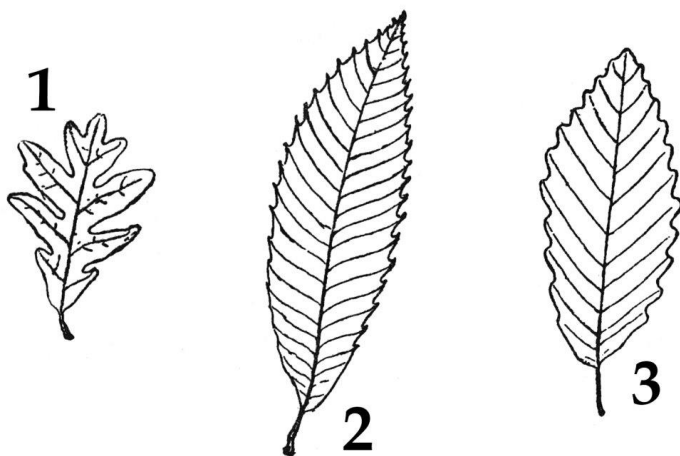
„Já vám něco povím, kluci. Jestli mi dneska večer zajdete do Růžku a vyzvednete mi boty od ševce, tak vám ty kouřový chlopně přišiju.“

„To berem,“ prohlásil Yan, „a víš co, Si, v podstatě je jedno, která strana bude venku. Můžeš tu plachtu obrátit, takže záplaty budou vevnitř.“

Chlapci dostali peníze na boty a po večeri vyrazili do Růžku, což byly asi tři kilometry.

„Je to divnej ptáček,“ poznamenal Sam a ukázal palcem za sebe, aby bylo jasné, že míní Si Leeho. „Má jméno jako čínská pradlena. A to je asi to jediný, co není. Umí úplně všecko na světě. Bejval voják, kuchař, měl pohřební ústav. Umí hrát na housle, co si sám vyrobil. Jsou prachmizerný, ale rozhodně jsou lepší než jeho hraní. Vycpává ptáky – ta sova v salónku je jeho práce. Kalí břitvy, umí vyléčit koně a spravit hodinky a dělá to zhruba stejně. Koni pustí žilou, ať už mu je cokoliv, a z hodinek vyndá kolečko pokaždý, když je čistí. Larrymu de Neuvilleovi jednu rozebral kukačky, aby je vyčistil – tvrdil, že o nich ví všecko –, a když je zase poskládal dohromady, měl dost koleček na nové hodiny.“

Je hrozně chytrej a zároveň ne dost. Na světě není nic, co by trochu neuměl, ale nic neumí dobře. Šití plátna je bohudíky jeho silná stránka. Tři roky dělal námořníka, víš – to bylo nejdýl, co kdy v práci vydržel, ale vinu mu za to dávat nemůžeš, poněvadž byl na velrybářské lodi na tříletý plavbě.“

1 – dub bílý, 2 – kaštanovník setý, 3 – dub košíčkatý

VII

Klidný podvečer

Byl klidný červnový podvečer, doba na sklonku dne, kdy ptáci znovu začínají zpívat. Zpěváčků také bylo neobyčejné množství. Skoro na každé větvi seděl nějaký malý ptáček, který jako by překypoval radostí a zároveň se snažil odvrátit příchod noci.

Jak tak chlapci kráčeli podél plotu kolem jejich sadu, přelétl nad nimi jestřáb a zpěváčci v okolí okamžitě zmlkli. Většina ptáků se schovala, ale vlhovec východní, který prve pískal na sloupku plotu, se nyní marně snažil na širém poli najít úkryt. Jestřáb se hnál po něm. Vlhovec unikl a co nejrychleji letěl k sadu, ale dravec už byl těsně za ním – přibližoval se a hrozilo, že za chvíli bude mít vyděšeného zpěváčka ve spárech. Jenže ze sadu přiletěl malý černobílý ptáček – tyran královský. S hlasitým „dzi-dzi-dzi“ – svým bojovým pokřikem – s naježenou šedou chocholkou na hlavě, aby byla vidět krvavě rudá pírka – jeho válečné barvy – se vrhl rovnou na velkého loupežníka.

Hlasitě zapískal a zaútočil na obrovského jestřába, desetkrát většího než byl sám. Křičel jako skotský zbojník a vrhl se dravci na záda ve chvíli, kdy se vlhovec v zoufalství snesl k zemi a schoulil se v očekávání okamžité smrti.

Jestřáb se ohromeně otočil, ale neohrožený malý válečník mu skočil na záda a škubal mu peří. Dravec se vzepjal jako mustang, čímž tyrana shodil, ale ten se po něm okamžitě vrhl znovu. Zakřičel a zaútočil jako předtím. Vítr už odnášel dlouhá hnědá pera. Vlhovec byl zcela zapomenut. Jestřáb se pouze snažil uniknout.

Válečný pokřik tyrana neutichal. Jestřáb se urychleně stáhl, ale tyran se mu vezl na zádech. Sneslo se ještě několik per a dravec mizel v dálce. Zmenšil se do velikosti vrabce a tyran vypadal jako moucha poskakující mu na zádech. Jestřáb se vrhl do křoví a tyran se vítězoslavně vrátil domů. Ještě jednou zacvrlikal, nejspíš aby své družce oznámil, že se vrací, protože ona vylétla na větev jabloně,

kde mohla svého navracejícího se hrdinu náležitě přivítat. Ten při návratu občas zacvrlikal a pak, když už byl těsně u ní, vylétl vysoko do vzduchu, spustil se dolů a celou dobu bez přestání cvrlikal. Provedl několik prudkých manévřů – dopředu, dozadu, nahoru, dolů a přitom hlava nehlava zasazoval smrtelné údery pomyslnému nepříteli. Vznesl se znovu a všechno dvakrát či třikrát zopakoval, jen aby ukázal, že zdaleka není unavený a jak skvěle by to v případě další potřeby zvládl. Naposledy kolem prolétl s hlasitým „dzi-dzi-dzi“ a zmizel v křoví, aby mohl přijmout blahopřání od té, jíž bylo vše určeno, jediného diváka, na jehož názoru mu záleželo.

„Nejní to nádhera?“ vydechl Sam od srdce. Jeho hlas Yana polekal a vrátil ho zpátky na zem. V tichém obdivu k neohroženému malému tyranovi přestal vnímat okolí.

Přes cestu jim přeběhl strnad večerní a pokaždé, když k němu došli, o kus popolétl a předváděl svá bílá ocasní pířka.

„Malá šedivka,“ poznamenal Sam.

„To není šedivka, to je strnad večerní!“ vyhrkl Yan překvapeně, protože věděl, že má pravdu.

„No dobře,“ zabručel Sam a vzdal se.

„Neřikal jsi náhodou, že znáš každého ptáka, co lítá, a taky víš všecko o nich?“ zeptal se jeho společník, protože si ještě velmi dobře vzpomínal na svůj první den na farmě.

Sam odfrkl: „Tenkrát jsem tě neznal. Akorát jsem tě tím krmil, aby sis myslel, jakej jsem skvělejší, a to sis taky myslel – aspoň chvíli.“

Na sloupku v plotě před nimi přistál datel červenohlavý se žlutým motýlem v zobáku, a jak se přibližovali, pokukoval po nich. Paprsky zapadajícího slunce na jeho jasném peří, šeríkově fialovém sloupku a žlutých křídlech motýla celý obraz nádherně doplňovaly a Yan byl nadšením bez sebe. Vlhovec na sloupku o něco dál, sialie na dalším a strnad na kameni také přidali své kouzlo, až Sam vykřikl:

„Nejní to hrozně krásný?“ A Yan oněměl jakousi posmutnělou radostí.

Ptáci nemilují vítr a dnešek byl jedním z oněch ptačích dnů, jaké přicházejí pouze s naprostým bezvětřím.

Minuli stodolu, kolem které poletovaly a švitořily dvě stovky vlaštovčích párů, násep u silnice s kolonií tvořenou asi tisícovkou břehulí, potok s hlučnými rybařiky a mokřad, jenž byl hřištěm pro hejno vlhoveců červenokřídlých.

Když Yan kolem sebe viděl tolik nádherných živých tvorů, zmocnilo se jej nadšení přírodovědce. Sam ho pocítil také. Zmlkl a poslední část cesty do Růžku ušli beze slova. Boty byly hotové. Sam si je přehodil kolem krku a chlapi se vydali domů. Slunce už zapadlo, ale ptáci ještě nešli spát, stále na ně působilo kouzlo večera. Strnad zpěvný u potoka a drozd stěhovavý vysoko na jilmu pouštěli do soumraku své vlahé tóny.

„Kéž bych tady mohl být pořád,“ povzdychl si Yan a trochu se polekal, když si vzpomněl, jak nerad sem jel.

Na zešeřelé silnici se rozhostilo dlouhé ticho. Oba hoši usilovně přemýšleli.

Ze stromu nad nimi se znenadání ozvalo hlasité, avšak něžné „u-húúú-u-húúú-u-húúúúú“ jako vrkání obrovské holubice. Zastavili se a Sam šeptl: „Sova. Velkej puštík.“ Yanovi poskočilo srdce radostí. Celý život o sovách četl, a dokonce je viděl živé v klecích, ale dnes poprvé slyšel slavné houkání skutečně živé divoké sovy, a zážitek to byl úchvatný.

Už byla pořádná tma, ale všude kolem zaznívaly zvuky prozrazující život. Z lesa se ozýval lelek křiklavý, kvákala tu nejméně stovka žab a oba hochy překvapil chechtavý pokřik od jezírka v mokřadech. Potom se v černém hustém křoví sladce rozezpíval strnad zpěvný s takovou radostí a energií, jako by bylo pravé poledne.

Pozorně poslouchali refrén jeho serenády, když k jejich uším z porostu Jehličnanů dolehlo pronikavé, ne však příliš hlasité „ua-ua-ua-ua-ua-ua-ua-ua!“

„Slyšels to?“ vykřikl Sam.

Tremolové zaječení se ozvalo znovu, a tentokrát mnohem blíž. Byl to hodně ostrý zvuk a nepodobal se ptačímu hlasu. Sam zašeptal: „To byl mýval. Až bude kukuřice k opíkáni, můžem sem zaskočit a uspořádat lov.“

„Ach, Same, to by bylo skvělý!“ vykřikl Yan. „Moc bych si přál, aby to bylo hned. Lov na mývala jsem jaktěživo neviděl. Opravdu musíme čekat, až bude kukuřice k opíkání?“

„Jasně, pak se dají líp najít. Mývalům prostě řekneš: ‚Přijdu za váma se psama na nejbližší kukuřičný pole,‘ a voni tam budou hezky načas.“

„Ale jsou někde tady, právě jsme jednoho slyšeli a teď se ozval další.“

Z lesa zaznělo dlouhé a slabé „lil-lil-lil-lil-lil-li-lúúúú!“ Podobalo se prvnímu volání, ale bylo mnohem tišší a příjemnější.

„V tomhle se právě mejlíš,“ opáčil Sam, „stejně jako se nechá oblafnout spousta lovců. To poslední bylo volání výřečka. Je mnohem měkčí a hvízdavější než hlas mývala.“

Ten hlas zaslechli ještě několikrát, byl to měkký melodický zvuk a Yan si vzpomněl, jak ječivě zněl ve srovnání s ním křik mývala. A přece mnoho lovců ten rozdíl nikdy nepozná.

Když dorazili ke stromu, z něhož volala sova, mihla se jim nad hlavami šedá skvrna, která na okamžik zastínila hvězdy, ale nevydala sebemenší zvuk. „Tady ho máš,“ šeptl Sam. „To je výřeček. Teď je docela tichej, co?“ Brzy poté Yan narazil v Llowellovi na tuto větu: „Zpěv výřečka amerického je ten nejmelodičtější zvuk v přírodě.“

„Chci jít na lov mývalů,“ nedal se Yan. Z jeho slov zaznívala hluboce zakořeněná zarputilost, která se obvykle ztrácela pod jeho zdvořilým vystupováním.

„Tím je to daný,“ prohlásil Sam, protože už zjistil, co ten tón znamená. „Když mluvíš takhle, tak určitě pudem, poněvadž se to samozřejmě dá zařídit. Víš, já vím vo zvířatech víc než vo ptáčích,“ pokračoval. „Co se skutečný práce teje, může ze mě bejt zubař stejně jako lovec, ale děsně rád bysem chvíli lovil. Táta mi slíbil, že se mnou jednou pude. Možná bysme mohli dostat jelena, kdybysme zašli asi 16 km do Dlouhého močálu. Akorát mě štve, že se táta a starej Caleb pohádali, poněvadž Caleb lesy určitě zná jako svý boty a ten jeho starej pes pochytil víc mývalů, než ty potkáš za celej život.“

„Jestli je to jediný pes na mývaly v okolí, tak ho získám. Uvidíš,“
zněla Yanova odpověď.

„Tomu klidně věřím,“ odpověděl Sam se směsicí obdivu a poba-
vení.

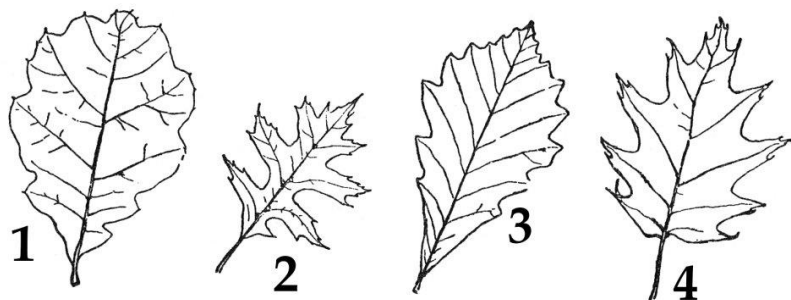
Než dorazili domů, bylo deset hodin a všichni až na pana Raftena
už byli v posteli. Chlapci šli okamžitě na kutě, ale když ráno zašli do
stodoly, zjistili, že Si nejenže ušil a olemoval kouřové chlopně, ale
také přešil ty nejhorší záplaty a do lemu týpí všil provaz, takže moh-
li rovnou zatloukat kolíky.

Okamžitě odnesli plachtu do tábora. Yan nesl sekeru. Když dora-
zili ke křoví nad potokem u kraje bažiny, ozval se: „Same, chci tuhle
stezku vyznačit pro starýho Caleba. Jak bys to udělal?“

„Každých pár metrů udělej sekerou zárez do stromu.“

„Takhle?“ zeptal se Yan a na třech místech sekl do stromu, takže
se objevily tři bílé záseky neboli značka.

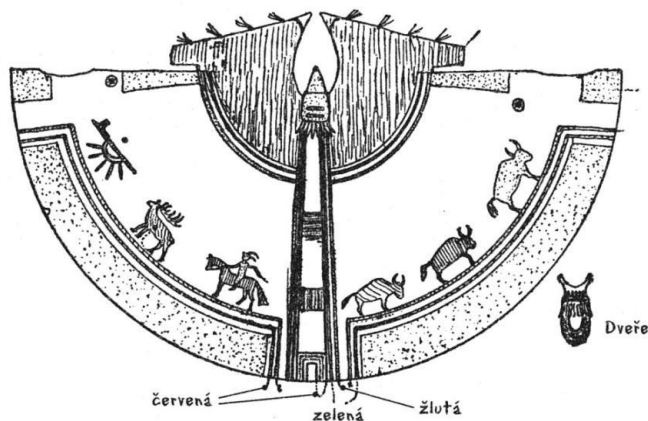
„Ne, tohle je traperská značka pro past, ‚zvláštní značka‘, ale
značka pro cestu je jeden zásek zepředu a druhý zezadu – takhle –
a pak můžeš po cestě běhat oběma směry, a když po ní chceš
chodit v noci, uděláš je jednoduše hustěj.“

1 – dub marylandský, 2 – dub bahenní, 3 – dub dvoubarevný, 4 – dub
červený

„S křikem vyrazil jako střela.“

VIII Posvátný oheň

Deset silných tyčí a dvě dlouhé tenké,“ předčítal Yan. Tyče měli brzy nasekané a přinesli si je do tábora. „Svaž je ve výšce, kde bude končit plachta –“

„Svázat je? A čím?“

„Koženým řemenem,“ odpověděl Yan, „ale starý Caleb taky říkal, že máme týpí udělat z kůže. Prozatím se asi budeme muset spokojit s provazem.“ Kvůli tomu přiznání se tvářil poněkud zahanbeně.

„Tušil jsem to,“ protáhl Sam, „a proto jsem do plachty zabalil klubko půlcentimetrový šňůry, ale bál jsem se ti to ve stodole říct.“

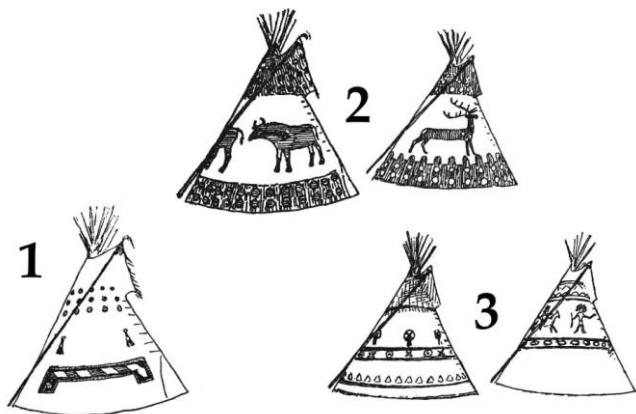
Provazem pevně svázali tři základní tyče, postavili je a pak o ně opřeli zbývajících devět tyčí v kruhu o průměru tři a půl metru, neboť tři a půl metru vysoké týpí obvykle mívalo stejně velkou základnu. Důkladně je přivázali a pak naproti dveřím položili poslední tyč, k níž byla upevněná plachta. Na chlopňových tyčích pak přehodili plachtu z obou stran kolem kouřových tyčí. Teď potřebovali kolíky na sepnutí plachty. Yan se je pokusil vyřezat ze dřeva ořechovce, jenže tam, kde potřeboval hrot, byla měkká dřev. „Na kolíky

ky je nejlepší bílej dub," prohlásil Sam. Odsekl špalík z dubu, rozštípl ho uprostřed a pak obě půlky rozštípl ještě jednou a pak znovu, až byly kolíky dost tenké, aby je mohl dokončit nožem. Yan se mezitím chopil sekery, aby udělal totéž s dalším špalkem, ale zjistil, že místo aby šla čepel rovně do po vlákně, ujela mu do strany.

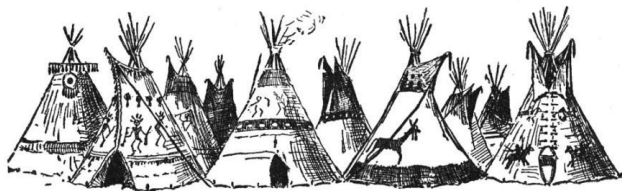
„To je k ničemu,“ podotkl Sam. „Musíš to pokaždý rozpúlit, jinak skončíš se spoustou třísek. Musel bys celou zimu štípat špalky, aby ses to naučil.“

Udělal deset kolíků dvacet centimetrů dlouhých a půl centimetru širokých. Ty použili jako švadlena špendlíky, jen pro ně nejdřív museli nadělat dírky. Bylo dobře, že je udělali pravidelné, celé dílo pak vypadalo velice úhledně. Tak sepnuli plachtu. Vzápětí pochopili, že potřebují také kolíky, jimiž by plachtu přitloukli k zemi.

„Udělej deset dubových kolíků třicet centimetrů dlouhých a dva a půl centimetru silných, Same. Napadlo mě, jak je upevníme.“ Yan odřízl deset kousků provazu, každý šedesát centimetrů dlouhý, a kolem obvodu týpí vyhloubil asi metr od sebe příslušný počet jamek. Každý provázek pak protáhl silnějším provazem protaženým po obvodu plachty a na druhém konci jej zavázal. Tím získal deset oček na kolíky. Když bylo týpí příkolíkové, vypadalo náramně.

1 - Černonožci, 2 - Pieganové, 3 - Mandanové

Teď přišel nejdůležitější obřad – zapálení prvního ohně. Chlapci cítili, že se jedná o vrcholný, téměř nábožný okamžik. Je zajímavé, že měli úplně stejný pocit jako divoši za obdobných okolností. Stavba nového týpí a zapálení prvního ohně má vždy hluboký význam a vše je třeba provádět s ohledem na budoucí štěstí.

„Radši na to pudem pomalu. Byla by hrozná smůla, kdyby nám napoprvý zhasnul.“

„Pravda,“ přitakal Yan se stejně pověřčivým strachem. „Hele, Same, nebyla by nádhera, kdybychom měli opravdický třecí hůlky?“

„Zdravím!“ ozvalo se.

Chlapci se otočili a uviděli přicházet Caleba. Došel až k nim a kývl. „Koukám, že máte své týpí. Nejní špatný, ale proč jste ho votočili na západ?“

„Čelem k potoku,“ vysvětloval Yan.

„Zapomněl jsem ti říct, že indiánský týpí je dycinky votočený k východu. Za prvý se tam hned po ránu dostane sluníčko a za druhý vítr většinou vane vod západu, takže potom líp uniká kouř.“

„A co když vítr fouká od východu?“ zeptal se Sam. „A to určitě bude, až začne pršet.“

„Když fouká vod východu,“ pokračoval Caleb, aniž by se obracel na někoho určitého, ne jako by odpovídal na otázku, „přehodíte vepředu chlopně přes sebe, takhle.“ Na dokreslení si zkrřížil ruce na prsou. „Potom je východní strana vyšší a kreje kouřovej otvor před deštěm. A když netáhne ani pak, trochu zvednete plachtu pode dveřma – to dycinky pomůže. A když ho votáčíte, nikdá ho nedávejte pod stromy. Stromy jsou nebezpečný. V bouřce přitahujou blesky a padaj z nich větve a po dešti z nich ještě celý hodiny kape voda. V týpí chcete mít co nejmíc sluníčka.“

„Viděl jste někdy indiány, jak zapalují oheň třením dvou dřívek o sebe, pane Clarku?“

„No jasně. Většina indiánů dneska nosí sirky, ale za starejch času jsem to viděl mockrát.“

„Trvá to dlouho? Je to těžký?“

„Dlouho to netrvá a je to docela snadný, když teda víš, jak na to.“

„Páni! Radši bych zapálil oheň dřívky, než měl deset dolarů,“ povzdechl si Yan. Jeho nadšení znamenalo hodně, protože největší suma, jakou kdy vlastnil, byl jeden dolar, a i to se mu podařilo pouze jedinkrát v životě.

„Já nevím, záleží na okolnostech,“ zabručel opatrněji Sam.

„A vy to dokážete?“ chtěl vědět Yan.

„Se ví, když mám, co je zapotřebí. Víte, nedá se to udělat s každým dřevem. Musíte mít to správný. Indiáni z plání používaj topolovej kořen a horský indiáni zase kořen pelyňku. Viděl jsem kanadský indiány používat lípu, jalovec i suchou vejmutovku, ale Čipevajové mají nejradši balzámovou jedli. Nejlíp to jde s lukem. Máte kus jelenice?“

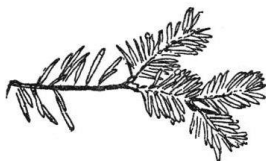
„Ne.“

„Nebo řemínek z měkký kůže?“

„Mám tkaničky z kůže,“ vzpomněl si Yan.

„Jsou kapku tenký, ale když je dáme dvojité, pude to. Šlo by to i s motouzem, ale ten se brzo roztřepí.“ Caleb si vzal tkaničku a sekeru. „Najděte mi oblázek velkej jako vajíčko, s malou jamkou nahoře, půl centimetru hlubokou.“

Hoši se vypravili k potoku hledat vhodný kamínek a Caleb se vydal do lesa.

jedle balzámová

Slyšeli ho, jak něco seká, a zanedlouho se vrátil a nesl si plochý kus důkladně vyschlé balzámové jedle, čtyřicetcentimetrovou hůlku a metr dlouhou, mírně ohnutou větev z téhož stromu, trochu ztrouchnivělého borového a kousky jalovcového dřeva.

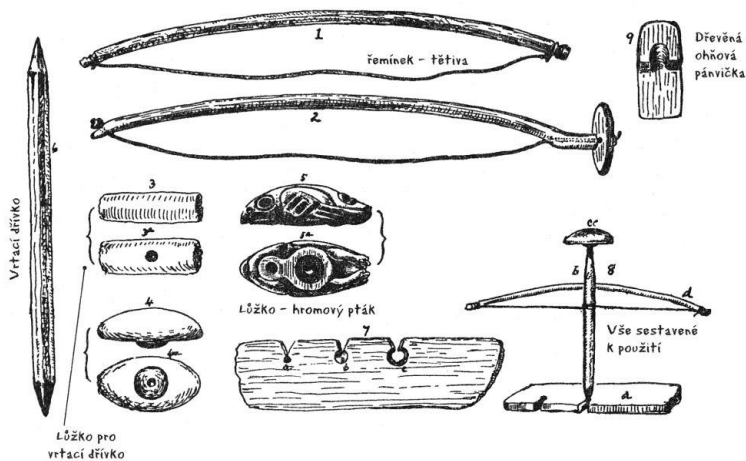
Hůlka byla asi dva centimetry silná a měla osm stěn, „aby tkanička neklouzala.“ Na obou koncích byla zašpičatělá. Caleb přivázel tkaničku k ohnuté větvi podobně jako tětivu na luk, ale volně, aby ji mohl uprostřed obtočit kolem hůlky, teprve tím se napjala. Plochý kus dřeva z balzámové jedle přiřízl, aby byl asi centimetr tlustý, do hrany vyryl zářez půl centimetru široký a centimetr hluboký a na povrchu ohňové destičky hned za zářezem vydlabal hrotem nože jamku.

Poté naškrábal třísky ze suchého jalovcového dřeva, vyhloubil v zemi centimetrový dolík, do něj položil plochý kus práchnivého dřeva z borovice a přes něj destičku. Hůlku vložil špičkou do jamky v podložce, kterou si přišlápl nohou. Obtočil tkaničku kolem hůlky a tu pak pevně přitlačil kamenem s jamkou, který našli chlapci.

„Občas,“ poznamenal, „když nenajdete oblázek, postačí suk z borovice – nožem do něj můžete udělat d'olík.“

Uchopil luk do pravé ruky, levou tlačil na hůlku a dlouhými, pravidelnými tahy otáčel hůlkou v jamce. Ve chvílce se začal ze zářezu na ohňové destičce do troudu sypat hnědý prášek. Jamka se pomalu zvětšovala a černala, prášek tmavl a z jamky stoupal pramínek kouře. Caleb trochu přitlačil levou rukou a pravou tahal rychleji. Kouř zesílil a celý zářez už vyplňoval černý prášek. Zpod hůlky stoupal kouř v malých obláčcích, a dokonce se objevil i nad hromádkou prášku. Jakmile to Caleb uviděl, pustil luk a opatrně zafoukal do hromádky prášku. Stále se z ní kouřilo. Caleb sundal destičku a zvedl práchnivé dřevo. V prášku byl jeden žhavý uhlík. Na ten položil jalovcový troud a přes něj položil další kousek zpráchnivělého dřeva. Chvilí to doutnalo, pak vyšlehl plamínek. Další dřevo bylo po ruce a v novém typu zakrátko plápolal oheň.

Všichni tři se radovali jako malé děti. Starý pán přímo zářil. Kdyby se mu pokus nepovedl, odcházel by s nenávistí k chlapcům, ale úspěch ho přiměl milovat všechny zúčastněné, třebaže byli jen zaujatými diváky.

TŘECÍ HŮLKY K ZAPALOVÁNÍ OHNĚ

Zapotřebí je luk, lůžko vrtáku, hůlka a ohňová destička.

1. Nejjednodušší typ luku – ohnutá hůlka s koženým řemínkem upevněným na obou koncích. Hůlka nesmí být pružná. Má být asi sedmdesát centimetrů dlouhá a něco málo přes centimetr silná.
2. Složitější luk s otvory na koncích pro řemínek. Na konci, kde se drží, prochází řemínek dřevěným kolečkem a napíná se tlakem ruky na kolečko.
3. Nejjednodušší typ lůžka vrtáku – suk z borovice nebo jedlovce s mělkým dolíkem nebo jamkou. (3a) je pohled zespodu. Má být asi deset centimetrů dlouhý.
4. Propracovanější typ lůžka – oblázek přilepený pryskyřicí k dřevěnému držadlu. (4a) je pohled zespodu.
5. Nejdokonaleji propracované lůžko je vyrobené ze dřeva liliovníku a vyřezané do podoby hromového ptáka. Oči má ze zeleného živce přilepeného pryskyřicí. Na spodní straně (5a) je uprostřed vidět lůžko z mastku přilepeného borovou pryskyřicí a na hlavě otvor naplněný tukem, kterým se před použitím maže vrchní konec třecí hůlky.

6. Třetí hůlka, třicet až čtyřicet centimetrů dlouhá a asi dva centimetry silná, má osm stěn, aby řemínek nesklouzl, a na obou koncích je zašpičatělá. Nejlepší dřevo na hůlku je staré, vyschlé, křehké, ale ne ztrouchnivělé, z kořene balzámové jedle nebo topolu. Lze použít i jedlovec, zerav, jalovec, tamaryšek a občas i vejmutovku.

7. Ohňová destička nebo podložka asi dva centimetry silná a dlouhá tak, aby padla do ruky. (a) je zářez s jamkou, (b) ukazuje, jak vypadá jamka po jednom použití a je v dobrém stavu pro další použití, (c) ukazuje jamku provrtanou skrz, takže je podložka k ničemu. Zářez je centimetr široký a dva centimetry hluboký.

8. Ukazuje, jak použít hůlky. Podložka (a) se přidržuje nohou, hůlka je jedním koncem vložena do jamky, lůžko (c) se přitlačuje levou rukou a pravou se tahá luk (d).

9. Je malá ohňová pánvička, která je užitečná, ne však nezbytná, a podkládá se tenkým koncem pod zářez, kde zachytává odpadávající prášek.

IX

Luky a šípy

„Ta tvoje artilerie není nic moc,“ poznamenal jednoho dne Yan, když v sadu stříleli se Samovým „nádobíčkem“. „Podobá se tomu, co jsem si udělal, když jsem byl malý kluk.“

„A jak bys to teda udělal dneska, dědo?“

„Předně by byl luk asi pětkrát silnější.“

„Pak ho nenatáhneš.“

„Ne tak, jak držíš šíp ty! Ale vloni v zimě jsem měl z knihovny půjčenou dobrou knížku o lukostřelbě a něčemu jsem se přiučil. Když šíp chytíš takhle, utáhneš tak šest, nanejvýš čtyři kila, ale když zahákneš prsty za tětivu, utáhneš pětkrát tolik, a tak se taky má správně střílet.“

„To je ale hrozně neohrabaný,“ stěžoval si Sam, když to vyzkoušel.

„Napoprvý určitě a musíš do šípu udělat zářez, jinak to vůbec nezvládneš.“

„Tobě to nejde o nic líp než mně.“

„Tohle je prvně, kdy si to můžu vyzkoušet. Ale chci si udělat prvotřídní luk a hromadu šípů. S jedním to moc velká zábava není.“

„Jen do toho a udělej si výstroj, jestli víš jak. Jaký je na to nejlepší dřevo? Psalo se o tom v té knížce?“

„Nejlepší dřevo je španělský tis.“

„Ten neznám.“

„A hned potom oregonský tis.“

„Taky ne.“

„Pak cesmína a maklura.“

„Zkus to znova.“

„No, zřejmě jediný stromy, co tu rostou, jsou červený jalovce, jabloně, ořechovce a jilmy.“

„Žádněj červenej jalovec jsem tady neviděl, ale zbytek by se dal zařídit.“

„Musí to být důkladně vyzrálý, v zimě nařezaný dřevo a nasekaný tak, že má jádro na jedný a lýko na druhý straně.

„Co třeba tohle?“ zeptal se Sam a ukázal na hromadu půlkulatých ořechovcových tyčí položených na trámech srubu. „Ty tu jsou už pár let.“

Vybrali jednu tyč asi metr a půl dlouhou, rozštípli ji a osekali, až měli dva pruty přes metr a půl dlouhé a pět centimetrů silné. Uprostřed obou prutů se táhla hranice mezi jádrem a lýkem.

Veden vzpomínkami na vzácnou knihu a několik anglických dlouhých luků, jež viděl v obchodě ve městě, Yan dohlížel na výrobu. Sam byl šikovný a brzy dokončil dva luky dlouhé metr a půl, s tahem asi dvanáct kilogramů. Uprostřed byly čtyři centimetry široké a dva a půl centimetrů silné. Pětadvacet centimetrů na obě strany od středu zůstalo dřevo takto silné a neohýbalo se, ale ramena lučiště byla přisekaná a ohlazená, aby se stejnoměrně ohýbala a aby chlapci dokázali luk napnout.

Další potíž představovala tětíva. Všechny obyčejné provázky, které po domě sehнали, byly příliš slabé a vydržely stěží dva až tři výstřely, až si Si Lee všiml jejich problémů a poslal je za ševcem pro přadeno silné, rezné nitě a ševcovský lep. Zarazil do země dva kolíky asi dva metry od sebe. Z přadena kolem nich namotal dost nitě na silnou šňůru, nit odstříhl a rozdělil ji na tři stejně dlouhé prameny. Natřel je trochu lepem a volně spletl. Na Yanův návrh pak na jednom konci zavázal smyčku a uprostřed, kam přijde šíp, omotal patnáct centimetrů tětivy tenkou nasmolenou nití, což udělal i se smyčkou na konci. Díky tomu mohli tětívu sundat, když luk nepoužívali. „Tohle nepřetrhnete,“ prohlásil Si. Nakonec ještě luky natřeli nějakou fermeží, kterou našli mezi barvami.

„Vedle toho vypadá můj starej luk jako chudáček,“ poznamenal Sam, když zvedl opravdu skvělou novou zbraň vedle ubohého klacíku, jež ztělesňoval jeho ideály z dětství. „A copak víte o ší-

pech, pane?“ zeptal se, když k novému luku vyzkoušel svůj starý šíp.

„Vím, že tenhle je k ničemu,“ zněla odpověď. „A povím ti, že je mnohem těžší udělat šíp než luk – teda dobrý šíp.“

„To je hrozně povzbudivý vzhledem k tomu, jak jsme se už na-dřeli.“

„Nemělo by to být tak těžký, ale měli bychom mít každý aspoň tucet šípů.“

„Jak je dělají indiáni?“

„Většinou si seženou co nejrovnější větvičky z kaliny zubaté, jen-že já tady žádný kaliny neviděl. Navíc nejsou nijak zvlášť rovný. Víš, šíp musí být úplně rovný, jinak lítá křivě. ‚Rovně, jako když střelí‘ se říká podle toho. My to zvládnem líp než indiáni, poněvadž máme lepší nástroje. Můžem je naštípat ze špalku.“

„A z jakýho dřeva? Z nějakýho zatracenýho cizokrajnýho druhu, jaký bílej muž nikdá neviděl ani o něm nikdá neslyšel?“

„Ne, pane. Není nic lepšího než vejmutovka, když chceš strílet do terče, a jasan nebo ořechovec na lovecký šíp. Jaký si uděláme?“

„Já jsem lovec. Dejte mi lovecký šíp. Co potřebujem dál?“

„Vyzrálé jasanové dřevo šedesát centimetrů dlouhé, naštípané na centimetr silné kousky, horký klič a pera z krocaních křídel.“

„Já seženu peří, ty obstaraj zbytek,“ navrhl Sam a vytáhl svazek krocaních křídel, s nimiž se vymetala kamna. Pak ještě doběhl i pro špalík jasanového dřeva, který štípal tak dlouho, až měl hromádku dvou tuctů rovných tyček dva centimetry silných.

Yan si jednu tyčku vzal a začal ji nožem ořezávat do správné velikosti a tvaru. „To zvládnú líp,“ prohlásil Sam, odnesl si hromádku tyček k ponku a pustil se do nich hoblíkem.

Yan se zatvářil ustaraně a nakonec namítl: „Indiáni neměli hoblíky.“

„Zavíráky taky ne,“ odsekl Sam.

To byla pravda, ale Yan jaksí toužil po ideálu předkolumbovského indiána, jenž neměl pomoc bílého muže ani jeho nástroje.

„Podle mě by bylo indiánštější, kdybychom to udělali jen s tím, co najdeme v lese. Indiáni za starých časů neměli zavíráky, ale měli ostrý pazourky.“

„Yane, s tím ostrým kamenem si klidně posluž. U silnice jich najdeš plno, když si zuješ boty a pudeš bosky – jsou hrozitánsky ostrý. A já budu pokračovat s hoblíkem a uvidíme, kdo vyhraje.“

Yan nebyl spokojený, ale aspoň si slíbil, že si jednou nějaké šípy vyřeže z kaliny a tento dokončí nožem. Dokázal to, ale Sam zatím vyrobil šest mnohem lepších šípů hoblíkem.

„A co hroty?“ zeptal se.

„Přemýšlel jsem o tom. Indiáni pochopitelně používali hroty z pazourku přivázaný šlachama, ale na to my nemáme materiál. Koupený železný hroty jsou nejlepší, ale ty neseženeme. Hroty z kosti nebo rohoviny budou stačit. Pár dobrých šípů jsem měl, když jsem kost vypiloval do správného tvaru, jenže byly moc křehké. Pár dalších jsem si udělal z velkých hřebíků, kterým jsem uštípnul hlavičky a přivázal je tenkým drátem, aby se dřevo neštípalo. Některý indiánský šípy vůbec nemají hlavice, jenom naostřený konec, kterej se opálí, aby byl tvrdší.“

„To mi připadá snadný,“ usoudil Sam. „Udělejme jich pár takhle.“

A tak si vyrobili šest šípů s hřebíky zabroušenými do špičky a přivázanými drátem na košťata. Těm říkali „válečné šípy“. A šest dalších, „loveckých“, mělo v ohni vytvrzené dřevěné hroty.

„Teď opeření.“ Yan Samovi ukázal, jak rozpúlit stvol a oddělit peří.

„Počkej, potřebuješ jich dvakrát čtyřiaadvacet, to je osumačtyřicet.“

„Ne, to by bylo slabý opeření, jen dvě pírka. Na každý šíp musí být tři – takže dohromady dvaasedmdesát pírek, a pozor, všechny tři na jeden šíp musí být ze stejného křídla.“

„Já vím. Vsadím se, že míchat strany nosí smůlu. Šíp pak neví, kam má letět.“

V této chvíli se objevil Si Lee. „Jak pokračujete s těma lukama?“

„Čekáme na šípy.“

„A jak přiděláte péra?“

„Bílí muži je přilepují a indiáni je přivazují,“ ocitoval Yan z „té knihy“.

„Co je lepší?“

„Lepený líp lítají, ale vázaný se líp nesou ve větru.“

„Proč neuděláte obojí?“

„Nemáme šlachy.“

„Ukážu vám jeden trik. Kde máte klich a reznou nit?“

Hoši přinesli žádané a Si podotkl: „Řekl bych, že to peří byste měli přidělat až nakonec. Lepší bude nejdřív udělat zářez.“

„Správně. Skoro jsme na to zapomněli.“

„Chceš říct, že tys skoro zapomněl. Mě do toho netahej,“ podotkl Sam důstojně. Stačilo jednou říznout pilou, zabrousit a rozšířit zářez kapesním nožem. To se ukázalo jako nejvhodnější způsob. Na každém šípku se brzy objevil zářez hluboký půl centimetru a Si začal na dřívky lepit i přivazovat peří, ale místo slach používal nasmolenou nit.

Yan na všech šípech vyznačil místo pro opeření, aby píčka při letu nezavadila o tětivu (viz nákresy dále). Si Lee nejdřív píčka přilepil a pak vyčnívající části stvolu ovázal v délce asi jeden centimetr vpředu i vzadu, kde navíc pevně utažená nit chránila konec šípu, aby se nerozštípl. Když zastříhl všechny volné konce a špachtlí reznou nit uhladil, téměř zmizela a zůstal jen hladký černý prsteneček.

Vyrobili si šípy a odložili je stranou, aby uschly.

Na druhý den Yan namaloval Samovy šípy červeně a modře a svoje červeně a bíle, aby si je poznali a také aby je ochránil před vlhkem. Zbývala už jen výroba toulce.

„Mají je indiáni?“ ujišťoval se Sam, jenž velmi dbal na pravost, pokud to znamenalo, že si ušetří nějakou námahu.

„To bych řekl. Nemůžou bez nich žít.“

„Dobře, tak si pospěš. Už se těším na lov. Z čeho se dělají?“

„Skoro z čehokoliv.“

„To nemáme.“

„Moc spěcháš. Někteří indiáni používají březovou kůru, jiní zvířecí kůže a další plátno, když nemůžou sehnat nic lepšího.“

„Přesně to jsme my. Co říkáš na ty odštířky, které nám zbyly z týpí?“

„Zatím to půjde, dokud si neobstaráme něco lepšího.“ Oba si tedy vyrobili jakýsi plátěný pytlík o něco kratší než šípy. Yan na každý z nich namaloval indiánský vzor a toulce byly hotové.

„Teďka přiveď ty své medvědy,“ vybídl jej starší chlapec a s pocitem, že jsou po zuby ozbrojení, oba vyrazili.

„Schválně, kdo trefí ten strom.“ Oba vystřelili současně a oba minulí, ale Samův šíp zasáhl jiný strom a rozštípl se.

„Asi bysme si měli najít měkčí terč,“ podotkl majitel zničeného šípu. Po kratší debatě si vzali velký pytel, vycpali ho senem, namalovali na něj několik soustředných kruhů s jasně vyznačeným středem (Sam ho nazval bizoní oko) a umístili jej asi dvacet yardů daleko.

Zprvu bylo jejich míření vskutku bídné. Terč vypadal snadný, ale chlapce nesmírně zklamalo, že jejich šípy létají několik centimetrů vlevo.

„Pojďme do stodoly a střílejme tam,“ navrhl Sam.

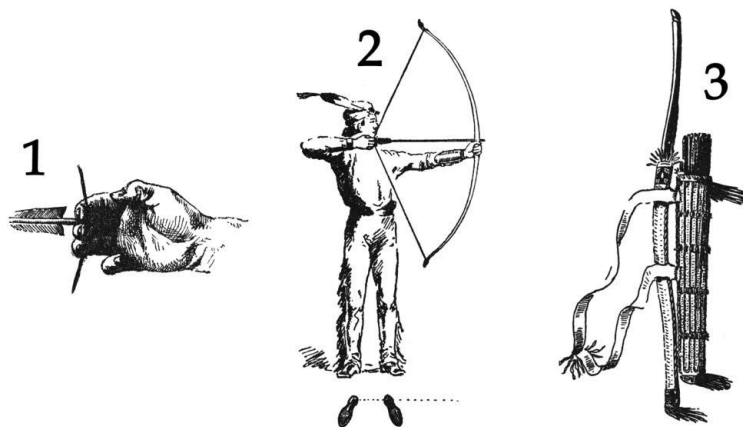
„Když pořádně zavřeme dveře, možná se trefíme,“ zněla povzbudivá odpověď. Potřebovali jen cvičit, jednoduše museli o lukostřelbě zjistit pár věcí. Ale Yan si z „té knihy“ udělal několik poznámek a další poučky měl v hlavě, takže se během cvičení naučil, že musí stát patami v jedné čáře s cílem, pravý loket musí mít ve stejné čáře s šípem, levou ruku pevně držet, dokud šíp nevyletí, pravý palec mít při každém výstřelu opřený o stejné místo na tváři a luk držet rovně.

Brzy zjistili, že potřebují chrániče levého předloktí, kam po výstřelu udeří tětíva, a vyrobili si je ze staré holínky. Začali také používat starou rukavici na ochranu prstů pravé ruky, pokud se chystali hodně cvičit. Jakmile se naučili dodržovat tato pravidla, aniž by na ně při střelbě museli myslet, začali se rychle zlepšovat. Brzy dokázali, že vzdálenosti dvacet metrů nasázet všechny šípy do pytle se senem, takže vzdálenost postupně zvětšovali, až se trefovali na čtyřicet metrů.

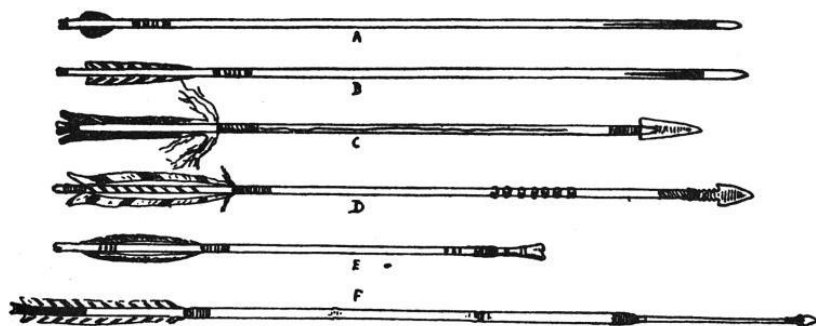
Nemálo je překvapilo, že se každý šíp chová jinak, třebaže je udělali úplně stejně.

Sam měl jeden, který se křivil, až byl celý ohnutý, a výsledkem byl zajímavý způsob letu v křivkách. Nazval ho „Bumerang“. Další, s velmi malým opeřením, doletěl dál než ostatní. To byl „Zabiják“. Jeho nejlepší šíp, jemuž říkal „Jistá smrt“, měl dlouhé praporky a lehkou špičku. Pokud nefoukal vítr, byl velmi spolehlivý, ale ve větru se stáčel. Ale další, s malými pírky, byl zase spolehlivější ve větru. To byl „Větromil“.

Ten, který si Yan vyřezal nožem, se jmenoval „Otesánek“ a občas „Šprýmař“. Byl neustálou záhadou, nikdy nevěděli, co udělá příště. Yanovým oblíbencem byl šíp s dutinou pod špičkou, který při letu hvízdal, a tak mu někdy říkal „Hvízdálek“ a jindy „Tlachapoud“, „který do huňatého lesa vtrhl šumohvizdně jako příval.“

- 1 - správné držení šípu
2 - správný postoj při stříbě. náčrt ukazuje paty v jedné čáře s terčem,
3 - omažský toulec a pouzdro na luk

ŠEST UKÁZEK ŠÍPŮ S RŮZNÝM OPEŘENÍM

A je šíp s dalekým doletem a železným hrotem, velmi stabilní ve větru.

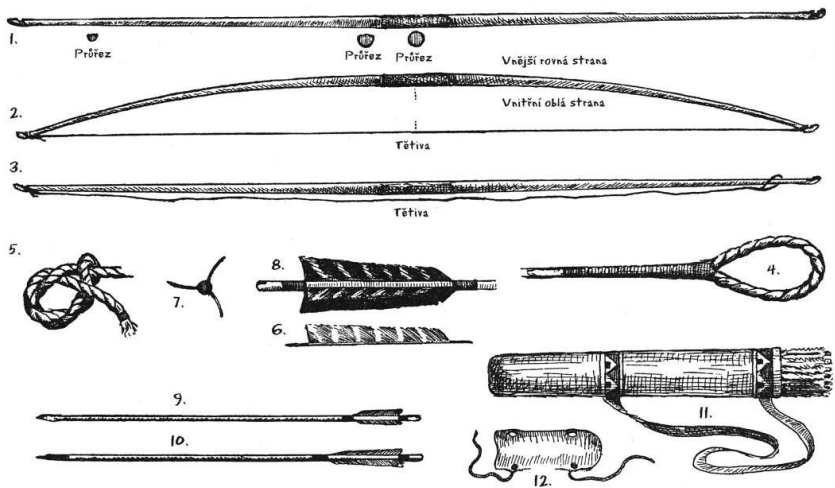
B je další velmi dobrý šíp s hrotem z rohoviny. V bezvětří nese ještě lépe než A.

C je omažský válečný šíp a šíp na jeleny. Hlavice i opeření jsou přivázané šlachami. Dlouhý chomáč na konci má pomoci šíp znovu najít, proto je chmýří sněhobílé a ve větru povlává. Rýhy na dřívku mají zajistit, aby oběť silněji krvácela a bylo snazší ji vystopovat.

D je další omažský šíp se značkou majitele – kroužky vyřezanými uprostřed.

E je šíp s kostěnou hlavicí na lov ptáků. Vyráběli ho indiáni na řece Mackenzie.

F je válečný šíp Geronima, slavného náčelníka Apačů. Dřívko je ze tří kolínek rákosu a hrot z tvrdého dřeva, do něhož je zasazená špička z křemene. Vše je přivázáno šlachami.

VÝSTROJ LUKOSTŘELCE (ne vše je ve skutečném měřítku)

- 1) Hotový luk dlouhý metr a půl s ukázkami průřezu.
- 2) Luk s nasazenou tětivou.
- 3) Luk s volnou tětivou, je vidět, jak se stahuje smyčka.
- 4) Smyčka na horním konci luku.
- 5) Zvláštní uzel upevňující tětivu na dolním konci nebo v zářezu luku.
- 6) Krocaní pero s rozpůleným stvolem připravené k navázání.
- 7) Konec šípů se zářezem a uspořádání opeření – pohled zespodu.
- 8) Část šípů s opeřením a vázáním.
- 9) Sangerský lovecký šíp s dřevěnou špičkou, sedmdesát centimetrů dlouhý.
- 10) Sangerský válečný šíp s hrotem z hřebíku a zvlášť dlouhým opeřením. Je také sedmdesát centimetrů dlouhý.
- 11) Toulec s indiánským zdobením, padesát centimetrů dlouhý.
- 12) Chránič z tvrdé kůže na levé předloktí se dvěma tkanicemi na přivázání. Je patnáct centimetrů dlouhý.

X

Přehrada

Jednoho horkého červencového dne, když se rozvalovali v mělké tůňce potoka, Sam poznamenal: „Voda klesá. Potok vždycky v létě vyschne.“

To nebyla příjemná představa. „Co kdybychom si postavili přehradu?“ navrhl Yan.

„To se moc podobá práci.“

„Houby! Bude to legrace a pak se budeme moct koupat celý léto. No tak, začněme hned.“

„Nikdá jsem neslyšel, že by se indiáni tolik nadřeli.“

„Tak si přitom budem hrát na bobry. Tohle je pro začátek.“ Yan odnesl velký kámen na místo, které mu připadalo nejužší. Nadšeně nosil další, až měl přes celé koryto řadu kamenů.

Sam pořád seděl nahý na břehu, kolena pod bradou a ruce sepjaté kolem nich. Po hrudi mu v modrých a červených čůrcích stékaly válečné barvy.

„No tak, ty kůže líná, hni sebou!“ křikl na něj Yan a hodil po něm hrst bláta, aby svou výzvu zdůraznil.

„Zase se mi podebralo můj nemocný koleno,“ hájil se Sam.

„Nebudu to dělat celý sám,“ zavrčel po nějaké době Yan a narovnal se.

„Tak hele,“ začal Sam. „Trochu jsem přemejšlel. Chodí sem pít dobytek. V létě potok vyschne a dobytek musí chodit na dvůr a pít z koryta – a voda se musí napumpovat a krávy se pak celý hodiny potulují kolem, jak doufaj, že jim někdo hodí trochu vovsa, místo aby mazaly zpátky do lesa a pěkně tloustly. Dvě velké klády přes potok by vodvedly víc jak půlku práce. Asi poprosím tátu, aby nám pučil spřežení, se kterým sem nataháme ty klády, aby měl dobytek kde pít. Pořád musím myslet na ty chudinky krávy. Celou noc nespím, jak na ně musím myslet. Hrozně nerad je vidím, jak musej

v tom horku chodit až za stodolu, aby se mohly napít – to nejní správný.“ A tak Sam čekal na příhodnou chvíli, aby mohl návrh přednést otci. Ten den se žádná vhodná příležitost nenaskytla, ale u snídaně na druhý den ráno se Raften podíval přes stůl na Yana. Očividně o něčem usilovně přemýšlel.

„Yane, tenhle ten pokoj má rozměry šest krát čtyři a půl metru, kolik metrů linolea metr širokýho bys na něj potřeboval?“ zeptal se.

„Asi třicet metrů,“ odpověděl okamžitě Yan.

Raften byl ohromen. Yanovo vystupování bylo přesvědčivé, ale všechno to vypočítat z hlavy byl hotový zázrak. Chvíli výpočty prověřovali a nakonec převládl všeobecný názor, že Yan má pravdu.

Farmář se poprvé celý rozzářil obdivem: „Koukněte na to, to je mi ale ‚zdelání‘. Kdy to dokážeš taky?“ zeptal se Sama.

„Nikdy,“ zazněla pohotová odpověď. „Zubaři nemusej mít v merku nějakou látku.“

Později zašel za Yanem. „Hele, Yane, o tý přehradě bys tátovi měl říct ty. Dneska ráno jsi na něj udělal dojem, to tvý ‚zdelání‘ ho trochu vobměkčilo, což mu, hádám, vydrží až do poledne. Kuj železo, dokavad’ je žhavý.“

A tak po snídání Yan zahájil tažení.

„Pane Raftene, potok vysychá. Chceme postavit přehradu, aby měly krávy kde pít, ale hráz nezvládneme bez dvou klád. Půjčíte nám na pár minut spřežení?“

„Nemyslíš náhodou přehradu na koupání, že ne?“ opáčil Raften s jiskrou v oku.

„Na to by se hodila taky,“ připustil Yan celý rudý.

„Mám dojem, že na mě krz tebe mluví Sam,“ dodal Raften, jenž okamžitě pochopil, odkud vítr fouká. „Kouknu se sám.“

„A kde chcete tu přehradu mít?“ zeptal se, když dorazil do tábora. „Támhle? To nejní dobrý. Je to tu užší, ale bude to protýkat kolem a vy žádnou vodu mít nebudete. Tady je lepší místo, kapku širší, ale bude tu dobrá hráz. Kde máte ty klády? Tady? Co – mý trámy? Ty ani náhodou! Jsou na novou stodolu. Tohle ne – to zraje na sloupky k bráně. Tyhle dvě si můžete vzít. Pošlu sem spřežení, ale

běda jak vás nachytám, že mi berete mý vyzrálý dříví, pak budou chlupy lítat.“

Spřežení dorazilo s pravou raftenovskou rychlostí a brzy byly klády položené. Yan navrhl umístit je metr od sebe.

Chlapci teď za každou kládu z vnitřní strany zapíchali řadu klaců, čímž vytvořili jakési žebřiny, a prostor začali vyplňovat bahnem a kamením. Jíl byl v okolí vzácný, a tak práce postupovala pomalu. Voda pochopitelně stoupala spolu s hrází, což práci ještě více znesnadňovalo. Nakonec toho měl Yan dost a řekl:

„Zadrž. Nový plán. Na jedné straně vykopeme hlubokou strouhu, kudy bude voda odtýkat a vedle ní bude stěna z jílu. Na druhé straně vykopeme hlubokou jámu. Tím získáme dost materiálu na hráz a navíc bude nádrž hlubší.“

A tak se do toho pustili. Za týden byla hráz vyplněná udusaným jílem a kameny. Pak přišlo dokončení – museli uzavřít výpust v hrázi. Nebylo to snadné, když tudy neustále proudila voda, ale pracovali jako bobři a konečně proud vody zastavili.

V noci lilo jako z konve. Když se druhý den vydali k táboru, už z dálky slyšeli hukot. Zastavili se a pochybovačně se zaposlouchali. Nakonec Yan nadšeně vykřikl: „Přehrada! To je voda, co přepadá přes hráz!“

Oba zavýskli nadšením a rozběhli se. Za tábořištěm uviděli rozlehlou hladinu vody v místě, kde ještě včera bylo kamenité dno potoka. Přebytečná voda odtékala přes přepad – nižší místo uprostřed hráze.

Jakou měli radost!

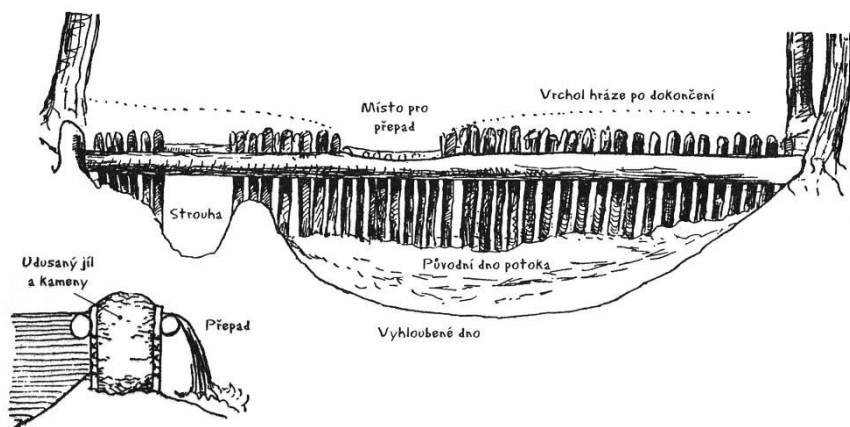
„Poslední je padavka!“ zvolal Yan.

„Ber ohled na mý podebraný koleno,“ upozorňoval Sam.

Zbytek závodu byl něco mezi svlékáním a během. Do vody skočili zároveň.

Za hrází měla voda hloubku metr a půl, nádrž byla devadesát metrů dlouhá a celé to bylo jejich dílo.

„Nestálo to za to?“ zeptal se Yan, který vynaložil hodně námahy, aby Sama udržel u hry, jež až příliš připomínala práci.

„Kde se to tu vzalo? Myslel jsem, že jsem to nechal v týpí,“ podivil se Sam a ukázal na špalek, na němž sedával v týpí a který byl nyní vklíněný v přepadu.

Yan byl dobrý plavec, a jak si hráli a cákali po sobě, Sam najednou prohlásil: „Už vím, kdo seš. Už to přede mnou neskováš. Tušil jsem to, když jsme dělali na tý přehradě. Ty seš ten bídněj rudokozec, co mu říkají ‚Malej bobr‘.“

„A já tě pozoroval,“ odsekl Yan, „a zdá se mi, že jsem narazil na toho indiánskýho rošťáka – ‚Mladýho-muže-co-se-bojí-lopaty‘.“

„Tak to teda ne,“ bránil se Sam. „A nejsem ani ‚Bělohlavej-orel-sedící-na-skále-s-ocasem-visícím-přes-okraj‘. Vlastně se ještě nechci nechat poznat. Nejní úžasný, že krávy už nebudou muset chodit tak daleko?“

Sam se očividně snažil změnit téma, ale Yan se nenechal zmást. „Tuhle jsem slyšel, jak ti Si říká ‚Datel‘.“

„Jo, to mám ze školy. Když jsem byl malej, máma pořád mluvila o mejch překrásnejch zlatejch vlasech, ale když jsem trochu vyrost a začal chodit do školy, zjistil jsem, že jsou akorát zrzavý, takže mně začali říkat ‚Rudohlavej datel‘. Chtěl jsem je zřezat, ale bylo jich moc, takže napráskáno jsem dostal já. Pak mi došlo, že rvačky nezabírají, a nechal jsem to plavat, jenomže už bylo pozdě. Většinou mi říkají jen, ‚Datel‘. Ani nevim, že bych kvůlivá tomu někdy v noci nespal.“

O půl hodiny později seděli u ohně, který Yan zapálil třecími hůlkami. „Poslyš, Datle, chci ti vyprávět jeden příběh,“ začal Yan, načež se Sam zašklebil, přiložil si dlaně k uším a předváděl, jak je celý napjatý.

„Kdysi dávno žila jedna indiánská squaw, kterou zajal nějaký jiný kmen ze severu. Hnali ji pět set mil daleko, ale ona jim jednou v noci utekla. Nešla rovnou domů, protože věděla, že tam půjdou nejdřív, ale odbočila. Neznala kraj a ztratila se. Neměla žádný zbraně, akorát nůž, a k jídlu jenom bobule. Šla rychle několik dní, dokud nepřišla bouřka. Potom se už cítila v bezpečí, poněvadž věděla, že nepřátelé ztratili její stopu. Jenomže se blížila zima a ona se nemohla dostat domů před jejím příchodem. A tak se pustila do práce tam, kde byla.

Postavila si v igvám z březový kůry a oheň zapálila třecími dřívky – místo tětivy použila tkanici z mokasínu. Z vrbového lýka a smrkových kořenů si udělala oka a tlučky na zajíce. Ze začátku hladověla, ale jedla pupeny a březový lýko, dokud nenašla místo, kde žila spousta zajíců. A když nějakého chytila, využila ho do posledního zbytku. Ze šlach vyráběla vlasce a háčky udělala z kostí a zubů spojených šlachami a smrkovou pryskyřicí.

Jehlami ze zaječích kostí a nitěmi ze zaječích šlach si ušila plášť ze zaječích kůží. Z březové kůry sešité smrkovými kořínky udělala spoustu misek.

Přežila celou zimu úplně sama, a když přišlo jaro, našel ji velký cestovatel Samuel Hearne. Její drahocenný nůž byl celý obroušený, ale ona byla tlustá a šťastná a byla připravená vrátit se ke svým lidem.“

„Podle mýho je to náramně zajímavý,“ poznamenal Sam, který pozorně poslouchal, „a nic by se mi nelíbilo víc než zkusit to taky, kdybysem měl flintu a bylo hodně zvěře.“

„Pche, kdo by ne?“

„Málokdo – a jenom málokdo by to zvlád.“

„Já ano.“

„Cože, udělat si všechno jenom s nožem? Moc rád bych tě viděl, jak stavíš týpí. Same, když už si tak jako hrajem na indiány, co kdybychom začali doopravdy? Dělejme všechno z toho, co najdeme v lese,“ navrhl Yan.

Bobrování

„Tak to hádám budem muset znova navštívit sangerskou čarodějnici. Ona ví všechno o rostlinkách.“

„Budeme sangerští indiáni. Můžeme být oba náčelníci,“ navrhl Yan, jenž nechtěl sám sebe navrhnout za náčelníka a zároveň by se jen nerad podřizoval Samovu velení. „Já jsem Malý bobr. A kdo jsi ty?“

„Odpolední-bouřkový-mrak.“

„Zkus to znova. Mělo by to být něco, co dokážeš namalovat, aby sis mohl udělat totem, a ať je to krátký.“

„Který je nejchytřejší zvíře na světě?“

„Asi rosomák.“

„Cože? Chytřejší než liška?“

„Podle knížek ano.“

„Dokáže přeprat i bobra?“

„To bych řek.“

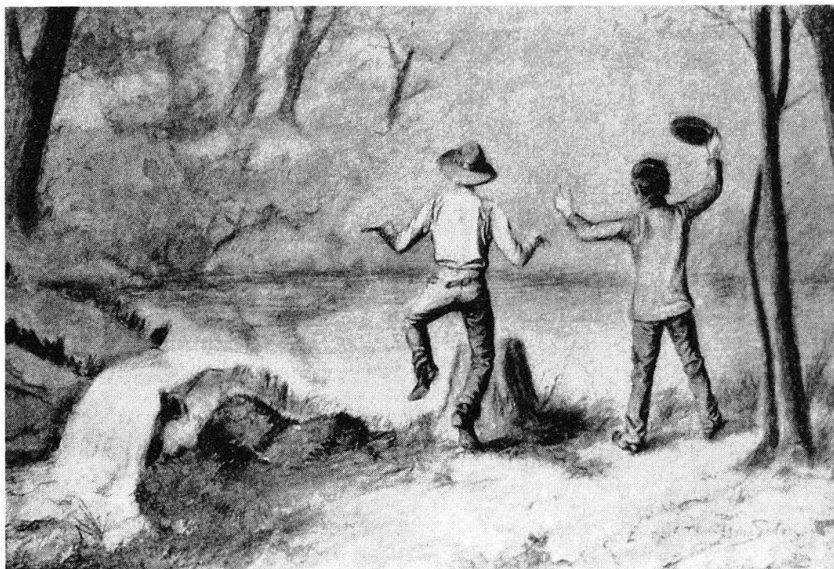
„Tak to budu já.“

„Ne, to teda nebudeš. Nebudu se kamarádit s někým, kdo se se mnou chce prát. A stejně ti to nesedí tak jako Datel. Vždycky si tě pozvu, až budu chtít zničit nějaký strom nebo v něm vyklovat díry,“ odsekl Yan a velkoryse přešel skutečný původ tohoto jména.

„To nejni tak zlý jako bobrování,“ odušil Sam.

„Bobrování“ bylo slovo s vlastním příběhem. Sekery a dřevo byly v životě lidí ze Sangeru tím nejdůležitějším. Obratnost při zacházení se sekerou se cenila ze všech schopností nejvíc. Starousedlíci si vyráběli všechno v domě ze dřeva a sekera byla jejich jediným nástrojem.

Dokonce se povídalo, že někteří si ji „kapku přibrousili“ a o nedělích se s ní holili. Když otec vypravoval syna do života, prostě mu dal dobrou sekeru. Sekera byla nezbytnou součástí zdejšího života a práce a měla jako výbava docela stačit. Se sekerou se uměli ohánět všichni, každý muž i kluk byl více méně mistrem, a ani netušili, jak jsou dobří, dokud se mezi nimi neobjevil skutečný „zelenáč“. Pro každý druh dřeva existuje správný způsob, jak ho štípat, a každý strom lze porazit a nechat spadnout na zvolené místo. Všechno tohle bylo pro Sangeřany druhou přirozeností. Bobr naopak strom ohryže kolem dokola a nechá ho spadnout, jak se mu zamane, takže když se dřevorubec sebeméně odchýlí od správného způsobu a neseke do jediného správného místa, říká se o něm, že „bobruje“. „Pracovat jako bobr“ je sice velká pochvala, ale „bobrovat“ strom je nesmírná pohana, a proto měl Samův posměšek sílu a údernost, jakou nedokáže ocenit nikdo kromě Sangeřana.

„Přehrada se jim podařila.“

XI

Yan a čarodějnice

**Sangerská čarodějka dřevorubce nenávidí,
a taky lesní požár, povídají,
ale nenávisť největší k lovcům chová,
ta je u ní totiž přímo pekelná!**

– Sangerská balada potrhlého Jimmyho

Yan využil nejbližší příležitosti k návštěvě sangerské čarodějnice.

„Mě z toho vynech,“ radil Sam, když se o tom doslechl. „Když pu-
du s tebou, ani se na tebe nepodívá. Vypadáš zatraceně moc zdravě.“

A tak šel Yan sám a byl tomu rád. Jakkoliv měl Sama rád, zůstá-
val ve stínu jeho výřečnosti a duchaplnosti a vypadal vážnější
a nemotornější. A ještě horší bylo, že Sam neustále odváděl řeč ve
chvíli, kdy se rozhovor blížil k tématu, jež Yana opravdu zajímalo.

Když odcházel, Sam za ním zavola: „Hele, Yane, jestli tam budeš
chtít zvostat na voběd, o nic nejde – budem vědět, proč ses neuká-
zal.“ Vyplázl jazyk, přivřel oko a s obvyklým nevyzpytatelným
a smutným výrazem zašel do stodoly.

Yan si nesl svůj poznámkový blok – používal ho stále častěji –
a také věci na kreslení. Cestou natrhal hrst květin a bylin. Tentokrát
ho stařena přijala úplně jinak než poprvé.

„Pojď dál, pojd' dál, bůh ti žehnej, a kdopak jsi, a jak se má táta
s mámou – pojd' dál a posad' se, a jak se má ten rošťák Sam Raften?“

„Sam už je v pořádku,“ odpověděl Yan s ruměncem na lících.

„Dobrá! Ovšemže je v pořádku. Věděla jsem, že ho dám do po-
řádku, a von to věděl a jeho máma to věděla, když ho za mnou po-
slala. Říkala vo tom něco?“

„Ne, babi, ani slovo.“

„Ta nevychovaná mrcha! Voni mě vokradou, já jim zachráním sy-
náčka, a vona ani neřekne ‚děkuju pěkně‘ – mrcha! Kéž jí bůh vodpus-“

tí, jako jsem jí vodpustila já," bručela stařena s nesmiřitelným nepřátelstvím.

„Copak to tu máš? Nebe budiž pochválený, všechny je nedokážou zabít. Můžou pokácet stromy, ale kytky vyrostou každéj rok, krasotinky moje malý - krasotinky moje malý!“ Yan rostlinky rozložil. Babi vzala arisaemu, áronovitou rostlinu, a pokračovala: „Tohle je lítostníček, akorát že někdo tomu říká indiánskej tuřín, a slyšela jsem, jak mu děcka říkaj panáček na kazatelně. Ať tě ani nenapadne do toho někdy kousnout, pálí jako voheň. Když se klukům dostane do ruky něco zelenýho, ze všeho nejdřív to strčej do pusy. Určitě to žádněj neudělá podruhý. Indiáni z toho jed vyvařej a kořen jeděj. Určitě je to lepší než umřít hladý.“

Okamžitě také určila vodilku kanadskou (*Hydrastis canadensis*), bylinu, kterou použila na Samovo koleno, a hned chválila její úžasný zlatý kořen, „to nejlepší dycinky pochází ze země,“ a prohlásila, že je na něm otisk Šalamounovy pečete.

„Na tyhle ty kořínky už je hodně pozdě a určitě jsi je našel v lese. Někdo jim říká májový jablíčka, ale spíš je nazývaj královskěj kořen. Indiáni ho používaj na zažívání a vykurýroval už víc koní z koliky, než jsem jich viděla.“

A ploštičník, akorát že já mu říkám bylinka na křeče. Na křeče nejni nic lepšího - vaří se z něj čaj a indiánský ženy by bez něj nepřežily, akorát že to nejni nic pro tvý uši. Hele, jak jsou jeho lístky roztažený jako člověk v křečích. Buď pochválený všichni svatý a Pannenka Maria, všechno je pro nás na zemi připravený a označený, stačí se podívat.

Koukni na tohle,“ zvolala a vytáhla ze svazku žlutý střevičník, „tak to je u indiánů mokašínová kytka, ale ať se bůh slituje nad těma slepejmá, ubohejmá pohanama. Nic nevěděj a nechtěj se ničemu přiučít. Tohle je bylinka na hysterii. Je náramně dobrá na hysterický záchvaty. Koukni na ni! Vidíš vobličej ženy s vlajícíma vlasama a otevřenou pusou? Vzpomínám si, jak Larryho malá dcerka nechtěla jít spát a dostala záchvat. Rovnou pro mě poslali a já si přinesla kořínek bylinky na hysterii. Ze všeho nejdřív jsem si řekla vo vřelou

vodu a udělala jsem vodvar a dala jí ho ouplně vřelej. A jakože jsem stará bába nad hrobem, první žička jí napravila. Je to boží dar a je jeho požehnání, že víme, jak ho používat. A nestačí jen jít si ho vykopat, kdy se ti zachce. Musíš ho sbírat, dokavad' ještě nemá květ. Víš, síla nejni na obou koncích zároveň. Je buďto v květu, nebo v kořenu, takže když má rostlinka květ, kořen je dobrej asi jako stará sláma. Musíš ho sbírat na jaře nebo na podzim, když ani čert sám neví, kde ho hledat.

A copak to máme tadyhle? Dobrej bože! Jestlipak to nejni skunčí zelí! Určitě jdeš vod Zákrutu. To je jediný místo, kde roste.“

„Ano,“ přitakal Yan, „právě tam jsem ho našel. Ale moment, ba-bi, chci si to všechno nakreslit a napsat jména a to, co o nich říkáte.“

„Než skončím, budeš mít pořádně tlustou knížku,“ přislíbila mu stařena hrdě a zapálila si dýmku. Přitom škrtlá zápalkou v místě, kde by měla nohavici kalhot, když byla muž.

„A nemusíš si ani zapisovat, nač je co dobrý, poněvadž to Hospodin už dávno udělal. Koukni sem. To je ploštičník na křeče a vypadá podle toho. Tohle je mokasín na hysterii, a taky na to vypadá. No a tohle skunčí zelí je na vobojí a nevypadá jako voba dohromady?“

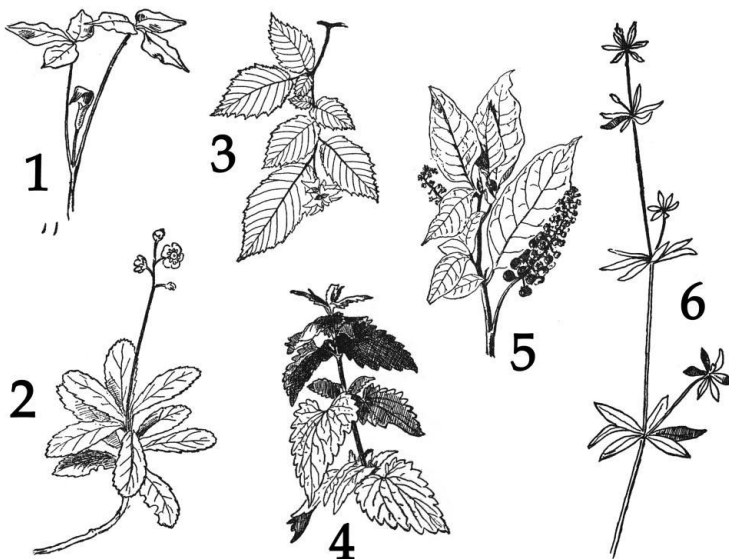
Yan chabě souhlasil, ale musel se hodně namáhat, aby uviděl, co mají obě rostliny společného.

„A koukni sem! Tady máš lobelku, který se taky říká divokej tabák. Našels ji u potoka a je na ni kapku brzo - vyrostla předčasně. Pomůže ti vyzvrátit jídlo, když to potřebuješ. No nevypadá dočista jako žaludek?“

A tohle je další lobelka, je to skvělá bylinka a moc dobrá na střeva, když vypiješ vodvar ze sušeného kořene.

Linderovka, kořennej keř nebo taky keř na horkou nemoc, ty halouzky jsou moc dobrý na čaj, co kurýruje zimnici a horečku. Taky že se roztřeše pokaždý, když zafouká vítr.

Tuhle to je svízel,“ pravila a zdvihla příslušnou bylinku. „Na co je podle tebe dobrej?“

1 - ariséma (panáček na kazatelně), 2 - zimozelen, 3 - habr karolínský, 4 - šanta kočičí, 5 - líčidlo americké, 6 - svízel přítula

„Nevím. Na co?“

„Tak se koukni, máš to tu napsaný přímo jako v knížce - správně, je to kytky na voči, poněvadž tady to přečtu a v knížce nepřečtu jediný slovo. Čemu je podobný tady to?“ pokračovala a zvedla dvojitý lusk.

„Mozku a míše,“ odpověděl Yan.

„Ach, dítě, mám lepší voči než ty. To jsou rozhodně dvě ledviny a ty taky svízelový čaj napraví líp než všichni dochoťři na světě, akorát musíš vědět jak. Víš, potíže s ledvinama jsou dycinky spojený s horečkou, takže svízelový čaj uděláš ve studený vodě. Když ho uděláš v teplý, bude působit jako smrtelnej jed. Tohle je potníček neboli sadec prorostlej, z toho se začneš potit. Jednou jsem vykurýrovala chlapíka, co umíral na suchou nemoc, byl celej rozpálenej a dochoťři se snažili a snažili, a nemohli mu pomoci, ani co by se za nehet vlezlo, až jsem jeho mámě dala trochu sadcovejch listů na čaj

a von vypotil celý vědra potu, sotva ho ucejtil, a doctoři si mysleli, že to byla jejich práce!“ Vesele se zachichotala.

„Tohle je kokotice na zhoubný nádory v puse a zimozelen kurýruje horečku a reuma. Dycinky roste tam, kde lidi tyhle choroby dostávají. Koukni na ten květ, má červený a bílý skvrny, zrovna jako když máš horečku – a máta, ta tě zachrání, když se otrávíš bylinkou na křeče, a opravdu v lese roste hned vedle něj!

Tady to je vonnej merlík hlístopudnej, na červíky – vidíš ty malé červíky na listech? Tuhle to je kořen na zánět pohrudnice a tady tohle je nejlepší bylinka, jakou Bůh nechal vyrůst – to je všehoj (ženšen). Některý bylinky vylécej jednu věc a další zas něco jinýho, ale když už nevíš, co si vzít, šáhneš po tomhle koření a nemůžeš se zmejit. To mě naučil jeden indián. Ten ubohej bídněj pohan o bylinkách přece jenom něco věděl, a jak mně všehoj ukázal, věděla jsem, že má svatou pravdu, protože každej lístek jsou tři v jednom a jeden ve třech a uprostřed má znamení svatýho kříže tak jasný jako támhle ten hrnec na plotně.“

A tak brebentila pořád dál, pokuřovala z krátké dýmky a odplivovala si na rozpálená kamna, nicméně si s pravou ženskou jemností pokaždé otřela hřbetem hubené ruky ústa.

„A tady máš šantu kočičí. Moc dobře si pamatuju den, kdy jsem se o ní prvně dozvěděla. To mě nenaučil žádněj indián, ani dochtor, ani žádněj člověk, ale můj starej černej kocour, a ať při mně a jeho zelenejch vočích stojěj všichni svatý! Bože můj, vobčas mě pořádně vyděsí tím, co všecko ví, ale já proti němu nic nemám, akorát že zabíjí ptáčky. Jednu zimu pořád klempíroval a povaloval se kolem kamen. Kdykoliv jsem otevřela dveře, šel se kouknout a pak zamňoukal a zas se vrátil ke kamnům. Tak to pokračovalo a von byl pořád slabší, až konečně slezl sníh a vobjevila se tráva a on pořád vyhlížel k východu, zvlášť v noci. Pak vyrostla bylinka, co jsem ještě nikdá neviděla, přímo tady, a on se na ni kouk a díval se na ni, jako kdyby ji chtěl, ale nevodvážil se. Tenkrát tam rostly krásný stromy, než je ten starej mizera pokácel, a jeden měl velkou větev takhle a druhou takhle, a když byl ouplněk, ve správnou chvíli ten stín udělal znamení kříže, kterej mi padnul na dveře, ale akorát když byl

ouplněk, jinak stín žádnéj kříž nedělal. A za ouplňku vyleze ten můj starej kocour a dívá se, jako když chce a bojí se, dokavad' ten kříž nepadnul na ty bylinky. Potom do nich kocour skočil a žral a žral a v tu ránu byl zase zdravej jak řípa, a tak jsem se dozvěděla o šantě kočičí, a taky jsem se uklidnila, poněvadž žádná kočka, co je posedlá, by nikdy nežrala ve stínu kříže.“

Yan psal, až se z něj kouřilo, ale vzdal se pokusů dělat si nákresy či poznámky kromě jmen rostlin.

„Dítě, vždyť si dej bylinky na ty papíry se jménama a skovej si je. Tohle jednou udělal dochtor Camartin, když jsem ho učila. Tak, a je to,“ dodala, když Yan pochopil a začal na stonky připevňovat papírové jmenovky.

„Tohle je zvláštní koště,“ poznamenal Yan, když mu zrak padl na symbol pořádku a čistoty, který vrhal zvláštní stín.

„No jasně, to je habrový pometlo. Larry je vyrábí.“

„Larry?“

„Můj chlapec.“ (Larrymu bylo skoro šedesát.) „Dělá je z habru.“

„Jak?“ vyzvídal Yan, jenž koště zvedl a s upřímným zájmem si je prohlížel.

„No přece je vyřezává. Larry je do vyřezávání celej říčnej. Veme si habr, kmínek tak tři palce silnej, a vodřezává dlouhý třísky, akorát že je nechává na kmínku kolem dokola, až dostane tohle.“

„Jako podpalovač?“

„Ano, ano, akorát že tohle je větší a habr je hromsky tvrdej. A když je kmínek tlustej jenom palec, votočí všechny třísky na druhou stranu, sváže je, konec zarovná sekerou. Nakonec nechá pometlo vyschnout a tu ho máš. Lepší pometla nikdo nedělal do tý doby, než si vzal tu Kitty Connorovou, tu mrchu nad mrchy s tou její pejchou a nepoctivostí, pro ni bylo dost dobrý akorát kupovaný, pro ni, co nikdá neměla slušnýho mužskýho, dokud si nepolíčila na mýho Larryho. Ano, i když se to nesluší říkat, vona ho ‚polapila‘, tak.“ Zvyšovala hlas, aby tento ošklivý příběh zdůraznila.

V té chvíli se otevřely dveře a vstoupila Biddy. Jelikož byla dcerou oné hrozný Kitty, hovor se hned stočil jinam.

„Tebe moc ráda vidim, a kdypak zajdeš k nám?“ přivítala Bidy Yana, čehož babi využila a rádně si přihnula z láhve, jejíž obsah vypadal a voněl jako plicní balzám.

„Teda, Bidy, jdeš brzo,“ podotkla babi.

„Bodejť, ale když jsem vycházela z domu, bylo pozdě, a učitel říkal, že to tak je pokaždý, když jdeš z východu na západ.“

„Povím ti, že jsem ráda, poněvadž Yan tu s náma zvoštane na voběd. Nebude to kachna s hráškem, ale zaplaťpámbu máme jídla dost a rády se podělíme. Když je hezky, tady Bidy mi uvaří voběd, jinak si dám polívku a něco k zakousnutí. Spávám tu ouplně sama se psem a kocourem a jabkama, kterejch už zvoštala jenom hrstka, ale ráda se s tebou podělím. Jen si dej, dítě, pořádně se najež,“ a odhrnula zasedlé povlečení, aby ukázala posledních pár růžových jablíček.

„Nebojíte se tu v noci sama, babi?“

„A čeho bych se měla bát? Tady nikdá nebyli lupiči, akorát jednou, ale to jsem z nich dostala i jejich poslední centík. Jednou v noci mi sem vlezli a já se jich zeptala, co tady, propánajána, chtěj.“

„Peníze' voni nato, poněvadž se po okolí povídalo, že jsem prodala krávu za pětadvacet dolarů.“

„Dobře, hnedka vstanu a pomůžu vám,‘ řekla jsem, akorát že jsem vod jablek neviděla ani cent.“

„Chceme pětadvacet dolarů, nebo tě zabijem.‘

„I kdyby to bylo akorát pětadvacet centů, nemůžu vám pomoct,‘ povídám já, ‚a jsem připravená umřít, poněvadž jsem byla minulej tejden u zpovědi a nynčko se modlim.‘

„Copak tys neprodala krávu?‘ ptá se ten malej, ale zas tak malej nebyl, spíš širokej jako támhle můj dveře.“

„Najdete ji ve stodole,‘ nato já, ‚i když bysem nerada, abyste ji rušili ve spaní. Má potom sny a to je špatný pro mlíko.‘

A voni se začali smát, jaký že jsou pitomci. Pak ten mrňous řek: „Víš ty co, babi, necháme tě na pokoji, když o tom ani necekneš.‘

Ale ten druhej se tvářil tak nějak mrzutě.

„Ani slovíčko,“ slíbila jsem, „a ještě z nás budou přátelé,“ a voni už odcházeli, když jsem řekla: „Počkejte! Mí přátelé nemůžou vodejít bez něčeho k zakousnutí. Votočte se, prosím vás, než si natáhnu sukni.“ A když jsem byla slušně voblečená, řekla jsem jim, že se můžou kouknout a že jim dám vychutnat ten nejlepší plicní balšám v celý zemi. Ten malej začal kašlat, byl to hroznej kašel – ouplně mě vyděsil, skoro jako záškrt – a ten druhej vypadal našťvaně a ten malej si z něj utahoval. Všimla jsem si, že ten zlej je levák, nebo to aspoň hrál, ale když šáhl po flašce, bylo vidět, že má na pravý ruce akorát čtyry prsty, a voba měli hustý černý plnovousy – takový fousiska bych poznala všude – a ten malej měl kolem hlavy hadr, prej že ho bolejí zuby, ale zuby tě určitě nebolejí tam, kde ti začínaj růst vlasy. Když už byli na vodchodu, ten malej mi strčil do ruky dolar a povídá: „Nic víc u sebe nemáme, babi.“

„Bůh ti žehnej. Ten dolar si ráda vezmu. Je první, co vidim vod jablek, a nynčko ve mně budeš mít přítelkyni.“ Stará paní se zachichotala nad svým vítězstvím.

„Babi, nevíte, co indiáni používají na barvení látek?“ zeptal se Yan, aby se vrátil k tomu, proč sem vlastně přišel.

„No jistě, Yane, prostě si zajdou do krámu a koupěj si barvu v balíčkách jako my.“

„Ale předtím, než byly kupovaný barvy, nepoužívali to, co našli v lese?“

„Se ví, že používali. Všecičko, co člověk potřebuje, pro něj nechal Hospodin vyrůst v lese.“

„Ano, ale jaký rostliny?“

„Podle toho, jaký barvy chtěli.“

„Jistě, ale jaký to jsou rostliny?“ Když pochopil, že všeobecné otázky selhávají, zašel do větších podrobností.

„Čím barvili nažluto ostny z dikobraza – teda než si mohli barvy koupit?“

„Na to je taková moc hezká žlutá kytky, co na podzim roste na polích a u plotů. Já tomu říkám žluťucha a někdo zas celík nebo zla-

tobejl. Povařej vostny ve vodě s tou kytkou. Hele! Tohle je vlna, která byla takhle vobarvená.“

„A červená barva?“ vyptával se Yan a vše si zapisoval.

„Žádná vopravdu pořádná červená nejní. Nějakou červenou dělaj z povařejech bobulí a jednou jsem viděla moc hezkou červenou, kterou stará squaw udělala tak, že vostny chvíli vařila ve žlutý barvě a pak chvíli v červený.“

„A z jakých bobulí je nejlepší červená, babi?“

„Nejsou to ty červený, jak by sis moh myslet. Můžeš to zkusit se šípka nebo škumpou, taky borůvky jsou dobrý a pár dalších, ale černej rybíz je červenější než červenej, a ze všeho nejlepší jsou brusinky, taky se jim říká bobule squaw.“

„A ty vypadají jak?“

„Já ti to rovnou ukážu,“ slíbila babi a vyšla ze srubu, ale hledala marně. „Ještě je na ně moc brzo,“ povzdechla si, „ale v srpnu jich tu kolem roste spousta a je to ta nejčistší červená, jakou jsem kdy viděla. A taky líčidlo, akorát že ještě nekvete, ale na podzim má bobule, co jsou červený, až jsou skorem černý, a daj tu nejčistší purpurovou.“

„A z čeho se dělá modrá?“

„Tu jsem na vostnech nikdá neviděla. Možná nějaká je. Hospodin nechá v lese vyrůst kdeco, ale já modrou barvu ještě nenašla a nikdá jsem žádnou modrou neviděla. Zelenou můžeš udělat z mladejch výhonků černýho bezu, ale takhle čistá nebude,“ a ukázala na jedovatě smaragdovou stuhu, kterou měla Bidy ve vlasech, „a hnědou z kůry vořešáku a černou ze dřeva a kůry bílýho dubu. Zelená se taky dá udělat ze dvou barvení, jednoho žlutýho a jednoho černýho. Načerno taky můžeš barvit kůrou z vořečovce, oranžovou (ale ne moc dobrou) dostaneš z březovýho lýka, žlutou z kořenů jasanu černýho, hezkou šarlatovou z kůry ze svídy, ale žádná čistá modrá v lese nejní, a to taky říkám těm voranžovomodrej m zlosynům, co slavěj 12. červenec, že to, co nestvořil Bůh, je ďáblova práce.“

Jakous takous modrou uděláš s indigem, ale takovou ne,“ a ukázala na křiklavě kobaltovou, „a když ji nenajdeš v lese, tak Hospodin nikdá nechtěl, abysme ji měli. Ano! A povídám ti, že je to barva ďáblova, ta

modrá a voranžová. Modrá je barva ďáblova, poněvadž síra je žlutá, a když hoří, je v ní vidět modrá, a to mám vod samotný jeho velebnosti – pánbůh mu žehnej!“

XII

Hostina u čarodějnice

Biddy se mezitím kolébala po světnici, a jak připravovala jídlo, bosýma nohama pleskala o dřevěnou podlahu. Očividně se snažila vypadat elegantně, protože neustále zvedala palce u nohou. Několikrát mluvila o době, kdy pobývala u Yanovy mámy.

„Kde máš ubrus, babi?“ zeptala se nakonec.

„Jen si ji poslechni! Vždyť ona ví, že tu čertovskou plachtu doma nemáme a jsme rády, když máme na stole jídlo, natož nějaký ubrus,“ zabručela babi a nezáleželo jí na tom, jakou ránu zasazuje Biddyině pýše.

„Dáš si kafe, nebo čaj, Yane?“ chtěla vědět Biddy.

„Čaj,“ vybral si Yan.

„To jsem vážně ráda, žes řekl čaj, poněvadž jsem kafe neviděla vod Vánoc, a čaj se dá najít v lese, ale můžu ti předložit něco, co v lese neroste.“ Stará paní dokulhala k polici v rohu, vzala starou krabici na doutníky a z ní mezi zápalkami, tabákem, peříčky, připínáčky, špendlíky, nitěmi a prachem našla šest kostek kdysi bílého cukru.

„Tohle jsem si skovávala, až přijde jeho velebnost, jednou do roka se tu vobjeví, pánbůh mu žehnej! Ale to je až za pár tejdnu a bůhví, co se do té doby může přihodit. Tak ať ti chutná.“ S tím hodila tři kostky Yanovi do čaje. „Zbytek ti skováme na drugej hrnek. Chceš smetanu?“ Přistrčila k němu nádobku na holení s ulepeným ouškem plnou prvotřídní smetany. „Biddy, dej Yanovi chleba.“

Biddy nakrájela bochník, očividně jediný, a dva či tři krajíce strčila Yanovi na talíř.

„Máslo je možná trošičku žluklý,“ vykřikla hostitelka, když si všimla, že jím Yan skutečně šetří. „Počkej.“ Znovu zašla do rohu

a přinesla starou sklenici s vroubkovaným okrajem a plechovým víčkem. Byla v ní zřejmě marmeláda.

Babi zvedla víčko a zvolala: „No to mě podrž!“

Došla ke dveřím, vylovila ze sklenice chcíplou myš a vyhodila ji ven, načež klidně poznamenala: „Už jsem si říkala, kde ta potvůrka je. Neviděla jsem ji dobře dva tejdny. Už mě napadlo, jestli ji nesežral kocour. Kéž mi vodpustí, jak jsem k němu byla nespravedlivá. Čert vem mouchy! To víčko nikdy pořádně nedrželo.“ Znovu zalovila prstem, tentokrát aby seškrábla nános nešťastných much, které zahynuly ve svém oblíbeném nápoji stejně jako vévoda z Clarence v sudu malvazu.

„Tak, Yane, nynčko jez, sněz to klid'ánko všecko, jen si dej. Ráda se koukám, jak jíš - a máme toho ještě spoustu,“ třebaže bylo jasné, že na stůl položila vše, co měla.

Chudák Yan se dostal do úzkých. Vycítil, že ta stará dobráčka na jeho bohatou tabuli vyplýtvala své týdenní zásoby, ale také cítil, že by ji hluboce ranilo, kdyby si nevzal. Jedinou zjevně čistou potravinou byl chléb. Zakousl se tedy do něj. Chleba byl velmi špatný a vlasy, které mu uvízly mezi zuby, chuť k jídlu rozhodně nepovzbuzovaly, avšak když kousl do kousku látky i s přišitým knoflíkem, značně ho to vyvedlo z míry. Hadřík se mu podařilo schovat, ale náhlou ztrátu chuti k jídlu zakrýt nedokázal.

„Ještě si dej,“ pobízela ho babi a vnutila mu na talíř další věci k jídlu včetně krásně uvařených brambor, ale bohužel je hostitelka přinesla z hrnce na plotně ve staré ukoptěné zástěře a nandávala mu je svou kostnatou rukou.

K zármutku laskavé hostitelky Yana chuť k jídlu opustila docela. „Určitě bysem ti mohla uvařit něco na posílení.“

Yanovi dalo velkou práci nabídku odmítnout.

„Nechtěl bys třebaš vajíčko?“ zkusila to Biddy.

„Ano! Ano, prosím,“ vykřikl Yan s poněkud přehnaným nadšením. Říkal si v duchu: „Slepice jsou čistotná stvoření a vajíčko bude určitě čisté.“

Biddy se odkolébala do stodoly a brzy se objevila se třemi vejci.

„Vařený, nebo smažený?“

„Vařený,“ vyhrkl Yan, jenž nehodlal riskovat.

Biddy začala hledat hrnec.

„Koukni, tohle už vše,“ poznamenala babi a ukázala na velký hrnec se svým spodním prádlem, který bublal na plotně, a Biddy k němu vejce poslušně přihodila.

Yan se usilovně modlil, aby skořápka nepraskla. Dvě vejce opravdu praskla, ale on si vzal aspoň to zbývajících, což vlastně bylo jeho jediné jídlo.

Na práh přihopkal vlhovec nachový.

„To se podívejme, Jack! Kdepak jsi byl? Myslela jsem, že si sháněl něco k jídlu. Zachránila jsem ho před jedním vrahouským střelcem,“ vysvětlovala. „Mor na toho lumpa! Myslím, že to byl zatracený oranžista. Ale nynčko si tu chodí, jako by mu to tady patřilo. Jacku, mazej z tý štoudve!“ křikla, když nádherný pták skočil do poloprázdného vědra s vodou a začal se koupat.

„No koukněte se na to!“ zvolala. „Ty malej rošťáku, ven z tý trouby!“ křikla, protože teď vlhovec využil otevřených dvířek a vhopkal do tmavé rozehráté trouby.

„Chce si vohrát nohy. Ty malej rošťáku! Příště někdo zabouchne dvířka a upeče tě zaživa. Skorem bych ti ráda zakroutila tím tvým hezkým krčkem, abych ti zachránila život,“ a vyháněla ho drsnými slovy a laskavými rukama.

Pak se Yan s náručí plnou rostlin označených jmenovkami vydal na cestu k domovu.

„Hodnej kluk, zase se brzičko vrať. Přines další rostlinky. Hodnej kluk, pánbůh ti žehnej. Doufám, že nejní hřích to říct, poněvadž seš protestant a ti přijdou všichni do pekla, ale seš moc milej kluk. Je mi tuze líto, že seš protestant.“

Když se Yan vrátil k Raftenům, našel stůl prostřený pro jednoho, třebaže byly tři hodiny odpoledne.

„Pojď si sníst oběd,“ vyzvala jej paní Raftenová svým klidným mateřským způsobem. „Udělám ti řízek. Za pět minut bude hotový.“

„Ale já obědval u babi de Neuvilleové.“

„Ano, já vím.“

„Míchala ti čaj jedním drápem a mazala chleba druhým?“ zeptal se pan Raften poněkud drsně.

„Uvařila ti polívku ze svého oblíbeného vlhovce?“ chtěl vědět Sam.

Yan zrudl až po uši. Všichni očividně dobře věděli, co zažil, ale jeho rozčílilo, že se takhle posmívají té dobré duši.

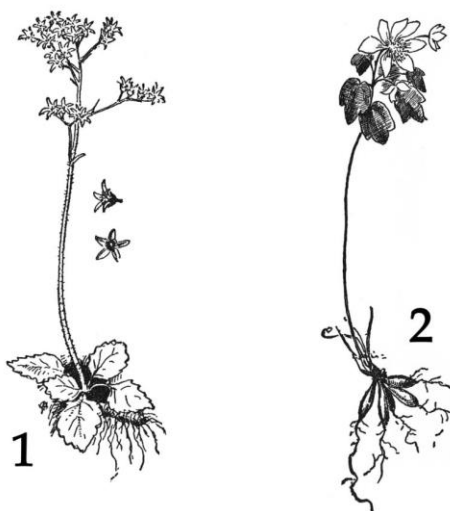
„Byla na mě moc hodná,“ bránil babi.

„Tak si teď' pojď' sníst ten řízek,“ vybízela jej paní Raftenová ustaraně.

Jak láková byla představa šťavnatého řízku! Jak po něm prázdný žaludek prahl! Ale jejich výsměch ho vyprovokoval. Postaví se za laskavou starou paní, která mu ochotně dala to nejlepší, co měla - dala mu všechno, co měla - a srdečně uvítala cizince. Nikdy se nedozvědí, jak rád by se teď' najedl, ale z věrnosti k nedávné hostitelce poprvé v životě zalhal.

„Ne, děkuju mockrát, ale nemám vůbec hlad. U babi de Neuvilleové jsem měl moc dobrý oběd.“

A s kručením v žaludku si šel po své odpolední práci.

1 - lomikámen, 2 - žluťocha žluťochovitá

XIII

Nepřátelský zvěd

„Rád bych věděl, kde Caleb vzal ten velký kus březový kůry,“ poznamenal Yan. „Rád bych nějakou na misky.“

„Hádám, že to vím. Byl u Burnsova houští. U nás žádný břízy nerostou. Můžem si tam tu kůru obstarat.“

„Zeptáš se ho?“

„Ne, komu sejde na starý bříze. Můžem si ji vypučit, až se nebude koukat.“

Yan zaváhal.

Sam se chopil sekery. „Nazvem to válečná výprava na nepřátelský území. Válčení tu je rozhodně dost. Je to jeden z tátovějch přátel.“

Yan ho následoval, avšak stále o poctivosti celého podniku pochyboval.

Brzy našli příhodně velkou břízu a právě odsekávali dlouhý pruh kůry, když se v dohledu objevil vysoký muž s malým chlapcem, které zjevně přilákalo jejich sekání, a zamířili k nim. Sam tiše zavrčel: „To je starej Burns. Mizíme.“

Měli čas zachránit nanejvýš sekeru. Utíkali k plotu, zatímco Burns se spokojil s výhrůžkami a nadávkami. Ne že by mu za mák záleželo na nějaké bříze – dříví nemělo v této zemi valnou cenu –, ale Raften se naneštěstí pohádal se všemi svými sousedy, takže Burns z malého přestupku udělal hotový zločin.

Jeho udatný syn, o něco menší než Yan a Sam, přiběhl až k plotu a házel po nich hanlivými přídomky.

„Zrzek – zrzek! Ty zrzavej zloději! Počkej, až tě muj taťka chytí – zrzi, zrzi, co tě mrzí!“ a další podobně rýpavé a daleko vybranější výrazy.

„Válečný oddíl unikl a zachránil svý skalpy,“ prohlásil Sam, když sekeru klidně položil na obvyklé místo.

„Neztratil nic jinýho než čest,“ dodal Yan. „Co to bylo za kluka?“

„Ale, to byl Guy Burns. Znáám ho. Je to podlej skrček, co pořád někoho šmíruje. Lže, jako když tiskne. Dostal cenu – velkej rejžák – za nejšpinavějšího kluka ve škole. Volili jsme ho všichni a učitel mu ho předal.“

Na druhý den se chlapci znovu vydali na výpravu za kůrou, ale ještě ani pořádně nezačali, když se opodál ozval řev. Někdo, očividně malý kluk, který se snažil mluvit jako dospělý chlap, křičel: „Hej, vy tam! Vypadněte z mýho pozemku!“

„Chytnem toho skrčka, Yane.“

„A upálíme ho u mučednickýho kůlu,“ dodával oslovený.

Vydali se po hlase, avšak příchod starého Burnse opět změnil válečnou výpravu v rychlý ústup.

(Další potupa.)

V následujících dnech se chlapci často vyskytovali poblíž plotu, jenomže Burns vždycky pracoval poblíž a Guy měl skvělý zrak i sluch. Ta malá krysa byla zřejmě pořád ve střehu. Z jeho poznámek na dálku začalo být brzy patrné, že ví všechno o jejich činnosti – bezpochyby v jejich nepřítomnosti navštívil tábor. Několikrát si všimli, že se se zájmem pozoruje při střelbě z luku, ale kdykoliv ho objevili, pokaždé se urychleně stáhl do bezpečné vzdálenosti a bavil se tím, že na ně dští oheň a síru.

Jednoho dne přišli chlapci do tábora v neobvyklou hodinu. Poblíž houštiny zahlédl Yan v listí bosou nohu. „Copak je tohle?“ Sklonil se a zjistil, že noha má tělo patřící Guyi Burnsovi.

1 - bříza černá, 2 - bříza tuhá

Guy vyskočil a s jekotem prchal. Cestou volal otce. Indiáni vyrazili za ním s pokřikem, při němž stydla krev v žilách. Yan byl dobrý běžec a baculatý Guy, ač mu strach dodával křídla, neměl sebemenší naději. Byl lapen a s řevem odveden do tábora.

„Nech mě na pokoji, Same Raftene – nech mě na pokoji!“ Teď však jeho poznámkám poněkud scházelo na urážlivosti. (Taková zdrženlivost je u někoho tak mladého vsutku chvályhodná.)

„Nejdřív zabezpečíme vězně, Yane.“ A Sam vytáhl provaz.

„Pche,“ oškříbl se Yan. „Nemáš styl. Přines mi kus židelníku.“

Vhodný materiál byl po ruce a Guy, třebaže křičel a vzpíral se, byl pevně přivázán ke stromu – k zelenému, protože Yan podotkl, že takový strom bude lépe odolávat ohni.

Oba válečníci se pak se zkříženými nohama posadili k ohni. Starší zapálil dýmku míru a oba se jali probírat osud nešťastného zajatce.

„Bratře,“ začal Yan s majestátními posunky, „je velmi příjemné slyšet vytí této ubohé bledé tváře.“ (Ve skutečnosti už to pomalu nemohli snést.)

„Uff – moc dobrý,“ zabručel Datel.

„Nechte mě na pokoji. Taťka vás za to srovná, vy špinaví zbabělci,“ kvílel zajatec, jenž si pomalu přestával dávat pozor na jazyk.

„Uff! Nejdřív mu vezmeme skalp a pak ho upálíme,“ navrhoval Malý bobr s velmi názornými gesty.

„Pche – já moc zlej,“ přidal se Datel, plivl na kámen a začal si brousit kapesní nůž.

Hrůzu vzbuzující zvuky nože na kameni zasáhly Guyovy uši a nervy děsivou silou.

„Bratře Datle, duch našeho kmene si žádá krev oběti – všecku.“

„Velký náčelníku Datle jsi chtěl říct,“ připomněl mu Sam stranou. „Jestli mi nebudeš říkat náčelníku, nebudu říkat náčelníku já tobě.“

Velký datel a Malý bobr zašli do týpí, opravili si válečné barvy, upravili členky a vyšli ven k popravě.

Datel si přibrousil nůž. Ostří to nepotřebovalo, ale jemu se líbil ten zvuk.

„Uff! Moc dobrý!“

Malý bobr přinesl suché dříví a naskládal je před vězně, ale Guy měl volné nohy a do hranice kopl, až se rozletěla na všechny strany. Oba váleční náčelníci odskočili. „Uff! Moc drzej,“ prohlásil zuřivý Datel. „Svaž mu nohy, ó bratře velký náčelníku Malý bobře!“

Dalším kusem židelníku Guyovi bezpečně připoutali nohy ke stromu. Pak k němu přistoupil náčelník Datel s nožem.

„Velký bratře náčelníku Malý bobře, jestli mu vezmeme skalp, bude jenom jeden a ty se nebudeš mít čím pochlubit, leda by ses spokojil s mým uznáním.“

To byla potíž, sice vymyšlená, ale závažná. Yan však navrhl: „Velký bratře náčelníku Rudohlavý-datle-sedící-na-pařezu-s-ocasem-visícím-přes-okraj, neskalpujme ho. Stáhněme mu kůži z celé hlavy a pak si každý vezme půlku.“

„Ha! Dobrý nápad, bratře velký indiánský náčelníku Velký-malý-bobře-hryzající-strom.“

Pak si Datel zašel pro kousek dřevěného uhlí a s děsivou vážností začal zajatci na plavé křtici malovat, co považoval za poctivé dělení.

Malý bobr namítal, že má právo na ucho a půlku temene, což je nemalá část skalpu. Datel poukázal na to, že zajatec má naštěstí nad čelem kadeř, která vystačí za druhé temeno. To by mělo mladšímu náčelníkovi bohatě stačit. Setřel čáru, kterou udělal, a zkusil to znovu. Teď se uhlíku chopili oba náčelníci a na Guyově hlavě si udělali nový nákres, který chvíli opravovali, než byli zcela spokojeni.

Do této chvíle oběť neztratila nervy. Proud výhrůžek a přídomků neutuchal a začínal být poněkud nudný. Guy vyhrožoval, že to poví taťkovi a učitelům a celému světu, ale nakonec pohrozil, že to řekne panu Raftenovi. To byl zatím jeho nejlepší zásah a Datel se poněkud znepokojeně obrátil na Malého bobra se slovy: „Bratře náčelníku, rozumíš jazyku týhle bídný bledý tváře? Co to žvaní?“

„Uff, nevím,“ odpověděl Yan. „Možná svým rodným jazykem pje píseň smrti.“

Guy kuráž úplně nepostrádal. Zatím si zachovával rozvahu, protože věřil, že kluci blbnou, ale když mu tyto dvě nelidské, pomalované zrůdy namalovaly na hlavu tu strašnou čáru a když k němu Datel poté, co si ještě naposledy přibrousil nůž, přistoupil a popadl ho za kadeř na čele, povolily mu nervy a on se usedavě rozplakal.

„Prosím, prosím ne – taťko, mamko! Pusťte mě, já už to nikdy neudělám.“ Neupřesnil, co už nikdy neudělá, ale byl to jasný důkaz jeho kapitulace.

„Zadrž, velký bratře náčelníku,“ řekl Malý bobr. „Je zvykem kmenů propustit, a dokonce přijmout takové zajatce, kteří prokázali obdivuhodnou statečnost.“

„Ukázal statečnosti za šest, jestli je to to samý, co ječení,“ zabručel Datel, jenž se vrátil ke svému nářečí.

„Přeřízněme mu pouta, aby mohl uniknout ke svým lidem.“

„Stylovější by to bylo, kdybysme ho tu nechali přes noc a ráno zjistili, že se mu nějak podařilo vyváznout,“ podotkl starší náčelník. Zajatec si povšiml zlepšení svého postavení a nyní mezi vzlyky sliboval, že jim sežene tolik březové kůry, kolik budou chtít – že udělá všechno, jen když ho nechají jít. Dokonce byl ochoten pro ně ukrást nejchutnější plody z otcova sadu.

Malý bobr vytáhl nůž a postupně přeřezal pouta.

Datel si došel pro luk a šíp a poznamenal: „Uff, velká legrace strílet ho na útěku.“

Poslední kus židelníku byl přeřezán a Guy nepotřeboval pobízet. Bez dalších řečí se rozběhl k hraničnímu plotu a přešel na druhou stranu. Když se ocitl v bezpečí, začal vykřikovat hrozby a nadávky, jež zde opravdu nelze otisknout.

Po tak děsivé zkušenosti by se většina chlapců mokřinám vyhýbala, ale Guy znal Sama ze školy a věděl, že je v podstatě velmi dobrosrdečný. Nakonec došel k závěru, že se nechal zbytečně vyděsit. Pohánělo jej několik věcí, z nichž asi nejdůležitější byla zvědavost. Když chlapci zase jednou přišli do tábora, zahlédli Guye, jak se odkrádá pryč. Náramně se pobavili, když ho chytili a přitáhli zpátky. Tentokrát byl velice rozmrzelý a zdaleka ne tak ukřičený jako poprvé. Očividně se bál méně. Náčelníci hovořili o ohni a mučení a o tom, že ho namočí do přehrady, avšak bez většího úspěchu. Zahájili křížový výslech, ale Guy neodpovídal. Chlapci chtěli vědět, proč přišel do tábora a co tam dělal – kradl? A podobně. On však jen dál zarputile mlčel.

„Zavážeme mu oči a hodíme mu na záda krokutu,“ navrhl dutým hlasem Yan.

„Dobřej nápad,“ souhlasil ochotně Sam, který stejně jako zajatec nevěděl, co to ta krokuta je. Pak ještě dodal: „Klidně můžem bejt shovívavý. To ho zbaví bolesti.“

Neznámo děsí. Do zajatcovy duše se opět vkradl strach. Koutky úst se mu chvěly a už začínal nabírat, když se ho Yan zeptal: „Proč nám prostě neřekneš, co tady děláš?“

„Taky si chci hrát na indiány,“ vybředl Guy.

Teď se neovládli chlapci. Neměli čas si namalovat obličej, takže jejich výrazy v tomto případě hovořily za vše.

Malý bobr povstal a oslovil radu.

„Velcí náčelníci sangerského kmene. Když jsme naposledy mučili a upalovali tohoto zajatce, udělal velký dojem. Žádný z našich zajatců ještě nikdy neukázal tolik nadání. Hlasuju, abychom ho přijali do kmene.“

Ted' vstal Datel.

„O druhý nejmoudřejší náčelníku tohoto kmene, máš docela pravdu, ale víš, že se k nám nemůže připojit žádný bojovník, kterej by nejdřív nedokázal, že je z dobrýho kořene, je vytrvalej, skvělej a v něčem vyniká. To se zatím nestalo. Ted' musíš nařezat některýmu válečníkovi z kmene. Dokážeš to?“

„Ne.“

„Nebo ho musíš předběhnout nebo líp střílet nebo něco - nebo nám musíš dát všem dárek. Co umíš?“

„Umím krást melouny a vidím dál než všichni ostatní kluci ze školy a umím se plížit líp než jakýkoliv zvíře. Mockerát jsem vás pozoroval z křoví. Koukal jsem se, jak stavíte tu přehradu. Plaval jsem v ní dřív než vy a kouřival jsem ve vašem týpí, když jste byli pryč, a slyšel jsem vás mluvit, když jste se domlouvali, jak pudete ukrást naši kůru.“

„To mně nepřípadá zrovna moc statečný. Máš pro nejstaršího náčelníka kmene nějaký dárek?“

„Seženu vám tolik borový kůry, kolik budete chtít. Nemůžu vám dát tu, co jste odsekali, poněvadž jsme ji s taťkou spálili, abyste si ji nemohli vzít, ale seženu vám spoustu jiný a možná - občas pro vás ukradnu kuře.“

„Jeho úmysly jsou očividně počestný. Tak ho teda přijmeme,“ prohlásil Yan.

„Tak dobře,“ souhlasil vrchní náčelník, „může sem chodit, ale nevzdávám se svýho nároku na levou polovinu jeho skalpu až k tomu chomáči žlutýho mechu na krku, kde mu límeček vodřel špínu. Kdykoliv si ho můžu vyžádat i s uchem.“

Guy by to byl rád považoval za vtip, ale Sam s nevyzpytatelným výrazem upíral oči, v nichž se mu blýskalo, na ten „žlutej mech“ způsobem, z něhož mu znovu naskočila husí kůže.

„Hele, Yane, chci říct Malej bobře, ty o tom víš všecko, jako co indiáni dělali, když chtěli někoho přijmout do kmene.“

„U každýho kmene to bylo jiný, ale nejúctyhodnější a strašně těžký jsou sluneční tanec a zkouška ohněm.“

„A cos dělal ty?“ vyptával se Velký datel.

„Obojí.“ Yan se zakřenil, když si vzpomněl na svá spálená ramena a paže.

„Určitě?“ ujišťoval se pochybovačně starší náčelník.

„Ano prosím, a snášel jsem to tak dobře, až každý souhlasil, že jsem nejlepší z kmene,“ kasal se Malý bobr a opomněl dodat, že byl jediným členem onoho kmene. „Jednomyslně mě pojmenovali ‚Vyjící úsvit‘.“

„Tak jo, já chci bejt ‚Vyjící úsvit‘,“ vypískl svým pronikavým hlasem Guy.

„Ty? Ty ještě ani nevíš, jestli projdeš, ty Žlutej mechu.“

„Tak co, Mecháči, co uděláš?“

Guy se rozhodl opálit se do pasu. Ramena, paže i šíji už měl opálené a pihovaté a jeho chatrná bavlněná košile sluneční paprsky příliš nezadržela, takže měl na těle tmavší barvu s občasným souhvězdím pih. Jeden celý den pak tancoval po táboře pouze v kalhotách. Pochopitelně se nespálil, protože opálený už byl.

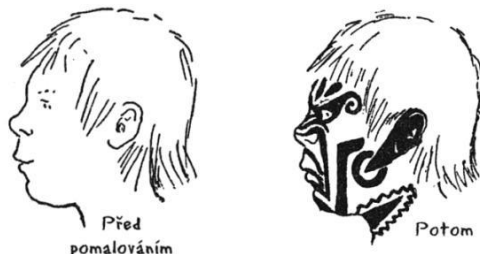
Když se slunce sklonilo k západu, náčelníci se sešli k poradě.

Vrchní náčelník si nového válečníka prohlédl, vážně zavrtěl hlavou a důrazně pronesl: „Je moc zelenej, než aby se spálil. Tvý jméno bude Zelený dřevo.“

Námítky byly marné. „Zelenáčem“ byl a zůstane jím, dokud si nezíská lepší jméno. Všichni společně vykourili dýmku míru a Guy byl prohlášen třetím válečným náčelníkem sangerských indiánů (slovo válečný bylo přidáno na zvláštní žádost.)

Byl nejneškodnějším členem tlupy, a tudíž měl náramnou radost, když mohl předstírat trvalou žízeň po lidské krvi. Miloval válečné barvy a s jejich pomocí dokázal s mimořádným úspěchem proměnit svůj kulatý a usměvavý obličej na krutou tvář s divošským výrazem. Barvy byly jeho koníčkem i pýchou, ale naneštěstí, jak už to tak bývá, uprostřed největší radosti se skrývá největší žal – nejhlubší jezero je starým kráterem po nejvyšší hoře. Zelenáčovy oči nebyly ony zlověstné černé korálky lstivého rudocha, nýbrž bleděmodré studánky. Štěpaté vlasy barvy koudele mohl zakrýt koňskými žíněmi a pihou.

vatou pleť přemalovat, ale na bílé řasy a bleděmodrá prasečí očka žádný prostředek nebyl. Nechával si to pro sebe, protože věděl, že kdyby ostatní odhalili, čím se trápí, okamžitě by mu změnili jméno na „Panenka“ nebo „Zajíček“ nebo nějaké podobné, strašně neindiánské přízvisko.

XIV Hádka

„Hele, Yane, dneska ráno jsem viděl ohnivýho vlhovce.“

„To je mi novina,“ opáčil Yan pochybovačným tónem.

„Je to ten nejhezčí pták v kraji.“

„Cože? Kolibřík?“

„Nee. Ty nejsou hezký, akorát mrňavý.“

„To je důkaz, kolik toho o nich víš,“ odsekl Yan. „Vím, že tyto nádherné okřídlené drahokamy jsou nejmenší a nejkrásněji zbarvení mezi všemi opeřenci.“ Tuto větu Yan někde četl a jeho skvělá paměť si ji uchovala.

„Pche!“ ohradil se Sam. „To zní jako z knížky, ale vsadím se, že jsem kolem křivoušů a zavinutek viděl stovky kolibříků a nebyli ani z milióntiny tak hezký jako tenhle. Ten je rudej jako krev, září jako oheň a křídla má ouplně černý. Stará čarodějnice říkala, že indiáni ho pomenovali válečnej pták, poněvadž když lítal kolem stezky, určitě došlo k válce, což je docela pravděpodobný, jelikož oni válčili pořád.“

„Aha, už vím,“ vyhrkl Yan. „Tangara šarlatová. Kdes ji viděl?“

„Přiletěla z lesa a vylítla na nejvyšší tyč týpí.“

„Doufám, že tady k žádný válece nedojde, Same. Moc rád bych si jednu vycpal.“

„Pokoušel jsem se ji pro tebe ulovit i přes tátovy pravidla. A s flintou bysem ji taky dostal. Zkusil jsem to s lukem a od té doby nemám ptáka ani šíp. A byl to můj nejlepší šíp – chudák Jistá smrt.“

„Dáš mi ten šíp, jestli ho najdu?“ zeptal se Guy.

„Se vsad', že nedám. K čemu by mi to bylo?“

„A dáš mi svou žvejkačku?“

„Ne.“

„Pučíš mi ji?“

„Jo.“

„Tak tady máš ten svůj šíp,“ pravil Guy a vytáhl ho zpod polen, kam zapadl. „Zahlíd jsem ho tam a řek jsem si, že počkám, až jak se to vyvine, jak říká Yan,“ zarehtal se.

Brzy ráno se indiáni ve válečných barvách vydali na lov. Měli své luky a šípy a byli ostražití, pravidelně sledovali stopu a uši měli nastrožené. Co kdyby „zaslechli nepřítele“?

V mokasínech nevydávali žádné zvuky a jejich bystré oči si všimly každého lístku, který se pohnul, jak se jejich šlachovité postavy vznášely mezi mohutnými kmeny prastarých stromů – alespoň v Yanově deníku to tak stálo. Hluku opravdu nenadělali moc, ale vylekali malého krahujce, který vzlétl z balzámové jedle – „ohnivého stromu“, jak ji nazývali od chvíle, kdy odhalili báječné vlastnosti jejího dřeva.

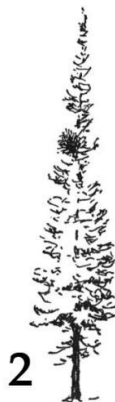
Vyletěly po něm tři šípy, aniž by napáchaly nějaké škody. Yan se zadíval na strom a vykřikl:

„Hnízdo!“

„Mně to připadá jako čarovník,“ podotkl Guy.

„To určitě ne,“ opáčil Yan. „Copak jsme toho krahujce nezahnali?“

Uměl dobře šplhat, ze všech tří rozhodně nejlépe, a tak shodil čelenku, kabát, kožené kalhoty a zbraně. Vylezl na jedli navzdory pryskyřici, která připomínala na kůře křišťálové kapky.

1 - tangara šarlatová, 2 - balzámová jedle a čarovník

Ještě nebyl z dohledu, když do Guyovy malé dušičky vstoupil satan a takto mu našeptával: „Vystřelme si z něj a zmizme.“

Jeho smysl pro humor Sama zlákal. Nacpali do Yanova kabátu a kalhot listí a větvičky, pečlivě je sestavili spolu s čelenkou, do přední části kabátu zastrčili šíp a utekli.

Yan mezitím vylezl až nahoru a zjistil, že „hnízd“ je opravdu jen čarovník, který je na jedlích tak běžný. Křikl na své kamarády, ale nedostalo se mu odpovědi, a tak zase slezl dolů. Nejdřív mu vycpaný panák připadal legrační, ale pak zjistil, že má roztržený kabát a šíp je zlomený. Začal volat na ostatní, ale ti mu neodpovídali. Zašel na místo, kam měli původně namířeno, ale jestli tam byli, schovávali se před ním. Cítil se hanebně opuštěný, a tudíž se v nepříliš přívětivé náladě vrátil do tábora. Tam také nebyli. Chvilí poseděl, jenomže lenošení mu nikdy dlouho nevydrželo, takže si svlékl kabát a pustil se do oprav hráze.

Tolik se zabral do práce, že si nevšiml návratu uprchlíků, dokud nezaslechl Sama, jak se ptá: „Copak je tohle?“

Otočil se a uviděl ho, jak se probírá jeho soukromým deníkem. Vzápětí z něho začal předčítat nahlas.

„Tyrane, ty smělý chocholatý ptáčku, ach jak jsi...“

Yan mu vytrhl zápisník z rukou.

„Vsadím se, že zbytek bylo něco jako, ‚ptáčku zpěváčku,‘“ podotkl Sam.

Yanovi zahořely tváře hanbou a hněvem. Občas psával básně a byl na ně chorobně citlivý, nechtěl, aby někdo jeho výtvořky četl. Příběh s tyranem, který zažil během jejich večerní procházky, byl pouze jedním z mnoha podobných. Odvážné útoky neohroženého ptáčka na dravce a vrány se mu natolik zalíbily, že si je zveličil v nezměrné hrdinství, až si je musel zaznamenat ve verších. Pro něj to byla vážná záležitost a nesnesl, aby si ostatní utahovali z jeho citů. Guy se pochopitelně přidal k Samovi a řídil se jeho příkladem. Bez výrazným tónem, jako by ohlašoval cosi obyčejného, pronesl: „Prej byl dneska v lese zastřelenej neohroženěj chocholatej indián.“

Po tom, jak ho ráno opustili, neměl Yan náladu na vtipkování. Správně usoudil, že za tu neomalenost může Guy. Vztekla se po něm otočil a významně zavrčel: „Už dost těch drzostí, ty všivý mrňavý slídile.“

„S tebou já nemluvíím,“ zahihňal se Guy a vydal se za Samem do týpí, kde spolu chvilu potichu rozmlouvali. Yan se vrátil k hrázi a začal ucpávat případné díry blátem. Z týpí se ozvalo další hihňání, pak vyšel Guy sám, zaujal divadelní postoj a začal recitovat stromu nad Yanovou hlavou.

**„Tyrane, ty smělý chocholatý ptáčku,
ach jak jsi úžasný, ty malý zpěváčku...“**

Ale bláto bylo po ruce a Yan ho mrštil plnou hrst po Guyovi, až byl postříkaný od hlavy k patě a s chichotáním se vrhl zpátky do týpí.

„To jsou pugéty,“ pronesl Sam nahlas. „Běž ven a dones další. Určitě si je zasloužíš. A dej mi vědět, až začnou vyvolávat autora.“ Následovalo další chichotání. Yan se přestával ovládat. Popadl pořádný klacek a vrazil do týpí, ale Sam zvedl na druhé straně plachtu a vyklouzl ven. Guy se pokusil o totéž, jenže Yan ho chytil.

„Hele, já nic nedělám.“

Odpovědí byla pořádná rána, až se Guy začal krotit. „Nech mě bejt, ty zbabělce. Já ti nic nedělám. Nech mě na pokoji, jo? Same! S-A-M-E! S-A-A-A-M-E-E-E!!!“ Řev zněl do rytmu s tím, jak dopadal klacek.

„Neotravuj!“ křikl zvenčí Sam. „Píšu báseň – je to strašná dřina, takováhle báseň. On ti chce akorát prokázat laskavost.“

Guy se rozbřečel.

„Ještě jeden tvůj pošklebek a dostaneš přidáno,“ sykl Yan a vyšel ven. Opět viděl svůj zápisník v Samových rukou. Cosi do něho usilovně škrábal. Jakmile uviděl Yana, narovnal se a odkašlal si.

„Tyrane, ty smělý...“

Verš však nedokončil. Yan mu zasadil prudkou ránu do úst. Sam odskočil a Yan popadl velký kámen.

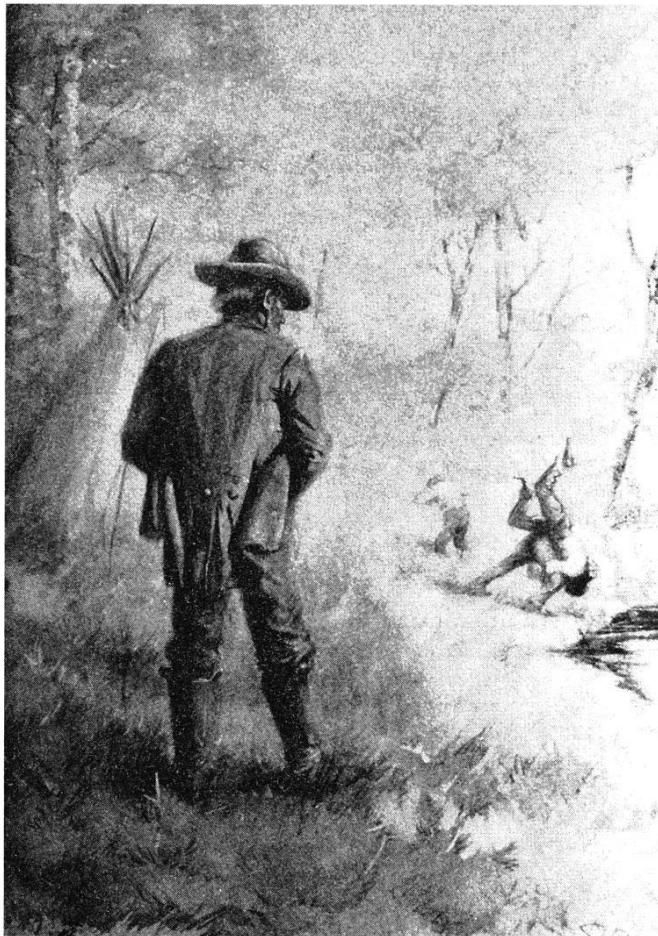
„Neházej to po mně,“ varoval ho Sam smrtelně vážně. Yan mrštil kamenem vši silou. Sam uskočil a v sebeobraně se vrhl na Yana. Pustili se do křížku a Guy, dychtící po pomstě, vyrazil Samovi na pomoc a několikrát Yana zasáhl, ale jeho údery neměly žádnou sílu.

Sam byl těžší a silnější než Yan, ale Yan od příjezdu do Sangeru zesílil. Byl hubený, ale šlachovitý a ve škole se naučil boční chvat starý jako sám svět. Víc o zápasení nevěděl, ale stejně mu chvat teď dobře posloužil. Sílu mu dodával vztek – a jen se do sebe pustili, naskytla se mu příležitost. Samovi podjely nohy a vzápětí ležel v prachu. Jedna pořádná rána do nosu zahnala Guye, a když Sam znovu vyskočil, Yan se na něj vrhl jako lítá šelma. Vzápětí už větší hoch letěl do vody.

„Nechám tě šupem poslat domů,“ prskal Sam, nyní pořádně rozzuřený. „Povim tátovi, že odbejváš práci.“ Oči měl plné vody a Guy zase hvězdiček a slz, takže ani jeden z nich čtvrtého účastníka nezahlédl. Yan však ano. Ani ne dvacet metrů od nich stál William Rafen, svědek celé události – a netvářil se rozhněvaně, nýbrž velice smutně a zklamaně – ne proto, že se pohádali, to ne, znal dobře klu-

kovskou povahu, aby to s klidem přešel – ale proto, že jeho syna, staršího a silnějšího než protivník, navíc podporovaného dalším chlapcem, dokázal zpráskat hubený, postonávající kluk.

Byla to ta nejhořčejší pilulka, jakou kdy musel spolknout. Mlčky se otočil a zmizel a nikdy se o tom slovíčkem nezmínil.

„A tam stál Raften, svědek celé události.“

XV

Minnie uzavírá mír

Ten večer se chlapci jeden druhému vyhýbali. Yan toho moc nesnědl a na starostlivé otázky paní Raftenové odpovídal, že se necítí dobře.

Po večeři jako obvykle seděli všichni kolem stolu, muži ospale mlčeli a Yan se Samem byli rozladění. Yan už si to celé v hlavě rozvážil. Sam podá o celé věci jednostrannou zprávu. Guy ho podpoří. Sám Raften viděl Yanovu hrubost na vlastní oči.

Veselé dny v Sangeru skončily. Bylo po všem. Yan se cítil jako odsouzený zločinec čekající na vyhlášení rozsudku. V místnosti byl jediný čilý člověk – malá Minnie. Byly jí teprve tři, ale bez přestání žvatlala. Jako všechny děti i ona k smrti milovala „tajemství“. Jedním z jejích oblíbených kousků bylo přivolat si někoho, položit si růžový prstík na ještě růžovější pusinku, a když se člověk sklonil, pošeptala mu do ucha: „Nikomu to nežíkej.“ To bylo vše. Byla to její představa, jak dotyčného zatáhnout do hry.

Zrovna si hrála u bratrova kolena. Sam ji zvedl a chvíli si cosi špitáli, pak Minnie slezla dolů a zamířila k Yanovi. Ten ji zdvihl s něhou zrozenou z pomyslení, že je na světě jediná, kdo ho má rád. Přinutila ho sklonit hlavu, popadla ho buclatýma ručkama kolem krku a pošeptala mu: „Nikomu to nežíkej.“ Pak sklouzla dolů a varovně si před ústy podržela nevinný prstík.

Co to mělo znamenat? Řekl jí Sam, aby za ním šla, nebo jen opakovala svůj starý kousek? Ať byl důvod jakýkoliv, Yana to nesmírně zahřálo u srdce. Zavolal si malého andílka zpátky a zašeptal: „Ne, Minnie, nikomu to neřeknu.“ Začínal chápat, jak hloupě se zachoval. Sam byl přece hodný kluk a Yan ho měl moc rád. Chtěl to nějak napravit, ale ne – když mu Sam vyhrožoval, že ho nechá poslat domů, tak ho o odpuštění nepožádá. Ne, prostě počká a uvidí.

Toho večera několikrát narazil na pana Raftena a nic. V noci se moc nevyspal a vstal časně. Setkal se s panem Raftenem – nebo spíš

jejich setkání zařídil. Už to chtěl mít za sebou. Nepatřil k lidem, kteří se před spaním modlí o ochranu před „nečekanou smrtí“. Ale Raftenovo chování se nijak nezměnilo. U snídane se Sam choval jako jindy, jen k Yanovi ne, třebaže změna nebyla nijak významná. Měl naběhlý ret a prohlásil, že se mu to stalo, když se „kočkoval s klukama“.

Po snídani Raften řekl: „Yane, chci, abys se mnou zajel do školy.“

„Konečně to přijde,“ pomyslel si Yan, protože škola byla na silnici k nádraží. Proč ale Raften neřekl „na nádraží“? On nikdy nemluvil v oklikách. A nezmínil se ani o zavazadle, na které stejně v bryčce nebylo místo.

Raften řídil mlčky, na čemž nebylo nic neobvyklého. Konečně promluvil:

„Yane, co z tebe chce tvůj táta mít?“

„Malíře,“ odpověděl Yan a říkal si, co to má společného s vyhazovem.

„Musí mít malíř zdělání?“

„Je to pro něj lepší.“

„Bodejť, to taky pořád říkám Samovi. Důležitý je zdělání. Vydělávaj malíři hodně peněz?“

„Ano, někteří z nich. Ti úspěšní vydělají miliony.“

„Miliony? To snad ne. Neutahuješ si ze mě trochu?“

„Ne, pane. Turner vydělal milion. Tizian žil v paláci a Rafael taky.“

„Hm. Ty neznám, ale je to možný – je to možný. Je úžasný, co zdělání dokáže – pořád to Samovi říkám.“

Přijížděli ke škole. Byly prázdniny, ale dveře byly otevřené a na schodech stáli dva pánové se šedivými plnovousy. Kývli Raftenovi na pozdrav. Byli ze školní rady. Jeden byl Charles Boyle, druhý starý pan Moore, chudý jako kostelní myš, ale rozšafný muž, jenž v radě působil jako prostředník mezi Boylem a Raftenem. Boyle byl mnohem oblíbenější, ale Raften byl v radě vždy, protože lidé věděli, že bude dohlížet na peníze, školu i učitele.

Tuto mimořádnou schůzi svolali kvůli stavbě nové školy. Raften přivezl spoustu papírů včetně dopisů z ministerstva školství. Polovinu peněz musel sehnat okres a druhou polovinu dodá ministerstvo,

pokud budou splněny veškeré požadavky. Hlavní z nich byl ten, že školní budova musí mít určitý počet krychlových metrů vzduchu na každého žáka. To bylo velmi důležité, ale jak měli dopředu vědět, jestli splnili minimum a příliš to nepřehnali? Nehodilo by se ptát na to ministerstva. Nemohli se zeptat ani učitele, protože ten byl momentálně pryč a navíc by jim stejně řekl větší číslo, než bylo zapotřebí. Raften tento děsivý matematický problém geniálně vyřešil, když v hubeném bystrém dítěti objevil chrabrého přeborníka.

„Yane,“ začal a podal mu šedesát centimetrů dlouhé pravítko, „můžeš mi říct, kolik metrů vzduchu je v týchle místnosti na každého žáka, když je tu plno?“

„Myslíte krychlových metrů?“

„Kouknem se.“ Raften s Moorem si začali v plánech ukazovat a těžkopádně se probírali již dost pomuchlanými leistry. Nakonec společně prohlásili: „Ano, stojí tu krychlový metry.“

Yan rychle změřil délku místnosti a ke změření výšky použil tyč na mapy. Tři dospělí ho s obdivem pozorovali a říkali si, jak sebejistě vypadá. Nakonec Yan spočítal židle a řekl: „Počítáte i učitele?“ Muži se chvíli radili a nakonec se usnesli: „Asi bysme měli, nakonec potřebuje víc vzduchu než žáci. Ha ha!“

Yan si na papír napsal několik čísel.

„Šest metrů, přibližně,“ řekl nakonec.

„Koukněte se na to,“ vykřikl Raften vítězoslavně. „Přesně to souhlasí s vládním inšpektorem. Povídal jsem vám, že to dokáže. Teď zkusíme tu novou budovu.“

Začali se probírat dalšími dokumenty.

„Yane, co tohle – dvakrát víc žáků a jeden učitel a budova taková a taková.“

Yan chvíli počítal a odpověděl: „Na každého sedm a půl metru.“

„Tak, neříkal jsem vám to?“ zařval Raften. „Neříkal jsem, že ten špinavějšvindlíř architekt je spráhnutej s dodavatelem – myslí si, že jsme pitomí – je to vod toho neřáda podtrh. Koukněte na to! Banda jedna zlodějská!“

Yan se podíval na plán, kterým Raften šermoval ve vzduchu.

„Počkat,“ zarazil jej s rozhodností, jakou na Raftena ještě nikdy nepoužil. „Ještě musíte odpočítat chodbu a šatnu.“ Odečetl příslušná čísla a zjistil, že plán je v pořádku – měl vládou nařízené minimum vzduchu.

Boylemu se zaleskly oči vítězoslavnou zlobou. Raften se tvářil zklamaně, že neodhalili žádné darebáctví.

„Stejně je to mizerná banda. Je nutný na ně dohlížet,“ dodal na svou obranu.

„Teď, Yane, vloni bylo v okrese 265 000 lidí a vybrali jsme školní daň 265 dolarů po jedné desetíně centu z dolaru. Letos je podle nového sčítání 291 400 lidí. Kolik bude čítat daň, když ji budem vybírat stejně?“

„Dvě stě devadesát jeden dolar a čtyřicet centů,“ odpověděl Yan bez váhání – a všichni tři muži jen zalapali po dechu.

Byl to jeho životní triumf. Dokonce ani starý Boyle neskrýval svůj obdiv a Raften přímo zářil, neboť měl pocit, že k Yanovu úspěchu nemalou měrou přispěl sám.

Na prostotě těchto tří bystrých mužů a jejich nejhlubším obdivu ke skvělé učenosti jednoho nezkušeného kluka bylo něco dojemného. A neméně dojemná byla jejich bezmezná víra v jeho neomylnost.

Raften se usmíval zvlášť široce a zároveň téměř bezmocně. Yan u něj takový výraz ještě neviděl, pouze jednou, a to když si potřásl rukama s jedním slavným boxerem poté, co vyhrál důležitý zápas. Yan nevěděl, jestli se mu to líbí, nebo ne.

Cestou domů mluvil Raften neobvykle otevřeně o tom, co chystá pro svého syna. (Yan pochopil, že se bouře přehnal.) Neustále omílal své oblíbené „zdělání“. Kdyby jen Yan tušil, že to byla jediná útěcha, jakou Raften našel, když viděl svého většího syna jít k zemi. „To udělalo zděláním. Von je přece tak zdělanej.“ Až po létech, když už byl Yan sám dospělý a s Raftenem si povídali o starých časech, zjistil, že si ho obhroublý farmář vážil už nějakou dobu, ale skutečnou slávu mu získal až boční chvat, kterým tenkrát složil Sama.

Yan usoudil, že s Raftenem je všechno v pořádku, ale co se Samem? Ještě spolu nepromluvili. Yan by věc moc rád urovnal, ale bylo to stále těžší. Sam překonal hněv a také by se rád usmířil, jenomže nevěděl jak.

Právě odkládal vědra poté, co nakrmil prasata, když se k němu přibátolila Minnie.

„Šame! Šame! Vem Minnie škovat.“ Pak zahlédla Yana a dodala: „Yane, udělej štolištu, dej luku Samovi.“

Královně bylo třeba poslechnout. Sam s Yanem se rozpačitě vzali za ruce, aby udělali malé dámě stoličku. Ona je oba popadla kolem krku a přitáhla jejich hlavy k sobě. Oba to baculatě dítě mezi sebou milovali a oba jí mohli říct to, co nemohli povědět sobě. Ale v doteku je něco, co budí porozumění. Situace začínala být směšná, když Sam znenadání vyprskl smíchy.

„Hele, Yane, buďme zas kamarádi.“

„Já - já bych moc rád,“ vykoktal Yan se slzami v očích. „Hrozně mě to mrzí. Už to nikdy neudělám.“

„Starou belu! Mně je to fuk,“ opáčil Sam. „Za všechny naše potíže může ten špinavej mrňavej slídil, ale zapomeň na to, o nic nejde. Těžkou hlavu mi dělá akorát to, jaks mě složil. Jsem větší a silnější a starší a zvládnou víc těžký práce, ale tys se mnou praštil jako s pytlek otrub. Moc rád bysem věděl, jak na to.“

Válečnou sekeru zakopej
a zapal dýmku míru

ČÁST III

V lese

I

Skutečně v lese

„Tím, jak pořád chodíte do tábora a zpátky, ztrácíte spoustu času. Proč tam nezůstanete napořád?“ zeptal se jednoho dne Raften tím svým nevýrazným způsobem, který každému dělal starosti, protože nikdo nevěděl, zda to myslí vážně, nebo je to jen poťouchlost.

„Souhlasím. Domu nechodíme, že bysme chtěli,“ opáčil jeho syn.

„Spát tam by se nám moc líbilo,“ dodával Yan.

„Tak proč tam nezvostanete? Já si hrát na indiány, tak to udělám. Hrál bysem si pořádně.“

„Skvělý,“ pronesl pomalu Sam (vždycky mluvil tím pomaleji, čím nadšenější byl), „to se nám hodí. Teď jsme v tom naplno.“

„Platí, chlapi,“ prohlásil Raften, „ale nezapomeňte, že je každý den nutný nakrmit prasata a krávy.“

„Tomu ty říkáš, že nás necháš v táboře, a přitom stejně musíme domů kvůlivá práci?“

„Ne, ne, Williame,“ vložila se do hovoru paní Raftenová, „to není spravedlivé. Takhle žádné prázdniny mít nebudou. Buď jim to dovol, nebo ne. Jeden z čeledínů přece jejich práci na měsíc klidně zastane.“

„Měsíc? O měsíci jsem nic neříkal.“

„Tak proč to neřekneš teď?“

„Počkat, za měsíc máme na krku žně.“ Když William poznal, že jsou všichni proti němu, působil jako člověk zahnaný do kouta.

„Budu čtrnáct dní dělat Yanovu práci, když mně dá ten vobrázek naší farmy, co namaloval,“ přihlásil se Michael z druhého konce stolu. „Teda kromě neděle,“ dodal, když si vzpomněl na pravidelné zaneprázdnění, jež pro něj zřejmě bylo velice důležité.

„Tak já to vezmu v neděli,“ přislíbil Si Lee.

„Jste všichni proti mně,“ zavrčel William směšně zmatený. „Ale kluci maj bejt kluci. Můžete si jít.“

„Jupí!“ zavýskl Sam.

„Hurá!“ přidal se Yan s ještě větším nadšením, byť se lépe ovládal.

„Počkejte, ještě jsem ne...“

„Hele, tati, chceme tvou flintu. Nemůžeme tábořit bez flinty.“

„Tak prrr. Nechte mě to dokončit. Můžete si jít na dva tejdny, ale musíte tam bydlet. Žádný plížení domů na noc. A nesmíte mít žádný zápalky ani flintu. Nechci, aby se mi po lese potulovala tlupa děcek, co se vymlouvaj, že nevěděly, že je to nabitý, a střílely po ptákách a veverkách i po sobě navzájem. Můžete mít svý luky a šípy, s těma moc velkou škodu nenapácháte. Můžete si vzít maso a chleba a co budete chtít, ale kuchtit si budete sami, a jestli vás uvidím, jak po lese zapalujete ohně, vletím na vás s bejkovcem a utrhnu vám hlavu.“

Zbytek dopoledne věnovali přípravám. Velení se ujala paní Raftenová.

„Kdo bude vařit?“ zeptala se.

„Sam,“ - „Yan,“ - odpověděli oba hoši zároveň.

„Hm! Zřejmě se v tom shodujete. Asi byste se měli střídat. Sam vaří první den.“

Pak následovaly rady, jak ráno připravit kávu, jak uvařit brambory a usmažit slaninu. Také si vezmou dost chleba, másla a vajíček.

„Měli byste sem každý den, nebo aspoň obden zaskočit pro mlíko,“ poznamenala vždy starostlivá matka.

„Radši si ho ukradnem kravám na pastvě,“ navrhoval Sam. „To je mý indiánský krvi přirozenější.“

„Jestli vás chytну, jak plašíte krávy nebo je kazíte, stáhnu z vás kůži,“ zavrčel Raften.

„A můžem v sadu loupit jabka a třešně?“ Sam hned dodal: „Když nejsou uloupený, nechutnají mi.“

„Ovoce si vezte, co budete chtít.“

„A brambory?“

„Taky.“

„A vajíčka?“

„Jestli si nevezmete víc, než budete potřebovat.“

„A koláče ze spíže? Indiáni to dělávaj.“

„Tak a dost. Teď je vhodná chvíle, kdy přestat. A jak tam vůbec svý věci dostanete? Jsou pořádně těžký. Musíte si vzít i povlečení, hrnce a pánve, nejenom jídlo.“

„Budem to muset odvízt k bažině na voze a pak odtáhnout na vlastním hřbetě po vyznačený stezce,“ prohlásil Sam a „na vlastním hřbetě“ vysvětlil tak, že ukázal na Michaela a Siho, kteří pracovali na dvoře.

„Cesta vede až k potoku, tak si můžeme udělat vor a odvízt všechno až k přehradě,“ navrhoval Yan. „To by bylo opravdu indiánský.“

„A z čeho si asi ten vor postavíte?“ chtěl vědět Raften.

„Z jalovcových sloupků přibitejch k sobě,“ odpověděl Sam.

„V mém voru žádný hřebíky nebudou,“ bránil se Yan, „to není indiánský.“

„A taky v něm nebudou žádný mý jalovcový sloupky. Se mně zdá, že by bylo míň namáhavý a víc indiánský naložit si věci na hřbet a neriskovat, že si namočíte deky.“

Voru se tedy vzdali a náklad byl následně odvezen až k potoku. Vůz řídil sám Raften. Duši byl pořád ještě kluk a jejich plány se mu moc líbily. Z jeho poznámek bylo znát zaujetí a zároveň pochybnosti, zda je moudré tomuto zaujetí podléhat.

„Tak mně něco naložte,“ vybídl hochy k jejich velkému překvapení, když dorazili k potoku. Jeho široká ramena unesla polovinu nákladu. Vyznačená stezka byla dlouhá pouhých stoosmdesát metrů, a tak nadvkrát byly všechny jejich věci složené před týpí.

Sam si nečekaného nadšení svého táty s pobavením všiml. „Hele, tati, seš stejnej jako my. Určitě by ses k nám moc rád přidal.“

„Připomíná mně to první roky tady,“ odpověděl Raften posmutněle. „S Calebem Clarkem jsme takhle nejednou přespali přímo u tohoto potoka, když ještě místo polí bylo akorát mláží. Umíte si udělat postel?“

„To teda neumíme,“ prohlásil Sam a mrkl na Yana. „Ukaž nám to.“

„Ukážu vám, jak se to dělá pořádně. Kde máte sekeru?“

„Žádnou nemáme,“ opáčil Yan. „Je tu jenom velký tomahavk a malý tomahavk.“

Raften se zazubil, popadl „velký tomahavk“ a ukázal na malou balzámovou jedli. „Tohle je parádní strom na postel.“

„Ano, a taky je to ohňový strom,“ dodal Yan, když Raften dvakrát sekl a strom padl k zemi. Pak ho Raften rychle oklestil. Ve chvílce porazil ještě hladký mladý jasan a rozsekal ho na čtyři kusy, dva dlouhé dva metry a dva po metru a půl. Pokácel ještě bílý dub a udělal čtyři ostré kolíky, každý dva stopy dlouhý.

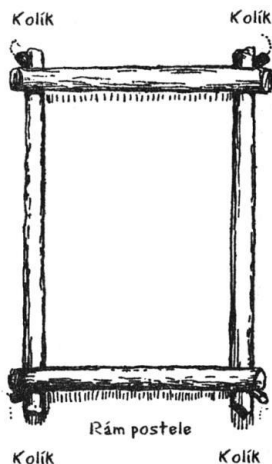
„Tak, kluci, kde chcete mít postel?“ Zarazil se, jak ho něco napadlo, a dodal: „Možná nechcete, abysem vám pomáhal, ale chcete si to udělat sami, ne?“

„Uff, náramně dobrá squaw. Pokračuj - hawgh!“ prohlásil jeho syn a dědic a klidně se s „nejudatnějším indiánským“ výrazem povýšeného souhlasu posadil na kládu.

Otec se tázavě podíval na Yana.

„Jsme moc rádi, že nám pomáháte,“ řekl Yan. „Víte, my nevíme, jak na to. Mám dojem, že jsem jednou četl, že nejlepší místo v týpi je naproti dveřím a kousek na stranu. Tak dejme lůžko tam.“ Raften tedy rozmístil čtyři kusy kmínku jako postranice čela a nohy lůžka. Do země zarazil čtyři kolíky, aby se klády neodkutálely. Yan přinesl několik náručí větví a Raften je pokládal jako šindele, přičemž začal u čela a dával je tak, aby se větve hodně překrývaly. Spotřebovali na to všechny jedlové větve, ale když skončili, měli pevnou matraci z měkkých zelených vršků, třicet centimetrů vysokou, a všechny tvrdé konce větví ležely na zemi.

„To je *indiánská pérová matrace*,“ pravil Raften, „a je bezpečná a teplá. Spát na zemi je hromsky nebezpečný, ale tohle je v pořádku. Ustelte si na tom.“ Sam s Yanem poslechli, a když skončili, Raften jim přikázal: „Nynčko mi doneste tu malou plachtu, co jsem řek mámě, ať vám přibalí. Tu přivážete zevnitř na tyče a uděláte si nad postelí něco jako vnitřní stan.“

Yan zůstal stát a tvářil se rozpačitě.

„Hele, tati, koukni na Yana. Tenhle výraz má vždycky, když se porušují pravidla.“

„Co se děje?“ chtěl vědět Raften.

„Indiáni je neměli, aspoň jsem o tom nikdá neslyšel,“ vysvětloval Malý bobr.

„Yane, slyšels někdy o vnitřní nebo taky rosný plachtě?“

„Ano,“ přiznal Yan, překvapený farmářovými nečekanými znalostmi.

„A víš, jak to vypadá?“

„Ne - vlastně - ne.“

„No, já to vím. Vypadá takhle. Vím to, poněvadž jsem viděl, jak ji používá starej Caleb.“

„Aha, už si vzpomínám, že jsem o tom četl, vypadají takhle a indiáni si na ně malují záznamy o svých největších úspěších. Není to nádhera?“ dodal, když viděl, jak Raften přidává dvě tyče, aby přidržovaly rosnou plachtu jako baldachýn.

„Hele, tati, nevěděl jsem, že jste s Calebem chodívali lovit. Jsem myslel, že jste nepřátelé odjakživa.“

Raften zabručel. „Kdysi jsme byli kamarádi. Drželi jsme při sobě, dokavad' jsme spolu nehandlovali koně.“

„Škoda, že už kamarádi nejste, poněvadž on toho rozhodně ví hodně o lese.“

„Neměl se pokoušet udělat z tebe sirotka.“

„A určitě to byl on?“

„Jestli to nebyl von, tak nevím kdo. Yane, dones mi támhle ty borový klacky.“

Yan šel pro větve. Musel zajít kus do lesa a ke svému překvapení uviděl za stromem stát jakéhosi vysokého muže. Když se podíval lépe, poznal Caleba. Traper si položil prst na rty a zavrtěl hlavou. Yan kývl, že rozumí, posbíral dřevo a vrátil se do tábora.

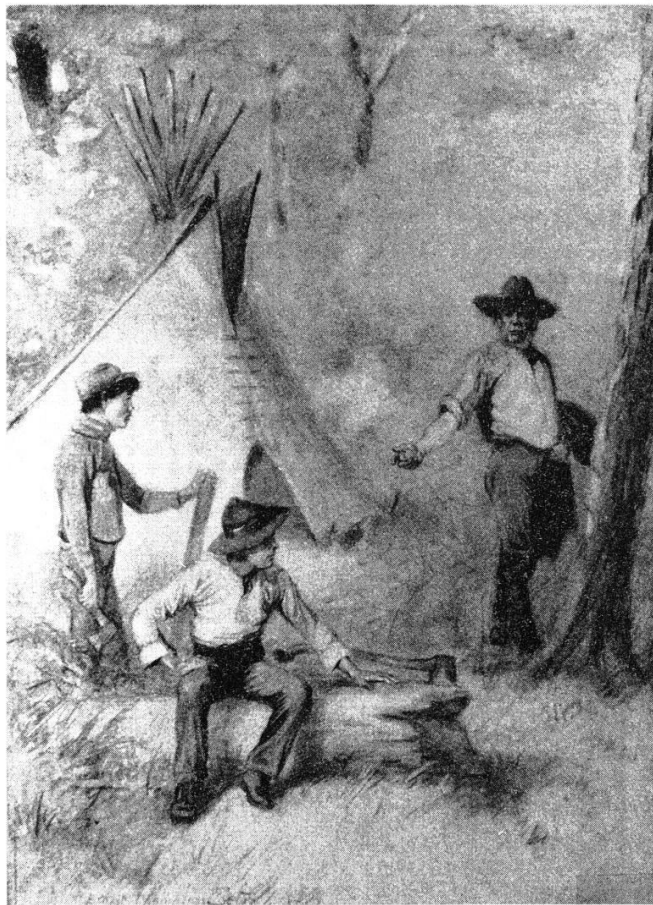
Sam právě říkal: „Starej Boyle tvrdí, žes ho vobral i o poslední cent.“

„A kdo by ne, když se on pokoušel vobrat mě? Předtím jsem mu pomáhal, ale co jsme si vyhandlovali ty koně, nemohl si asi pomoct. To se mnou mohl rovnou hrát poker a potom začít brečet, že jsem shrábl bank. Sousedí jsou jedna věc a koňskej handl druhá. Ve vobchodě s koňma je všecko dovolený a přátelé se do něj nemají pouštět, pokavad' se nedokážou smířit s tím, že můžou přijít vo všecko. To je hra sama vo sobě. Já bysem mu pomáhal stejně i potom, poněvadž to byl dobrej chlap, ale von po mně musel v noci střílet, když jsem se vracel domů s peněžama, takže je jasný...“

Škoda, že nemáte psa,“ změnil farmář tón a téma hovoru. „Tuláci jsou svízel pořád a pes je na ně nejlepší medicína. Nemyslím, že by tu starej Rek byl vochoťnej zvostat, ale snad jste dost blízko domu, takže vás nebude nikdo vobtěžovat. A nyněčko by se asi měla bledá tvář vrátit do osady. Slíbil jsem mámě, že dohlídnu na to, abyste měli v pořádku postel, a když budete spát v teple a suchu a budete mít dost jídla, nic se vám nestane.“

Obrátil se k odchodu, ale ještě se zastavil – ten zvláštní chlapecký zájem z jeho tváře i bodrost z jeho hlasu zmizely – a obvyklým přísným a velitelským tónem dodal:

„Kluci, můžete postřílet všechny sviště, co budete chtít, poněvadž škoděj na poli. Můžete zabíjet dravce, vrány a sojky, poněvadž ty zabíjej jiný ptáky, a zajíce a mývaly, poněvadž to je kořist, ale nechci, abyste zabíjeli veverky, čipmanky nebo ptáčky zpěváčky, a jestli to uděláte, celá tahle legrace končí a vy pomažete domů pracovat a navrch na vás vemu bejkovec.“

„Jestli zabijete nějakýho ptáčka zpěváčka, vemu na vás bejkovec.“

II

První noc a ráno

Když se chlapci dívali, jak pan Raften odchází, a když na vyznačené stezce utichly jeho kroky a oni v lese opravdu osaměli, zmocnil se jich zvláštní pocit. Pro Yana to bylo splnění mnoha snů a celá situace mu připadala ještě podivnější, když si vzpomněl na vysokého starého muže, jehož zahlédl, jak je pozoruje zpoza stromu. Na něco se vymluvil a zašel opět do lesa, ale Caleb byl už pochopitelně pryč.

„Zapal oheň!“ zavolal po chvíli Sam. Yan byl na třetí hůlky odborník a uprostřed týpí ve chvílce plápolal oheň. Sam se pustil do přípravy večeře. Mělo to být bizoní maso s prérijními kořínky (hovězí a brambory). Najedli se mlčky a po jídle se posadili naproti sobě u ohně. Hovor vázl a po chvíli utichl docela. Oba chlapci měly hlavy plné vlastních myšlenek a navíc na ně působilo cosi nádherného a skličujícího zároveň. Nebylo to ticho, protože les kolem byl plný zvuků, jež však měly jakési neznělé pozadí, které celé to velké množství hlasů vlastně podtrhovalo. Některé bezpochyby patřily ptákům, další hmyzu a některé rosničkám. Od potoka sem dolehlo šplouchnutí.

„To musela bejt ondatra,“ šeptl Sam na nevyslovenou otázku svého přítele.

V hlasitém „u-húú-u-húú-u-húú“ oba rozpoznali houkání velkého výra, ale ze stromů nad nimi se ozvalo zvláštní dlouhé zakvílení.

„Co to bylo?“

„Nevím.“ Oba šeptali a oba se cítili velice nepříjemně. Dolehla na ně vážnost a tajuplnost noci a s ubývajícím světlem je tížila stále víc. Byl to skličující pocit. Ani jeden neměl dost odvahy, aby navrhl, že se vrátí domů, protože jejich táborničení by bylo skončilo dřív, než vlastně vůbec začalo. Sam vstal, prohrábl oheň a hledal

nějaké dřevo, jenže žádné nenašel. Cosi si pro sebe zabručel a vydal se pro další. Teprve po velmi dlouhé době přiznal, že se musel přemáhat, aby do noci vůbec vyšel. Přinesl pár klacíků a zašněroval vchod, jak nejpevněji to šlo. Plápolající oheň jim opět pozvedl náladu. Nejspíš si to neuvědomovali, ale v té chvíli se jim stýskalo po domově a oba vzpomínali na příjemné posezení u stolu. Oheň trochu kouřil.

„Dokážeš upravit tah?“ zeptal se Sam. „Víš o tom víc než já.“

Yan se přinutil vyjít ven. Zvedal se vítr a změnil směr. Chlapec přehodil kouřové tyče, až se tah zlepšil.

„Jak to vypadá?“ zašeptal tiše.

„Je to lepší,“ zazněla stejně tichá odpověď, třebaže zatím se žádný rozdíl neprojevil.

Yan, trochu nesvůj, se rychle vrátil a zašněroval vchod.

„Tak připravme oheň a pojd'me si lehnout.“

Ulehli jen napůl svlečení, ale spánek dlouho nepřicházel. Zvlášť Yan byl silně rozrušený. Když musel vyjít ven, srdce se mu rozbušilo. Ten záhadný strach ho stále neopouštěl. Oheň byl jejich jedinou útěchou. Zdřímł si, ale při sebemenším zvuku se každou chvíli probudil. Jeden zvuk byl zvlášť strašidelný, takové podivné zaškrábání na plachtě přímo nad jeho hlavou. Nejdřív ho napadlo, že je to medvěd, ale pak usoudil, že to jenom po plachtě klouže list. Později ho probudil hlasitý šustot kousek od něj. Zaposlouchal se. To nebyl list, to bylo nějaké zvíře! Ano, určitě – byla to myš. Prudce plácl do plachty a sykl, aby utekla, ale jak tak poslouchal, znovu zaslechl to zvláštní kvílení v korunách stromů. Všechno pak utichlo a on po čase opět usnul. Znovu ho cosi probudilo. Teď na posteli seděl i Sam a poslouchal.

„Co je to, Same?“ šeptl Yan.

„Nevím. Kde je sekera?“

„Tady.“

„Vemu si ji k sobě. Ty můžeš mít tu menší.“

Konečně usnuli, a když se probudili, opíralo se do plachty slunce a plnilo týpí rozptýleným světlem.

„Datle! Datle! Vstávej! Vstávej! Hejá! Hejá! Ťuky ťuk, Datle!“ pokřikoval Yan na svého ospalého kamaráda a napodoboval přitom zvuky, jaké vydává datel bušící zobákem do stromu.

Sam se probíral pomalu a zprvu pořádně nevěděl, kde je.

„Vstávej si sám. Ostatně dneska vaříš ty a já asi budu snídat v posteli. Se mně zdá, že se mi zase podebírá to koleno.“

„Ale, vstávej. Před snídání si zaplavem.“

„Ne, děkuju pěkně, zrovna teď mám moc práce. Kromě toho je v tomhle čase ve vodě zima a mokro.“

Ráno bylo jasné a svěží. Ptáci zpívali, a třebaže byl červenec, zelenáček červenooký a drozd stěhovavý se předháněli, kdo zazpívá hlasitěji. Když Yan připravoval snídání, říkal si, proč ho v noci pronásledovaly tak podivné pocity. Teď mu to nešlo do hlavy. Byl by moc rád, kdyby se to děsivé kvílení znovu ozvalo, aby ho mohl vystopovat.

V popelu bylo ještě několik řeřavých uhlíků a za pár minut už měl připravený oheň, v hrnci se vařila voda na kávu a slanina v pánvi zpívala hladovcům nejsladší píseň na světě.

Sam ležel na zádech, pozoroval svého společníka a měl k němu kritické připomínky.

„Možná seš prímovní kuchař – aspoň já v to pevně doufám –, ale o dřevě na oheň toho moc nevíš,“ poznamenal. „No koukni se na to,“ dodal, když z ohně začaly létat obrovské jiskry a padaly do postele a na plachtu.

„Co s tím mám dělat?“

„Vsadím tátovu nejlepší krávu proti tvému zavíráku, že v tom ohni máš jilm nebo jedlovec.“

„To mám,“ přiznal Yan odevzdaně.

„Můj synu,“ pravil velký náčelník Datel, „v týpí nejsou povolený žádný jiskry. Buk, javor, ořechovec a jasan nikdy nejiskřej. Borový suky a kořeny taky ne, ale kouřej jako – jako – no však víš, jako co. Jedlovec, jilm, kaštan, smrk a jalovec jsou vyhlášený jiskřiči a nehoděj se do slušnýho týpí. Velkej indián nenávidí hlučnej,

praskající oheň. Taky ho může slyšet nepřítel a - a - propaluje to povlečení.“

„Dobře, dědo.“ Kuchař si to v duchu poznamenal, pak výhrůžným tónem dodal: „A teď vstávat, jasný?“ A popadl vědro s vodou.

„To by mohlo velkého náčelníka Datla polekat, kdyby měl velkej náčelník kuchař vlastní postel, ale teď se tak jako opovržlivě usmívá.“ Většího zadostiučinění se Yanovi nedostalo. Když ale Sam viděl, že snídaně je opravdu hotová, vyškrábal se z pelechu sám. Káva fungovala jako elixír - pozvedla jim náladu, a než dojedli, jen těžko by se hledali dva veselejší a nadšenější táborníci. Dokonce i neurčité hrůzy noci je nyní ve dne pobavily.

„Kde je sekera?“

III

Chromý válečník a album v blátě

„Hele, Same, co Guy? Chceme ho tu?“

„No, je to takhle. Bejt to ve škole nebo jinde, s takovým mrňavým obejdou bysem se nezahazoval, ale v lese je člověk tak nějak přátelštěji naladěnej a tři jsou ostatně lepší než dva. Kromě toho už byl přijatej do kmene.“

„Souhlasím. Zavolejme na něj.“

Oba vyrazili dlouhý pokřik, při němž střídali fistuli s normálním hlasem. To byl jejich „pokřik“ a vždycky Guye neomylně přilákal, pokud neměl nějakou práci nebo nebyl poblíž jeho „taťka“, aby mu zabránil zběhnout k indiánům. Brzy se objevil a mával větví, což bylo dohodnuté znamení, že přichází jako přítel.

Blížil se však velmi pomalu, silně kulhal a při chůzi se opíral o klacek. Jako obvykle byl bos, avšak levý kotník měl ovinutý hadry.

„Ahoj, Zelenáči, co se stalo? Máš namířeno k řece Poraněný koleno?“

„Ne. Smůla. Taťka chtěl, abysem jezdil celej den na koni s pluhem, ale moc prudce zastavil, mně se podařilo slítnout a taťka mi trochu pochroumal nohu. Páni, jak já řval! Měli jste mě slyšet.“

„Se vsaď, že jsme tě slyšeli,“ ujistil jej Sam. „Kdy to bylo?“

„Včera kolem čtvrtý.“

„Správně. Slyšeli jsme příšerný ječení a Yan řek: ‚To bude vodpolední vlak na Kellyho přejezdu, ale nejede nějak pozdě?‘

‚Vlak!‘ povídám já. ‚Pche. Se vsadím, že to Guy Burns dostává další vejprask.‘“

„Hádám, že je mi už dobře,“ usoudil válečný náčelník Zelené dřevo, sundal si obvaz a odhalil tak škrábanec, kterého by si ani nevšiml, kdyby se mu to stalo při hře. Opatrně odložil hadry a s nimi i veškeré stopy kulhání, načež vesele vstoupil do táborového života.

Konečně poznali výhodu brzkého vstávání. Na každém druhém stromě hopsaly veverka, všude kolem poletovali ptáci, a když doběhli k přehradě, rozvlnila hladinu divoká kachna a odletěla.

„Co tam máš?“ zavolal Sam, když si všiml, jak se Yan dychtivě sklání nad něčím u břehu.

Yan neodpověděl, a tak k němu Sam zašel a viděl, jak usilovně studoval otisk v bahně a snažil se ho překreslit do svého notesu.

„Co je to?“ zeptal se Sam.

„Nevím. Na ondatru je to moc krátký, na kočku to má moc drápů, na mývala je to moc malý a na norka to má moc prstů.“

„Se vsadím, že to je bahenní příšera.“

Tomu se Yan jenom zasmál.

„Nesměj se“ napomenul ho Datel vážně. „Kdyby vlezla do týpí a pískala si na píšťalku, co má na ocase, nejspíš bys brečel. Pak by to bylo: ‚Ach, Same, kdepak je sekera?‘“

„Povím ti, co to podle mého je,“ prohlásil Yan, aniž by si všiml děsivého popisu. „Je to skunk.“

„Malej bobře, synu můj! Napadlo mě, že ti to řeknu, ale pak si povídám: ‚Ne, bude lepší, když na to přijde sám. Nic z něj neudělá lepšího chlapa, než když se bude muset v mládí snažit. Nijak by mu neprospělo, kdybysem mu pomáhal.‘ A taky jsem ti nepomohl.“

V tu chvíli Sam blahosklonně poplácal druhého válečného náčelníka po hlavě a pochvalně kývl. Pochopitelně toho o stopách nevěděl zdaleka tolik co Yan, ale klidně brebentil dál:

„Malej bobře! Ty moc zajímáš o stopa – uff – to moc dobrý! Z nich vyčteš, co všechno se událo v noci. Tak! Nádhera! Nejspíš budeš přírodopytcem našeho kmene. Ale nemáš dost filipa. V letošních lovištích našeho kmene je jediný místo, kde se dají najít stopy, a to je právě tenhle břeh. Všude jinde je moc tvrdá půda nebo tam roste tráva. Bejt já stopař, dal bysem těm potvůrkám plno příležitostí nechat mi tu svý otisky. Upravil bysem to tak, aby kolem nemohlo nic projít, aby to cestou nenechalo stopu. Bylo by dobrý udělat jedno takový místo na obou koncích stezky, co vede sem, a jedno na každý straně potoka tam, kudy sem přitejká a zase pokračuje dál.“

„No, Same, myslí ti to. Rád bych věděl, proč to nenapadlo mě.“

„Můj synu, od přemejšlení je tu velkej náčelník. A na práci tu je spodina – teda ty a Zelenáč.“

Ale stejně se okamžitě pustil do práce společně s Yanem a Zelenáčem, který teď *kulhal jen trochu*. Na obou koncích stezky odstranili větvičky a listí a nasypali sem sedm až deset centimetrů jemné černé hlíny. Na čtyřech místech očistili břeh potoka. Na obou březích v místě, kde se vytékal z lesa, a tam, kde se vléval do Burnsova houští.

„Tak tomu říkám album návštěvníků, jaký si pořídilo těch devět tlustých dcer Phila O’Learyho, když rodina získala ten zděnej dům a stouplo jim to do hlavy,“ poznamenal Sam. „Každej, kdo k nim přijde, může napsat svý jméno a něco jako ‚šťastná návštěva, co na ni nikdá nezapomenem,‘ teda ten, kdo umí psát. Hádám, že naši návštěvníci se budou muset obejít bez toho, poněvadž ti všichni můžou psát nanejvýš nohama.“

„Rád bych věděl, proč to nenapadlo mě,“ opakoval Yan pořád dokola. „Ale na jednu věc jsi zapomněl. Chceme něco takovýho i kolem týpí.“

To bylo snadné, protože v táboře byla země rovná a vyčištěná. Zelenáč na své kulhání zapomněl docela a pomáhal nosit popel a písek. Pak s pochichtáváním otiskl do prachu svá plochá chodidla a zanechal po sobě několik velice zajímavých stop.

„Tomu říkám jasná stopa,“ podotkl Sam.

„Do toho, nakresli si ji,“ zahihňal se Zelenáč.

„Proč ne?“ Yan vytáhl svůj notes.

„Se vsadím, že ji nedokážeš v životní velikosti.“ Sam se střídavě díval z malého bloku na velký otisk.

Když byla stopa nakreslená, prohlásil Sam: „Asi se zuju a předvedu ti lidskou stopu.“ Brzy umělci předložil otisk své nohy a Yan později dodal i svůj. Každý z těch tří byl úplně jiný.

„Se mně zdá, že by bylo správný zaznamenat si taky, kam směřují prsty a vzdálenosti mezi otiskama, abys věděl, jak mělo to zvíře dlouhý nohy.“

Sam Yanovi opět dobře poradil. Od té doby si Yan obě věci zapisoval a jeho záznamy se velice vylepšily.

„Copak vy tu teďka přebýváte?“ zeptal se Zelenáč překvapeně, když si všiml postele a hrnců a pánví.

„Ano.“

„Já chci taky. Když odchytnu mamku místo taťky, dovolí mi to.“

„Jen řekni, že tě tu nechcem, a taťka tě nechá přijít. Pověz mu, že ti sem starej Raften zakázal chodit, a osobně tě sem doveze.“

„Na tý posteli je, hádám, dost místa pro tři,“ poznamenal třetí válečný náčelník.

„Hádám, že nejni,“ prohlásil Datel důrazně. „Ne, když ten třetí vyhrál cenu za nejšpinavějšího kluka ve škole. Můžeš si sehnat materiál a udělat vlastní postel támhle naproti.“

„Nevím, jak na to.“

„Ukážem ti to, akorát si musíš skočit domů pro deky a dlabanec.“

Chlapci měli brzy jedlovou postel připravenou, ale Guy odkládal odchod domů pro pokrývky, jak nejdéle mohl. Věděl, a oni tušili, že se k nim dnes už jen těžko připojí. A tak si po západu slunce znovu obvázal nohu a odkulhal po stezce domů se slovy: „Za pár minut jsem zpátky.“ Chlapci tuze dobře věděli, že nebude.

Dojedli večeři a říkali si, zdali se budou opakovat hrůzy z předešlé noci. V lese zahoukala sova. Byl to příjemný, romantický zvuk. Chlapci udržovali oheň asi do deseti hodin a pak si šli lehnout, rozhodnutí, že se tentokrát nenechají vyděsit. Ještě pořádně neusnuli, když se z lesa ozval příšerný řev, jako „vlk s bolením v krku“, a pak jakot člověka v nesnázích. Chlapci se znovu vyděšeně posadili. Venku se ozvalo hlasité a vystrašené: „Hej – hej – hej – Same!“ Pak kdosi zaútočil na dveře, prudce je odtrhl a dovnitř vpadl Guy. Byl k smrti vyděšený, ale když Yan zapálil oheň, trochu se uklidnil. Přiznal, že ho tatka poslal do postele, ale když byl všude klid, vyklouzl oknem i s pokrývkami. Už byl skoro v táboře, když se rozhodl, že kluky postraší nějakým tím vlčím zavytím, jenomže přitom vyděsil sám sebe. Když ze stromů přišla divoká odpověď, příšerné, hlasité zaskučení, úplně ztratil hlavu, pustil pokrývky a s voláním o pomoc se rozběhl k týpí.

Chlapci popadli pochodně a celí nesví se vydali hledat ztracené pokrývky. Dokončili Guyovu postel a během hodiny už zase leželi.

Ráno byl vzhůru první Sam. Ze stezky směrem k domovu najednou zavolal: „Yane, pocem!“

„To myslíš mě?“ zeptal se Malý bobr s povýšenou důstojností.

„No ano, velkej náčelníku, hni sebou. Mazej sem. Něco jsem vobjevil. Koukni, kdo nás v noci navštívil.“ Ukazoval na „album“ na cestě. „Nadarmo jsem ty boty nemazal každéj tejdén sazema ze dna kotle, abysem nepoznal, že jedny měla máma a druhý táta. Kouknem se, kam až došli. Sákryš, měl jsem se kouknout kolem týpí, než jsme to tam podupali.“ Vrátili se, a i když stopu hodně překrývaly jejich otisky, našli jich kolem vchodu dost, aby poznali, že během noci, nebo spíš pozdě večer, je potají navštívili Samovi rodiče. Prohlédli si tábor, a když se nikdo neprobudil a chlapci dál spali hlubokým, zdravým spánkem, nevyrušovali je.

„Hele, kluci – chci říct velcí náčelníci –, potřebujem v táboře psa, nebo nám jednou v noci někdo ukradne zuby z huby a my to zjistíme, teprve až se vrátí pro dásně. A vůbec, v každým pořádným indiánským táboře mají psy.“

Příštího rána nařídila rada třetímu válečnému náčelníkovi, aby se nejdřív umyl a pak uvařil. Při umývání sice hodně brblal, že „to nejni k ničemu, poněvadž bude za dvě minuty špinavej zrovínka jako předtím,“ což nebylo daleko od pravdy, ale do vaření se vrhl s nadšením. Nadšení mu vydrželo skoro hodinu, potom už mu to moc zábavné nepřipadalo. Začínal si však uvědomovat, stejně jako druzí dva chlapi, kolik toho za ně udělá doma někdo jiný. V poledne vyndal špinavé talíře a vysvětlil ostatním, že pokud každý dostane ten svůj, je všechno v pořádku. Během jídla ho také velice trápila zraněná noha. Tvrdil, že za to může všechno to pobíhání, ale když později vyrazili na výpravu s luky a šípy, na bolest dočista zapomněl.

„Hele, koukni na toho vlhovce,“ křikl, když na větev před nimi slétla tangara a zazářila ve slunci. „Se vsadím, že ho trefím první!“ A už napínal luk.

„Poslouchej, Zelená hlavo,“ štěkl Sam, „přestaň střílet malý ptáčky. To je špatná medicína. Je to proti pravidlům. Nosí to smůlu – nosí to hromsky velkou smůlu. Povím ti, že nejni horší smůla než tátův bejkovec – to vím určitě.“

„K čemu je dobrý hrát si na indiány, když nemůžeš zastřelit ani mizernýho ptáka?“ namítl Zelenáč.

„Můžeš střílet vrány a sojky, jestli chceš, a taky sviště.“

„Vím, kde je svišť velkej jako medvěd.“

„Neplácej, velkej jako medvěd?“

„Se ví. Můžete se klidně smát. Má díru v našem jetelovym lánu a vyhrabal si ji tak velkou, že do ní zapadla sekačka a taťka vodletěl tak daleko, jako je vocad' k potoku.“

„A jak se dostali koně ven?“

„Sekačka se polámala a měli jste slyšet, jak taťka sakruje. Byla to nádhera! Taťka mi nabídl čtvrták, když toho starýho neřáda zabiju. Pučil jsem si ocelovou past a nastražil ji k díře, ale on se pokaždý podhrabe pod ní nebo kolem. Se vsadím, že starýho sviště nikdo nepřečtytráčí.“

„A je tam ještě?“ chtěl vědět válečný náčelník číslo dvě.

„Se vsad'. Má na žraní půl akru jetele.“

„Tak ho zkusíme ulovit,“ prohlásil Yan. „Jak ho najdem?“

„Jednoduše. Vždycky, když jdu kolem, je tam. Je velkej skoro jako tele a tak starej, že má bílou hlavu.“

„Zkusme ho zastřelit,“ navrhl Datel. „Svišť je volná kořist. Třeba nám tvůj taťka dá každému čtvrták, jestli ho dostanem.“

Guy se uchechl: „Asi neznáš mýho taťku.“ A znovu zabublal smíchem.

Dorazili na kraj jeteliny a Sam se zeptal: „Kdepak máš toho svýho sviště?“

„Támhle.“

„Nevidím ho.“

„Vždycky tam je.“

„Teďka ne, jen se koukni.“

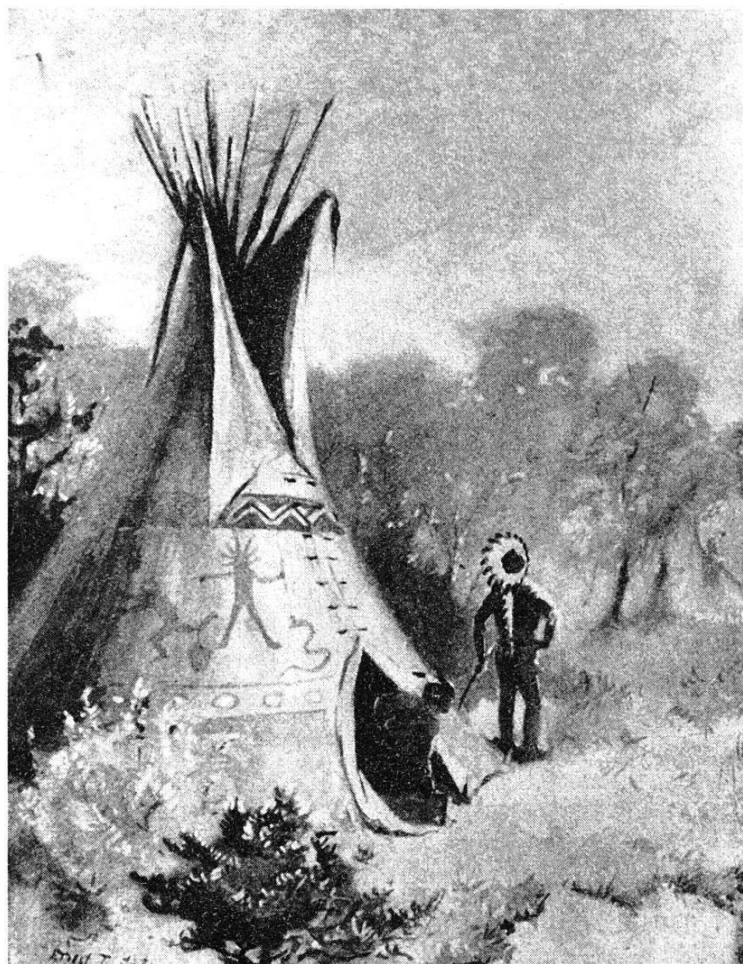
„To je teda prvně, co jsem tady a nevidím ho. Něco vám povím, asi se lekl. Se vsadím, že je větší než ten pařez.“

„Tady je aspoň jeho stopa,“ podotkl Datel a ukázal na stopy, které právě nenápadně udělal svou širokou dlaní.

„Tak vidíte,“ vyhrkl Zelenáč vítězoslavně. „Nejni to pořádněj macek?“

„No jasně. Neztratily se vám poslední dobou nějaký krávy, že ne? A nebojíš se bydlet poblíž?“

„Brzy se objeví a mával větví.“

IV

„Vyvraždění“ bledých tváří

„Hele, kluci, vím, kde je krásná bříza – nechcete nějakou kůru?“

„Nějaká by se mi hodila,“ prohlásil Malý bobr.

„Ále moment, asi bysme neměli, poněvadž je to na kraji naší houštiny a tařka je ještě pořád na tuřínech.“

„Jestli chcete opravdickou válečnou výpravu,“ promluvil nejvyšší náčelník, „tak vyvraždíme osadu bledejch tváří u potoka a seberme jim nějaký mlíko. Právě nám došlo a já bysem rád zjistil, jestli se tam něco nezměnilo.“

A tak chlapi ukryli luky, šípy a čelenky, zapomněli si vzít džber a husím pochodem vyrazili po vyznačené stezce. Cestou kladli špičky k sobě, mlčky si ukazovali na stopu a dělali posunky na znamení velkého nebezpečí. Nejdřív se připlížili k plotu za stodolou. Dveře do stodoly byly otevřené a uvnitř na něčem pracovali muži. Na dvůr se zatoulalo prase. Pak chlapi zaslechli huk potyčky a kvíčení, jak prase utíkalo zpátky, Raften se ozval: „Zavřete ty prasata! Kluci by měli bejt tady, aby na ně dohlídli.“ To válečníky dostatečně vyděsilo a přimělo je urychleně se stáhnout. Schovali se ve velkém sklepe a tam zahájili válečnou poradu.

„Hele, velcí náčelníci Sangeru,“ začal Yan, „vezmu tři stébla slámy. To dlouhý je za velkého náčelníka Datla, prostřední je za Malého bobra a to krátký s kolínkem na konci a prasklým vrškem je Zelenáč. Teď je takhle podržím a nechám je spadnout. Podle toho, jak dopadnou, musíme jít, protože to je velké kouzlo.“

A tak sláma spadla. Samovo stéblo ukazovalo téměř k domu, Yanovo kousek na jih od domu a Guyovo přímo zpátky na Burnsovy pozemky.

„Aha, Zelenáči, musíš jít domů. Sláma to říká.“

„Já na takový blbosti nevěřím.“

„Neřídít se tím nosí hroznou smůlu.“

„To je mně fuk, já domů nejdu,“ trval Guy umíněně na svém.

„No, moje sláma ukazuje k domu. To asi znamená poohlédnout se po mlíku.“

Yanovo stéblo ukazovalo směrem k zahradě a Guyovo k sídlu a pozemkům „váženého pána J. G. Burnse“.

„Mně je to fuk,“ stál Zelenáč na svém. „Já tam nejdu. Jdu do vašeho sadu na třešně a nebude to prvně.“

„Můžem se sejít pod lípou na začátku stezky s tím, co seženem,“ zakončil poradu první válečný náčelník, načež vyklouzl do křoví a plazil se kolem plotu a mezi kopřivami a hromadami hnoje na severním konci dvora, až se dostal k dřevníku u domu. Věděl, kde jsou muži, a mohl hádat, kde je jeho matka, ale starosti mu dělal pes. Starý Rek mohl ležet u dveří nebo se mohl potulovat někde, kde se to indiánovi rozhodně nehodilo do krámu. Dřevník byl spojený s kuchyní. Mléko se uchovávalo ve sklepech a jedno okno ze sklepa se otvíralo do tmavého kouta dřevníku. Okno se dalo snadno otevřít. Sam sklouzl do chladného, vlhkého sklepa. Už viděl dlouhé řady nádob s mlékem na policích. Zvedl poklici z té, o níž věděl, že ji sem dali jako poslední, a zhluboka se napil. Olízl si ze rtů smetanu a uvědomil si, že zapomněl džber. Věděl však, kde si nějaký opatřit. Tiše vyšel nahoru, přičemž se vyhnul prvnímu a sedmému schodu, protože ty vrzaly, jak už dávno zjistil, když chodíval na javorový cukr na druhé straně domu. Dveře nahoře byly zavřené, ale on prostrčil nůž škvírou a zdvihl petlici. Chvilí poslouchal, a když z kuchyně nic neslyšel, opatrně staré vrzající dveře otevřel. Nikde nikdo nebyl, jen v kolébce spala Minnie. Dveře ven byly otevřené, ale pes na zápraží tentokrát neležel. Nad kuchyní bylo podkroví, kam se vystupovalo po žebříku a padacími dveřmi. Žebřík byl přistavený a padací dveře otevřené, ale všude byl klid. Sam se naklonil nad kolébkou a zabručel: „Uff, papoose bledých tváří.“ Zvedl ruku, jako by třímal válečný kyj, a zamířil na spícího andílka smrtelnou ránu. Pak se ale sklonil a zlehounka malou políbil na růžové rtíky, až zvedla pěstičky a přejela si jimi přes pusinku. Sam zašel do spíže, vzal si velký koláč a plechový džber a vrátil se zpátky do sklepa. Nejdřív dveře jenom přivřel a nechal je tak, ale pak ho na-

padlo, že by se Minnie mohla probudit a batolit se kolem, přičemž by mohla spadnout do sklepa. A tak petlici zase otočil, až byl ve škvíře kousek vidět, zavřel dveře a zapracoval na petlici nožem, až byl sklep zase zabezpečený jako dřív. Pak unikl s koláčem a džberem.

Z tmavé půdy mezitím vyhlédla jeho usmívající se matka a slezla po žebříku. Viděla ho přicházet a vlézt do sklepa a čirou náhodou byla právě v podkroví, když dorazil do kuchyně, ale zůstala potichu a bavila se.

Když se Datel vplížil do sklepa podruhé, našel v něm papírek se zprávou tohoto znění: „Oznámení nepřátelským indiánům – Až příště vyvraždíte tuto osadu, vraťte džber a nenechávejte sundané poklice z nádob na mlíko.“

Yan se vydal k plotu vedoucímu na jih od domu. Byla tu spousta úkrytů, ale on lezl po čtyřech, a když narazil na otevřenější místa, lehl si na břicho. Tímto způsobem dorazil do zahrady, když za sebou zaslechl hluk a otočil se. Byl to Zelenáč.

„Hele, proč mě sleduješ? Tvoje sláma ukazovala obráceným směrem. Nehraješ podle pravidel.“

„To je mi fuk. Domů nejdu. Tys to určitě zařídil tak, aby moje sláma ukazovala tím směrem. Nejni to čestný a já to neudělám.“

„Nemáš právo mě sledovat.“

„Já tě nesleduju, ale ty seš pořád tam, kam chci jít. To ty sleduješ mě, akorát seš pořád vepředu. Říkal jsem, že jdu na třešně.“

„Třešně jsou támhle a já jdu tudy a tebe s sebou nechci.“

„Nešel bych s tebou, ani kdybys chtěl.“

„Grr...“

„Grr...“

A tak se Zelenáč vydal na třešně a Yan chvíli počkal a zamířil do zahrady. Po dalších 18 metrech zahlédl záblesk čehosi červeného a pod tím jasně žluté oko. Narazil na slepici sedící na hnízdě. Přiblížil se a kvočna s hlasitým kdákáním utekla. V hnízdě bylo asi dvanáct vajec dvou různých tvarů, všechna hezky čistá, a slepice měla pěkný červený hřebínek. Yan slepice znal. Bylo to jasné. Dvě slepice zanašely do jednoho hnízda a ani jedna ještě neseděla na vejcích.

„No tohle! Sláma mi ukáže, kam slepice zanášejí.“

Posbíral vajíčka do čepice a odplazil se ke stromu, kde se měli všichni sejít.

Ale nedostal se daleko, když zaslechl hlasitý štěkot a pak volání o pomoc. Obrátil se právě včas, aby zahlédl Guye, jak leze na strom. Rek, stará kolie, na něj zdola zuřivě štěkala. Nehrozilo, že by měl Zelenáč dost rozumu a zůstal potichu. Yan se vrátil, jak nejrychleji to šlo. Pes ho okamžitě poznal a poslechl, ale nepochybně ho velice mátl, proč se má vrátit do domu, když v sadu tak oddaně plnil své povinnosti.

„Vidíš, příště možná uděláš, co ti řekne kouzlo. Nebejt mě, tak tě chytli a předhodili prasatům.“

„Akorát že nebejt tebe, tak bysem sem nechodil. A ten váš starej čokl mě stejně nepolekal. Ještě tak dvě minuty a slezl jsem dolů a nakopal mu.“

„Co kdyby ses teda vrátil a udělal to teď? Klidně ti ho zavolám.“

„Nynčko na to nemám čas, třeba pozdějc. Pojd' me najít Sama.“

A tak se sešli pod stromem a obtížení kořistí se vítězoslavně vrátili do tábora.

V

Lov na jelena

Ten večer měli hody a spát šli jako obvykle. Noc uběhla, aniž by je něco vyrušilo. Když se rozednilo, tvrdil Zelenáč, že se tu podle něj potuloval medvěd, jenže on ve spánku skřípal zuby, a druzí dva chlapi ho sborně přesvědčovali, že to byl ten medvěd, kterého slyšel.

Yan obešel alba v blátě a našel pár věcí, v nichž se nevyznal, a další stopu, z níž měl obrovskou radost. Pečlivě si ji překreslil. Očividně to byl otisk malého ostrého paznehtu. Po tomhle dlouho toužil.

„Same, Zelené dřevo, pojd'te sem, je tu *jelení stopa!*“ zavolal.

„Jen to na nás nehraj!“ a „Nevymejšlej si!“ odpovídali mu chlapci. Ale Yan trval na svém. Hoši si byli tak jistí, že se jedná o podvod, že jim to trvalo dost dlouho. Potom už slunce svítilo přímo shora, a ne zešikma, takže stopa byla velmi nezřetelná. Brzy ji setřel vítr, ptáci a chlapci sami. Yan však měl svou kresbu a přese všechnu nedůvěru trval na tom, že je to pravda.

Nakonec si Guy vzal Sama stranou a řekl: „Se mně zdá, že chlapík, co tak vážně hledá stopy, by měl čas od času uvidět nějaký zvíře. Nejni správný nechat ho trpět. Já myslím, že by měl toho jelena uvidět. Měli bysme mu pomoci.“ Zamrkal a dával Samovi znamení, ať Yana odvede stranou.

To bylo snadné.

„Pojďme se kouknout, jestli ten tvůj jelen nezašel na dolní blátěný album.“ Sešli tedy k potoku, zatímco Guy popadl starý pytel, vycpal ho trávou, rychle ho svázal do tvaru jelení hlavy a napíchl ho na klacek. Místo uší použil dva ploché kousky dřeva, vzal uhlík a namaloval dvě černá kolečka místo očí a jedno místo čumáku a obkroužil je modrým jílem ze dna potoka. Ten brzy uschl a zbělel. Guy hlavu umístil do křoví, a když bylo vše připravené, rychle a tiše proběhl lesem za Samem a Yanem. Zuřivě na ně mával a tiše volal: „Same, Yane, jelen! Bude to ten jelen, co udělal ty stopy.“

Guy by Yana nepřesvědčil, kdyby se Sam netvářil tak zaujatě. Rozběhli se do týpí, popadli luky a šípy a pod vedením Guye, který se však držel zpátky, se připlížili k místu, kde údajně zahlédl jelena.

„Tam, tam, no nejni to jelen? Tam, hejbe se!“

Yan pocítil nádherné vzrušení. Byla to stejná radost, jako když získal svou knihu, ale silnější. Rychle se ho zmocnila touha zabíjet. Luk měl v ruce, ale zaváhal.

„Střílej! Střílej!“ vybízeli jej Sam s Guyem.

Yana napadlo, proč nestřílejí oni. Obrátil se a přes své rozrušení pochopil, že si z něj dělají legraci. Znovu se podíval na jelena, popošel blíž a poznal, že ho obelstili.

Chlapci říčeli nadšením. Yan byl trochu sklíčený. Ale pocit to byl úžasný! Pád byl sice dlouhý a tvrdý, ale rychle se z něj vzpamatoval.

„Já vám toho jelena zastřelím,“ prohlásil a poslal šíp těsně pod hlavu.

„To zvládnou líp,“ prohlásil Sam a oba s Guyem vystřelili. Samův šíp jelena zasáhl do čenichu a Sam jásal. Pak do jelena stříleli všichni, až byl pytel plný šípů, a nakonec se vrátili do týpí na večeri. Utahovali si z Yana kvůli jelenovi, ale ten řekl Guyovi: „Obvykle nejsi tak chytrý, jak si myslíš, ale tentokrát jsi chytřejší. Dostal jsem díky tobě nápad.“

Po večeri si vzal pytel asi metr dlouhý a vycpal ho suchou trávou. Pak si připravil ještě menší pytel, tentokrát dlouhý sedmdesát centimetrů a patnáct centimetrů silný, uprostřed ho ohnul a na jednom konci zúžil. Následně přiřízl čtyři klacky z měkké borovice jako nohy, upevnil je do čtyř rohů velkého pytle a obalil pytlovinou, aby vypadaly podobně jako zbytek. Z plochých větviček vyřezal uši, uhlíkem namaloval oči a nos a kolem ještě bílý kruh, jako to udělal Zelenáč. Nakonec nakreslil po obou stranách těla černé kolečko a kolem něj široký šedý kruh. Když skončil, bylo jasné, že to má být jelen.

Druzí dva chlapci mu trochu pomáhali, ale nepřestávali si z něj utahovat.

„Koho chceš napálit tentokrát?“ vyptával se Guy.

„Vás,“ zněla odpověď.

„Se vsadím, že až na něj prvně narazíš, dostaneš loveckou horečku,“ pochichtával se nejvyšší náčelník.

„Možná, ale vy taky dostanete příležitost. Teď tady zůstaňte a já jelena schovám. Počkejte, než se vrátím.“

Yan odběhl s atrapou k severu, po chvíli uhnul na východ a schoval ho na místě mimo směr, jímž se původně vydal. Vrátil se tam, odkud vyšel, a zavolal: „Hotovo!“

Lovci vyrazili s plnou výzbrojí.

„Kdo ho najde první, má deset bodů a první ránu. Když mine, může druhý popojít o pět kroků a vystřelit. Když mine taky, první popojde o dalších pět kroků a tak dál, dokud se někdo netrefí. Pak se musí střílet odtamtud. Rána do srdce je za deset, do šedýho za pět, to je rána do těla, a zásahy mimo se počítají za jeden, poněvadž je to jenom škrábnutí. Když jelen unikne bez rány do srdce, dostanu já pětadvacet bodů a první, kdo jelena najde, je při příštím lovu jelenem. Každý má dvanáct šípů.“

Oba lovci hledali hodně dlouho. Sam dělal opovržlivé poznámky o stopě, kterou tento jelen nezanechal, a Guy prolézal každou houštinu.

Zelenáč nebyl ani atlet, ani zvláštní génius, ale jeho malá prasečí očka byla úžasně bystrá.

„Vidim ho!“ vykřikl po nějaké době a ukázal na místo asi sedmdesát metrů daleko, kde zahlédl ucho a část hlavy.

„Deset bodů pro Zelenáče.“ Yan si to poznamenal.

Guy byl plný pýchy nad svým úspěchem a složitě se připravoval ke střelbě.

„Sem ho moh vidět z dvojnásobný dálky, kdyby - kdyby - kdyby - kdybysem měl šanci,“ vyhrkl, natáhl luk a vystřelil. Šíp nedoletěl ani do poloviny.

„Pět kroků a můžu jít na věc,“ poznamenal Sam „Neříká se, jak dlouhý ty kroky můžou bejt?“

„Ne.“

„Tak dobře.“ A předvedl nejúžasnější klokaní skoky, jaké zvládl. Těmi pěti kroky urazil asi devět metrů. Tím, že trochu uhnul do strany, získal dobrý výhled na jelena. Byl teď necelých šedesát metrů daleko. Vystřelil a minul. Teď měl Guy právo popojít o pět kro-

ků. Také minul. Nakonec až ze vzdálenosti zhruba třiceti metrů poslal Sam šíp těsně kolem stromu hluboko do jelenova šedého boku.

„Trefa! Rána do těla! Připočítej pět bodů velkému válečnému náčelníkovi. Odteď se střílí odsud,“ prohlásil Yan. „A vlastně nevím, proč bych si nemohl taky zastřílet.“

„Poněvadž seš jelen a to by byla sebevražda,“ namítl Sam. „Ale jen si posluž. Stejně se netrefíš.“

Námítka neobstála a Yan také zkusil štěstí. Dvě nebo tři rány šly do jelenova hnědého hřbetu, tři nebo čtyři do stromu, který rostl asi v polovině cesty, ale téměř v linii střelby, jedna nebo dvě do čenichu a pak: „Hurá!“ Guyův šíp zasáhl jelena přímo do srdce a lov skončil. Teď si šli hoši přepočítat šípy.

Guy vedl ránou do srdce za deset, ránou do těla za pět a škrábancem za jeden bod, dohromady šestnáct. Navíc měl dalších deset bodů za nález – celkem šestadvacet bodů. Následoval Sam se dvěma šípy v těle a dvěma škrábanci – dvanáct bodů. Jako poslední skončil Yan s jedním šípem v těle a pěti škrábanci – deset bodů. Když došli k jelenovi, vypadal jako starý dikobraz a Guy překypující pýchou vypadal jako mladý císař.

„Povím vám, že na to musím přijít já, abych vás naučil lovit jeleny. Se vsadím, že příště ho zasáhnu do srdce hned napoprvý.“

„Se vsadím, že ne, poněvadž budeš jelen a nemůžeš střílet dřív než my.“

Guy to považoval za nejlepší hru, jakou kdy hrál. Odkráčel s atrapou na zádech a vymýšlel, jak nejlépe chlapce zmást. Schoval jelena v hustém houští na východ od tábora, pak proklouzl na západ a zavolal, že je vše připraveno. Hledali dlouho a únavně a nakonec se museli vzdát.

„Tak co teď? Kdo boduje?“ zeptal se Datel.

„Když jelen unikne, je to za pětadvacet bodů,“ odpověděl mu vynálezce hry. A Guy znovu vedl.

„Tohle je nejparádnější hra, jakou jsem kdy hrál,“ pochvaloval si nadšeně.

„Se mně zdá, že je něco špatně. Ten jelen by měl nechávat stopu.“

„To je pravda,“ souhlasil Yan. „Co kdyby tahal klacek?“

„Kdyby byl sníh, bylo by to snadný.“

„Povím ti, Same, natrháme papírky a budem nechávat papírovou stopu.“

„To je mi nápad.“ Odběhli do tábora. Natrhali všechno balicí papír na malé kousky a dali ho do „stopového vaku“.

Jelikož posledně jelena nikdo nenašel, měl Guy právo ho znovu schovat.

Udělal velice klikatou stopu a jelena schoval tak dobře, že do něj chlapi málem narazili, než ho zahlédli asi patnáct metrů před sebou. Sam získal deset bodů za nález. Vystřelil a minul. Yan popošel o pět kroků a vystřelil tak chvatně, že minul také. Teď střelil Guy na pět metrů a pochopitelně jelena zasáhl do srdce. Z tohoto sledu úspěchů se nafukoval, až málem praskl, a jeho chvástání překročilo únosnou mez. Začalo však být jasné, že je třeba určit jisté hranice. Vytvořili tedy nové pravidlo: „Nechodit blíž než na patnáct kroků.“

Hra se postupně rozšiřovala a stále víc se blížila skutečnému lovu. Chlapi zjistili, že mohou sledovat stopu nebo se rozhlížet po lese, jak se jim zlíbí, ale nejlepší je kombinace obojího. Yan dal přespříliš na stopu a Sam zase na pozorování, ale Guye jeho štěstí zřejmě neopouštělo. Jeho malým prasečím očkám nic neuniklo a tady konečně našel obor, v němž mohl vyniknout. Vymyslel pro jelena spoustu skvělých skrýší. Jednou vedl stopu k přehradě, kterou obešel a umístil ho na břehu všem na očích. Mohli střelít přes vodu, přehradu obejít nebo vstoupit do hluboké vody. Guy opět bodoval. Zjistili, že je nutné zakázat stavění jelena na kopci či mezi kamením, protože v prvním případě se šípy, které nezasáhly cíl, ztrácely v křoví, v druhém případě se rozbíjely.

Hráli tuto hru tak často, že narazili na novou nesnáz. Les byl už plný papírových stop, takže nedokázali rozeznat starou stopu od nové. Hrozilo, že budou muset skončit, ale Yan přišel s nápadem používat papírky různých barev. Mohli tedy znovu začít, avšak zásobu papírků byla omezená. V lese se jich teď povalovala spousta a zdálo se, že hra skončí sama od sebe, ale potom je přišel navštívit

starý Caleb. Obvykle se objevoval jakoby náhodou, nicméně chlapci ho moc rádi viděli, protože jim obvykle pomohl.

„Vidim, že máte parádní hru,“ poznamenal s jiskrou v oku, když zahlédl atrapu, nyní stojící jako terč ve vzdálenosti necelých čtyřiceti metrů. „Vypadá jako opravdickej. Moc pěkný.“ Když mu chlapci vyprávěli o lovu na jelena, zasmál se. Bystrý pozorovatel by si mohl všimnout jeho nepatrně zvýšeného zájmu, když zjistil, že nejlepším lovcem není Sam Raften.

„Dobrý pro tebe, Guyi Burnsi. S tvým taťkou jsme mockrát lovili jeleny právě u tohoto potoka.“

Když se doslechl o potížích se stopami, chvíli mlčky bafal z dýmky a pak zabručel:

„Hele, Yane, co kdybyste si s Guyem na stopu vzali pytlík pšenice nebo kukuřice? Je to lepší než papír, co dneska rozsypete, to dozejtra ukliděj ptáci a veverka.“

„Paráda!“ zajásal Sam. (Na něj Caleb vůbec nemluvil, ale jeho se to nedotklo.) Během deseti minut zorganizoval další „vyvraždění bělochů“ – tedy nájezd na domovskou stodolu – a půl hodiny nato se vrátil s pytlíkem kukuřice.

„Teď budu jelen já,“ přihlásil se Caleb. „Dejte mi pět minut, pak vyrazíte, jak nejrychlejc zvládnete. Ukážu vám, co dělá opravdickej jelen.“

Odešel s atrapou, a když po pěti minutách vyrazili po stopě, už se vracel. Že to ale byl dlouhý lov! Chlapci sledovali zlatou kukuřičnou stopu – zrníčko každé tři metry jim stačilo, už měli docela zkušenosti. Chvíli vedla stopa rovně, pak se vrátila, až se málem překřížila. Chlapci si mysleli, že tomu tak je, a chtěli znát pravdu, protože u skutečných jeleních stop se to poznat dá.

„Ne, stopa se nekříží,“ řekl jim Caleb. Kam tedy vedla? Po usilovném hledání Sam prohlásil, že stopa vypadá nějak tlustá, jako by byla dvojitá.

„Se vsadim, že vim,“ vyhrkl Guy. „Vrátil se zpátky.“

Což také přesně udělal, třebaže Caleb se nijak nevyjádřil. Yan se poohlédl po stopě a zjistil, že nová se znovu odděluje. Jakmile Guy

zjistil, kterým směrem vede, už se na zem ani nepodíval. Rozběhl se (rovnou k Y) stejně jako Sam, ale Guy se ohlížel na Yana, jenž sledoval stopu, aby se ujistil, že jdou správně.

Nedostali se daleko za nejbližší křoví, když Yan odhalil další fin-tu. Stopa se vracela zpět k Z. Vydal se po ní a cestou se rozhlížel kolem sebe. U místa O uviděl jelena ležet v trávě. Vítězoslavně vykřikl: „Jupí, jupí, jelen!“

Ostatní přiběhli právě včas, aby viděli, jak Yan posílá šíp jelenovi přímo do srdce.

VI

Válečná čelenka, týpí a vynikající činy

„Na čtyřicet metrů a první ránou! To by indiáni označili za *grand coup*.“ Caleb se tvářil stejně rozjařeně, jako když rozdělával oheň třecími hůlkami.

„Co je to *grand coup*?“ chtěl vědět Malý bobr.

„No něco jako vynikající čin. Indiáni skvělému výkonu říkají *coup*, a zvláště výjimečnému *grand coup*. Zní to francouzsky a možná to taky francouzsky je, ale indiáni to tak říkají. Maj způsob, jak svý *cou-*

py, počítat, a za každéj maj právo na orlí péro do čelenky, s červeným střapečkem z žíní za ty zvlášť skvělý. Aspoň to tak dělávali. Hádám, že teďka už zapomínaj a každéj indián si nosí peří, jaký dokáže ukrást a nastrkat na hlavu.“

„Co si myslíte o našich čelenkách?“ zjišťoval Yan.

„Hm! Nikdy jste žádnou opravdickou neviděli, jinak byste je takhle neudělali. Předně peří by mělo bejt bílý s černou špičkou a ne přidělaný takhle napevno, ale volně v lůžku z měkký kůže. Víte, každéj péro má na konci brku připevněnou koženou smyčku, kterou protáhnete tkaničku, co ho upevňuje k čelence, a pak prostředkem každýho péra prochází šňůrka, která ho takhle přidrží. Potom tu jsou způsoby, jak každéj péro označit, aby bylo jasné, za co ho kdo dostal. Jednou jsem byl na válečný výpravě se Santíjema – to je větev Siouxů –, hodně jsme se plížili, kradli a skalpovali pár nepřátel. Nakonec jsme vyrazili domů, a když jsme byli ještě necelých padesát kilometrů daleko, poslali jsme indiánskej telegram, že jsme měli štěstí. Velitel naší tlupy zapálil oheň a přikládal na něj trávu, akorát předtím poslal dva muže osm set metrů na každou stranu, aby udělali to samý, takže se zvedly tři velký sloupy kouře. V indiánský vesnici je dycinky někdo na stráž, a můžete se vsadit, že když uviděli ten kouř, věděli, že se vracíme se skalpama.“

Celá rada nás šla přivítat, ale měli se na pozoru, poněvadž to mohla bejt nepřátelská lest.

A když jsme tam dorazili, nastal hotovej poprask. Víte, neztratili jsme jedinýho muže, přivedli jsme stovku koní a přinesli sedm skalpů. Náš velitel neřek ani slovo, šel rovnou do poradního týpí. Vešel dovnitř a my za ním. Byl tam nejvyšší náčelník a celá rada a všichni pokuřovali. Náš velitel řek: ‚Howgh!‘ a my to po něm všichni zvopakovali. Pak jsme seděli a kouřili a náčelník našeho velitele požádal, aby mu vypověděl, jak se nám na naší malý výpravě vedlo. A von vstal a pronesl řeč.

‚Velký náčelníku a rado mého kmene,‘ začal. ‚Když jsme vyšli z vesnice a muži provedli očistu, putovali jsme sedm dní a dorazili k Malé blátivé řece. Tam jsme našli stopy tlupy Arapahů. Za dva dni

jsme našli jejich tábor, ale byli na nás příliš silní, a tak jsme počkali do tmy. Pak jsem šel sám do jejich tábora a zjistil, že někteří se druhý den chystají na lov. Když jsem odcházel, narazil jsem na vracejícího se válečníka. Zabil jsem ho svým nožem. Za to si žádám *coup*. Skalpoval jsem ho – za to si žádám další *coup*. A než jsem ho zabil, uhodil jsem ho rukou do tváře – za to si žádám *grand coup*. Odvedl jsem s sebou jeho koně – za to si žádám další *coup*. Není to tak?’ povídá a obrací se na nás. My jsme všichni křičeli: ‚Howgh! Howgh! Howgh!’ poněvadž tenhle chlapík, Halekající jeřáb, byl vážně někdo. Rada se shodla, že by měl nosit tři orlí péra, první za zabití a skalpování nepřítele v jeho vlastním táboře – to byl *grand coup*, a to péro mělo červenej střípce a červenou tečku na praporu. Další péro dostal za to, že tomu chlapíkovi nejdřív dal facku, což je pochopitelně mnohem nebezpečnější. Tohle orlí péro mělo nahoře červený žíně a na praporu červenou ruku. To za krádež koně mělo podkovu, ale bylo bez střípce, poněvadž to nebyl prvotřídní výkon.

Pak všichni indiáni vystoupili a přednesli své nároky a všem se nám dostalo pocty. Pamatuju si, že jeden moh mít při tanci přivázaněj na každý patě liščí ohon, a jinej měl deset koňskejch značek na orlím péru za krádež desíti koní. Povim vám, že ti indiáni byli na své péra pyšnější než generál na své metály.“

„Páni, moc rád bych tam byl s nima,“ povzdechl si Yan, když si porovnal svůj obyčejný život se vší tou romantickou nádherou.

„Nejspíš by tě to brzo omrzelo. Vím, že *mě* to omrzelo,“ opáčil Caleb, „pořád jen střílet a zabíjet, nikdá nemít klid, vědět, že tě od hladu dělej jen tři jídla, a často bejt o tři jídla pozadu. Ne, panečku, to pro mě nejní.“

„Moc rád bysem tě viděl, jak tady po okolí začneš krást koně kvůlivá poctám,“ poznamenal Sam, „i když vím, kdo by dostal všecky pera za krádež slepic.“

„Hele, Calebe,“ začal Guy, jehož proto, jak byl od přírody přátelský a pocházel z venkova, nikdy nenapadlo oslovovat staříka „pane Clarku“, „nedávali pera i za skvělej lov na jelena? Se vsadim, že s flintou bych jim to všem natřel.“

„Copak jsi neslyšel, jak jsem říkal, že Yan by si za tu ránu zasloužil *grand coup*?“

„Ále houby! Yanovi to nandám kdykoliv, to bylo akorát štěstí. Se vsadím, že když začnete rozdávat pera za lov na jelena, dostanu je všechny.“

„Bereme tě za slovo,“ prohlásil nejstarší náčelník, ale pak hned dodal: „Hele, kluci, chcem si na indiány hrát pořádně. Ať nám pan Clark ukáže, jak udělat opravdickou válečnou členku. Pak budem nosit akorát ty pera, co získáme.“

„Myslíte jako za skalpování bělochů a krádeže koní?“

„Ale, to ne. Můžem dělat spoustu věcí – nejlepší běžec, nejlepší lovec jelenů, nejlepší plavec, nejlepší střelec.“

„Tak dobře.“ Začali Caleba zpovídat. Ten jim brzy ukázal, jak dát dohromady válečnou členku. Přes Yanovy pochybnosti použil dýnko starého plstěného klobouku a bílá husí pera, zastřižená a s načerno obarvenými špičkami, aby vypadala jako orlí. Když ale došlo na činy, které si zaslouží odměnu, měl každý hoch vlastní představu.

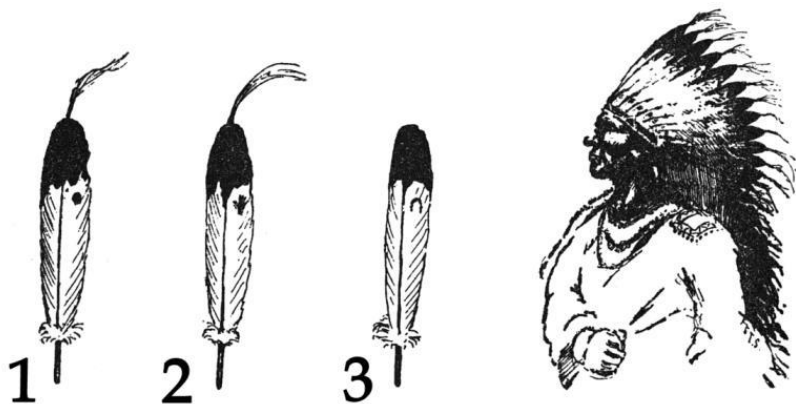
„Jestli půjde Zelenáč do sadu a donese vodměrku třešní, aby ho u toho nechyt starej Rek, dám mu péro se všema možnéma ozdobama,“ navrhoval Sam.

„Se vsadím, ty chytráku, že neukradneš slepici z naší stodoly, aby náš pes nechytil tebe.“

„Pche! Já slepice nekradu. Máš mě za černocho? Já jsem ušlechtlej rudoch a vrchní náčelník k tomu, jak bys měl vědět, a navíc mám svrbění sebrat ti ten skalp, co nosíš. Víš, že patří mně a Yanovi.“ Přikradl se ke Guyovi, koulel očima a zatínal prsty způsobem, který Guye značně vyváděl z míry. „A povím ti, že někdo, kdo je jednou nohou v hrobě, by měl myslet na vážnější věci, než je krádež slepic. Právě tyhlety chorobný touhy po vzrušení kazej dnešní mládež.“

Yan se náhodou podíval na Caleba. Starý pán hleděl do prázdna, ale v očích mu jiskřilo, jak to u něj Yan ještě nikdy neviděl.

„Pojďme do týpí. Tady je moc horko. Půjdete taky, pane Clarku?“

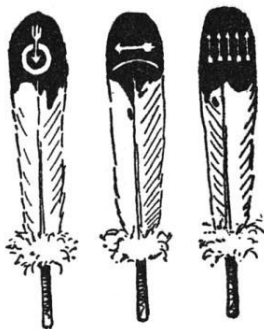
1 - grand coup za ukořistění skalpu v nepřátelském táboře, 2 - grand coup za to, že bojovník nepříteli vyťal políček, 3 - coup za krádež jeho koně

„Hm. Tam nebude vo moc větší chládek, i když je tam stín,“ poznamenal starý traper. „Měli byste nadzvednout jednu stranu, aby se tam dostal vzduch.“

„A opravdický indiáni to dělali?“

„To bysem řek. Ti týpí votáčeli a vohejbali plachtu všema možnejma způsobama. Proto jsou týpí tak skvělý. Můžeš v něm přebejvat při čtyřeceti stupních pod nulou a deseti nad hranicí udušení, a pořád tam bude příjemně. Je to to nejproměnlivější vobydlí. Ve skutečně horkym počasí vypadá jako pavouk s vyhrnutějma sukňema, a povim vám, že podle týpí poznáte, jaký bude počasí. Za horký noci mě na prérii mockrát probudilo ťukání všude kolem, a já se divil, proč všechny ty squaw pracujou, ale ony shrnovaly plášť a zarážely kolíky hlouběji. Během půl hodinky pokaždý vypukla strašlivá bouřka. Jak poznaly, že se blíží, to jsem nikdá nezjistil. Jedna stařena tvrdila, že jí to prozradil kojot, a možná to tak bylo, poněvadž když se blíže potíže, kojoti změněj písničku. Jiná povídala, že kytky vypadaly zvečera divně, a jiná měla zlej sen. Možná měly pravdu všechny. Musíte si všímat maličkostí.“

„A nechaly se někdy splíst?“ zeptal se Malý bobr. „Jednou za čas, ale zdaleka ne tak často jako běloši. Jednou jsem viděl takovýho toho umělce, jednoho z těch, co dělaj ty vobrázky - fortygrafije. Přišel do vesnice s tím svým nádobíčkem a udělal pár vobrázků malejch týpí. Pak mu povidám: ‚Co kdybyste poprosil squaw Mladýho býka, aby vám postavila velký týpí? To je vopravdická nádhera.‘ A von za ní zašel, a když chvíli smlouval, přemluvil ji, aby mu ho za tři dolary postavila. Se můžete vsadit, že to byla náramná podívaná - bylo celý červený, se spoustou zelených a žlutých zvířat a skalpů. Chlapovi z toho lezly voči z důlků. Začal dělat vobrázky a pak si ho chtěl namalovat kvůlivá těm barvám a se vsadim, že by s tím měl plno práce, ale zrovna když se do toho dostával, stará squaw zajechela na druhou - náčelník měl dvě - a začala týpí strhávat. Umělec na ni řval, aby toho nechala, prej si zaplatil, aby stálo, že dohoda je dohoda. Ale stará squaw akorát pořád něco brebentila a ukazovala k západu. Brzo měly celý týpí dole a sbalený, a ten umělec klel jako zloděj dobytka. Víte, byl krásnej den, ale hrozný horko. Do pěti minut se na západě vobjevil černej mrak a do desíti se přiřítil malej cyklón, prolítl vesnicí a poničil všechny stany. Ten černej by byl určitě zničenej, nebejt tý chytrý starý squaw.“

PÉRA ZA LUKOSTŘELBU
 coup za střelbu do terče
 coup za střelbu do dálky
 coup za pět šípů ve vzduchu naráz

Podle Calebových rad trochu nadzdvihli plachtu na návětrné straně a na opačné straně ji vyhrnuli ještě o něco víc. Tím se týpí proměnilo z dusného skleníku v chladné, stinné místo.

„A když chcete vědět, z který strany vítr fouká, když je lehký, olíznete si prst a zvednete ho. Okamžitě vás zastudí ta strana, z který fouká vítr, a podle toho upravíte kouřový chlopně.“

„Chci vědět víc o válečných čelenkách,“ ozval se Yan. „Totiž o tom, za co se dají nosit péra – teda za co my můžeme získat péra.“

„Můžete uspořádat závody v běhu, v plavání a ve střelení z luku. Řek bych, že pokavad' dokážete poslat šíp na dvě stě metrů, tak na šest metrů by to zabilo bizona. To už je podle mě výkon.“

„Jako *grand coup*?“

„Se ví. A i když to bude o nějakých padesát metrů míň, pořád by to stačilo zabít jelena, a to by se dalo uznat za *coup*. Když dokážete zasáhnout toho starýho pytlovýho jelena do srdce na padesát metrů první ránou, tak bych to uznal taky,“ pokračoval Caleb. „A když to dokážete na sedmdesát metrů, nezáleží na tom z kolika pokusů, tak je z vás střelec. Když dvakrát ze tří pokusů zasáhnete na čtyřicet metrů dvacetimetrovej terč, a to pokaždý, tak budete mezi indiánama někdo, i když musím přiznat, že voni na střelení do terče moc nedaj. Střílej totiž skoro po všem, co se v lese pohne. Viděl jsem malý děcka střílet po motýlech. Pak vedly souboje – zkoušely, kdo dokáže poslat do vzduchu nejvíc šípů naráz. Mít jich ve vzduchu pět se považuje za slušnej úspěch. Je na to zapotřebí náramná rychlost a dalekej dostřel. Musíte držet šípy připravený v levý ruce. Nejvíc jsem jich viděl ve vzduchu osum naráz. To je považovaný za velké kouzlo, a každej, kdo jich do vzduchu dostane sedum, je považovaný za ohromnýho střelce.“

„Napadají vás nějaký jiný věci kromě střelení, co bychom mohli dělat?“

„Myslím, že by se mělo počítat rozdělávání ohně třecíma hůlkama,“ přerušil je Sam. „To tam chci, poněvadž Guy to neumí. Každý, kdo to vůbec zvládne, dostane péro a každej, kdo to dokáže do mi-

nuty, dostane parádní péro nebo jak se tomu říká. Tím máme s Yanem vystaráno a Guy zůstane na suchu.“

„Se vsadím, že jelena zvládnou ulovit mnohem líp než vy.“

„Ale, drž zobák, Zelenáči. Už nás nebaví poslouchat o tom, jak lovíš jelena. Tu hru zakážem.“ Sam pokračoval a zjevně se obracel na Caleba: „Znáte nějaký indiánský hry?“

Jenže Caleb si ho nevšímal.

„Hrajou indiáni nějaký hry, pane Clarku?“ zeptal se nakonec Yan.

„Samo sebou, můžu vám ukázat dvě indiánský hry, kterejma vyzkoušíte svý voči.“

„Se vsadím, že v tom vás porazím taky,“ prohlásil Guy. „Viděl jsem jelena dřív než Yan.“

„Ále, drž zobák, Guyi,“ vykřikl Yan. Zvláštní zvuk *svist – svist – svist* přiměl Zelenáče se obrátit. Uviděl Sama, jak energicky brousí obrovský nůž a vrhá podezřelé hladové pohledy na ten „žlutý mech“ na Guyově krku.

„Přišel čas,“ prohodil jen tak do vzduchu.

„Nech mě na pokoji,“ fňukal Guy, protože jím to strašné *svist – svist* očividně otřásl. Ohlédl se na Yana a pomyslel si, že vidí náznak úsměvu, což ho trochu uklidnilo. Klid ho ale přešel ve chvíli, kdy se znovu podíval na Sama. Datel se tvářil zcela neproniknutelně a s válečnými barvami působil jeho obličej vskutku ďábelsky.

„Proč si taky nenabrousíš nůž, Malý bobře? Nechceš snad svůj díl?“ procedil nejvyšší náčelník mezi zuby.

„Hlasuju, abychom mu skalp nechali, dokud se zas nezačne vyťahovat se svým lovem na jelena. Pak půjde dolů,“ odpověděl Yan. „Povězte nám o těch indiánských hrách, pane Clarku.“

„Už jsem skorem všechno zapomněl, ale zkusím to. Namalovali dva čtverce na zem nebo na dvě kůže. Každý čtverec rozdělili na pětadvacet menších čtverečků, takhle. Pak měli, řekněme, deset kroužků a deset ořechů nebo kamínek. Jeden hráč si veme pět kroužků a pět ořechů a rozestaví je v jednom čtverci a druhému hráči nedovolí, aby se koukal, dokavad' nejní hotovej. Pak se druhéj otočí a kouká se, zatímco někdo zpívá tuhle písničku:

**Ki ji já, ki ji jí,
myslíš, že jsi chytřejší,
myslíš, že jsi bystřejší,
jenže já jsem nejlepší,
ki ji já, ki ji jí.**

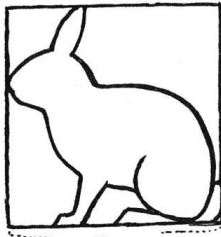
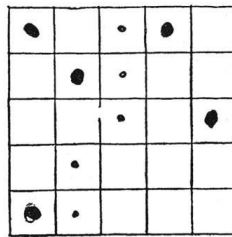
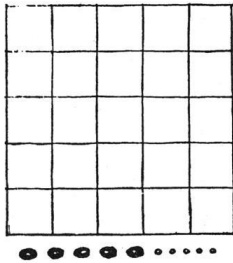
Pak se ten první čtverec zakreje košíkem nebo něčím takovým a druhý hráč musí popaměti naskládat kroužky a ořechy do druhého čtverce stejně, jako je měl ten první. Za každou správně umístěnou předmět dostane bod a za každou špatně umístěnou bod ztrácí.“

„Se vsadím, že dokážu –“ začal Guy, ale Sam ho rovnou popadl za kšticí.

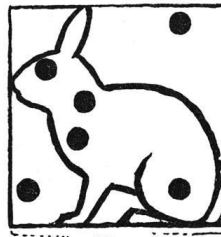
„Hele, nech mě na pokoji. Já se nevytahuju. Akorát říkám prostou pravdu.“

„Uff! Lepší je říkat prostou lež, to je mnohem bezpečnější,“ poradil mu Velký datel s děsivým klidem.

Yan si opět všiml, jak se Caleb dívá do dálky, aby nebylo poznat, jak ho to zaujalo.

15 cm

15 cm

„Je tu ještě jedna hra. Nevim, jestli je indiánská, ale v něčem podobným by indián mohl vyhrát. Nejdřív udělali dva čtverce z bílého dřeva nebo kartónu, asi patnáct centimetrů velký, a potom na každým namalovali kruhy jako na terči nebo čtverečky jako při hře na postřeh nebo třeba dva králíky. Jeden hráč si veme šest černech koleček, tak centimetr v průměru, a připíchne je na jeden terč, jak se mu namane. Terč pak postaví devadesát metrů daleko. Druhej hráč si vezme stejnej počet koleček a druhej terč. Jde tak dlouho, až uvidí dost, aby moh kolečka rozmístit přesně stejně. Když to dokáže na sedmdesát metrů, je to pašák. Na padesát metrů je dobrej, ale na míň než čtyřicet metrů je na nic. Kluci se na tom dycinky náramně vyřádili. Snažili se jeden druhýho oblafnout, dávali kolečka přes sebe, nebo je vynechávali. Na zrak je to rozhodně skvělá zkouška.“

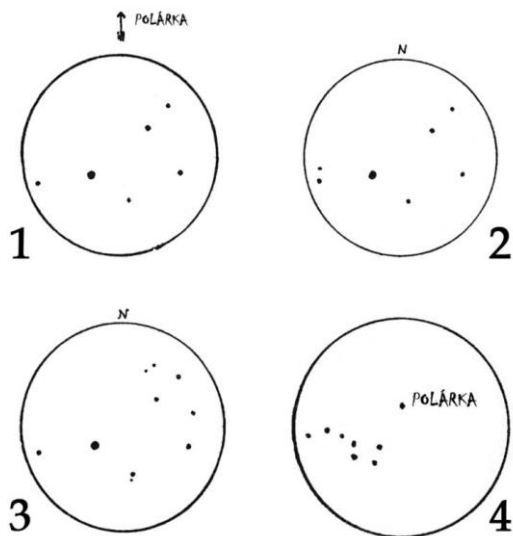
„Se vsadím –“ začal Zelenáč, ale Sam hlasitě zavrčel, neboť dobře věděl, co bude následovat, a zarazil ho hned na začátku.

„Teďka jsem si vzpomněl na další dvě indiánský zkoušky zraku. Nějakej starej indián ukáže mladým Plejády – ty malý hvězdičky, co jim indiáni říkaj Hrozen – a zeptá se: ‚Kolik jich vidíte?‘ Některý jich viděj pět nebo šest, a některý dokonce sedum. Ty, co viděj sedum, maj hromsky dobrý voči. Teďka Plejády nevidíte – patřej na zimní voblohu, ale Velkej vůz je vidět celej rok, otáčí se kolem Polárky. Indiáni ho nazývaj Polámanej hřbet a slyšel jsem, jak se staří indiáni ptaj kluků: ‚Vidíte Starou squaw – to je ta druhá hvězda vod konce, ta v ohybu oje – tak ta má na zádech papoose. Vidíte to papoose?‘ A opravdu, když jsem ještě měl dobrý voči, viděl jsem u tý velký hvězdy i malou hvězdičku. Když ji uvidíte, je to moc dobrá zkouška zraku.“

„Ehm,“ začal Guy.

Ale Samovo zavrčení ho umlčelo včas. Caleb opět zabloudil pohledem někam do dálky. Pak vyšel z týpí a Yan ho zaslechl, jak si mumlá: „Čert vem to štěně, vždycky mě rozesměje.“ Poodešel kousek dál do lesa a zavolal: „Yane, Guyi, poběžte sem!“

Všichni tři chlapci přiběhli. „Když už mluvíme o vočích, copak je támhle to?“ Mezerou mezi listím byla v dálce vidět Burnsova jetelina. „Vypadá jako malej medvěd.“

- 1 - Plejády, jak je vidí normální oko, 2 - Plejády dobrým zrakem,
 3 - Plejády výborným zrakem, 4 - druhá hvězda v oji Velkého vozu je
 squaw, která má na zádech papoose

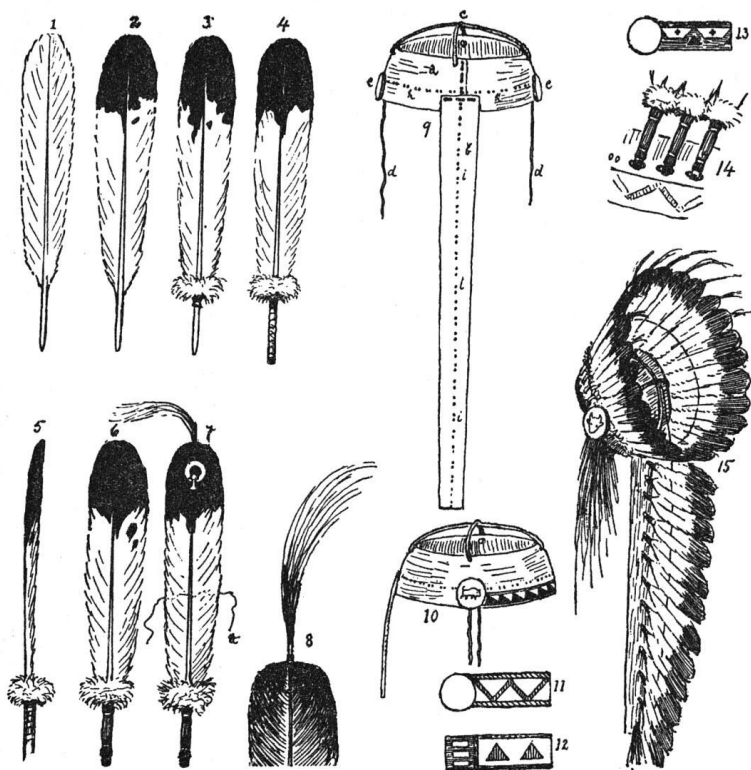
„Svišť! To je náš svišť! To je ten starej neřád, co shodil taťku ze sekačky. Kde mám svůj nejlepší šíp?“ Guy vyrazil pro zbraně.

Chlapci doběhli k plotu u jetelového pole a čím blíž byli, tím byli opatrnější. Přesto starý svišť něco zaslechl a posadil se na zadní. Byl opravdu velký a v nízkém porostu jetele skutečně připomínal malého medvěda. Měl kaštanový hrudník a neobvykle šedý hřbet i hlavu.

„Taťka říkal, že mu hlava zešedivěla z jeho hříchů. Je to bělohlavej hřišník a zatím svejch hříchů nelituje, ale já mu teďka ukážu!“

„Počkej! Začnem zároveň!“ vyhrkl Sam, když viděl, že Guy je připravený vystřelit.

A tak všichni napjali luky zároveň. Stáli přitom v řadě, jako by vypadli ze starého obrazu zpodobňujícího bitvu u Kresčaku. Šípy dopadly kolem sviště. Většina ho přeletěla a žádný se k němu ani nepřiblížil, protože byl blíž, než si mysleli. Svišť však utekl do své nory, bezpochyby proto, aby mohl vymyslet novou past na muže se sekačkou.

VÝROBA INDIÁNSKÉ VÁLEČNÉ ČELENKY

1. Obyčejné bílé husí nebo krocaní pero.
2. Stejně pero se špičkou namočenou do černé barvy nebo tuše.
3. Totéž s bílým chmýřím upevněným navoskovanou nití.
4. Totéž s koženou smyčkou, kterou prochází tkanice.
5. Totéž, pero z boku.
6. Totéž s obalem z červeného sukna, sešitým a přivázaným k brku. Toto je pero coup.
7. Totéž se štrápcem z červených koňských žíní upevněným na horní konec k označení, že se jedná o grand coup, se šňůrkou (a) protaženou stře-

dem stvolu, aby pero drželo na místě. Toto pero má značku pro grand coup za střelbu do terče. Značku je možné nakreslit na oválný kousek papíru a přilepit na špičku pera.

8. Špička pera, kde je vidět, jak je jemnou, navoskovanou nití připevněn střípec červených žíní.

9. Příprava válečné čelenky z jakékoliv měkké kůže: (a) široký pruh kůže kolem hlavy, na konci svázaný nebo sešitý; (b) široký volný závěs, dlouhý podle potřeby, aby se na něj vešla všechna nositelova pera; (c) dva řemínky zkřížené na temeni; (d) řemínek k zavázání pod bradou; (e) rozety – ozdoby z mušliček, stříbra, rohoviny či dřevěných knoflíků, dokonce se používala i malá zrcátka a kroužky z korálků, někdy byly rozety vynechány. Mohl na nich být totem majitele, obvykle svazky hranostajích ocásků, zavěšené po stranách hlavy pod rozetami. Lze použít i svazek koňských žíní; (h) dírky v kůži, v nichž je upevněna tkanice s peřím. Na celou čelenku bez závěsu je zapotřebí dvacetčtyři per a dávají se necelých dva a půl centimetrů od sebe; (i) dírky pro tkanice na závěsu. Ten je tak dlouhý, jak si nositel per přeje. Některé čelenky žádný závěs nemají.

10. Pohled z boku na kožený podklad, je vidět vzor, který se občas používá jako ozdoba na čele.

11., 12. a 13. Vzor z korálků na čele. Všechny vzory mají bílý podklad; č.

11 (Arapahové) zelený pruh nahoře a dole s červenou klikatou čárou; č.

12 (Ogallalové) modrý pruh nahoře a dole a červené trojúhelníčky. Rozeta je modrá se třemi bílými pruhy a od čelenky je oddělená červeným pruhem; č. 13 (Siouxové) úzký modrý pruh nahoře a široký modrý pruh dole, červený trojúhelník a dvě modré hvězdičky se žlutým středem.

14. Dolní část tří per, na nichž je vidět, jak tkanice prochází otvorem v kůži, pak smyčkou na spodku brku a zpátky.

15. Hotová čelenka, na níž je vidět, jak by měla být rozložena pera kolem hlavy, a také šňůrka procházející středem každého pera po vnitřní straně, aby je udržela na místě. Další šňůrka vychází z místa, kde se na temeni křížují řemínky (viz obr. 9c), pak dolů všemi pery v závěsu. Indiáni jako základ válečné čelenky často používali měkký plstěný klobouk.

Poznámka: Nejsnazší způsob, jak pera označit, je přilepit na horní konec oválný bílý papírek a na něj namalovat značku tuší.

VII

Tábornická moudrost

„Jak jsi spal, Same?“

„Vůbec jsem neusnul.“

„Já taky ne. Celou noc jsem se třásl. Vzal jsem si ještě jednu deku, ale vůbec to nepomohlo.“

„Jestli se tu třeba neobjevila mlha, co nosí horečku a zimnici nebo tak něco.“

„Jak jsi spal ty, Zelenáci?“

„Dobře.“

„Necejtills žádnou mlhu?“

„Nee.“

Další noc to bylo ještě horší. Guy spal klidně, byť u toho nadělal hrozný rámus, ale Sam s Yanem se převalovali a třáslí celé hodiny. Za svítání se Sam posadil.

„Povím ti, že už to nejní žádná legrace. Zábava je zábava, ale jestli budu mít každou noc třesavku, tak se vrátím domů, dokavad' to ještě zvládnou.“

Yan mlčel. Byl zachmuřený. Cítil se podobně jako Sam, ale nechtělo se mu tak snadno se vzdát.

Když je zahřálo sluníčko, skleslost je téměř přešla, nicméně nadcházející noci se přesto obávali.

„Rád bych věděl, co to je,“ posteskl si Malý bobr.

„Se mně to zdá silný jako zimnice, ale pak zase ne. Možná jsme vypili moc vody z bažin. Podle mýho jsme se otrávilí z Guyova vaření.“

„Spíš máme kurděje, poněvadž jíme moc masa. Zeptejme se Caleba.“

Caleb se zastavil později odpoledne, jinak by se ho vydali hledat. Mlčky si Yana poslechl a pak řekl: „Ty deky jste nevyvětrali, co jste sem přišli, že ne?“

„Ne.“

Caleb zašel do týpí, sáhl na pokrývky a zabručel: „Hm! No jasně. Jsou celý mokrý. Každý večír se do nich zabalíte a pak se v nich potíte a divíte se, proč jsou vlhký. Neviděli jste, jak vaše máma každý den větrá peřiny? Každá indiánská squaw to ví a každý den nechá pokrývky přes poledne nejmíň tři hodiny píct na sluníčku, nebo když to nejde, aspoň je usuší u ohně. Usušte si deky a nebudete mít zimnici.“

Chlapci se do toho okamžitě pustili a v noci opět zakusili sladký spánek zdravého mládí.

O táborničení se museli naučit ještě něco. Neustále je sužovali moskyti. Večer chlapce zahnali do týpí, ale ti se brzy naučili hmyz vyhnat jednoduše tak, že na oheň hodili trs zelené trávy. To udělali při západu slunce, týpí utěsnili a povečeřeli u ohně, na němž jídlo uvařili. Poté opatrně otevřeli týpí, zjistili, že tráva shořela a oheň dohořívá. V horní části se dosud držel oblak hustého kouře, ale pod ním byl čistý vzduch. Smetli si moskyty ze šatů, vlezli do týpí a pevně zavřeli vchod. Uvnitř nezůstal naživu jediný moskyt a dým, který se držel kolem kouřového otvoru, stačil zabránit dalším trapičům vletět dovnitř, takže mohli v klidu spát. Tímto způsobem dokázali zmást nejhoršího hmyzího otravu v lesích. Byl tu však další ničitel klidu, totiž masařky. Jak ubíhal čas, bylo jich stále víc a kladly žlutá vajíčka na všechno, co bylo cítit masem nebo rozkladem. Bzučely jim kolem stolu a lezly jim do talířů. Všechno jídlo bylo znečištěné jejich mrtvými, utopenými a rozmačkanými tělíčky, až Caleb během jedné ze svých stále častějších návštěv poznamenal: „Je to vaše chyba. Koukněte se na všechno to smetí, co tu necháváte válet.“

To se nedalo popřít. Na patnáct metrů kolem týpí byla země posetá útržky papíru, plechovkami a zbytky jídla. Na jednom místě byla hromada slupek od brambor, kostí, rybích šupin a smetí a všude bzučely masařky, otravující jim den, dokud je se západem slunce nevystřídali moskyti a nepřevzali noční směnu na úradě trýzně.

„Chci se to naučit, zvlášť jestli to je indiánský,“ prohlásil Malý bobr. „Co máme udělat?“

„Nó, předně byste mohli přesunout tábor nebo byste mohli poklidit tenhle.“

Jelikož nikde v okolí nebylo žádné jiné vhodné místo pro tábor, neměli chlapci na vybranou.

„Kluci, musíme to tu uklidit a taky udržovat čistý. Vykopeme jámu na všecko, co se nedá spálit,“ navrhl Yan energicky.

Hned se chopil rýče a začal kopat v křoví kousek od týpí. Sam s Guyem se pomalu nechali zatahnout do hry. Začali sbírat smetí a házeli ho do jámy. Jak se v ní začaly hromadit kosti, plechovky a kousky chleba, poznamenal Yan: „Hrozně nerad vidím takový zacházení s chlebem. Nepřipadá mi to správný, když by si ho rádo vzalo tolik živých tvorů.“

Caleb, sedící opodál a klidně pokuřující dýmku, poznamenal: „Jestli chcete být opravdický indiáni, posbíráte všecko jídlo, co už nechcete – maso, chleba a všecko vostatní, a každé den ho vodnesete na nějaký kopec. Indiáni mají většinou nějakou skálu – nazývají to wakan, to znamená posvátné kouzlo – a tam nechávají zbytky jídla, aby potěšili duchy. Všecko samozřejmě vodnesou ptáci a veverka, ale indiáni jsou spokojení, pokavaď je jídlo pryč. Když jim začneš vykládat, že to nevzali duchové, nýbrž ptáci, řeknou ti: „Na tom nesejde. Kdyby to nebyla vůle duchů, ptáci by si to nevzali, nebo to možná ptáci odnesli duchům!““

Velká rada se vydala hledat wakan. Vhodnou skálu našli v otevřené části lesa, a tak jeden z nich měl následně každý den povinnost odnést na ni zbytky jídla. Lesní tvorové by nejspíš jídlo mnohem víc ocenili o půl roku později, ale hoši brzy zjistili, že se na wakanu s radostí krmí spousta ptáků. Navíc se od potoka, pouhých dvacet metrů vzdáleného, ke skále brzy vytvořila stezka prozrazující, že si darů dobrým duchům užívají nejen ptáci, ale i čtvernožci.

Během tří dnů masačky zmizely, a když chlapci viděli výsledky, uvědomili si, že špinavý tábor je hotový zločin.

Starý Caleb trval ještě na jedné věci.

„Yane,“ začal jednou, „už byste neměli pít tu vodu z potoka, je skoro vyschlej. Slunce vodu vyhřálo a už je v ní až moc živo, aby byla ještě zdravá.“

„A co teda máme dělat?“ zeptal se Sam, ačkoliv by se stejně dobře mohl ptát potoka samotného.

„Co můžeme dělat, pane Clarku?“

„Vykopat studnu!“

„Pche! Jsme tu pro zábavu!“ prskl Sam.

„Vykopte indiánskou studnu,“ radil Caleb. „Za půl hodinky ji máte hotovou. Ukážu vám to.“

Popadl rýč, našel si suché místo asi šest metrů od horního konce přehrady a vykopal zhruba čtvercovou jámu o straně půl metru. Když se prokopal do metrové hloubky, začala dovnitř rychle prosakovat voda. Kopal ještě dalších třicet centimetrů a pak musel kvůli vodě přestat. Vzal si džber, vybral ze dna bláto a nechal jámu zase naplnit. Zopakoval to ještě třikrát a pak už byla voda chladná, sladká a křišťálově čistá.

„Tahle voda je z vaší přehrady,“ vysvětloval, „ale je přefiltrovaná přes šestimetrovou vrstvu hlíny a písku. Tak dostanete studenou, čistou vodu i z nejspínavější bažiny. Tohle je indiánská studna.“

VIII

Indiánský buben

„Jak mohou koňské žíně a kůže ovčí mít takovou moc nad lidskou duší.“

„Kdybys byl opravdickej indián, udělal by sis z toho buben,“ řekl Caleb Yanovi, když našli lípu, kterou vyvrátila nedávná bouře, takže byla vidět její slabina – kmen byl úplně vykotlaný, pouhá skořepina.

„A jak to dělají? Chci vědět jak.“

„Dones mi sekeru.“

Yan doběhl pro sekeru. Caleb vysekal rovný neporušený kus, dlouhý asi šedesát centimetrů. Ten si odnesli do tábora.

„Určitě víš, že buben musí mít na obou stranách kůži,“ poznamenal Caleb.

„Jakou kůži?“

„Koňskou, psí, kravskou, telecí – prostě takovou, co je dost silná.“

„Mám ve stodole telecí kůži a vím, kde je další v přístavku, ale jsou dost ohryzaný od krys. Jsou mý. Já ty telata porazil. Taťka mi dává kůže za to, že je porazím a stáhnou. Měli byste mě vidět, jak porážím telata...“

Guy už už spustil další proud sebechvály, když Sam, jehož téma zasáhlo na citlivém místě, zavýskl a trhl za žlutou kšticí tak prudce, až se třetí válečný náčelník rozplácl na zemi a sebechválu zakončil obvyklým: „Nech mě na pokoji.“

„Nech ho, Same,“ vložil se do věci Malý bobr. „Psa štěkat neodnaučíš. Má to holt v povaze.“ Obrátil se na Guye. „Nech to plavat, Guyi. Nic se ti nestalo. Vsadím se, že v lovu na jelena ho porazíš a vidíš dvakrát tak daleko jako on.“

„Jasně, to je pravda. Proto se tak vzteká. Se vsadím, že vidím třikrát tak daleko – možná pětkrát,“ holedbal se uraženým tónem.

„Tak běž, Guyi, a přines ty kůže – teda jestli chceš buben na válečný tanec. Ty jsi tady jediný dost velký chlap, abys dokázal opatřit kůži.“

Guy, poháněný takovými lichotkami, odběhl.

Caleb mezitím pracoval na dutém kmeni. Odstranil kůru a malou sekerkou vyčistil ztrouchnivělé dřevo uvnitř. Rozdělal na zemi ohýnek a dutý kmen postavil nad něj. Bedlivě oheň sledoval a občas kmen zvedl, odsekal ohořelé části a ohlazoval a přísekával, až měl tenkou hladkou skořepinu. Brzy zaslechli Guyův křik. Mysleli si, že už je na cestě, jenže on se nevrátil. Úprava kmene zabrala několik hodin, ale Guy se pořád nevracel.

Na Calebovu poznámku: „Už je to skorem připravený na potažení,“ Sam odpověděl: „Starej Burns ho asi chytil a nechal plít zahradu. Jak jsme ho slyšeli, to nejspíš dostával nářez.“

„Starej Burns“ byl chudý a zahálčivý hubeňour s ohnutými rameny. Bylo mu teprve pětatřicet, ale tím, že se oženil, si vysloužil označení „starej“. V Sangeru byl Tom Nolan pořád jen starým mláďencem, byl by jím i v osmdesáti, prostě „jeden z chlapců“, ale pokud by se ve dvaceti oženil, okamžitě by se z něj stal „starej Nolan“.

Paní Burnsová porodila obvyklou řádku potomků, ale několik jich zemřelo – lidumilní sousedé tvrdili, že hlady –, až zůstal jen Guy, nejstarší a mamčin mazánek, pak byla mezera a po ní čtyři holčičky čtyři, tři, dva a jeden rok staré. Byla to obtloustlá, plavovlasá, dobrácká žena, která ke svému manželovi chovala mírné nepřátelství, protože byl přirozeným nepřítelem dětí. Jim Burns se „toho kluka“ snažil vychovávat správně – což znamenalo vymáčkout z něj veškerou práci, jakou mohl – a Guy se zase držel vlastního ideálu, pracovat co možná nejméně. V tomto střetu ideálů byla matka Guyovým neochvějným, ač více méně tajným spojencem. V jejich očích byl bez chybičky a vše, co dělal, bylo správné. Jeho pihovatý a obtloustlý obličej byl pro ni vzorem ušlechtilé krásy, normou sličnosti a lidské dokonalosti, jeho chování bylo vždy přívětivé a vždycky jednal mírumilovně. Margot Burnsová si tím byla jistá.

Burns měl v srdci hodně lásky, ale byl nevypočitatelný. Občas Guye nemilosrdně zpráskal pro nic za nic, jindy se nad vážným přestupkem jen zasmál, takže chlapec nikdy nevěděl, co má čekat, a raději se svému „taťkovi“ vyhýbal, jak jen to šlo. S jeho návštěvami v táboře Burns nesouhlasil, částečně proto, že tábor ležel na pozemcích starého Raftena, a částečně proto, že Guyovi umožňovaly vyvléknout se z denních povinností. Několikrát kvůli Guyově nepřítomnosti vyletěl, jenomže paní Burnsová měla velkou výhodu ve své vytrvalosti. Stejně jako zkušený rybář s tenkým vlasem nakonec zvítězí i nad tím nejsilnějším, leč nevyzpytatelným pstruhem, tak i ona vždy dosáhla svého. Podařilo se jí zařídit, že se Guy mohl přidat k indiánům, a vyžívala se v jeho ostudně přehnaném líčení toho, jak ostatní ve všem porazí, „i když jsou mnohem starší a větší než on“.

Ale toho dne měl Guy smůlu. Otec ho viděl přicházet, počíhal si na něj s býkovcem a zuřivě ho ztřískal. Guy velmi dobře věděl, že výprask nepřestane, dokud nebude dosaženo kýženého výsledku, který byl poměřován rámusem, a tak řval z plných plic. Právě tento řev chlapci zaslechli.

„Ty línej spratku! Já tě naučím nechávat branku votevřenou! Teď mazej po své práci.“ A tak místo aby se vítězoslavně vrátil obtížen telecími kůžemi, byl Guy potupně a neindiánsky poslán dřít na zahradu.

Brzy uslyšel svou matku: „Guysíčku, Guysíčku!“ Pustil motyku a vydal se do kuchyně.

„Kam si myslíš, že jdeš?“ zařval jeho otec. „Mazej zpátky do práce!“

„Mamka mě chce vidět. Volala mě.“

„Vrať se do práce! Neopovažuj se tam chodit!“

Guy si ho ale nevšímal a zašel za matkou. Věděl, že v povýpraskovém stadiu svého hněvu otec jen neškodně vyhrožuje, a brzy se už spokojeně cpal chlebem s marmeládou.

„Ty můj chudáčku, musíš mít hlad a taťka na tebe byl tak zlý. No tak, už neplač,“ dodala, protože Guy při vzpomínce na to bezpráví začal znovu vzlykat. Pak mu spiklenecky pošeptala: „Taťka jde odpoledne do Downeyho Díry, a jakmile vypadne, můžeš zmizet, a jestli budeš do té doby pracovat, nebude se tolik zlobit, až se zase objevíš. Ale dej si pozor, ať zavřeš branku, poněvadž jestli se prase zase zatoulá do Raftenových lesů, kdo ví, co bude.“

To byl důvod Guyova zdržení. Do tábora se s kůžemi vrátil až k večeru. Jakmile odešel, jeho pošetilá, milující matka, která již tak měla na starosti celou domácnost, všeho nechala a okopala několik řádek zelí, aby „taťka“ po návratu viděl odvedenou práci.

Telecí kůže byly tvrdé jako plech a navíc měly srst.

„Než se budou dát použít, potrvá to tak dva až tři dny,“ poznamenal Caleb a zahrabal je do blátivé louže na plném slunci. „Čím teplejší, tím lepší,“ prohlásil.

Za tři dny je vyndal. Teď už nebyly tenké, tvrdé, zažloutlé a poloprůhledné, nýbrž mnohem silnější, mléčně bílé a měkké jako

hedvábí. Srst šla snadno oškrábat a oba kusy byly prohlášeny za vhodné na buben.

Caleb je důkladně omyl v teplé mýdlové vodě, aby je zbavil tuku, a z obou stran je oškrábal tupým nožem. Pak si větší kůži narovnal a odřezával kolem dokola tenký řemínek. Získal asi osmnáct metrů řemene ze surové kůže, který byl asi dva centimetry silný. Ten pak kroutil, válel a natahoval, až byl téměř kulatý. Ze zbytku vyřízl kolo o průměru osmdesát centimetrů. Druhé, stejně velké, z „neohryzané“ části druhé kůže. Kulaté kusy kůže položil na sebe a ostrým nožem do nich udělal podél kraje, asi pět centimetrů od sebe, řadu dírek. Jednu kůži pak položil na zem, na ni postavil dutý kmen, nahoru přišel druhý kus kůže. Obě sešněroval dlouhým řemínkem tak, že ho provlékl první dírkou v horní kůži, potom druhou dírkou v dolní kůži, pokračoval nahoru k dírce číslo tři a dolů k dírce číslo čtyři a tak dvakrát kolem dokola, až řemínek procházel všemi dírkami a křížil se v kosočtverečném vzoru. Zprvu vázal volně, ale při druhém kole řemínek dotahoval, až byly obě kůže pevně napjaté. K překvapení všech se hotového bubnu zmocnil Guy.

„Jsou to mé kůže,“ prolašoval, což byla pochopitelně pravda.

„Dřevo zřejmě patří ke kůžím,“ poznamenal k tomu Caleb se zábleskem v oku.

Paličku vyrobili ze dřeva a jeden konec ovázali pytlovinou, aby byl měkkí. Guy byl znechucen, když slyšel, jak dutý zvuk bubnu vydává.

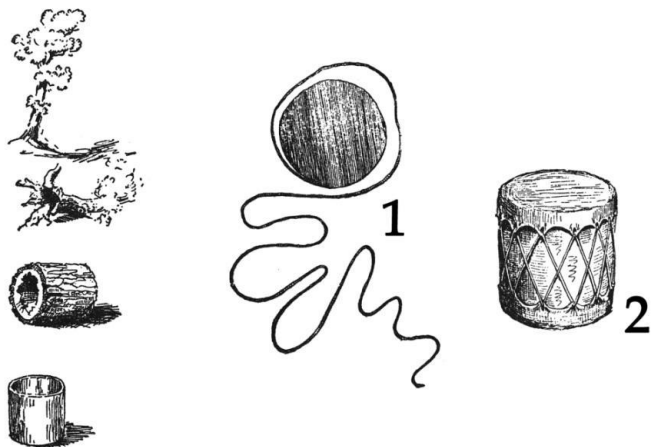
„Je to jako tlouct do beranice jehněčím ocasem,“ říkal si Sam.

„Pověš ho do stínu, aby vyschl, a uvidíš tu změnu,“ poradil mu traper.

Bylo pozoruhodné, jak se buben postupem času měnil, kroutil se, napínal a neustále vydával slabé zvuky. Když byla kůže opět dokonale vyschlá, vrátila se jí poloprůhlednost a zvuk vydávala takový, že by i srdce rudocha zaplesalo.

Caleb je naučil indiánský válečný zpěv a chlapci tancovali, jak bubnoval, a zpívali a znovu se v nich probouzely divošské pudy. Nejvíce to ale účinkovalo na Yana. Jak tu tak poskakoval do rytmu,

jako by reagoval celou svou duší. Měl pocit, že je součástí tance. Měl ho v sobě. Tanec ho vzrušoval, bouřila se mu z něj krev. Velmi rád by se vzdal všech „úžasných výdobytků“ bílého muže, aby mohl žít s pocitem, jaký v něm vyvolával indiánský buben.

1 - řemínek z kůže na buben, 2 - indiánský buben

IX Kočka a skunk

Sam se vydal „vyvražďovat“, aby opatřil nějaký chleba. Guye polapil jeho přirozený nepřítel a musel si odkroutit nucené práce na zahradě, a tak Yan v táboře osaměl.

Obešel alba v blátě, ale nenašel nic nového, zjistil pouze, že stop je stále víc. Malé stopy skunků a norků se křížily s většími. Když dorazil ke křoví na konci označené stezky, zahlédl roztomilého lesňáčka žlutého, jak krmí větší, nemotorné mládě vlhovce hnědohlavého, které oči vidně vyseděl. Často slychal, že vlhovec se obvykle chová jako kukačka a klade vajíčka do hnízd jiných ptáků, ale teď poprvé viděl něco takového na vlastní oči. Pozoroval neohrabaného hnědavého vlhovce, jak

mává neopeřenými křídélky a prosí o pomoc jasně zbarveného lesňáčka, který byl proti němu poloviční. Napadlo ho, jestli se milující matka opravdu nechala oklamat a považuje ho za vlastního, nebo to dělá čistě ze soucitu k nalezcovi. Sešel podél potoka k dolnímu albu v blátě, kde našel novou stopu, jež ho dokonale zmátla.

Zakreslil si ji, ale než skončil, napadlo ho, že to musí být stopa malé klapavky. Zahlédl i spoustu dalších velmi povědomých stop, z nichž nemálo jich tu zanechala obyčejná kočka. Napadlo ho, jak je možné, že se kolem pohybuje tolik tvorů a přitom je nikdy nezahlednou. Zvířata byla pochopitelně převážně noční, ale chlapci také nechodili spát se slepicemi, a navíc tu teď byli pořád, takže ho takové vysvětlení neuspokojilo. Yan si lehl na břicho na kraji potoka, který si tu vymlel hluboké koryto mezi prudkými jílovými stěnami dva metry vysokými a šest metrů vzdálenými. Vody bylo málo – pouhý pramínek klikatící se blátem v „kaňonu“, jak to místo Yan nazýval. Široké blátivé plochy kolem vody byly dokonalým místem k zachycení stop procházejících čtyrnožců a stop starých i nových tu byl nadbytek.

Rostlinstvo na břehu páchlo a ozývali se z něj kobyly a cvrčci. Na jedné straně byl hustý porost netýkavek promísený s nádhernými šarlatovými lobelkami. Yan to vše pozoroval s uspokojením. Už znal jejich jména, čímž se tyto rostliny přenesly z říše dráždivých záhad mezi půvabné a úžasné přátele. Jak tu tak ležel, v myšlenkách se zatoulal do dnů, kdy neznal jméno žádné rostliny či ptáka – kdy pro něj bylo vše cizí a on byl sám se svou touhou je poznat. Rodný Bonnerton se mu připomenul s novou, zvláštní silou. Jeho otec a matka, jeho bratr a spolužáci, všichni byli tam. Připadalo mu to jako minulý život, třebaže uběhly teprve dva měsíce. Napsal matce, aby jí sdělil, že v pořádku dorazil, a pak ještě jednou, že se má dobře. Obdržel od ní laskavý dopis s několika citáty z Písma a s douškou od otce s nějakými rozumnými radami a dalšími citáty z Písma. Od té doby už nenapsal. Nedokázal pochopit, jak se jim mohl tolik vzdálit, ale důvod byl zřejmě ten, že v Sangeru našel studnu, která konečně uhasila jeho žízeň.

1 - netýkavka, 2 - lobelka šarlatová

Jak tam tak ležel a přemýšlel, upoutal jeho pozornost nepatrný pohyb u potoka. Vítr vyvrátil velkou lípu. Jako většina podobných stromů i tato lípa měla vykotlaný kmen, který byl pokrytý spleť letních rostlin. Ale jedna větev se odlomila a zůstala po ní díra do dutiny v kmeni. V černém otvoru se objevila hlava se svítícíma zelenýma očima a pak na kmen vylezla obyčejná mourovatá kočka. Seděla na sluníčku, olizovala si tlapy, upravovala si srst a protahovala nohy a dráčky tak, jak to dělají všechny její příbuzné. Poté přešla po kmeni a po mírném svahu slezla na dno kaňonu. Tady se napila, elegantně si otřepala vodu z tlapek a jazýčkem si dočistila kožíšek. K Yanovu pobavení si prohlédla všechny stopy, stejně jako to předtím udělal on, třebaže bylo jasné, že u ní je hlavním posuzovatelem nos, a nikoliv oči. Pošla podél vody a zanechala po sobě několik velmi lehkých otisků, které se Yan rozhodl zanést do svého notesu. Pak se náhle zastavila, rozhlédla se kolem sebe, ztělesnění elegance, uhlazenosti a půvabu, v očích zelený žár, vyskočila do hustého porostu na břehu a zmizela.

Vypadalo to jako všední záležitost, avšak skutečnost, že se domácí kočka usadila v lese, byla podle Yana vskutku zvláštní. Cítil vzrušení, jako by šlo o setkání se skutečně divokým zvířetem, a byl natolik umělcem, že v tom, co mu kočka předvedla, nacházel dokonalou radost.

Ještě nějakou dobu tam ležel a čekal, že se kočka vrátí. Pak shora od potoka zaslechl tiché chřestění kamínků. Obrátil se, avšak neuvi-

děl kočku, nýbrž jiné, o něco větší zvíře. Nevysoké, robustní, černé jako uhel, s bílými značkami a obrovským huňatým ocasem – Yan okamžitě poznal skunka, třebaže za denního světla v divočině dosud žádného neviděl. Skunk se při chůzi kolébal a čenichal. Obešel ohyb potoka a ocitl se téměř naproti Yanovi, když tu se za matkou přibátolili tři malí skunkové, zřejmě letošní mláďata.

Matka si prohlédla stopy, jako to předtím udělala i kočka a v Yanovi to vyvolalo neobvyčejný pocit souznění s přírodou, když viděl živá divoká zvířata, jak pozorují přírodu s ním.

Pak skunčí matka narazila na čerstvé kočičí stopy a zastavila se, aby je mohla očichat. Mláďata se k ní hned připojila. Jedno z nich došlo k místu na břehu, kudy předtím sešla kočka. Jak přičichlo k čerstvému pachu, matka se přikolébala za ním. Pach ji také velice zaujal a hned se vydala nahoru. Mláďata ji následovala v neučesaném procesí, protože jedno z nich se skutálelo z příkrého svahu dolů.

Matka vyběhla nahoru, vyskočila na kmen a neomylně sledovala kočičí stopu až k díře do hlubin kmene. Yan zevnitř zaslechl hlasité zamňoukání. Skunčí matka vzápětí vycouvala ven a držela v tlamě malé mourovaté kotě.

Koťátko mňoukalo a prskalo, snažilo se udržet v díře kmene, ale skunk byl příliš silný – a vytáhl kotě ven. Poté si ho přidržel předními tlapami, pevně ho popadl za krk a odnesl dolů k potoku. Kotě se zuřivě bránilo a nakonec se mu podařilo zatnout dráčky skunkovi do oka tak prudce, že ošklivě páchnoucí zloduch na chvíli povolil sevření a poskytl kotěti další příležitost zavřísknout. Kotě do srdcervoucího mňoukání dalo všechnu sílu. Yan byl dojatý. Už chtěl vyrazit kotěti na pomoc, když to ve vysoké trávě na protějším břehu zašustilo, mihla se tam šedá šmouha a kočka – kočičí matka – vrazila na scénu jako zuřivý démon s planoucíma očima, zježenou srstí a ušima přitisknutýma k hlavě. S odvahou lva skočila po černé vražednici. Její míhající se tlapky nestačilo oko sledovat. Samice skunka couvla a zmateně se rozhlížela, ale ne dlouho. Když se na ni kočičí matka vrhla jako útočící sokol, její dokonalé svaly se chvěly silou a šílenou nenávistí. Skunk neměl čas svou děsivou zbraní zamířit

a v rozrušení vypustil svou nebezpečnou pižmovou spršku dozadu, takže zasáhl svá vlastní mláďata, choulící se na stezce.

Kočka se rozháněla zuby a drápy, až černá srst létala na všechny strany, a samice skunka ztratila hlavu a náhodně vypouštěla dusivou spršku, až zmáčela nejen kočku, ale i sebe. Hlavu a krk měla ošklivě potřhané a ve vzduchu se vznášel dusivý zápach nepříjemného pižma. Raněná skunčí samice se vrhla pozpátku do vody. Kočka, oslepená a kašlající, třebaže nijak vážně poraněná, by ji tam následovala, ale kotě, které se zaklínilo pod kmenem stromu, žalostně zamňoukalo a tím matku zastavilo. Kočka ho vytáhla ven nezraněné, zato zmáčené pižmem, a rychle ho odnesla do doupěte v dutém stromě. Pak vyběhla ven, zastavila se a zamrkala – protože ji pálily oči od skunčí nadílky – a mrskala ocasem, zosobnění tygřice ochotné za svá mláďata bojovat třeba s celým světem. Skunčí matka však měla dost. Když poprvé omylem vypustila svou nálož, mláďata se mohla přerazit, aby jí uhnula z cesty, a když se teď kolébala pryč, zanechávajíc za sebou stopu krve a zápachu, batolila se za ní, nechávajíc za sebou stejně silný puch.

Yana zoufalý boj hrdinské kočky nadchl. V ten den si začal celé kočičí rasy mnohem více vážit. A skutečnost, že se domácí kočka opravdu usídlila v lese a dokázala se uživit, stačila, aby se dostala na seznam jeho zvířecích hrdinů.

Číča se chvíli neklidně procházela po kmeni, od díry, kde byla kořata, až po konec nad kaňonem. Usilovně mrkala a očividně velmi trpěla, ale Yan velmi dobře věděl, že na zemi není zvířete dost velkého či silného, aby tuto kočku zahnilo z prahu jejího domova. Není nezdolnější odvahy než odvahy kočičí matky hlídající svá mláďata.

Po delší době zřejmě nebezpečí útoku přece jen pominulo a číča si otřepala tlapky, vytřela si oči a zaběhla do doupěte. Jaký to musel být pro ubohá kořátka šok, třebaže je na to částečně připravil návrat jejich páchnoucího bratříčka. A teď přišla matka, jejíž příchod vždy ohlašovala lahodná vůně čerstvě ulovené myši či ptáka, promísená s láskyplným a přátelským kočičím pachem, jenž byl sám o sobě příslibem štěstí. Pach je v životě koček nejdůležitějším vjemem,

a teď otvor v kmeni zatemnil tvor páchnoucí jako největší kočičí nepřítel. Nebylo divu, že se všechna koťata s prskáním a supěním rozutekla do nejtemnějších koutů. Bylo to pro ně těžké, jistě je dlouho bolelo břicho. Nezbyvalo jim nic jiného, než si na ten zápach zvyknout. Dokud kočky přebývaly v noře, nikdy pořádně nevyčichla, a dokonce i když koťata odrostla a odstěhovala se, přešlo mnoho bouří, než z ní vyprchaly poslední stopy skunčího puchu.

„Kočka se na skunka vrhla jako útočící sokol.“

X

Dobrodružství veverčí rodiny

„Se vsadím, že z té díry vylákám datla,“ prohlásil Zelené dřevo jednoho dne, když všichni tři rudoši procházeli s luky v rukou vzdáleným koncem Burnsova houští. Ukázal na otvor na vrcholku dávno uschlého stromu, popošel blíž a několikrát do kmene udeřil klackem. K překvapení všech zevnitř nevyletěl datel, nýbrž veverka poletucha. Vyškrábala se na vrcholek soušky, rozhlédla se kolem sebe, roztáhla nohy, aby se jí napjaly létací blány, natáhla ocásek a spustila se ze stromu. Na konci letu k šest metrů vzdálenému stromu se trochu vznesla. Yan nadskočil, aby ji chytil. Prsty se dotkl huňatých zad, ale poletucha se po něm tak ohnala ostrými zoubky, až byl rád, že ji pustil. Zvířátko vylezlo nahoru po odvrácené straně kmene a brzy se ztratilo ve větvích.

Guy byl docela spokojený, že splnil slib a dostal z díry datla. „Copak nejní poletucha akorát druh datla?“ hádal se. Následkem toho byl po zbytek dne velice nafoukaný, a kdykoliv narazili na nějaký suchý strom s dírou, navrhoval, že vyžene veverku. Po dlouhé době a mnoha neúspěšných pokusech se mu konečně podařilo vyhnat z hnízda datla.

Byl to očividně dobrý plán, jak objevovat živá zvířata. Yan ho okamžitě přijal za vlastní, a jakmile se přiblížili k další soušce s děrami, popadl klacek a prudce zabušil do kmene. Z jedné dolní díry vyběhla veverka a schovala se v díře o něco výš. Po další prudké ráně vykoukla ven a vyskočila na vršek stromu, ale nakonec se vrátila do původní díry.

Chlapci zajásali. Začali tlouct do kmene, ale veverka se už neukázala.

„Porazme ho,“ navrhl Malý bobr.

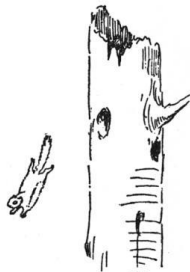
„Ukážu ti něco lepšího,“ opáčil Datel. Chvilí hledal a našel asi šestimetrovou větev. Tu opřel o drsné místo nahoře na kmeni a prudce zatlačil, přičemž pozorně sledoval vrcholek soušky. Ano! Trochu se

zakymácela. Sam se znovu opřel do větve a snažil se přitlačit vždy, když se suchý kmen zhoupl směrem od něj. Druzí dva chlapci se k němu připojili a všichni zabrali společně. Sam je dirigoval.

Jeden náraz silou dvě stě kilogramů by se suchým kmenem stěží pohnulo, ale opakované nárazy silou asi pětadvaceti kilogramů ve vhodnou chvíli kmen rozhoupaly, po několika minutách začaly kořeny prskat, povolily a kmen se s mohutným praštěním svalil. Dutý vršek narazil na spadlou kládu a rozletěl se ve spršce prachu, třísek a ztrouchnivělého dřeva. Chlapci se tam vrhli, aby veverka chytili, pokud to půjde. Ta však nevylezla, i když zobraceli všechny úlomky. Našli horní část kmene se starou dírou po datlovi a pod ní byla hromada jemně nacupované jalovcové kůry, očividně hnízdo. Yan ho dychtivě obrátil a veverka našel. Nehýbala se a nebylo na ní vidět žádné zranění, ale na konci čumáčku měla kapku krve. Vedle ní leželo pět malých veveříček, očividně pozdní vrh, protože byly ještě neosrstěné, slepé a bezmocné. Jedna z nich měla u čumáčku kapku krve a byla nehybná jako její matka. Lovci si nejdřív mysleli, že si na mrtvou jen hraje, jako to dělávají vačice virginské, ale tělíčka se brzy zmocnila posmrtná ztuhlost.

Teď se hoši cítili provinile a bylo jim veverek líto. Tím, že se bezmyšlenkovitě poddali svým loveckým instinktům, zabili neškodnou veveříčku matku chránící své mladé a přeživší mlád'ata neměla šanci přežít.

Yan byl při lovu nejaktivnější, takže teď ho svědomí hryzalo mnohem silněji než ostatní.

„Co s nima uděláme?“ zeptal se Datel. „Na to, abysme si je vychovali, jsou moc mladý.“

„Nejlepší bude je utopit, ať to maj za sebou,“ navrhl Zelenáč, když si vzpomněl na osud několika vrhů kořat doma.

„Kéž bychom dokázali najít jiný veverčí hnízdo a mláďata tam podstrčit,“ povzdechl si Malý bobr zkroušeně. Když se podíval na čtyři bezmocně se kroutící tvorečky v dlani, vyhrkly mu z očí slzy lítosti. „Asi bychom je měli zabít, aby se netrápily. Takhle pozdní veverčí hnízdo stejně nenajdem.“ Ale po chvíli ticha dodal: „Vím o někom, kdo se o ně postará. Klidně si je může vzít. Nakonec je dostane tak jako tak. Je to ta zdivočelá mourovatá kočka. Dáme jí je do hnízda, až bude pryč.“

Vypadalo to na rozumný, jednoduchý a milosrdný způsob, jak se sirotků zbavit. A tak se chlapci vydali ke „kaňonu“ potoka. Bylo odpoledne a slunce svítilo tak, že do díry v kmeni bylo jasně vidět. Chlapci tiše dorazili k Yanově pozorovatelně na břehu, a když uvnitř zahlédli jen kořata, Yan se tiše přikradl ke kmeni, položil malé veverky do hnízda a vrátil se ke svým kamarádům, aby jako biblická Miriam sledoval osud nalezců.

Museli čekat celou hodinu, než se kočka vrátila. Jelikož byli celou dobu nehybní, byli odměněni pohledem na mnoho divokých zvířat a ptáků.

Přilétl k nim kolibřík a v mlžné kouli vytvářené svými křídly se vždy zavěsil před květ netýkavky.

„Hele, Bobře, říkáš, že kolibříci jsou hrozně krásný,“ poznamenal Datel a ukázal na matně šedozeleného ptáčka před nimi.

„A na tom taky trvám. Koukni se.“ Se závanem větru se kolibříkovo uhlově černé hrdélko rozzářilo ohnivou a šarlatovou, což kritika umlčelo.

Poté, co odletěl kolibřík, proběhl trávou hraboš a krátce nato se objevil rejsek, zdaleka ne tak velký jako hraboš, ale svižně se hnal za ním.

Později se objevilo hnědé zvířátko s krátkýma nohama, velké jako králík, a větřilo na vyschlém dně potoka. Jak probíhalo pod nimi,

Yan podle hlavičky podobné bobrovi a šupinatého, veslovitého oca- su poznal, že je to ondatra, očividně hledající vodu.

V přehradě jí bylo ještě dost a chlapci si uvědomili, že se stala shromaždištěm pro všechna zvířata, která „vyhnalo sucho“, jak to podal Sam.

Ondatra byla pryč asi dvacet minut, když potokem přicupitalo další tmavohnědé zvíře. „Další ondatra, musej mít sněm,“ šeptl Datel. Když se ale druhé zvíře přiblížilo, ukázalo se, že to ondatra přece jen není. Bylo dlouhé jako kočka, mělo širokou plochou hlavu, bílé hrdlo, krátké nohy a tvarem těla připomínalo velkou lasičku. Nebylo pochyb, kolem běžel norek, nepřítel všech ondatr, nyní na stopě své kořisti. Rychle proběhl ohybem potoka a hnal se s nosem u země jako pes. Jestli ondatru dohonil dřív, než dorazila k přehradě, určitě došlo k tragédii. Ale pokud se ondatra dostala na hlubinu, mohla uniknout. Přehrada se stávala shromaždištěm ondatr a stejně se k ní budou stahovat i norci.

Neuběhlo ani pět minut, co norek zmizel za ohybem potoka, a na kládě u protějšího břehu se mihla nehlučná šedá postava. Jak uhlazeně a elegantně vypadala! Jak po kolébající se hrbaté ondatře a rychlém, nicméně nemotorném norkovi působila půvabně. Není nic pružnějšího a elegantnějšího než taková kočka. Vědci už dávno používali kočku jako vzor dokonalosti stavby zvířecího těla. Číča se rozhlédla, zda nehrozí nějaké nebezpečí. Nenesla ptáka ani myš, protože na takovou stravu byla kořata ještě příliš malá. Chlapci ji pozorovali s nesmírným zájmem. Sklouzla dolů do otvoru – do doupěte páchnoucího po skunkovi – zapředla a stále hladová kořata už byla celá nedočkavá. Máma se kolem nich stočila, olízla nejbližší kotě, zadívala se na malou veverku a očíchala ji. Yana napadlo, k čemu je to asi dobré, když všechno kolem páchne po skunkovi. Díky tomu se věc zřejmě vyřešila sama, protože kočka veverku chvíli olizovala a pak si lehla, objala všechna mláďata svými čtyřmi tlapkami a zvedla bradu. Zelenáč nadšeně hlásil, že se malé veverky krmí spolu s malými kočkami.

Chlapci ještě chvíli počkali, aby se přesvědčili, že malé veverky s láskou adoptoval jejich přirozený nepřítel, a potichu se vrátili do tábora. Každý den pak chodili smíšenou rodinu pozorovat.

Na tomto místě se docela hodí vypovědět i zbytek příběhu. Zdivočelá kočka o nalezence pečovala věrně a s láskou. Zřejmě se jim dařilo. Yan si vzpomněl, že někde slyšel, jak kočka vychovala vrh králíků, a těšil se na den, kdy spolu budou kořata a veverčata skotačit na sluníčku. Po týdnu Zelenáč hlásil, že se u tabule objevila jen jedna veverka a po dalších třech dnech už žádná. Yan se ke kmeni příkradl a zjistil pravdu. Všechny čtyři veverky ležely mrtvé v hnízdě. Důvod nepoznal. Kočičí máma dělala, co mohla – byla laskavá a něžná, ale zřejmě nedokázala své mateřské záměry dovést do konce.

XI

Jak pozorovat obyvatele lesa

Dny vesele ubíhaly. Každé ráno začínaly lovem na sviště. Chlapci se s lesem spřátelili, nic už nepřipomínalo pocity z první noci.

„Hele, Yane, pamatuješ na tu noc, jak jsem já spal s velkou sekerou a ty s tou malou?“ zeptal se jednoho dne Sam, který si na to zřejmě vzpomněl.

Indiáni se naučili překonávat všechna malá trápení života v táboře, a tak na ně zapoměli. Každodenní povinnosti si co nejlépe zjednodušili. Stále lépe se seznamovali s obyvateli lesa a jejich životem, že se tu cítili skutečně jako doma. Zvonivé „ku-ku-ku“ v korunách stromů již nebyl pouhý toulavý hlas, nýbrž letní zpěv kukačky černožobé. Yan vysledoval, že hlasité, řinčivé pískání nízko na stromech při větší oblačnosti patří rosničce.

Dlouhé „pí-rííííí“ za horkých odpolední bylo volání tyranovce východního a různé záhadné pištění a cvrlikání patřilo poťouchlé sojce chocholaté.

Sezona hnízdění skončila a sezona zpěvu taktéž, ptáky bylo tudíž méně vidět. Ale vysychaly potoky a většina živočichů se stahovala kolem přehrady. Na jednom konci postavili plot, aby se krávy mohly napít, ale dolní části byly před jejich nemotornýma nohama chráněny a živých tvorů tu byla hojnost.

Na klidné hladině každý večer plavaly ondatry a v hloubce byly vidět ryby. Byly sice malé, ale bylo jich tolik a po návnadě se vrhaly jako divé, že rybaření se chlapcům stalo skvělou zábavou, a tak nejedno jejich jídlo pocházelo z přehrady. Každý den objevili něco zajímavého. Na sousedním poli Sam našel dalšího sviště, „na jehož hlavu byla vypsána odměna.“ V noci začali do tábora chodit králíci, zvlášť když jasně svítil měsíc, a poslední dobou často slýchávali plačtivé poštěkávání, o němž Caleb prohlásil, že je to lišák. „Asi ten starej rošťák, co žije v Callahanovic lese,“ dodal.

Kočka v dutém kmeni byla vždycky zajímavá. Chlapci ji pravidelně chodili pozorovat, vždy hezky zpovzdáli. Nepřibližovali se z několika důvodů. Jednak ji nechtěli polekat, a pak také věděli, že kdyby se dostali příliš blízko, bez váhání by je napadla.

Yan se naučil jednu důležitou věc. V lese *nejvíce vidí tichý pozorovatel*. Velká potíž s pozorováním spočívala v tom, jak zabít čas. Řešením bylo sednout si a kreslit. Hodilo by se i čtení, kdyby byly po ruce nějaké knihy, avšak zdaleka se nevyrovnalo kreslení, protože pak člověk upírá oči do knihy místo na les a obracení bílých stránek plaché obyvatele lesa vyleká.

A tak Yan strávil mnoho hodin kreslením živočichů kolem přehrady.

Když tak jednoho dne nehybně seděl, vyskočil z vody jelec a chytil mouchu. Vzápětí se rybařík, který zrovna letěl kolem, ve vzduchu zastavil, vrhl se dolů a vzněsl se s jelcem v zobáku. Odletěl na nedalekou větev, aby svou kořist mohl spolknout, ale to už z hustého stromu vylétl jestřáb, chňapl po rybaříkovi a strhl ho dolů na břeh. Ve chvílce by ho byl zabil, ale z díry v břehu vyběhlo dlouhé hnědé zvíře, skočilo po zápasící dvojici a v okamžiku změnilo poměr sil. Tři zápasníci se rozdělili, jestřáb odletěl doleva, rybařík

doprava a ryba padla zpátky do přehrady. Norek zůstal na břehu s tlamičkou plnou peří a vypadal velice hloupě. Jak tam tak stál a snažil se vytrást z nozder prachové peří, proběhl křovinami na břeh další tvor – mourovatá kočka. Norek ohrnul pysky, předvedl dvě řady ostrých zoubků a zuřivě zaprskal, ale zacouval pod kořeny. Kočka přitiskla uši k hlavě, srst na hřbetě a ocase zježila, příkrčila se a s planoucíma očima a mrskajícím ocasem odpověděla na norkovo prskání varovným tichým mňouknutím. Norek kočce očividně vyhrožoval „okamžitou smrtí“, ale na ni to očividně neudělalo žádný dojem. Norek zacouval hlouběji pod kořeny, až z něj byly vidět jen zelené, zářící oči, a kočka klidně proťapkala kolem jeho skrýše a šla si po svých. Prskání pod kořeny utichlo, a jakmile byl nepřítel z dohledu, norek skočil do vody a byl pryč.

Tato dvě zvířata se setkala ještě jednou a Yan měl štěstí, že je znovu viděl ze své pozorovatelný. Zaslechl šplouchnutí, ale když vzhlédl, uviděl jen zvětšující se kola na hladině u břehu. Pak se voda zavlnila na druhém konci přehrady. Objevila se hnědá skvrna a byla pryč. Ukázala se druhá a zmizela podobně jako první. O něco později vylezla na břeh ondatra, kolébatě prošla podél vody, pak do ní skočila, uplavala kus pod hladinou a vynořila se u druhého břehu, kde zalezla pod převislé kořeny. Minutu nato se na hladině objevil norek s mokrou srstí, takže připomínal čtyřnohého hada. Zastavil se u místa, odkud z vody vyšla ondatra, sledoval její stopu až k místu, kde zase končila ve vodě, chvíli pobíhal po břehu a nakonec skočil do vody, přeplaval přehradu a usilovně pátral na druhé straně. Konečně narazil na stopu a vydal se po ní. Zpod kořenů se ozývaly zvuky zápasu a norkovo prskání. Pak norek vylezl a táhl ondatru za sebou. Napil se krve a právě požíral mozek, když se k vodě přikradla mourovatá kočka a zastavila se naproti norkovi, jako to už jednou udělala.

Norek svého nepřítele zahlédl, ale nepokoušel se před ním uniknout. Stál s předními tlapkami na své kořisti a varovně a vzdorovitě prskal. Kočka si ho chvíli zlobně prohlížela, pak zlehka vyskočila na vysoký břeh, prošla nad norkem, o kus dál zase seskočila zpátky a pokračovala v cestě domů.

Proč se poprvé bál norek kočky a podruhé to bylo obráceně? Yan usoudil, že za normálních okolností by vyhrála kočka, ale teď měl norek právo na své straně. Hájil své vlastnictví a kočka to věděla, a proto se roztržce vyhnula, kdežto tatáž kočka by se na obranu svých kořat postavila třebaš tisícovce norků.

K těmto dvěma událostem nedošlo tentýž den, ale vyprávíme je společně, protože je tak vždycky líčil Yan, aby ukázal, že i zvířata mají smysl pro spravedlnost.

Později však Yan získal s ondatrami jinou zkušenost. Se Samem večer vyhlazovali stopy na dolním albu, když náhle prostředkem koryta začala proudit voda, ačkoliv potok byl už víc než týden vyschlý.

„Hele,“ podivil se Datel, „odkud’ se to vzalo?“

„V hrázi je trhlina,“ odpověděl Malý bobr s obavami v hlase.

Chlapci se rozběhli k hrázi a zjistili, že Yanův odhad byl správný. Voda si našla cestu kolem hráze a při bližším zkoumání zjistili, že díru vyhrabala ondatra. Opět hráz utěsnit nebylo jednoduché. Ale rýč byl po ruce a blízko sebe zaražené kolíky se spoustou udusaného jíl vodu nejen zastavily, ale zaručovaly, že v budoucnu bude aspoň tato část bezpečná.

Když se Caleb doslechl o darebáctví ondatery, řekl: „Teď víte, proč jsou bobři dycinky na ondatry tak naštvaní. Věděj, že ondatry jsou schopný každou chvíli jim zničit hráz, a tak je zabíjej, kdykoliv se jim naskytne příležitost.“

Malý bobr málokdy strávil hodinu v bažinách, aby nezahlédl něco zajímavého. Ostatní válečníci neměli trpělivost, aby čekali tak dlouho, a kreslení je nebavilo.

Yan si připravil několik pozorovatelů v místech, kde byla největší pravděpodobnost, že uvidí něco živého. Těsně pod hrází byla malá tůňka, kam hojnost raků a maličkých úhořů lákala rybařičky a vrány, zatímco na druhém konci přehrady mávali zobáky ve vodě pisíci a sluky. Později k večeru vylezla na plochý kámen ondatra a připomínala kožešinovou čapku. Kaňon potoka byl další dobrou pozorovatelnou, ale nejlepší byl horní konec přehrady, a to proto, že

odsud bylo vidět na různé typy krajiny. Měl před sebou vodní hladinu s ondatriami a občas se mihnulším norkem, hned vedle malou bažinu, která tu sice byla vždy, ale co hoši postavili hráz, hodně se rozšířila. Tady sídlilo několik hrabošů a párek chřástalů. Opodál byl hustý les, kde byli občas k vidění jeřábci a černé veverka.

Jednoho dne tu Yan kreslil kmen jedlovce, jednak aby mu ubíhal čas, ale také proto, že se do toho starého stromu zamiloval. Nikdy nekreslil, protože by kreslení miloval, ne, on vždycky miloval to, co kreslil.

Celý kmen byl obrostlý břechťanem. Strakapoud prachový vydla-bal v kmeni díru s námahou, kterou by většina ptáků kvůli těm několika larvám nepovažovala za přiměřenou. Pomalu se přibližoval čipmank, přeběhl Yanovi přes nohu a pak odběhl a cestou štěbetal vyděšen vlastní odvahou. Nakonec tu komická malá sýkorka zpívala „*jaro-je-tu*“, jako by někoho její nepřesvědčivá lež zajímala. Ze zeleného listí u přehrady náhle nehlučně vyskočilo huňaté hnědé zvíře, přeskočilo úzkou zátoku, aniž by si smočilo tlapky, několikrát se zastavilo a nakonec se uprostřed palouku posadilo na zadní – byl to zajíc. Seděl tak dlouho a nehybně, že Yan nejdřív tři čtyři minuty kreslil a pak vytáhl hodinky a odměřil mu ještě další tři minuty, než se zajíc konečně pohnul. Chvilí se krmil a Yan se snažil zahlédnout, co žere a čemu se naopak vyhýbá, ale jistý si nebyl.

Objevil se hlučný datel zlatý a snesl se na suchou větev. Zajíc, přesněji zajíc bělák, ztuhl – úplně znehybněl –, ale datlovy znaky byly zřetelné a už dávno byl počítán mezi přátele, a tak se zajíc zase pustil do žrádla, a když se datel znovu vznesl, nevěnoval mu pozornost. Kolem proletěla vrána a pak další. Od těch žádné nebezpečí nehrozilo. V lese zakvílela káně páskovaná. Zajíc ji slyšel, ale tato káně není nebezpečná a zajíc to věděl. Nad paloukem zakroužil větší dravec s *červeným ocasem* a zajíc opět ztuhl. Červený ocas byl značkou děsivého nepřítele, káně rudoocasé. Jak dobře je zajíc všechny znal!

Nejdřív ho přilákal jetelíček, pak odhopkal k trsu trávy uprostřed palouku a tam se změnil v chomáč mechu. Nohy mu zmizely v srsti,

uši přitiskl k hlavě jako prázdné rukavice nebo kulaté šindele, přestal krčit nos a zdálo se, že v posledních teplých paprscích slunce usnul. Yan by moc rád viděl, jestli má otevřené oči, nebo ne. Slyšel, že zajáci spí s otevřenýma očima, ale z této vzdálenosti si nebyl jistý. Neměl dalekohled a Guy nebyl po ruce, takže se nemohl přesvědčit.

Ze stezky zmizely poslední paprsky světla a na přehradu padaly stíny stromů ze západního břehu. Na vysokém stromě, odkud viděl zapadající slunce, začal se svým večerním chvalozpěvem drozd stěhovavý. V bezové houštině pronikavě trylkoval drozd šedohřbetý, když se na stezce objevilo další větší zvíře a tiše běželo směrem k Yanovi. Hlavu drželo nízko, takže pořádně neviděl, co to je. Yan si olízl prst a zvedl ho. Slabé zastuzení na straně otočené ke zvířeti mu prozradilo, že vítr vane směrem k němu, a jeho pach ho tedy nezradí. Zvíře přibíhalo, stále se zvětšovalo a trochu se pootočilo, díky čemuž Yan zahlédl špičatý čenich, uši a huňatý ocas, které mohly patřit pouze lišce. Pravděpodobně lišákovi, který často v noci štěkával poblíž tábora.

Liška běžela kolem a nevěděla, že ji chlapec pozoruje ani že se opodál krčí zajíc. Aby si Yan mohl mazané zvíře lépe prohlédnout, přiložil hřbet ruky k ústům a rty vyloudil zvuk podobný pískání myši, nejsladší, nejkouzelnější hudba pro hladovou lišku. Ta se otočila rychle jako blesk. Chvilí tam stála, hlavu vztyčenou, připravená k lovu, ztělesnění ovládané síly. Druhé písknutí – liška se pomalu vracela ke zdroji zvuku a cestou prošla mezi Yanem a zajícem. Starou zaječí stopu prve minula bez většího zájmu, ale teď k ní vítr přinesl zajícův *tělesný pach*. Liška okamžitě zapomněla na myš – žádný lovec se nebude věnovat myši, když má před sebou lepší kořist – a začala nádherná, složitá stopovaná. Liška pronásledovala zajíce, kterého ani neviděla. Její nos však byl nejlepším vodítkem. Opatrně křížovala proti větru, zlehka našlapovala a šla za nosem jako lovecký pes. Každým krokem se přibližovala k zajícovi, jenž v trsu trávy spal nebo vypadal, že spí. Yana napadlo, že by možná měl vykřiknout a skončit lov, než zajíc skončí v liščích drápech, ale přírodovědec v něm chtěl vědět, jak celá věc dopadne, a zjistit, jak bude liška

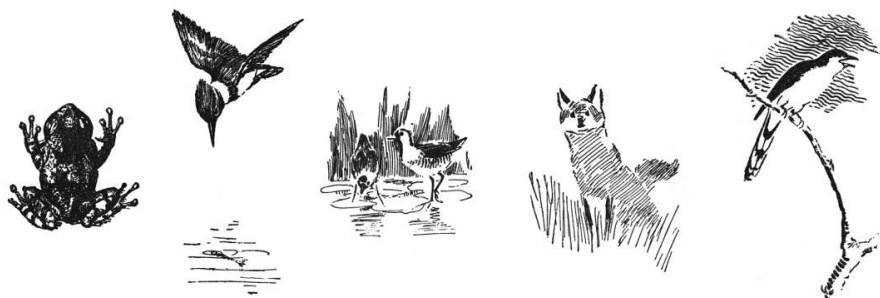
lovit. Zrzavý krasavec se dostal na pět metrů od trsu trávy a zajíc se dosud nepohnul. Teď byla liška pouhé čtyři metry daleko, a zajíc pořád nic, pak tři – zajíc jako by spal klidným spánkem. Na dva a půl metru liška poprvé skutečně zahlédla svou kořist. Yan měl co dělat, aby nevykřikl. Dva metry – a liška se připravovala ke skoku.

„Je správné nechat ji?“ Yanovi srdce bušilo vzrušením.

Liška se přikrčila a přešlápla, aby se jí povedl dokonalý skok, sebrala síly a potichoučku se vši silou odrazila. Skočila po spáči. Spáči? Ó, to nikoliv! Nic takového. Zajíc hrál vlastní hru. Ve chvíli, kdy liška skočila, vyskočil i on se stejnou energií na opačnou stranu a pod nepřitelem, takže ferina přistál v trsu trávy. Znovu skočil, ale zajíc se odrazil jako míček na opačnou stranu a pokračoval v řadě úžasně bláznivých skoků. Liška se marně snažila udržet s ním krok, protože tyto úžasné skoky do strany jsou předností zajíců a slabinou lišek. Zajíc pokračoval cik cak do houští a zmizel, než se těžší liška vůbec dokázala rozběhnout.

Kdyby zajíc vyskočil, jakmile lišku zahlédl, zbytečně by se prozradil. Kdyby utíkal rovně, když po něm liška skočila, stala by se z něj po třech čtyřech skocích večere, protože nepřítel byl v plném rozběhu, ale tím, že si počkal na správnou chvíli, se nevydával všanc nebezpečí a nakonec udělal jedinou možnou věc a „žije v lese zeleném dosud“.

Liška si musela jít hledat večeri jinam a Yan se vracel do tábora spokojený, že odhalil další tajemství lesa.

XII

Indiánská znamení a co má člověk dělat, když zabloudí

„Co jsou to ty indiánský znamení, pane Clarku?“

„Skorem všecko, u čeho se vyskytují indiáni. Může to být stopa mokasínu, pach kouře, ohnutá větvička, vesnice, jeden kámen na druhém nebo vypálená a skalpovaná osada bělochů – to všecko jsou indiánský znamení. Všecko něco znamená a indiáni v nich čtou a dělají je, jako když ty píšeš.“

„Vzpomínáte si, jak jste nám tuhle vyprávěl, že tři sloupy kouře znamenají, že se vrátíte se skalpy?“

„No to ne, tak jsem to nemyslel. To znamená ‚dobrý zprávy‘ – teda u některých kmenů. Jiný kmeny to používají jinak.“

„A co znamená jeden sloup kouře?“

„Obvykle prostě ‚tady je tábor‘.“

„A dva?“

„Dva znamenají ‚potíže‘, ale může to být i ‚zabloudil jsem‘.“

„To si budu pamatovat. Dva kouře – potíže.“

„Tři znamenají dobrý zprávy. Lichý čísla znamenají štěstí.“

„A co čtyři?“

„To se skorem nepoužívá. Když jsem viděl čtyři sloupy kouře v táboře, věděl jsem, že se chystá něco velkého – možná velká rada.“

„A kdybyste viděl pět sloupů kouře?“

„Pomyslel bych si, že nějaký trouba zapálil celou vesnici,“ odpověděl Caleb a s chrčením se zasmál.

„Právě jste řekl, že jeden kámen na druhém je znamení. Jaký?“

„Nemůžu mluvit za všechny indiány. U některých to znamená jednu věc, u druhých zas něco jiného, ale na Západě obvykle dva kameny nebo dva kusy bizoního trusu na sobě znamenají ‚tady je stezka‘. Malej kamínek nalevo by znamenal ‚tady jsme odbočili doleva‘. A na opačnou straně ‚tady jsme odbočili doprava‘. Tři kameny na sobě znamenají ‚tohle je bezpečná stezka‘, ‚zvláštní‘ nebo ‚výjimečná‘ nebo

„dej pozor“. A hromádka kamení znamená *„tábořili jsme tu, poněvadž někdo onemocněl“*. Byly by to ty kameny, co použili do parní lázně.“

„A co by udělali, kdyby neměli žádné kameny?“

„Jako třeba v lese?“

„Ano, nebo na rovný préríi.“

„To jsem skorem zapomněl, je to tak dávno, ale budu přemejšlet.“

Yan Caleba dál zasypával otázkami, až starý pán probral své vzpomínky a rozpomněl se na indiánský kód, třebaže pořád opakoval, že „některý indiáni to dělaj jinak.“

Yan chtěl okamžitě vyzkoušet signální oheň a byl zklamaný, když zjistil, že na sto metrů není kouř nad vrcholky stromů vidět, až mu Caleb ukázal rozdíl mezi obyčejným ohněm a kouřovým signálním ohněm.

„Začneš s ohněm, abys dostal žár, a pak na něj nahážeš zelenou trávu a ztrouchnivělý dřevo. Tady vidíš ten rozdíl.“ Jakmile začala na řěravých uhlících syčet tráva a práchnivina, vyvalil se k nebi velký nakloněný sloup dýmu.

„Ten uvidíš na patnáct kilometrů, když se můžeš kouknout z nějaký vejšky.“

„Se vsadím, že bych to viděl na třicet kilometrů,“ pípl Guy.

„Pane Clarku, zabloudil jste někdy?“ pokračoval neúnavný tazatel.

„Jasně že zabloudil, a ne jednou. Každěj, kdo se vydá do lesa, občas zabloudí.“

„Co - indiáni taky?“

„Samozřejmě! Proč ne? Jsou to taky lidi, a povim vám, že když někoho uslyšíte, jak se chlubí, že se nikdá neztratil, tak poznáte, že se nikdy nepustil matčiný zástěry. Každěj zabloudí, ale skutečnej zálesák se z toho dostane. V tom je ten rozdíl.“

„A co byste dělal, kdybyste zabloudil?“

„Záleží na tom kde. Bejt to v kraji, co neznám, a v táboře by na mě čekali kamarádi, tak bysem nejdřív zkusil, co zvládnou, a pak bysem si sed na zadek a zapálil dva signální vohně. Je jasný, že kdybysem byl sám, zkusil bysem jít tím nejpravděpodobnějším směrem, a to je snadný, když vidíš slunce a hvězdy, ale když je pod mrakem, tak se to nedá. To nedokáže nikdo, a když neznáš kraj, musíš sledo-

vat potok. Ale jestli to budeš muset někdy udělat, tak tě upřímně lituju, poněvadž je to ta nejhorší cesta pod sluncem. Určitě tě někam dovede – a nebudeš aspoň chodit v kruhu –, ale víc jak sedm až osm kilometrů za den neurazíš.“

„Nedá se poznat směr z mechu na stromech?“

„Ne! Jen si to zkus a uvidíš. Mech na severní straně kmene a skály, největší větve jsou na jižní straně kmene, vršek jedlovce ukazuje k východu, největší letokruhy rostou na jižní straně pařezu a tak dál. To platí u stromu, co roste sám na votevřeném prostranství – pak jsou největší kruhy na jihu, ale u stromu na jižním okraji palouku to neplatí, ten má naopak největší letokruhy na severní straně. Když máš po ruce kompas, je to všecko taková polopravda – teda kousek pravdy, ale nejni to celá pravda, akorát velká lež, když seš strachem bez sebe a potřebuješ se uklidnit. V životě jsem viděl akorát jednu dobrou rostlinu, co ukazuje směr, a to je préríjní zlatobýl. Když na něj narazíš na votevřeném prostranství, většina rostlin bude ukazovat k severu, ale pod velkým stromem se otáčeš, jak se jim zamane.“

Když najdeš vyšlapanou zvířecí stezku, sleduj ji, poněvadž tě dovede k vodě – teda pokud jdeš správným směrem, a to poznáš podle toho, že se rozšiřuje. Když se ztrácí, jdeš špatně. Hejno kachen nebo potápic má určitě namířený k vodě. Je bezpečný je sledovat.

Když ale přijde na věc, je nejbezpečnější kompas. Hned potom slunce a hvězdy, a když víš, že pro tebe přijdou kamarádi, je nejlepší posadit se a zapálit dva signální vohně, nechat je hořet, vobčas zařvat a zachovat chladnou hlavu. Nic se ti nestane, pokud nejseš úplnej hlupák, a takový by měli zvostat doma, kde by se vo ně postarali.“

1

2

3

1 - dobré zprávy, 2 - tábořili jsme tu, poněvadž někdo onemocněl, 3 - zlatobýl

Indiánská znamení Znamení z kamenů

Tady je stezka

Odboč vpravo

Odboč vlevo

Dej pozor

Znamení z větviček

Tady je stezka

Odboč vpravo

Odboč vlevo

Dej pozor

Znamení z trávy

Tady je stezka

Odboč vpravo

Odboč vlevo

Dej pozor

Znamení v kůře stromu

Tady je stezka

Odboč vpravo

Odboč vlevo

Dej pozor

Kouřové signály

Tady je tábor

Zabloudil jsem

Dobré zprávy

Velká rada

Speciální znamení v kůře stromu

Vpravo
léčka

Vlevo
léčka

Vpravo
tábor

Vlevo
tábor

Speciální
znamení

Speciální
znamení

Hraniční
čára

„Dva sloupy kouře.“

XIII

Vydělávání kůží a výroba mokasínů

Sam učinil nález. Doma porazili tele a jeho kůže visela na trámu ve stodole. Otec mu dovolil si ji vzít a on se teď objevil s „čerstvou bizoní kůží na šaty“.

„Nevím, jak si indiáni šili šaty,“ vysvětloval, „ale Caleb to ví a tobě to poví. A já budu pochopitelně dávat pozor.“

Starý traper neměl co na práci a jediné světlé chvílky v jeho osamělém životě od chvíle, kdy mu zabouchli před nosem dveře jeho vlastního domu, byly návštěvy v táboře. Chodil sem každý den, a tak bylo samozřejmé, že se během hodiny po Samově návratu „náhodou objevil“.

„Jak indiáni vydělávají kůže a šijou šaty?“ zeptal se okamžitě Yan.

„No, různě...“

Než ale mohl pokračovat, objevil se Zelené dřevo a křičel: „Hele, kluci, tařkovi chcípla ta jeho stará herka!“ Vesele se křenil už proto, že přinášel zprávu.

„Zelenáči, zubíš se tak, že ti slunce spálí stoličky,“ poznamenal nejvyšší náčelník a smutně si ho prohlížel.

„Ale je to tak, a já si chci vzít vocas na skalp. Se vsadím, že budu ze všech nejindiánštější.“

„Proč nevemeš celou kůži? Ukážu ti, jak z ní udělat spoustu indiánskejch věcí,“ poradil mu Caleb a zapálil si dýmku.

„Pomůžete mně?“

„Je to stejný jako stahovat tele. A až bude kůže dole, ukážu ti, kde vzít šlachy na šití.“

A tak se celý tábor vydal na Burnsovo pole. Guy se držel vzadu, a když viděl, že otec zapráhl spřežení a chce mrtvého koně odtáhnout, schoval se.

„Brej den, Jime,“ pozdravil Caleb, protože byli s Burnsem přátelé.
„S tím koněm to byla smůla, co?“

„Ále, ani ne. Nic mě nestál, při handlu jsem ho dostal nádavkem.
Jsem rád, že chcípnul, poněvadž nebyl k ničemu.“

„Chceme jeho kůži, jestli ji nechceš ty.“

„Klidně si vezte celou zdechlinu.“

„Tak ji přitáhni na mez, až skončíme, zahrabem, co zbyde.“

„Dobře. Neviděli jste náhodou někde toho mýho zpropadenýho kluka, že ne?“

„No jasně, viděl jsem ho před chvílí,“ odpověděl Sam. „Mířil rovnou k domovu.“

„Hmm. Třeba ho najdu doma.“

„Třeba.“ A Sam potichu dodal: „Těžko.“

A tak je Burns opustil a Guy se po několika minutách vyplížil z lesa a přidal se k oddílu.

Caleb jim ukázal, jak rozříznout kůži na spodní straně nohou a na břiše. Stahování byla pomalá práce, ale ne tak nepříjemná, jak se Yan původně obával, protože zdechlina byla čerstvá. Podařilo se jim stáhnout horní polovinu kůže.

„Asi ho nedokážem obrátit. Když indiáni neměli po ruce koně, aby bizona obrátili, tak kůži prostě odřízli na hřbetě. Asi to uděláme. Stejně máme dost kůže na to, co potřebujem,“ prohlásil Caleb.

A tak odřezali staženou polovinu kůže a vzali i hřívu a ocas na skalpy. Caleb pak poslal Yana pro sekeru a džber. Odřízl z koně ještě kus jater a mozek.

„Tohle je na vyčinění a tady indiánská squaw veme nitě na šití,“ vysvětloval chlapcům.

Provedl hluboký řez podél páteře od poloviny zad k bedrům, zasuň prsty pod široký pruh bělavé vazivové tkáně a nazdvihl jej. Tahal a řezal dozadu až ke kyčli a dopředu k žebrům. Šlacha na šití byla asi deset centimetrů široká a velmi tenká a bylo snadné ji dělit na stále tenčí vlákna, až vypadala jako nit.

„Tady je přadýnko nití,“ oznámil. „Schovejte si je. Sice vyschne, ale dá se rozdělit kdykoliv, a když nit na dvacet minut namočíte do

teplý vody, změkne a bude připravená k šití. Když squaw šije, obvykle drží nit v puse, aby ji měla připravenou. Ted' máme koňskou a telecí kůži a měli bysme připravit dílnu na vyčinění kůží.“

„A jak se vydělávají kožešiny, pane Clarku?“

„Na to je spousta různých způsobů. Někdy kůže akorát oškrábeš, abys je zbavil tuku a masa, pak je posypeš kamencem a solí a necháš je pár dní zabalený, až kamenec prosákne skrz a kůže u kořínků chlupů zbělá. Když pak napůl vyschne, zpracovááš ji, dokavad' nezměkne. Ale indiáni neměli kamenec a sůl, a přesto vyráběli skvělý tříslu z jater a mozku. To vám ukážu.“

„Chci to udělat po indiánsku.“

„Dobře, tak vezmi mozek a játra ze svého telete.“

„Proč to neuděláme s koňským mozkiem a játrama?“

„Ani nevím. Co jsem viděl, nikdá to tak nedělali. Asi je nejlepší dělat to s vlastním mozkiem zvířete.“

„Tak tomu říkám úžasný zaopatření,“ poznamenal filozoficky Dattel. „Příroda vždycky dá do telecí kůže telecí mozek a játra a právě tolik, aby to stačilo na vyčinění té kůže.“

„Ze všeho nejdřív musíš kůži očistit, a než to uděláš, namočíš koňskou kůži do bláta, aby povolily chlupy.“ Na několik dní zahrabal kůži do teplého bláta, jako to předtím udělal s telecí kůží, když vyráběl buben, a pak se vrátil, aby se ujal dohledu nad výrobou bizoního „šatu“.

Sam si nejdřív zašel domů pro telecí mozek a játra a pak s Yanem kůži oškrábali, aby dostali dolů množství tuku, a nakonec ji měli na vnitřní straně modrobílou a vlhkou, ale ne mastnou na dotek. Telecí játra se hodinu vařila a potom je rozmačkali se syrovým mozkiem na tříslovou pastu, kterou rozetřeli po vnitřní straně kůže. Poté kůži přeložili, svinuli a na dva dny odložili na chladné místo. Po dvou dnech kůži roztáhli, opláchli v potoku a pověsili, až téměř vyschla. Caleb vzal tyč z tvrdého dřeva, přiřízl na ní ostrou hranu a ukázal Yanovi, jak přes ni kůži přetahovat, až změkne.

Koňskou kůži zpracovali podobně, jakmile z ní odstranili srst, ale protože byla silnější, musela být v tříslu naložená déle.

Po dvou dnech ji traper oškrábal a zpracoval přes tyčku s ostrou hranou. I tato kůže brzy změkla, až na dvě místa. Caleb si je pozorně prohlédl.

„Hmm, tříslo všude dobře neprosáklo,“ zabručel. Znovu kůži natřel a nechal ji ještě den odležet. Přetahoval ji přes tyčku tak dlouho, až byla celá měkká a vláknitá.

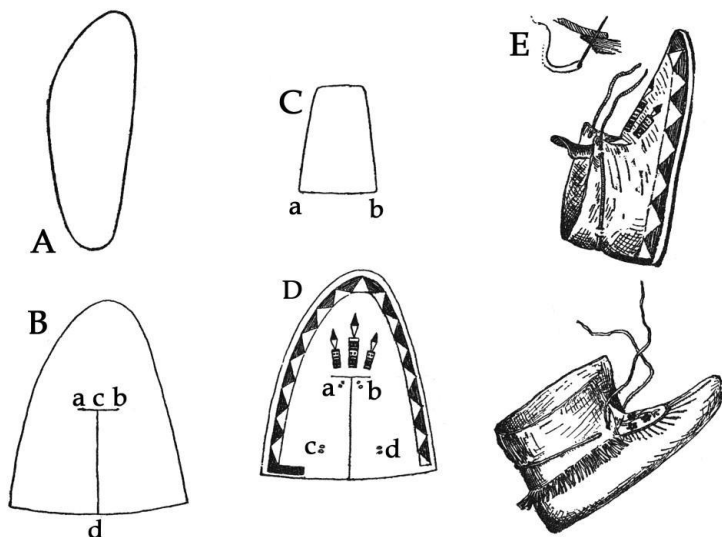
„Tak,“ prohlásil, „tohle je po indiánsku vydělaná kůže. Viděl jsem, jak ji na pár dní namočili do odvaru z kůry jedlovce nebo balzámový jedle, kterou vařili ve vodě tak dlouho, až byla voda hnědá jako hnědý inkoust, ale nad tohle nejni. Teď to potřebuje ještě jednu věc, aby neztvrdla. Musí se vyudit.“

Zapálil oheň a na plameny hodil zetlelé dřevo, aby získal hodně kouře. Dřevěnými kolíčky vypnul koňskou kůži do tvaru kužele a ten na několik hodin zavěsil do hustého kouře, nejdřív jednou stranou, pak ji obrátil na druhou stranu. Kůže nakonec získala krásnou tmavě kouřovou barvu i vůni dobře známou těm, kdo někdy drželi v ruce po indiánsku vydělanou kůži.

„Tak tady máte, takhle se vydělávají kůže po indiánsku. Doufám, že je vám jasný, že nejdůležitější ze všeho je důkladně ji na začátku očistit.“

„Ukážete nám teď, jak z ní ušít mokasíny a válečný haleny?“ zeptal se Malý bobr se svým obvyklým nadšením.

„Mokasíny jsou snadný, ale ty haleny ti neslibuju. Střih je v podstatě stejnej jako u tvýho kabátu, akorát předeek je z jednoho kusu a rozstřiženej tak hluboko, aby ti otvorem prošla hlava. U krku se zavazuje tkanicema a ve švech a na dolním lemu jsou třásně. Nejní jednoduchý ji ušít. Ale vyrábět mokasíny se může naučit každej. Jsou jich dva druhy – teda mokasínů. Každěj kmen má vlastní vzor a indián pozná, jakým jazykem ten druhej mluví, jakmile uvidí jeho boty. Odžibvejové vyrábějí jeden druh s měkkou podrážkou – podrážka i svršek jsou z jednoho kusu a šněrujou se na nártu – odžibva znamená *nařasený mokasín*. Ty druhý používaj indiáni z prerií. Tam musíš mít tvrdou podrážku, poněvadž kraj je plnej kaktusů a trní a ostřejch kamínků.“

„Chci siouxskéj styl. Okopírovali jsme jejich týpí a válečnou členku – a Siouxové jsou stejně nejlepší indiáni ze všech.“

„Nebo nejhorší, záleží, na který stojíš straně,“ odušil Caleb. Hned však pokračoval: „Siouxové jsou indiáni z prérií a nosej tvrdou podrážku. Tak to zkusíme. Vyříznu ti je.“

„Ne, uděláte je pro mě. Je to můj kůň,“ hlásil se Guy.

„Ne, to nejni. Tvůj taťka ho dal *mně*.“ Z Calebova tónu bylo jasné, že na něj Guyova lenost neudělala dobrý dojem, a tak musel stát Zelenáč stranou, zatímco Caleb přeměřoval Yanovi nohu. Traper si schoval kus nevydělané kůže, který však byl dokonale očištěný. Ten teď namočil do teplé vody, až kůže změkla. Postavil si na ni Yanovu nohu a obkreslil ji kolem dokola. Pak příslušný kus vyřízl a měl jednu podrážku mocasínu (A). Vyříznutý díl pak obrátil a měl stříh pro druhou podrážku.

Změřil délku chodidla a přidal dva a půl centimetru, pak šířku přes nárt, k níž přidal centimetr, a podle těchto údajů vyřízl kus měkké kůže (B). Na něm udělal řez (ab) kousek od středu a další řez (cd) na opačné straně. Druhý díl prostě vyřízl obráceně a ještě uřízl kousek měkké

kůže na jazyk (C), který přišel k většímu dílu (B), takže kraj ab dílu C byl připevněn k ab dílu B. Totéž udělal s druhým dílem (B obráceně).

„Tohle jsou svršky. Teďka je čas si je vyšít, jak budeš chtít.“

„Nevím jak.“

„To tě nemůžu naučit, to je ženská práce. Ale můžu ti ukázat vzor na prvních mokasínech, co jsem kdy nosil. Na ty těžko zapomenou, poněvadž toho bizona jsem vlastnoručně ulovil a celou výrobu jsem pozoroval.“ Mohl dodat, že následně se s onou squaw oženil, ale neudělal to.

„Vypadaly asi takhle.“ (D) „Ty trojúhelníkový červenobílý vzory kolem dokola jsou kopce, přes který mě mají mokasíny bezpečně přenést, na patě je malá modrá cesta, na který nic nejni: to je za mnou, minulost. Na nártu jsou tři červený, bílý a modrý cesty, kam mě mají zavést: ty jsou vepředu, v budoucnosti. Každá stezka má na sobě spoustu dalších vobrázků, hlavně to jsou změny a cesty, a všechny tři končej orlím pérem – to znamená čest. Můžeš si je takhle namalovat, až budou hotový. Teďka přišijem svršek pevnou šlachou navlečenou do jehly – nebo když máš šídlo, zvládneš to i bez jehly – a vytahuj stehy krajem podrážky, ne skrz, jinak se prodrou. Takhle.“ (E)

A tak neohrabaně pracovali, zatímco se Guy hihňal a Sam prohlašoval, že ze Si Leehe by byla lepší squaw než z nich obou dohromady.

Podrážka stejně jako svršek byly dost měkké, aby mohli mokasín obracet naruby, kdykoliv se jim zachtělo – což také dělali, protože jim to přišlo každých pár minut nezbytné. Nakonec však měli oba kusy kůže pevně sešité kolem dokola, pak sešili i šev na patě, vyrobili čtyři dírky na tkaničky (*a, b, c, d* na D) a na tkaničku použili pětáctyřeticentimetrový řemínek z měkké kůže.

Teď si Yan svršek pomaloval svými indiánskými barvami podle vzoru, který navrhl Caleb, a mokasíny byly hotové.

Squaw by za tu dobu vyrobila půl tuctu dobrých párů, zatímco Yan s Calebem se vzmohli jen na jeden, a to ještě nijak zvlášť dobrý, ale ona by na ty své zdaleka nebyla tak pyšná.

XIV

Calebova filozofie

V Yanových hliněných albech u potoka se čas od času objevily stopy norka a po nějaké době mu jeden z těchto neúnavných hlídačů u skály wakan prozradil, že sem každou noc přichází hodovat nejen norek, ale i skunk.

Norek byl podle stop hodně velký, a tak se Yan hned ptal Caleba, jak ho chytit.

„Jak byste chytal norka, pane Clarku?“ zněla otázka.

„Nechytaj se celej rok, poněvadž až do října za nic nestojej,“ vysvětloval Caleb.

„A jak se teda chytaj, když je na ně sezóna?“

„No různě.“

Šlo to pomalu, ale Yan vytrval a starý pán se konečně rozpovídal.

„Dřív jsme na norcky dycinky používali tlučku. Jako návnadu použiješ ptačí hlavu, dobrá je třeba z jeřábka. Tlučka norka zabije rychle a milosrdně. Když je potom zima, norek zmrzne a zůstane v pořádku, dokavad' nepříjdeš. Ale v teplým počasí se spousta kožešin zkazí, když zůstanou ležet moc dlouho, takže musíš pasti často vobcházet, abys zachránil, cos zabil. Pak někdo vymyslel ty nový ocelový pasti, co zvířata chytanou za nohu a držej někdy i celý dny, dokud neumřou hladem nebo si neuhryžou nohu, aby se z pasti dostali. Jednou jsem chytl norka jen se dvěma nohama. Dvakrát se dostal do želez a uhryzal si nohu, aby mohl utýct. Železa traperovi ušetřej častý vobcházení, ale jsou drahý, těžký, a když je použiješ, musíš bejt zatraceně zatvrzelej. Povim ti, že když jsem si vzpomněl na všecko to utrpení, jakým musí norek projít, železný pasti jsem zavrhl. Když už musíš lovit, použij tlučku nebo past, do který ho chytíš živýho. Povim ti, že ty železa na vydry by měly bejt postavený mimo zákon. Takový trápení je nelidský.“

To samý platí o lovu. Lov je ohromná zábava a nemůže bejt špatnej, poněvadž si neumim představit, že by kazil lidi. Se mně zdá, že

lovci jsou tak nějak lidštější než ty ostatní. A co se krutosti týče – víme, že žádný divoký zvíře neumře klidně v posteli. Dřív nebo pozděj ho někdo zabije, a jestli to člověku pomůže, když je zabije, tak hádám, že má stejný právo to udělat jako vlci a divoký kočky. Kulka z ručnice nebolí vo nic víc – vlastně mnohem míň –, než když tě roztrhaj vlci. Jediný, co říkám, je nedělat to krutě – a nevyhubit všecko. Když budeš zabíjet akorát zvířata, který ti zaživa škoděj nebo je po smrti využiješ, a jestli jich je v kraji dostatek, tak podle mýho žádnou škodu nenaděláš, navrch si užiješ spoustu legrace a rád na lov vzpomínáš.

Ale pamatuju si na jednoho chlapíka z Evropy, takovýho hejska, kterýho jsem vedl na Západ. Ten zchromil jelena, aby nemoh utýct. Pak se klidně posadil vedle něj, vybalil si svačinu a každou chvíli do toho jelena střílil, jak si zkoušel míření, ale tak aby ho hned nezabil. Zaslech jsem střílení a bečení, a když jsem tam dorazil, povim ti, že mě to vážně dohřálo. Řek jsem mu pár věcí, který by si za rámeček nedal, a zbavil jsem jelena bolesti tak rychle, jak jen jsem stačil zmáčknot spoušť. To nám zničilo vztahy – už jsem s nim nechtěl mít nic společnýho. Ten den málem skončil vedle toho jelena. Ještě teď mě dohřeje, když si na to vzpomenu.

Kdyby toho jelena složil v běhu, jak nejrychlejc to jde, ten by netrpěl o nic víc, než kdyby ho chytli vlci, poněvadž kulka správný váhy znečitlivuje, když zasáhne. Jelen by se netrápil víc, než kdyby sešel přirozenou smrtí, možná míň, a umřel by v době, kdy by lovci byl k něčemu dobrej. Tyhle nový opakovací pušky jsou mor. Chlapík ví, že má spoustu ran, a tak střílí do stáda jelenů, dokavad' nějaky zvířata vidí. Spoustu jich zmrazčí, takže než umřou, hrozně trpěj, ale když má akorát jednu ránu, dává si náramnej pozor na míření. Když se chceš lovem bavit, vem si jednorannou pušku, a když chceš masakr, vem si kulomet.

Zábava je dobrá věc, ale jsem proti hromadnýmu zabíjení a krutosti. Železa, lehký kulky a opakovací pušky nejsou lidský. Ty můžou za všecko utrpení.“

Na Caleba to byla dlouhá řeč a ve skutečnosti byla mnohem méně souvislá, než je tu uvedeno. Yan ho musel občas pobídnout nějakou otázkou.

„Co si myslíte o lucích a šípech, pane Clarku?“ byla jedna z nich.

„Na velkou zvěř, jako je medvěd a jelen, bysem je nepoužíval, ale potěšilo by mě, kdyby byly brokovnice zakázaný a malý zvířata se směly zabíjet jenom šípama. Ty buď přinesou jistou smrt, nebo minou. Nezůstávají po nich žádný mrzáci. Šípem nemůžeš střílet do hejna ptáků a srazit jich stovku jako s tou zatracenou brokovnicí. Ty právě vybíjejí všechnu malou lovnou zvěř. Jednou vymyslej i opakovací brokovnici, jako jsou ty opakovací ručnice, a když si ji pořídí každá trouba, budou se divit, kam se ty zvířata poděly.

Ne, jsem rozhodně proti nim. Luky a šípy nenapáchaj zdaleka takový škody, vyžadujou znát les a je s nima větší zábava – teda když lovíš malou zvěř. Kromě toho nenadělaj takovýho rámusu a víš, komu kořist patří, poněvadž každé šíp je poznačeněj.“

Yana mrzelo, že Caleb nepodpořil lov lukem a šípy i u velké zvěře. Traper se rozehrál a byl ochotný podělit se o informace. Yan věděl, že má kout železo, dokud je žhavé.

„A jak se vyrábí past na živá zvířata?“

„Na co?“

„Na norka.“

„Ty se teďka na chytání nehoděj a mladý potřebujou mámu.“

„Já bych si ho nenechal. Chci si ho akorát nakreslit.“

„To by mu asi neublížilo, když si ho nenecháš dlouho. Máte nějaký prkýnka? Kdysi jsme to celý nasekali z kusu balzámový jedle nebo vejmutovky, ale dneska jich najdete spoustu na krámě, takže je to jednodušší. Teďka vám ukážu, jak udělat sklopec, když mi slíbíte, že past budete chodit každéj den kontrolovat.“

Chlapci nechápali, jak by si mohl někdo nechat ujít příležitost a nenavštěvovat každéj den tak zajímavé místo, takže mu to ochotně slíbili.

Vyrobili tedy šedesát centimetrů dlouhý sklopec a na jednom konci udělali pevnou síť z drátu na seno.

„Teďka,“ prohlásil traper, „chytíte norka, ondatru, skunka, zajíce – skorem všechno, podle toho, kam ji umístíte a jakou do ní dáte návnadu.“

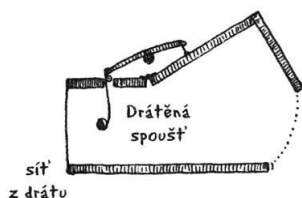
„Se mně zdá, že wakan bude vhodný místo.“

Nalíčili past s rybí hlavou pevně přivázanou k drátěné spoušti.

Když se Yan ráno objevil, byla past sklapnutá. Zevnitř se ozývalo zvláštní kňučení a škrábání.

„Kluci, kluci, mám ho! Chytil jsem norka!“ vykřikoval nadšeně.

Zvedli past, opatrně ji naklonili, aby dovnitř posvítilo slunce, a ke svému znechucení zjistili, že chytili svou starou známou – mourovatou kočku. Jakmile zvedli víko, vyskočila ven a cestou prskala a syčela. Nepochybně spěchala domů, aby kořata ujistila, že je všechno v pořádku, i když byla dlouho pryč.

XV

Raftenova návštěva

„Same, potřebuju nový notes. Nemá smysl uspořádat další vyvražďení bělochů, poněvadž tam žádný notesy nejsou, ale tvůj táta by mi mohl nějaký sehnat, až příště pojede do Downeyho Díry. Asi budu muset uspořádat mírový hovory a poprosit ho.“

Sam neodpověděl. Vzhledl, zaposlouchal se a podotkl: „My o ehm – andělu a táta je tady.“

Když rodič přišel blíž, Yan a Guy znejistěli a drželi se vzadu. Sam v plném válečném pomalování žvanil jako obvykle:

„Brejtro, tati. Jsem tvý dítě. Se vsadim, že máš potíže a chceš radu nebo tak něco.“

Raften ohrnul rty a předvedl obrovské, zažloutlé řezáky ve velkém úsměvu, po němž se hoši okamžitě uklidnili.

„Tak nějak jsem si myslel, že už toho budete mít dávno plný zuby.“

„Necháš nás tady, dokavaď nás to nepřestane bavit?“ opáčil Sam a bez čekání na odpověď, kterou nechtěl slyšet, pokračoval: „Hele, tati, jak je to dávno, co tu kolem byli jeleni?“

„Řek bych skoro dvacet let.“

„Tak se koukni teď,“ šeptl Datel.

Raftena vzrušil pohled na atrapu zpola schovanou v houští, protože velice připomínala skutečného jelena.

„Nechcete si zkusit střelit?“ odvážil se Yan.

Raften si vzal luk a šípy, ale zacházel s nimi tak neohrabaně, že je raději vrátil.

„Flinta je pro mě dobrá až dost,“ poznamenal. „Vobjevil se tu starý Caleb?“

„Starej Caleb? To bych řek. Je to náš stálej společník.“

„Tebe má zřejmě radši než mě.“

„Hele, tati, pověz nám o tom. Jak víš, že po tobě Caleb střelil?“

„Nemoh bysem to dokázat u soudu, ale ten den po koňskym jarmarku jsme se ve městě pohádali a von přísahal, že mi ukáže, a pak vodešel z města. Jeho nevlastní zeťák Dick Pogue stál vedle něj a slyšel ho. Když jsem potem šel v noci po vopuštěný cestě kolem zelenýho křoví, někdo po mně střelil. Druhej den jsme vopodál našli Calebův pytlík na tabák a nějaký dopisy. To je všecko, co vo tom vim, a víc ani vědět nechci. Pogue ho ošklivě podrazil a připravil ho vo farmu, ale do toho mně nic nejni. Stařík bude muset brzo pryč a postarat se vo sebe sám.“

„Je laskavej,“ podotkl Yan.

„Ale umí se pořádně naštvat, a když se napije, udělá cokoliv. Jinak je v pořádku.“

„A jak je to s tou farmou?“ chtěl vědět Sam. „Copak ona mu nepatří?“

„Ne, asi ne. Vlastně ani nevim. Akorát jsem něco slyšel. Saryann pochopitelně nejní jeho vlastní dcera. Nejní z rodiny, ale von nikoho jinýho nemá. Dick byl můj čeledín – měl pořádně proříznutou pusou, vymluvil by i z jalový krávy tele. Ale byl to dobrej pracant. Voženil se se Sary a přesvědčil staříka, aby jim farmu přenechal, že s nima bude v pohodlí žít až do smrti. Ale jak se tam usadili, bylo jasně vidět, že Dick chce starýho Caleba vyštípat, a vloni došlo i na jeho psa, starýho Turka. Nechtěli ho mít v baráku. Prej plaší slepice a honí ovce, což je docela možný, protože si myslím, že mi zabil jedno jehně, a dal bych deset dolarů, kdyby ho někdo zabil – teda pokud bysem si byl jistej, že to byl von. Caleb, než by se psa vzdal, se radši přestěhoval do srubu u potoka na druhym konci farmy. Pak se to zlepšilo, poněvadž Dick a Saryann dali na chvíli pokoj a poslali mu spoustu mouky a tak, ale lidi povídaj, že se připravujou vyhnat starýho pána i vodtamtud a zbavit se ho nadobro. Ale já nevim, nejní to moje věc, i když na mě svádí, že jsem proti němu Dicka poštvál.

Jak to jde se zápisky?“ zeptal se, když v Yanově ruce zahlédl otevřený blok.

„To mi připomíná,“ začal Yan. „Co je tohle?“ ukázal stopu paznehtu, kterou si načrtl. Raften si ji zvědavě prohlédl.

„Hmm, nevim. Mně to připadá jako velkej jelen. Ale to těžko, žádný už tu nezvostali.“

„Hele, tati,“ nechtěl se nechat Sam odbýt, „nenaštvalo by tě to, kdybys byl starej a někdo tě okradl a vyhodil?“

„To určitě, ale kdybych prohrál v koňskym handlu, po nikom bych pak nestřílel. Kdybych proti němu něco měl, napráskal bych mu nebo by von napráskal mně a já bych to vzal s humorem. A už dost. Mluvme vo něčem jinym.“

„Koupíte mi nový notes, až příště pojedete do Downeyho Díry? Nevím, kolik bude stát, jinak bych vám dal peníze,“ řekl Yan

a v duchu se modlil, aby to nebylo víc než pět nebo deset centů, protože víc peněz neměl.

„Se ví. Připočítám ti to, ale musíš počkat do příštího tejdne. Jeden ale je v bělošský vosadě, ten můžeš mít zadarmiko.“

„Hele, pane Raftene,“ vložil se do hovoru Guy, „v lovu na jelena je porazim.“

Sam se podíval na Yana, Yan se podíval na Sama, pak se oba svorně podívali na Guye, udělali ďábelský posunek, každý popadl dlouhý nůž a skočili po třetím válečném náčelníkovi. Ten však uskočil za Raftena a začal se svým obvyklým: „Nechte mě na pokoji...“

Raftenovi se zajiskřilo v očích. „A já si myslel, že patříte všichni k jenomu kmenu a žijete v míru.“

„Musíme potlačit zločin,“ odsekl jeho syn.

„Ať mě nechají na pokoji,“ fňukal Zelené dřevo.

„Tentokrát tě necháme, jestli najdeš toho sviště. Už je to skoro dva dny, co jsme uspořádali výpravu.“

„Dobře.“ A byl pryč. Během pěti minut se přihnul zpátky a mával na ně. Chlapci popadli luky a šípy, ale báli se, že jde o trik, a tak se drželi zpátky. Guy odběhl pro své zbraně s nezaměnitelným a uklidňujícím zápalem. Raften se vydal za nimi, jen se napřed zeptal, je-li to pro něj bezpečné.

Prošedivělý starý svišť tam byl a krmil se jetelem. Chlapci se plížili trávou skutečně indiánským způsobem, a když se svišť postavil na zadní, aby se rozhlédl kolem, znehybněli. Jakmile se zase spustil na všechny čtyři, plazili se dál a dostali se k němu až na pětatřicet metrů. Teď začal být svišť skutečně podezřívavý.

„Až zase začne žrát, vystřelíme zároveň,“ navrhl Sam.

Jakmile se zase objevil svišťův šedý hřbet, chlapci se trochu zvedli a vystřelili. Šípy prosvištěly kolem sviště, všechny ho minuly a on se vrhl zpátky do nory dřív, než stačili vystřelit podruhé.

„Hele, proč jsi ho netrefil, Zelenáci?“

„Se vsadím, že příště ho trefim.“

Když se vrátili k Raftenovi, přivítal je posměchem.

„Vy jste mi ale ubohý lovci. Nebejt bílý vosady poblíž, umřete hladu. Páni, kdybyste byli opravdický indiáni, seděli byste u tý díry celou noc, dokavad' by ráno nevylezl, a pak byste ho dostali. A až byste ho ulovili, měl bych pro vás dalšího nahoře na pastvině, na kterým byste mohli zapracovat.“ S tím odešel.

„Hele, tati, kde je ten notes pro Yana?“ zavolal za ním Sam. „Je náčelník přes naše podařené kousky a hádám, že bude mít brzo práci a bude ten svůj notes potřebovat. Cejtím to v kostech.“

„Nechám ho na tvý posteli.“ Což také udělal a Yan se Samem měli to potěšení vytáhnout ho oknem v rozštípnutém klacku.

XVI

Jak Yan poznával na dálku kachny

Jednoho dne ležel Velký datel na zádech ve stínu a vydal povýšený příkaz: „Malý bobře, chci se bavit. Pojd' sem a něco mi vyprávěj.“

„Jak by se ti líbila lekce v tatnejštině?“ opáčil druhý náčelník, ale už to zkoušel a zjistil, že ani Sam, ani Guy nemají o tento skutečně mrtvý jazyk zájem.

„Říkal jsem vyprávěj,“ zavrčel zuřivě podmračený Datel.

„Dobře,“ podvolil se Malý bobr. „Povím ti příběh o skvělém klukovi – byl to ten nejušlechtilejší malý hrdina, co kdy nosil kalhoty nebo dostal nářez ve škole. No, a tenhle kluk šel žít do lesa a chtěl se seznámit se všemi živočichy. Měl s tím hromadu potíží a nikdo mu nepomohl, ale on vytrval a byl nesmírně ušlechtilý a odvážný. Měl notes, a když našel něco nového, skočil po tom

jako čert po duši. Zakrátko získal knížku, která mu pomohla, ale ne moc. Psalo se v ní o ptáčích, jako bys je držel v ruce. Ale tenhle hrdinský mladík je viděl akorát z dálky, takže měl smůlu. Jednoho dne uviděl na rybníce divokou kachnu. Byla tak daleko, že rozeznal jenom nějaký barevný skvrny, ale nakreslil si ji a pozděj z tý hrubý kresby zjistil, že to byl hohol, a pak ten úžasný kluk dostal nápad. Kachny se od sebe liší. Mají nejruznější skvrny a proužky, jako kdyby to byly jmenovky nebo stejnokroje vojáků. ‚Kdybych dokázal ty stejnokroje dostat na papír,‘ napadlo toho skvělého kluka, ‚poznám každou kachnu, hned jak ji uvidím, i když bude daleko na rybníku.‘ A tak se pustil do práce a kreslil, co našel. Jeden jeho kamarád měl vycpanou kachničku karolinskou, a tak Kluk-který-chtěl-všecko-vědět si ji z dálky nakreslil. Další získal z rytiny a další dvě z výlohy u vycpavače zvířat. Ale moc dobře věděl, že kachen je nejmíň dvacet různých druhů, protože z dálky mockrát viděl další a nakreslil si je v naději, že jednoho dne zjistí, co jsou zač. No, a jednoho dne ten Kluk-který-chtěl-všecko-vědět nakreslil na rybníku novou kachnu a pak ji vídal pořád dokola, ale nemohl zjistit, co je zač. Měl opravdu krááásný náčrtek, ale nikdo mu nedokázal říct, jak se ta kachna jmenuje, a tak musel zajít do týpí, ukrást prvnímu válečnému náčelníkovi poslední jabko a sníst ho, aby zakryl svůj zoufalství.“

Yan potom vytáhl jablko a se smutným výrazem se do něj zakousl.

Velký datel nehnul brvou a v příběhu pokračoval: „Když potom první válečnej náčelník uslyšel ten příběh zmařeného života, řekl: ‚Ale co, já to starý jabko stejně nechtěl. Vylovil jsem ho ze škopku s pomejema, ale zdá se mně, že když někdo chce něco udělat, a neudělá to, je to břídil, což se moc neliší od zpropadeného hlupáka.‘

Kdyby měl ten hrdinský mládenec dost filipa a vyšel s pravdou ven, místo aby kradl shnilý jabka, který nechtěj už ani prasata, a pověděl o svehch potížích nejvrchnějšimu válečnému náčelníkovi, ten rodilej rudoch by řek: ‚Synku, tak je to správný. Když máš pochybnosti, přijď za dědou. Chceš se dovědět něco vo kachnách? Uff!

Dobře! a pak by vzal toho mladýho prostřáčka do Downeyho hotelu v Downeyho Díře a tam by mu ukázal všechny kachny, jaký se kdy narodily, a všechny vopatřený cedulkama se jménem. Howgh! Domluvil jsem.“

Velký datel se zuřivě zamračil na Guye, který se v jeho tváři marně snažil vyčíst nějaké vodítko, protože si nebyl jistý, jestli celá ta věc není zase jen nějaká rošťárna. Yan se ovšem díval taky. Na Samově tváři se zrcadlil pouze rostoucí zájem. Jeho návrh byl rozumný a výsledkem byla okamžitá výprava do Downeyho Díry, malého městečka asi osm kilometrů daleko, kde železnice přetínala dlouhé, bažinaté rameno řeky Skagbog. Tady stavitel železnice Downey nasypal hlušinu ze stavby do údajně bezedné bažiny a naštěstí brzy narazil na dno. Díky této šťastné náhodě nadělal menší jmění, za něž postavil hotel, a stal se z něj významný muž v městečku, pro které tolik udělal.

„Třetího válečného náčelníka asi necháme hlídat tábor,“ prohlásil Sam. „A asi bysme měli jít převlečený za bělochy.“

„Myslíš vrátit se do osady a připojit se k bělochům?“

„Jo, a taky si vzít koně a bryčku. Je to osm kilometrů.“

To bylo nepřijemné. Yan si představoval peší výpravu lesem, ale Samův návrh byl rozumnější, a tak se podvolil.

Zašli do stavení, aby podali hlášení, a dostalo se jim láskyplného přijetí od matky a malé Minnie. Muži byli pryč. Paní Raftenová je hned pověřila nějakým vyřizováním a chlapeci rychle zapřáhli koně a vyrazili do Downeyho Díry.

Když dorazili do městečka, ze všeho nejdřív ustájili koně v nájemní stáji, pak zašli do obchodu, kde Sam předal matčinu objednávku, ujistili se, že Yan má tužku, papír a gumu, a vydali se do Downeyho hotelu. Yan se cítil jako chlapec z venkova při své první návštěvě cirkusu – konečně uvidí věci, o nichž tak dlouho snil, a byl v sedmém nebi.

A kupodivu nebyl zklamán. Downey byl drsný, energický obchodník. Pozdravil jen Sama a chlapečů si nevšímal až do chvíle, kdy

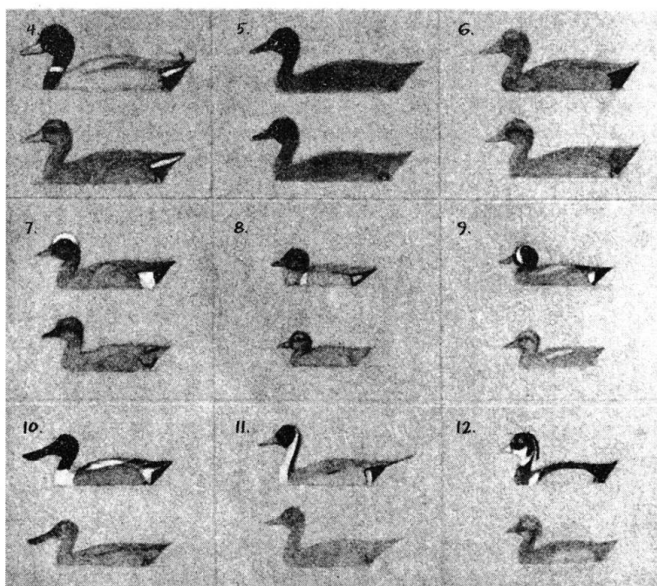
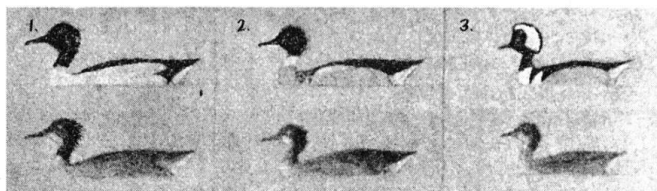
zjistil, že Yan kreslí. Umělce miluje celý svět a brzy začalo hrozit nebezpečí, že hoši budou mít příliš mnoho pomocníků.

Vitríny se nedaly otevřít, ale bylo možné je otočit a vytáhnout rolety v oknech, aby měl Yan co nejlepší světlo. Yan okamžitě přistoupil k ptákovi, kterého si nakreslil na jezeře. K jeho překvapení to byla samice kachničky karolinské. Kreslením kachen, samečků i samic, strávil celé odpoledne. Downey měl víc než padesát exemplářů a Yan se cítil jako Aladín v kouzelné jeskyni – byl unesen hojností pokladů. Ptáci byli velmi dobře označeni lidovými jmény a Yan si udělal spoustu kreseb, z čehož měl ohromnou radost. Ty později pečlivě dokončil a zanesl do seznamu kachen, který mu o nich vyřešil spoustu záhad.

Když se za soumraku vrátili do tábora, čekalo je překvapení. Na stezce leželo cosi bílého, z čeho se po bližším zkoumání vyklubalo strašidlo. Zřejmě to bylo Guyovo dílo. Hlavu tvořila velká pýchavka vykrájená do tvaru lebky a tělo bylo z novin.

Týpí však bylo prázdné. Na Guye pravděpodobně jeho strašidlo zapůsobilo příliš silně, než aby tam v noci seděl sám.

Kresby z dálky ukazující kachny tak, jak jsou vidět na hladině ze vzdálenosti asi padesáti metrů. V každém poli je vyobrazen pár, sameček je nahoře.

MORČÁCI

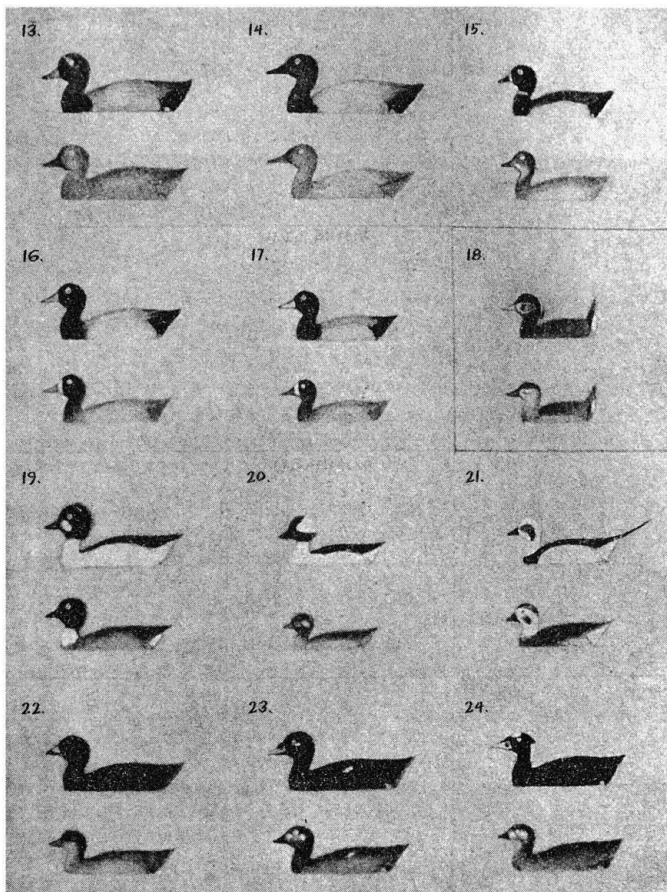
Většinou bílí, všichni mají chocholku, za letu velké bílé plochy na křídlech.

1. Morčák velký (*Mergus merganser*). Zobák, nohy a oko červené.
2. Morčák prostřední (*Mergus serrator*). Zobák a nohy červené.
3. Morčák chocholatý (*Mergus cucullatus*). Zobák a nohy tmavé, rezavé boky.

KACHNY PLOVAVÉ

Samci mají obvykle lesklou zelenou a černou hlavu i křídla, samice jsou šedohnědě pruhované.

4. Kachna divoká (*Anas platyrhynchos*). Červené nohy, samec má světle zelený zobák. Za letu ukazuje bílá ocasní pera a bílý proužek na křídlech.
5. Kachna tmavá (*Anas rubripes*). Tmavý zobák, červené nohy. Tělo tmavé, pouze za letu ukazuje bílou bázi křídel.
6. Kopřivka obecná (*Anas strepera*). Zobák na krajích masité barvy, nohy narudlé, za letu bílé zrcátko na křídle.
7. Hvízdák americký (*Anas americana*). Zobák a nohy modrošedé. Za letu velké bílé skvrny na křídlech. Samice má narudlé boky.
8. Čírka obecná (*Anas crecca*). Zobák a nohy tmavé.
9. Čírka modrokřídlá (*Anas discors*). Zobák a nohy tmavé.
10. Lžičák pestrý (*Anas clypeata*). Zobák tmavý, nohy červené, oko žluto-oranžové, za letu bílá skvrna na křídlech.
11. Ostralka štíhlá (*Anas acuta*). Zobák a nohy modrošedé.
12. Kachnička karolinská (*Aix sponsa*). Sameček má červený zobák, oranžové boky, samice má zobák a nohy tmavé.

POLÁCI

Převážně černobílí, samice jsou hnědé místo černé, většina má žluté nebo oranžové oko a větší či menší bílé skvrny na křídlech, které při plavání nejsou vidět.

13. Polák americký (*Aythya americana*). Hlava a krk jasně rudé, samec má žluté oko, zobák a nohy modré.

14. Polák dlouhozobý (*Aythya valisineria*). Hlava a krk tmavě červené, samec má červené oko, zobák a nohy u obou pohlaví tmavé či namodralé.

15. Polák proužkovaný (*Aythya collaria*). Zobák a nohy namodralé.
16. Polák kaholka (*Aythya marila*). Zobák a nohy namodralé.
17. Polák vlnkovaný (*Aythya affinis*). Stejně zbarvení jako předchozí.
18. Hohol severní (*Bucephala clangula*). Oranžové nohy.
19. Hohol bělavý (*Bucephala albeola*).
20. Hoholka lední (*Clangula hyemalis*). Toto je zimní šat, v němž je vidět nejčastěji.
21. Turpan černý (*Melanitta nigra*). Černá kachna s oranžovým zobákem. Žádná bílá pírká.
22. Turpan hnědý (*Melanitta fusca*). Černá kachna s bílými skvrnami po stranách hlavy a na křídlech, nohy a zobák oranžové, za letu jsou patrné velké bílé skvrny na křídlech, které nemusí být vidět při plavání.
23. Turpan brýlový (*Melanitta perspicillata*). Černá kachna s bílými skvrnami v týle a na čele, ale ne na křídlech. Zobák a nohy oranžové.
24. Kachnice kaštanová (*Oxyura jamaicensis*). Zobák a nohy namodralé, samec je matně červený s bílými tvářemi.

XVII

Samův skvělý výkon

Samovou silnou stránkou bylo zacházení se sekerou. Vynikal i v tomto v kraji, kde to se sekerou uměl kdekdo, a mezi indiány byl hotový umělec. Yan mohl klidně půl hodiny bušit do nějakého pole-
na, které se pokoušel rozštípnout, leč bez výsledku, až Sam řekl: „Yane, sekni semhle,“ nebo se rovnou chopil sekery a udělal to za něj. Poleno se po jedné jeho ráně poslušně rozlétlo. Pro tyto šťastné zásahy však neexistovalo žádné pravidlo. Občas bylo správné místo uprostřed jádra, jindy kousek vedle a někdy úplně na kraji – často na zcela nepravděpodobném místě. Někdy stačila jedna kolmá rána, někdy šikmá, občas podél vláken nebo zase zešikma a někdy spojení více úderů. Ať bylo správné cokoliv, Sam zřejmě instinktivně věděl, co má dělat, a provedl to dokonale. Vždy sekl do jediného místa, kde tvrdé, houževnaté poleno nemohlo útoku odolat, a zřídka se stalo, že by se nerozštíplo, jako by to byl předem připravený trik. Sam se tím nechlubil, bral prostě za samozřejmé, že je mistrem v tomto umění, a ostatní ho tak přijímali.

Při jedné příležitosti, když si Yan začínal myslet, že už o štípání dříví něco ví, sekal do velkého, pevného klacku, až vyzkoušel, jak si myslel, všechny možné kombinace, a přece dřevo nepovolilo. Guy trval na tom, že mu to ukáže, ale také bez lepšího výsledku.

„Hele, Same!“ křikl Yan. „Vsadím se, že to nezvládneš ani ty.“

Sam klacek obrátil, vybral si zcela beznadějně vyhlížející místo, jehož se sekera ještě nedotkla, opřel klacek o zem, nalil na zvolené místo hrnek vody, a když se vsákla, zasadil jedinou kolmou ránu na místo, kde se vlákna rozestupovala kolem suku. Zasáhl navlas přesně a dřevo prasklo.

„Hurá!“ vykřikl Malý bobr obdivně.

„Pche,“ ohrnul nos Zelené dřevo. „To byla akorát náhoda. Znova by to nedokázal.“

„Na stejným klacku ne!“ odsekl Yan. Viděl, jak je Sam šikovný a chytrý, když poznal, že hrnek vody je přesně to, co dřevo zbaví pružnosti a naruší vlákna.

Ale Guy opovržlivě pokračoval: „Načal jsem mu ho.“

„Já myslím, že by za to měl být *coup*,“ prohlásil Malý bobr.

„To ani náhodou,“ frkl opovržlivě třetí válečný náčelník. „Já tě vyzkouším, jestli dokážeš kácet stromy. Dokážeš porazit patnácti-centimetrovej strom za tři minuty a složit ho proti větru?“

„Jakej strom?“ chtěl vědět Datel.

„Jakejkoliv.“

„Se vsadím o pět dolarů, že dokážu porazit patnácti-centimetrovou vejmutovku ve dvou minutách a složit ji směrem, kterým budu chtít. Vyber místo, kam ho mám položit. Označ ho kolíkem a ten já zarazím do země.“

„Indiáni těžko měli pět dolarů. Jestli to dokážeš, dám ti *grand coup*,“ prohlásil Malý bobr.

„Žádná odrazová tyč,“ vyhrkl Guy, dychtící výkon znemožnit.

„Tak jo,“ souhlasil Datel, „dokážu to bez odrazový tyče.“

A tak si nabrousil sekeru, vyzkoušel spodek čepele, zjistil, že je maličko vyhnutá – totiž že čepel není srovnaná s topůrkem, nýbrž že je o centimetr mimo. Hřebík zaražený do otvoru nahoře to napravil a náčelníci se vydali hledat vhodný strom. Brzy našli vejmutovku odpovídající velikosti a Sam dostal svolení očistit půdu kolem. Yan s Guyem si vzali pevný kolík a prohlédli si kmen. Každý strom v lese se naklání na tu či onu stranu a bylo snadné zjistit, že tento se mírně sklání k jihu. Jelikož vítr vál rovnou od severu, rozhodl se Yan zarazit kolík na sever od stromu.

Samovi se zajiskřilo v šikmých očkách, ale Guy, který o kácení stromů přece jen něco věděl, se zatvářil pohrdlivě. „Pche! Co ty víš? Tohle je snadný. Každý dokáže složit strom proti větru. Ať to zkusí do strany. Tak!“ A Guy kolík zarazil severozápadně od kmene. „Tohle je chytrý. Ať se předvede.“

Sam strom obešel, zjistil, kam se naklání, jak silný je vítr v jeho koruně, vyhrnul si rukávy, stáhl šle, plivl si do dlaní a postavil se na západ od stromu.

„Připravenej,“ ohlásil.

Yan vyndal hodinky a křikl: „Můžeš!“

Sam zasadil dva silné, neuspěchané údery do jižní strany kmene, čímž vytvořil zásek uprostřed hluboký pět centimetrů. Pak popošel o krok blíž, přehodil si sekeru v ruku – což umí jen málokdo – a na severo-severozápadní straně stromu čtyřicet centimetrů pod prvním zásekem udělal druhý, hlavní zásek. Nespěchal, každá rána šla přesně. První třísky, které odlétly, byly čtvrt metru dlouhé, ale rychle se zmenšovaly. Když Yan ohlásil, že uplynula jedna minuta, sahal hlavní zásek do dvou třetin kmene. Sam bez nějakého viditelného důvodu přestal sekat, opřel se rukou o jižní stranu kmene a bezstarostně se zahleděl na jeho vrcholek.

„Pospěš si, Same, ztrácíš čas!“ zavolal jeho přítel. Sam neodpověděl. Pozoroval poryvy větru a čekal na silnější závan. Ten přišel. Hrozivě to zapraštělo a Sam ještě pořádně zabral, aby to měl jisté. Jakmile se začal strom vracet, třikrát rychle sekl, čímž odstranil zbylé dřevo na západní straně, takže nepodřatý zůstal jen sedmicentimetrový trojúhelník. Veškerá váha nyní spočívala na severozápadní straně. Strom začal tím směrem padat, ale na nepřeseknutém kusu dřeva se stočil. Na pomoc přišel další závan větru, strom se přestal otáčet a zřít se směrem na severozápad, kde zarazil kolík do hlíny až po vrcholek.

„Hurá! Hurá! Hurá! Minuta čtyřicet pět vteřin!“ zajásal Yan. Sam mlčel, ale tvářil se o něco méně tupě a přihlouple než obvykle.

„Pche, to nic nejni,“ zabručel Guy.

Yan z kapsy vyndal pravítko a přistoupil k pařezu.

„Devatenáct centimetrů tam, kde jsi sekal!“ vykřikl, když přiložil pravítko. Znovu musel Samovi blahopřát.

„No, dědo, tentokrát jsi to dokázal. To je *grand coup*, jestli jsem někdy nějaký viděl.“

A tak bez ohledu na Guyův návrh, aby věc nechali rozsoudit Caleba, dostal Sam své velké orlí pero jako první dřevorubec sangerských indiánů.

XVIII

Výři a noční škola

Jednou v noci se Sam ještě naposledy před ulehnutím podíval na hvězdy. Nedaleko zahoukal výr virginský.

„Hú-hú-húú hú-hú.“

Když vzhlédl, na vrcholek totemu zapuštěného dvacet metrů od něj do země dolétl výr.

„Yane! Yane! Podej mi luk a šípy, honem. Je tu výr – zloděj slepic, toho lovit smíme.“

„Akorát si z tebe utahuje, Yane,“ zabručel Guy ospale z postele. „Já bysem nechodil.“

Ale Yan vyběhl se svými a Samovými zbraněmi.

Sam po velkém opeřeném ptákoví střelil, ale očividně minul, protože výr roztáhl křídla a odletěl.

„To byl můj nejlepší šíp, moje ‚Jistá smrt‘.“

„Pche!“ zavrčel Yan, když viděl, jak Sam střílí. „Ty netrefíš nic.“

Jak tam tak ale stáli, zatřepetala se křídla a na totemu před nimi opět seděl výr.

„Teď jsem na řadě já!“ vyhrkl Yan šeptem.

Napjal luk a vypustil šíp. Výr odlétl bez škrábnutí stejně jako prve.

„Yane, nestojíš za nic. Taková snadná rána. Každý blbec by se trefil. Proč jsi ji nezasáhl?“

„Asi proto, že nejsem blbec. A vůbec, zasáhl jsem stejný místo jako ty a se stejným výsledkem.“

„Jestli se ještě vrátí, zavolejte mě,“ vypískl Guy svým pronikavým hlasem. „Já vám ukážu, jak se má střílet. Beze mě nestojíte za nic. To mně připomíná, když jsem lovil jelena –“

Prudký útok celého kmene na Zelenáčovu postel zastavil přívalem vzpomínek a ozvalo se fňukání: „Nechte mě na pokoji. Já vám nic nedělám.“

V noci je znovu probudilo zavřeštění z korun stromů a Yan se posadil.

„Hele, kluci, tohle musí bejt ten velkej výr.“

„To taky byl,“ opáčil Sam, „proč mě to nenapadlo předtím.“

„Mě jo,“ hlásil se Guy, „já to věděl celou dobu.“

Ráno šli hledat své šípy. Totem tvořil vysoký kůl se štítem, na něm visela pera a byl na něm vyobrazen ochránce kmene, bílý bizon. Stít vyrobil Yan podle indiánského vzoru. Vykročili směrem od týpí kolem kůlu a hledali hodně daleko, protože vždycky luky napínali až k uchu. Neudělali ani patnáct kroků, když Yan užasle vyhrkl: „Hele! Hele, tohle a *tohle* –“

Na zemi, necelé tři metry od sebe, leželi dva velcí výři virginští, oba střelení přímo do srdce, jeden Samovou „Jistou smrtí“, druhý Yanovým „Hvízdálkem“. Oba šípy zasáhly cíl a chlapci mohli jenom říkat: „Kdybys to viděl v novinách, řekl bys, že je to hrozná lež!“ Opravdu to byla jedna z těch úžasných věcí, které se mohou stát pouze ve skutečném životě, a celý kmen s jedinou výjimkou odhlašoval oběma lovcům *grand coup*.

Guy jen ohrnoval nos. „Dostali jste se tak blízko, že jste je trefili úplnou náhodou, a ani jste to nevěděli. Kdybysem střílel já...“ A tak pořád dokola.

„Co to vrískání v korunách, Guyi?“

„Ech.“

Jakou radost má přírodovědec z krásného ptáka. Yan byl z obou výrů nadšený. Změřil rozpětí jejich křídel, pak délku těla od zobáku po špičku ocasu. Prohlédl si zbarvení peří. Byl nadšen jejich velký-

ma žlutýma očima a silnými spáry, líbili se mu úplně celí. Hrozně nerad myslel na to, že za několik dní budou tito nádherní tvorové vhodní pouze k zakopání.

„Škoda, že nevím, jak se vycpávají,“ povzdechl si.

„Proč neřekneš Si Leemu, ať ti to ukáže?“ poradil mu Sam. „Se mně zdá, že jsem mockrát viděl vobrázky indiánskejch medicinmanů s vycpanejma ptákama,“ dodal mazaně a s potěšením.

„Právě to taky udělám.“

Vyvstal zapeklitý problém. Má zajít za Si Leem, a tudíž se stát „bělochem“, a narušit tak kouzlo indiánského života, nebo se má pokusit Siho přesvědčit, aby přišel za nimi a pracoval bez patřičných vymožeností? Odhlasovali, že Siho přivedou do tábora. „Táta by si moh myslet, že z toho chcem vycouvat.“ Nakonec potřebné věci sem mohli snadno přinést a Si, když byl přepaden indiánským zvědem, souhlasil, že přijde a otevře si večerní školu vycpávání zvířat.

Přinesl si s sebou smotek koudele, kterou získal tak, že rozpletl kus provazu, pevnou lněnou nit, trochu vaty, dvě dlouhé látačí jehly, arzenové mýdlo rozmíchané do pěny, kukuřičnou mouku, kus tenkého a kus velmi silného železného drátu, pilník, kleště, štípací kleště, ostrý nůž, pořádné nůžky, nebozez, dva již připravené dřevěné stojany a nakonec dobrou svítilnu. Chlapci se do té doby spokojili se světlem ohně.

A tak dostal Yan v lesním týpí první lekci v umění, jež mu mělo v budoucnosti poskytnout mnoho radostí i trochu smutku.

Guye to zajímalo, třebaže nad vycpáváním ohrnoval nos. Sama to zajímalo velice a Yan byl prostě uchvácen. Si Lee byl na vrcholu blaha. Růžové líce a kulatý hrudník se mu nadýmaly pýchou. Dokonce i jeho skoro úplně holá hlava a tlusté prsty jako by přispívaly k všeobecné radosti a pocitu důležitosti.

Nejdřív výrům vycpal hrdlo a rány vatou.

Potom si vzal jednoho výra, rozřízli ho od dolní části prsní kosti téměř k ocasu (A až B, obr. 1). Yan si zatím vzal druhou a pokoušel se co nejdříve řídit jeho příkladem.

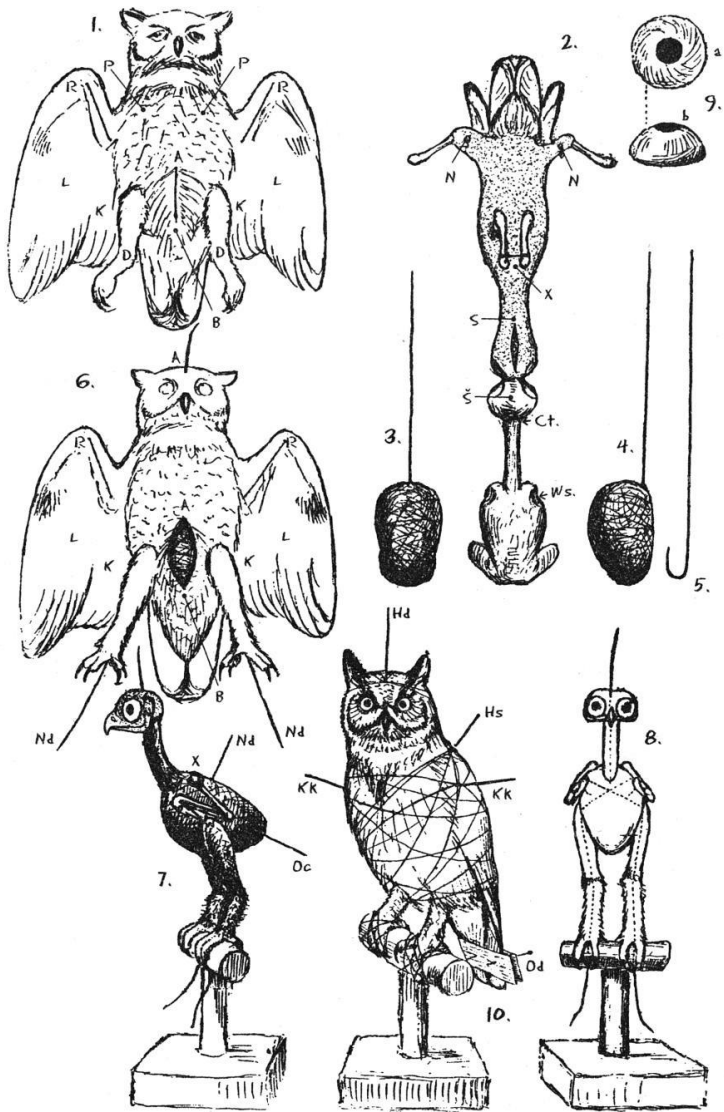

Schéma vycpávání výra

SCHÉMA VYCPÁVÁNÍ VÝRA

Obr. 1. Mrtvý výr; ukázka řezů během stahování: A po B na těle, R po L na křídlech, aby bylo možné odstranit maso z druhého kloubu.

Obr. 2. Po stažení zůstane v kůži, která je nyní obrácená naruby, lebka, krk a tělo jsou odříznuty v Ř. Š po Š je řez na šíji nutný u výrů a několika dalších druhů ptáků.

Obr. 3. Pohled shora na vycpávku z koudele, ven vyčnívá krční drát.

Obr. 4. Pohled z boku na vycpávku z koudele, krční drát je protažený, ocasní konec směřuje dolů.

Obr. 5. Silný železný drát použitý na krk.

Obr. 6. Výr po vložení vycpávky. Nyní je třeba ji zašít, řez na šíji, řez na těle B po C a dva řezy na křídle L po R.

Obr. 7. Atrapa ptáka bez peří, aby bylo vidět správné postavení nohou a křídel vzhledem k tělu. U D je vidět, kudy do těla vstupuje nožní drát.

Obr. 8. Další pohled na tělo bez peří. Tečkované čáry ukazují dráty v nohou, jak procházejí tělem, a drát v krku.

Obr. 9. Dva pohledy na dřevěné oko. Jsou ve větším měřítku než ostatní nákresy.

Obr. 10. Dokončený výr ovázaný nití, dráty ještě vyčnívají. Kd je konec krčního drátu. Hd je spona uprostřed hřbetu, Kk a Kk jsou dráty v křídlech. Od jsou destičky z kartonu upevněné na ocas, aby držel rovně, než vyschne. V závěru je třeba odstranit všechny nitě a odštípnout dráty co nejbliž u těla, aby je posléze zakrylo peří.

Si oddělil kůži od masa, přičemž používal hlavně nehty, až dosáhl ke kolenům, a ta nožem prořízl v kloubu (*K*, obr. 1). Na každé noze odstranil maso až po dolní kloub (*D,D* obr. 1) a zůstaly mu pařáty s kůží (viz *N*, obr. 2). Pak zapracoval na kůži kolem ocasu a odřízl od těla biskupa, aby zůstal při kůži i s ocasními péry. Vysvětlil chlapcům, že tohle je úskalí, které se těžko obeplouvá. Sam to pohotově nazval „obeplutí Hornova mysu“. Obnaženou svalovinu Si posypal kukuřičnou moukou, aby se neušpinilo peří.

Jakmile se dostali přes „Hornův mys“, byla to snadná plavba. Kůže šla snadno stáhnout až ke křídům. Tu odřízli v kloubu pod prsními svaly (pod *PP*, obr. 1, nebo viz na zádech *PP*, obr. 2). Z první kosti na křídlech očistili maso a kůže, nyní v podstatě ohrnutá naruby a dobře posypaná moukou, šla stáhnout až k hlavě.

Tady jim Si vysvětlil, že u většiny ptáků jde kůže z hlavy snadno stáhnout, ale u výrů, datlů, kachen a několika dalších druhů si člověk občas musí pomoci podélným řezem na šíji (*Š*, obr. 2). „S výrama je to těžký,“ pokračoval, „ale ne tak těžký jako s vodními ptákama. Když byste pro začátek chtěli opravdu jednoduchýho ptáka, vemte si drozda nebo vlhovce nebo libovolnýho suchozemskýho ptáka, teda kromě datla.“

Když došli až k uším, mohli stáhnout celou hlavu bez naříznutí. Až se dostali přes oči, vypadala kůže a tělo jako na obr. 2. Teď odřízli týl a krk a první operace stahování byla úspěšně ukončena.

Yan si vedl docela dobře, kůži natrhl či nařízl jen asi dvakrát, ale rychle se naučil, co má dělat.

Teď se pustili do čištění kůže. Vyřízli oči a z lebky pečlivě vyškrábali mozek a všechno maso. Maso odřezali také z kostí křídel až po loketní kloub, kde začínaly dlouhé letky. Zbytek křídla museli zbavit masa tak, že rozřízli spodní část dalšího kloubu (*R* po *L*, obr. 1). Biskupa a kůži zbavili masa a tuku, oškrábali ji a vetřeli do ní mouku.

Pak přišel na řadu jed. Každý kousek kosti a masa bylo třeba natřít napěněným arzenovým mýdlem, pak mohli vrátit na místo hla-

vu a kůži zase obrátit zpátky. Když skončili, bylo už hodně pozdě. Guy usnul, Samovi také padala hlava a Yan byl k smrti utahaný.

„Asi už půjdu,“ prohlásil Si. „Ty kůže jsou v dobrým stavu, akorát je nenechej uschnout.“ A tak je zabalili do vlhkého pytle a do příštího večera je odložili do kbelíku. Si slíbil, že se nazítří vrátí a kurz dokončí.

Zatímco pracovali, Sam otevřel výří žaludky, aby mohl „prohlídnout jejich záznamy“, jak to nazval. Ohlásil, že jeden chytil mladého jeřábka a druhý měl k poslední večeri zajíce.

Si Lee přišel, jak slíbil, ale přinášel špatné zprávy. Nepodařilo se mu najít skleněné výří oči, o nichž si myslel, že je má v truhle. Nicméně byl vynalézavý a taková maličkost ho nemohla zaskočit. Vyndal černou a žlutou olejovou barvu.

„Asi prozatím uděláme oči ze dřeva, a až se dostaneš do města, můžeš je nahradit skleněnejma,“ navrhl.

A tak se Sam pustil do vyřezávání čtyř dřevěných očí ve tvaru vypouklých bochánků, asi dva centimetry v průměru.

Když je vyřezal a obrousil, Si je natřel jasně žlutou barvou s černou skvrnou uprostřed a odložil je, aby barvy zaschly (viz velké měřítko na schématu vycpávání výra, obr. 9a a b).

Mezitím Si s Yanem přinesli kůže. Zakrvácené peří na prsou umyli v hrnku teplé vody, osušili je vatou a posypali moukou, do níž se vsákla veškerá zbývající vlhkost. Kostí nohou a křídel obalili koudelí v takové vrstvě, aby nahradila chybějící maso. Oční důlky částečně vyplnili vatou, pak vzali smotek koudele o šířce a délce původního krku, který vložili na příslušné místo, zasunuli ho do lebky a nechali volně viset. Konce křídelních kostí upevnili pět centimetrů od sebe kusem pevného drátu (X, obr. 2 a 7). Teď potřebovali tělo.

Na to Si uchopil smotek koudele a ovázal jej silnou nití, až vyrobil maketu stejné velikosti a tvaru, jako bylo vyňaté tělo, a nit pevně utáhl. Odštípl osmdesát centimetrů dlouhý kus drátu, připiloval oba konce, aby byly ostré, na jednom konci ohnul asi deset centimetrů dlouhý kousek, aby vytvořil háček (obr. 5), a delší konec protáhl

tělem z koudele od ocasního konce nahoru, kam měl nasedat krk (obr. 3 a 4). Drát zatáhl hodně hluboko, aby v koudeli zmizel i háček. Teď protáhl vyčnívající konec drátu smotkem v krku a skrz lebku, až drát vyjel temenem ven. Nakonec vycpávku z koudele správně umístil do kůže, takže drát spojující křídelní kosti vedl přes hřbet (X, obr. 7).

Na nohy byly zapotřebí dva silné dráty čtyřicetpět centimetrů dlouhé a na jednom konci zaostřené. Si je protáhl spodkem pařátu a v zadní části nohy pod kůží (Nd, obr. 6) a vycpávkou z koudele, kde ho vytáhl uprostřed na boku (D, obr. 7), načež ostrý konec kleštěmi ohnul do háčku a zapíchl zpátky do těla (stejně jako to udělal s krčním drátem, obr. 4).

Přiostril další drát, propíchl ho ocasními kostmi a také ho upevnil do vycpávky z koudele (Oc, obr. 7).

Místa, kde byla kůže volnější, vycpával měkkou koudelí a nakonec sešil břišní řez (AB na obr. 6), řezy na křídlech (L, R, obr. 6 a 1) a řez v týle (ŠŠ, obr. 2). Kůži vždy propíchal z vnitřní strany.

Vyčnívající dráty v pařátech protáhl děrami vyvrtnými v podstavci a upevnil je. Pak byly výři připraveni pro konečné úpravy. Zatím vypadali velice směšně, jak jim volně visela křídla a hlava.

„Teď přichází na řadu umělec,“ oznámil Si hrdě, neboť dobře věděl, o kom mluví. Narovnal tělo tak, že ohnul dráty v nohou, a upravil hlavu, když přitiskl krk k ramenům. „Výr se vždycky vohlíží přes rameno,“ vysvětloval, ale Samova dotazu, „přes čí rameno že se bude vohlížet,“ si nevšímal. Dva prsty na bidýlku umístil dopředu a dva dozadu, aby udělal radost Yanovi, který trval na tom, že to je výři způsob, třebaže sám měl jisté pochybnosti. Ocas trochu roztáhl a vtiskl ho mezi dvě destičky z kartonu (Od, obr. 10), aby získal správný sklon, a zbyla mu už jenom křídla.

Ta zatím visela jako u kvokající slepice. Do ohybu každého křídla Si zapíchl kousek tenkého drátu (0, obr. 7) a upevnil ho k tělu (Kk a Kk, obr. 10). Doprostřed hřbetu upevnil dlouhou sponu (Hs, obr. 10), a nakonec celého ptáka omotal pevnou nití (obr. 10), přičemž vyčnívající dráty používal k ukotvení nitě, kterou ještě podkládal

kousky vaty a dřevěnými špalíčky, aby měl výr správné držení těla a dokonalé peří, jak řekl.

„Oči můžeme vsadit teď, nebo pozděj,“ dodal, „pak je zapotřebí kůži trochu zvlhčit, stačí, když do důlků dáš na čtyřadvacet hodin namočenou vatu.“

U druhého výra Yan Siho ve všem pozorně napodoboval a šlo mu to velice rychle.

„Učil jsem spoustu lidí vycpávat ptáky, ale ty ses z nich chytnul nejrychlejš,“ poznamenal.

Siho představa dokonalosti se možná trochu lišila od představ vyučeného vycpavače, vlastně tito výři byly pro Yana v pozdějších letech zdrojem nemalého pobavení, ale prozatím z nich měl ohromnou radost.

Obě měly stejnou pozici. Si znal pouze jednu a všichni jeho ptáci stáli takto. Když ale výři úplně vyschli, byly z nich odstraněny nitě a vycpávky, dráty byly zaštípnuty a získali nádherné dřevěné oči, potěšili celý indiánský kmen.

XIX

Zkouška odvahy

Chlapci si vyrobili válečné čelenky podle „opravdického“ indiánského vzoru, jak je tomu naučil Caleb. Špičky bílých ocasních per z krocana a špičky husích letek obarvili načerno. Načerveno obarvené koňské žíně ze starého štrápece na postroj, proužky červeného flanelu z odložené košile a odřezky ovčí kůže nahradily zbývající materiál. Caleba to zaujalo a pomohl jim nejen vyrobit čelenky, ale také rozhodovat o tom, za co by se měl udělovat *coup* a za co *grand coup*. Sam měl několik per za střelbu, potápění, „vyvražďování bělochů“ a velká pera se štrápci za pokácení stromu a zastřelení výra.

Yan mezi jiným získal *coup* za stopování. Lov na jelena byl usnadněn ještě tím, že chlapec, který dělal jelena, si obul sandály vyrobené ze starých bot, do jejichž podrážek byly natlučené cvočky

ve tvaru V ukazujícího dopředu. Stopy pak prozrazovaly směr, kterým se jelen vydal. U kukuřičné stopy se nedal poznat směr či zdvojení stopy, ale sandály tyto obtíže vyřešily a s trochou kukuřice na zvýraznění dělaly dokonalou stopu. Všichni chlapi už uměli výborně stopovat a dokázali rychle sledovat i velmi slabou stopu, ale Yan byl stále nejlepší, protože to, co mu scházelo na bystrosti zraku, si víc než vynahrazoval trpělivostí a pečlivým pozorováním. Už získal *grand coup* za nalezení jelena a zásah do srdce na první pokus, než ho druzí dva hoši vůbec doběhli, a měl dalších šest *grand coupů* – jeden za to, že uplaval dvě stě metrů pod pět minut, jeden za to, že ušel šest kilometrů během jedné hodiny, jeden za běh na devadesát metrů za třináct vteřin, jeden za to, že znal sto divokých rostlin, jeden za to, že poznal sto ptáků a poslední za zabití výra.

Guy měl několik *coupů*, většinou za dobrý zrak. Rozeznal „papoose na zádech squaw“ a při lovu na jelena několikrát vyhrál *coup*, který by se téměř mohl pokládat za *grand coup*, ale osud byl proti němu, a dokonce ani starý Caleb, který mu částečně nadržoval, mu nemohl s čistým svědomím odhlasovat *grand coup*.

„Co indiáni u člověka nejvíc obdivují? Teda jaký by chtěli sami být, Calebe?“ zeptal se Zelenáč jednoho dne a zcela jistě čekal pochvalu za svůj dobrý zrak.

„Odvahu,“ zněla odpověď. „Nesejde jim na tom, co je člověk zač, pokavaď je vodvážnej. To je pro ně ze všeho nejdůležitější – teda pokud má dotyčnej čím svý tvrzení podepřít. A nejni to jenom u indiánů. Všichni si ze všeho nejvíc považují odvahu. Některý lidi předstíraj, že za nejlepší ze všeho považují jednu věc, jiní zas něco jinýho, ale když dojde na lámání chleba, každej mužskej, žena i dítě v kraji milují a uctívají kuráž, pevnou vůli a odhodlání.“

„Teda, povim vám,“ začal Guy překypující nadšením nad touto oslavou charakteru, „já se nebojím ničeho.“

„A jak bys se ti líbilo bojovat tady s Yanem?“

„To nejni spravedlivý, von je starší a větší než já.“

„Hele, Zelenáči, něco ti navrhnou. Co kdybys zašel sám do sadu a natrhal džber třešní. V devět budou všichni pryč.“

„To určitě, a starej Rek mě pokouše.“

„Jsem si myslel, že ty se ničeho nebojíš, a tý chudinky starýho psa, menšího než roční jalovice, se bojíš.“

„A vůbec, stejně nemám třešně rád.“

„Tak hele, Guyi, navrhnu ti opravdickou zkoušku. Vidíš ten kámen?“ řekl Caleb a zvedl malý oblázek s dírkou uprostřed. „Víš, kde je pohřbenej starej Garney?“

Garney byl zhýralý voják, který si nešťastnou náhodou, jak tvrdili jeho kamarádi, prostřelil hlavu a byl pochovaný na pozemku, jenž mu údajně patřil, za severním cípem Raftenova pozemku. Pak se ale ukázalo, že je to součást hlavní silnice v místě, kde se k ní připojovala boční cesta, a přes snahy těch, kdo ho pohřbívali, ležel hrob na křižovatce. Tak byla řízením osudu smrt Billa Garneyho označena jako sebevražda.

Podle legendy musí zasténat pokaždé, když mu přes hlavu přejede vůz, ale nechce, aby jeho křik zanikl v rachocení kol, a tak čeká až do půlnoci, kdy si to odsténá za celý den. Každý, kdo jeho křik uslyší, má odpovědět stejně, jinak ho určitě potká něco strašného. Tak pravila legenda, kterou jim Caleb povyprávěl a která byla v jeho podání velmi působivá, protože silný dojem udělala i na něj.

„Tenhle kamínek schovám za kamenem, který označuje čelo Garneyho hrobu, a v noci tě pro něj pošlu,“ navrhl Caleb. „Souhlasíš?“

„A-a-ano, půjdu,“ vykoktal třetí válečný náčelník bez viditelného nadšení.

„Jestli se tak těšíš teď, tak ho po setmění nic nezadrží,“ poznamenal Datel.

„Nezapomeň,“ dodal Caleb, když se vydal do svého ubohého obydlí, „tohle je příležitost, jak se předvíst. Uvážu na kamínek provázek, abys ho určitě našel.“

„Za chvíli budem jíst, nechcete zvostat na večeři?“ zavolal Sam, ale Caleb odešel, aniž by vzal pozvání na vědomí.

Uprostřed noci chlapce probudil hlas před týpí a škrábání na plachtu.

„Kluci! Guyi – Yane! No tak, Guyi!“

„Hej! Kdo je to?“

„Caleb Clark! Hele, Guyi, už je po půl dvanáctý. Máš akorát čas dorazit do půlnoci ke Garneyho hrobu a najít ten kamínek. Kdybys to místo nemohl najít, stačí *poslouchat sténání – to tě povede.*“ Tuto povzbudivou informaci pronesl chraplavým šeptem, až to působilo dojmem, že se stařík sám k smrti bojí.

„Já – já – já,“ koktal Guy, „nevidím na cestu.“

„Tohle je tvoje životní příležitost, chlapče. Doneseš ten kamínek a dostaneš *grand coup*, nejvyšší poctu za kuráž. Počkám tady, než se vrátíš.“

„Já – já – tu zatracenou věc v takový tmě nenajdu. Ne – nejdu nikam.“

„Ech – bojíš se,“ šeptl Caleb.

„Nebojím se, akorát nemá smysl někam chodit, když to místo ani nenajdu, ne? Půjdu, až bude svítit měsíc.“

„Ech – má tu někdo dost kuráže, aby pro ten kamínek došel?“

„Já půjdu,“ přihlásili se druzí dva chlapci zároveň, třebaže z jejich hlasu bylo znát, jak doufají, že přece jen nebudou muset jít.

„Tu poctu ti přenechám, Yane,“ dodal Datel se slyšitelnou úlevou.

„Jasně, půjdu rád – ale – ale – nechci se cpát před tebe – ty jsi nejstarší, nebylo by to spravedlivý,“ opáčil Yan.

„Asi bysme teda měli tahat slámky.“

A tak Sam našel stéblo slámy a Yan zatím rozfoukal uhlíky. Dlouhé stéblo přelomili na dva nestejně kousky a Sam je vzal do dlaně. Chvilí si je přehazoval a pak natáhl ruku k Yanovi tak, že byly vidět jen konečky.

„Delší slámka jde,“ řekl. Yan ze zkušenosti věděl, že obvyklý trik je nechat kratší stéblo víc vyčnívat, a tak si vzal to druhé. Pomalu tahal a tahal – stéblo bylo jako bez konce. Sam otevřel ruku a ukázal, že jemu zůstalo kratší stéblo. Se znatelnou úlevou dodal: „Vyhráls. Jseš ten největší šťastlivec, jakýho jsem kdy viděl. Všecko ti hraje do ruky.“

Pokud by Yan dokázal přijít na nějaký způsob, jak se z toho vyvléct, byl by ho využil, ale takhle bylo očividně jeho povinností dojít

pro ten kamínek. Pomohla mu však spíš pýcha než odvaha. Tiše a nervózně se oblékl. Když si zavazoval boty, trochu se mu třáslы ruce. Caleb čekal venku, a když slyšel, že má jít Yan, objal ho.

„Máš na to,“ řekl mu. „Hrozně rád vidím, když má někdo kuráž. Pudu s tebou až na konec lesa – jít dál by nebylo fér – a počkám tam, než se vrátíš. Dá se to snadno najít. Vezmi to čtyry díly plotu od toho malýho jilmu a přímo přes silnici je ten balvan. Na severní straně u plotu najdeš svůj kamínek. Šňůrka leží na tom velkým bílým kameni, takže ji objevíš snadno. Tady máš křídu. Jestli tě vopustí kuráž, označ na plotě, kam až ses dostal, ale toho sténání se neboj – to je akorát vejmysl – vůbec se neboj.“

„Mám strach, že se bojím, ale přesto půjdu.“

„Tak je to správný,“ pronesl traper s důrazem. „Vodvaha nejni v tom, že se nebojíš, ale v tom, že jdeš, i když se bojíš, a tak vokážeš, že svůj strach ovládáš.“

Povídali si, než došli na konec lesa. Na otevřeném prostranství bylo víc světla.

„Do půlnoci zbejvá patnáct minut,“ podotkl Caleb, když se ve světle sirky podíval na hodinky. „Budeš to mít snadný. Počkám tu na tebe.“

Dál šel Yan už sám.

Noc byla tmavá, ale on si nahmatal cestu podél plotu kolem pole až k hraničnímu plotu, kde přešel na druhou stranu. Silnice byla o něco světlejší než tráva kolem ní. Yan šel opatrně středem. Srdce mu prudce bušilo a ruce měl studené. Noc byla klidná, jen několikrát nadskočil, když v trávě u plotu zapískala myš. Přesto šel dál. Najednou ze tmy napravo zaslechl hlasité plácnutí a pak zahlédl cosi bílého, z čeho mu ztuhla krev v žilách. Bílá skvrna připomínala člověka, ale bez hlavy, přesně jak vyprávěla legenda. Yan stál jako přimražený. Pak jeho třesoucím se tělu přišel na pomoc mozek. „Takový nesmysl! Musí to být ten bílý kámen.“

Ale ne, pohnulo se to. Yan držel velký klacek. „Kšá, kšá!“ vykřikl. A „mrtvola“ se znovu pohnula. Hmatal kolem sebe, až našel kámen a hodil jej po „duchovi“. Zaslechl zafunění. „Strašidlo“ se rozběhlo

a proletělo kolem něj s klapotem, který mu prozradil, že vyplašil bělohlovou krávu babi de Neuvilleové. Zprvu se mu leknutím podlomila kolena, ale hned se vzpamatoval. Když tu mohla celou noc ležet neškodná stará kráva, čeho by se měl bát? Pokračoval klidněji, až dorazil na vrcholek stoupání. Tady by měl uvidět malý jilm. Držel se na levé straně silnice. Zpomalil a snažil se očima proniknout tmu. Nebyl tak blízko, jak si myslel, a napětí ze začátku výpravy se mu vrátilo s ještě větší silou. Napadlo ho, jestli snad už jilm neminul – neměl by se vrátit? Ale ne, tu představu by nesnesl. To by znamenalo ústup. Svou křídovou značku udělá tady, aby ukázal, jak daleko došel. Opatrně se blížil k plotu, kam chtěl křídou načmárat značku, a tu ke své velké úlevě zahlédl jen osm metrů před sebou jilm. Od stromu odpočítal čtyři díly plotu na západ a věděl, že je naproti hrobu. Musela už být skoro půlnoc. Měl dojem, že opodál něco slyší, a pak naproti přes cestu konečně uviděl cosi bělavého – náhrobní kámen. Byl velmi rozrušený a kradl se k němu co nejtjišeji. Nevěděl, proč se snaží nedělat hluk. Pročvachtal blátem v mělkých příkopech po stranách silnice a dorazil k bílému kameni. Vlhkýma, studenýma rukama zapátral po provázku. Jestli ho sem Caleb dal, tak teď byl pryč. Vytáhl tedy křídu a napsal na kámen „Yan“.

Jak příšerně křída na kameni skřípala! Snažil se najít provázek kolem kamene. Ano, byl tam – zřejmě ho sfoukl vítr. Zatáhl za něj. Kamínek tažený po kameni škrábal ještě hlasitěji než křída a v noci to znělo děsivě hlasitě. Pak těžký dech, šustot, cosi šplouchlo v blátě nebo ve vodě – hrozné zvuky dušení, škracení či sípění. Yan se málem zhroutil děsem. Nedokázal pohnout rty. Ale pomohla mu vzpomínka na krávu. Vyskočil a rozběhl se po silnici tak rychle, jak jen ho nohy nesly, celý zalitý studeným potem. Hnal se tak bezhlavě, až málem vrazil do muže, který zvolal: „Hej, Yane, seš to ty?“ Byl to Caleb, jenž mu vyšel naproti. Yan se nezmohl na slovo. Třásl se natolik silně, že se musel chytit traperovy ruky.

„Co to bylo, chlapče? Slyšel jsem to, ale co to bylo?“

„Já – já – já nevím,“ supěl Yan, „akorát že to bylo u h-h-hrobu.“

„Sákryš! Taky jsem to slyšel.“ Caleb se netvářil znepokojeně, jen dodal: „Za deset minut jsme zpátky v táboře.“

Vzal Yana za třesoucí se ruku a kousek ho vedl, ale když dorazili na vyznačenou stezku, byl už Yan zase v pořádku. Caleb vykročil a šmátral před sebou ve tmě.

„K tomu kameni jsem se dostal a napsal svoje jméno na hrob,“ hlásil Yan, když konečně zase našel hlas.

„Šikovnej kluk! Máš kuráž!“ pochválil ho obdivně Caleb.

Když se přiblížili k týpí, potěšilo je, že uvnitř hoří oheň. Na kraji mýtiny vyrazili hlasitě „u-húú-u-húú-u-húú“, soví volání, které začali používat po vzoru indiánů, u nichž to byl noční signál. Zevnitř se ozvala stejná odpověď.

„V pořádku!“ křikl Caleb. „Dokázal to a je to zatraceně šikovnej kluk a zaslouží si mimořádněj *grand coup*.“

„Škoda, mrzí mě, že jsem nešel sám,“ prohlásil Guy. „Bysem to bejval zvlád jako Yan.“

„Tak běž teď.“

„Ale teďka už tam nejni žádněj kamínek na důkaz.“

„Můžeš napsat svoje jméno na kámen, jako jsem to udělal já.“

„To by nic nedokazovalo.“ A přestal se o tom bavit.

Yanovi se nechtělo vyprávět o dobrodružství, jež v noci zažil, ale bylo na něm znát, jak je rozrušený, a tak z něj brzy všechno vydolovali. Jak tam tak seděli kolem blikajícího ohně, vypadali zvláště a při Yanově vyprávění zakoušeli nemalou měrou stejný strach, jaký právě zažil on.

„Tak co, Guyi, nechceš to přece jen zkusit?“ zeptal se nakonec Yan Zelenáče.

„Ale, nech toho,“ zabručel Guy. „Ještě jsem nepotkal někoho jako ty, co pořád mele to samý.“

Caleb se podíval na hodinky, jako by chtěl odejít, když Yan navrhl: „Poslyšte, pane Clarku, nechcete tady přespat?“

V Guyově posteli je spousta místa.“

„To bysem docela rád, už je dost pozdě.“

XX

Bílý revolver

Ráno mohl být Caleb spokojený, protože mu snídani připravil syn jeho nepřítele, neboť pro ten den byl kuchařem Sam.

Velký datel vyjádřil názor celého shromáždění, když po snídani prohlásil: „Teď se chci jít kouknout na ten hrob. Jsem přesvědčenej, že Yan napsal svý jméno na nějakou starou krávu, co tam ležela, jí se to nelíbilo a řekla to nahlas!“

Na místo dorazili během chvilky. Ano, na hrubém náhrobním kameni bylo naškrábáno písmem sice roztřeseným, nicméně jasně čitelným – „Yan.“

„Mizerný písmo,“ poznamenal Guy.

„Dokázals to! Skvělej kluk!“ pochválil Yana Sam. „Já bysem tu kuráž neměl.“

„Se vsadím, že já jo,“ prohlásil Guy.

„Tady jsem přelezl příkop. Vidíte mou stopu v bahně? A támhle odtud jsem slyšel ten křik. Tak se kouknem, jestli duchové nechávají stopy. Hele, co to...“

V blátě byly vidět stopy velkého muže. Musel upadnout, zanechal zde otisky rukou a kolen. Na několika místech byly vidět stopy jeho rukou a v blátě se cosi zalesklo – Guy předmět uviděl první a zvedl jej. Byl to kolt s bílou pažbou.

„Kouknem se na to,“ řekl Caleb a oťel ze zbraně bláto.

V očích mu zaplálo. „Tenhle revolver mi ukradli, když jsem tenkrát přišel i vo šaty a peníze.“ Obrátil zbraň v dlani a zamyšleně se rozhlížel kolem sebe. „To mi nejde na rozum!“ Kroutil hlavou a několikrát zopakoval: „To mi nejde na rozum!“ Nic zajímavého tu k vidění nebylo, a tak se chlapci vydali k domovu.

Cestou zpátky Caleb zřejmě usilovně přemýšlel. Mlčel až ke sruhu babi de Neuvilleové. U branky se obrátil a prohlásil: „Asi se tu zastavím. Poslyš, Yane, s tím řevem včera v noci jsi neměl nic společnýho, že ne?“

„Ne, pane, ani slovo. Jediný zvuk udělal ten kamínek, jak jsem ho táhl přes ten kámen.“

„Tak se uvidíme v táboře,“ zabručel Clark a zamířil k babi.

„Brý ráno přeju a kéž tvoje duše vodpočívá v pokoji,“ přivítala ho vesele stará paní. „Pojď dál – pojď dál, Calebe, posad' se. A jak se má Saryann a Dick?“

„Jsou zřejmě spokojený a daří se jim,“ odpověděl stařík trpce. „Poslyš, babi, slyšelas někdy vo Garneyho hrobě na silnici?“

„Propánajána, jakpak to, že se mě na to ptáš zrovínka dnes? Jasně že jsem ten příběh slyšela mockrát, a včera v noci jsem slyšela dokonce i jeho ducha. Ještě teď se celá třesu.“

„Co jsi slyšela, babi?“

„Byl to ten nejd'ábelštější řev, co kdy vydala duše hořící v pekle. Pes i kocour se hrozně lekli a ta stará bělohavá kráva se přihnala a přeskočila branku, aby se dostala ze silnice.“

Tohle chtěl Caleb slyšet. Zaujatěji poslouchal a ona ochotně pokračovala. Když ji unavily realističtější podrobnosti nočního pozdvižení, Caleb schválně naťukl jiné téma v naději, že získá další informace.

„Babi, neslyšelas o tý loupeži minulej tejden v Downeyho Díře?“

„To víš, že ne,“ vykřikla babi a oči jí zaplály zájmem – Caleb ostatně také nic neslyšel, ale potřeboval stočit hovor tímto směrem. „A kohopak že to voloupili?“

„Nevím, ledaže to bylo u Johna Evanse.“

„Toho jsem neznala, ale vsadím se, že si to moh dovolit. Je to, jako když ty lumpové přišli za mnou a Calem Connerem, jakmile se rozneslo, že jsme prodali krávu. Povim ti, že je to divný, jak ty d'ábové věděj určitě, kdo má kdy jaký peníze.“

„Svatá pravda. Ale kdy voloupili tebe, babi?“

„Voloupili? Neřekla jsem, že mě voloupili.“ Zasmála se. „Ale když sem ti lupiči přišli, rozhodně to měli v oumyslu.“ Dlouze mu vyprávěla o své zkušenosti s dvěma zloději, kteří se k ní vloupali, když se začalo povídat, že prodala krávu. Smála se tomu, jak jim chutnal plicní balzám, a krátce se zmínila, jak byl ten kolohnát mrzutý a ten malý

a tlustý bodrý. Dopodrobna vyprávěla také o jejich černém plnovousu, o tom, že velký muž měl zranění na hlavě, že byl levák a jak si všimla, že má na pravé ruce jenom čtyři prsty.

„Kdy to bylo, babi?“

„No to musí bejt už asi tři roky.“

Když si Caleb nechal přeléčit plíce, odešel od babi a jal se velmi usilovně přemýšlet.

V posledních čtyřech letech docházelo k loupežím po celém kraji. Existovala jediná stopa – všechny loupeže probíhaly stejně. Zloději vzali jen peníze v hotovosti a zřejmě se v okolí velmi dobře vyznali. Ke všem jejich návštěvám došlo těsně poté, co hospodář získal větší obnos.

* * *

Jakmile Caleb zabočil k babi de Neuvilleové, Yan, jehož opožděně cosi napadlo, vyhrkl: „Kluci, jděte do tábora. Za pět minut jsem u vás.“

Chtěl si nakreslit ty stopy v blátě a pokusit se toho muže vystopovat. Proto se vrátil k hrobu. Pečlivě si otisky prohlédl, otevřel svůj notes a podařilo se mu zanést do něj otisk boty ve skutečné velikosti. Všiml si, že na podpatku jsou tři řady malých cvočků, zřejmě přitlučených doma, protože nebyly příliš pravidelné, a podrážka levé boty byla dočista prošlapaná. Pak si prostudoval otisky rukou, vybral si ten nejzřetelnější a začal kreslit pravou ruku, když cosi upoutalo jeho pozornost.

Ano! Na ruce zřejmě chyběl prostředník.

Yan stopu kousek sledoval i po silnici, ale v zatáčce odbočila k jihu a ztratila se v trávě.

Cestou zpátky do tábora narazil na Caleba, jenž se také vracel.

„Pane Clarku,“ začal Yan, „šel jsem nakreslit ty stopy a víte co – tomu muži scházel prostředník na pravý ruce!“

„Ať se propadnu!“ vyhrkl Caleb. „Víš to určitě?“

„Tak se pojd'te kouknout sám.“

Ano! Byla to pravda. Caleb cestou zpět řekl: „Yane, zatím o tom vostatním neříkej.“

Starý traper okamžitě zašel k Pogueovu domu. Stejně stopy objevil v prachu přede dveřmi, ale určitě nepatřily Dickovi. Na šňůře se sušily zablácené kalhoty.

Po této noci Yan v Calebových očích stoupl a Guy klesl, protože když starý pán onoho dne kladl na první místo odvalu, mluvil ze srdce. Pozval Yana k sobě do srubu, aby se podíval na sněžnice, které vyráběl. Pozvání bylo nejasné a všeobecné, a tak je přijal celý kmen. Yan tam od své první návštěvy nebyl. První část návštěvy probíhala jako poprvé. Na jejich zaklepání se ozval hlasitý štěkot psa, pak ho Caleb zavolal zpátky a otevřel dveře. Tentokrát je však pozval dál. Pokud mu vadilo, že přišli i ostatní, nechal si to pro sebe. Zatímco si Yan prohlížel sněžnice, Guy na pryčně objevil něco mnohem zajímavějšího. Bílý revolver, nyní pečlivě vyčištěný a fungující. Caleb měl bezmeznou radost, že ho má zpátky, třebaže to nedával příliš znát. Sám si jiný koupit nemohl, a tento nadšeně přivítal jako dávno ztracené dítě.

„Hele, Calebe, zkusme si zastřílet. Se vsadím, že všechny porazím,“ vykřikl Zelené dřevo.

Caleb měl několik nábojů a ukázal na bílý zásek na pařezu vzdáleném čtyřicet metrů od nich. Guy vystřelil třikrát či čtyřikrát a po něm Yan, ale ani jeden z nich pařez nezasáhl.

„Ukážu vám to,“ řekl Caleb.

Jeho velká drsná dlaň malou pažbu jako by úplně spolkla. Dlouhý prst zapadl kolem spouště zvláštním, ale známým způsobem. Caleb střílel s ohnutou rukou a krátká hlaveň vypadala jako jeho vlastní ukazováček mířící na cíl. Vystřelil rychle šestkrát za sebou. Všechny kulky zasáhly cíl a dvě černou skvrnu uprostřed.

„Propána! Koukněte na tu mušku!“ Chlapci nešetřili chválou.

„Před dvaceti rokama jsem byl panečku nějaký střelec,“ vysvětloval Caleb se zbytečnou pokorou a bodrým výrazem ve tváři. „Ale tohle je snadný. Ukážu vám něco pořádného.“

Ve vzdálenosti asi osmi metrů postavil do řady tři náboje kapslemi směrem k sobě a třemi rychle po sobě jdoucími střelami je odpálil. Poté dal revolver do kapsy kabátu a bezstarostně střílel, aniž ho vytáhl, dokonce bez míření, a z dvaceti metrů zasypal pařez střelami. Nakonec si došel pro starou plechovku. Natáhl revolver, položil si ho na dlaň pravé ruky a plechovku na prsty. Obojí vyhodil vzhůru tak, aby revolver vylétl asi tři metry a plechovka dvakrát tak vysoko. Jak revolver padal, chytil ho a udělal do plechovky díru, dřív než stačila dopadnout na zem.

Chlapci byli jako v „Jíříkově vidění“. Už při první střelbě do terče vyčerpali všechny pochvalné výroky.

Caleb zašel do srubu a jal se svého miláčka čistit.

„Teď vim, že po tátovi nestřelil von, poněvadž von by ho rozhodně neminul,“ vykřikl Sam.

Nebylo to určeno Calebovým uším, ale starý traper chlapce přece zaslechl a došel ke dveřím s dlouhým a výmluvným „hmmm“.

A tak byla hráz opovržlivého mlčení prolomena, protože to bylo poprvé, kdy Caleb na Sama promluvil. Voda prorazila hráz, ale v řečišti stále zůstalo dost bláta, které odplaví až čas. Trvalo ještě dlouho, než se Caleb se Samem dokázal bavit stejně otevřeně jako s ostatními, ale nakonec se to naučil.

Všichni se teď cítili skvěle a Yan využil příležitosti, aby se zeptal na něco, co mu už dlouho leželo na srdci.

„Pane Clarku, vezmete nás na lov mývala? Víme, že je tu spousta mývalů, co se chodí krmit do té kukuřice u potoka.“

Kdyby se na to Yan zeptal před měsícem, dostalo by se mu prezíravého odmítnutí. Před návštěvou u Garneyho hrobu by odpověď nejspíš zněla: „Ale, ani nevím – nemám čas,“ ale teď si u Caleba udělal dobré oko, takže starý traper řekl: „To víš, že vezmu! Vůbec mně to nevádí. Hned jak se vochladí, aby mohl pes běhat.“

XXI

Guyovo vítězství

Od prvního setkání se starým svištěm na něj chlapci pořádali pravidelné hony. Postup byl podobný – každé ráno mezi devátou a desátou se připlížili k jetelině. Starého sviště obvykle nejdřív zahlédl Guy, pak každý vypustil zcela neškodnou střelu a svišť se vrhl do své díry. Pro ten den byla záležitost uzavřena. Dělalí to každé dopoledne, stejně jako si třeba vařili snídaní, a mnohem častěji, než myli nádobí. Jednou nebo dvakrát svišť unikl jen o vlásek, ale zatím na sobě neměl ani škrábnutí, vlastně jelikož už je znal, byl stále chytřejší. Na druhou stranu hoši nic nezískali, snad s výjimkou Guye. Ten měl vždycky dobrý zrak a jeho malá bledá očka začínala být s postupem času přímo zázračně bystrá. Zprvu sviště spatřil stejně často Yan nebo Sam, ale později to byl pokaždé jen Guy.

Jednou ráno se k poli blížil Sam z jedné strany a Guy s Yanem z druhé. Svišť nebyl nikde v dohledu, ale pak Guy zavolal: „Vidim ho!“

Asi šedesát metrů od svišťovy nory a téměř sto metrů od chlapců, zahlédl Guy v dolíku kousek šedé srsti velký asi jako ořech, „Je to von, určitě!“

Yan ho vůbec neviděl. Sam sice ano, ale nebyl si tím jistý. Svišť (protože to opravdu byl on) se po chvíli postavil na zadní, zvedl kaštanově hnědou hrud' nad jetel a rozptýlil veškeré jejich pochybnosti.

„Propána!“ vykřikl Yan obdivně. „To je ale macek. Máš ty nejúžasnější oči, co jsem kdy viděl. Měl by ses jmenovat ‚Sokolí oko‘ – to by se na tebe hodilo.“

„Platí,“ vypískl nadšeně Guy. „Budeš – budeš mně, Same, říkat Sokolí oko? Myslim, že bys měl,“ dodal prosebně.

„Já si to taky myslím,“ přidal se druhý náčelník. „Je to skvělá vlastnost a dokonale indiánská.“

„Na to budem muset svolat radu, aby to rozhodla. Ted' se dáme do práce.“

„Hele, Zelený dřevo, když seš tak chytřej, co kdybys to obešel lesem na svý straně a proplížil se jetelem, abys byl mezi svištěm a jeho doupětem?“ navrhl vrchní náčelník.

„Se vsadím, že to dokážu, a vsadím dolar...“

„Tak dost,“ vložil se do věci Yan. „Indiáni nemají dolary.“

„Tak jo, vsadím svůj skalp – teda svůj černej skalp – proti Samovému, že toho starýho sviště zabiju první.“

„Nech mě to zkusit první – ty budeš druhej,“ zaprosil Sam.

„Ech – bojíš se vo svůj skalp.“

„Souhlasim,“ opáčil Sam.

Každý z chlapců vlastnil střapec černých koňských žíní, jemuž říkali skalp, a přivazovali ho provázkem k temeni hlavy. Právě o něj se chtěl Guy vsadit.

Nyní zasáhl Yan. „Přestaňte se hašteřit, velcí váleční náčelníci, a věnujte se práci. Jestli Datel zabije starýho sviště, dostane Zelenáčův skalp. Jestli ho zabije Zelené dřevo, dostane Datlův skalp. Vítěz navrch dostane velký pero.“

Sam s Yanem trpělivě počkali v lese, než Guy pole obejde. Svišť byl dnes nezvykle troufalý. Vyrazil si ze své nory a každou chvíli jim zmizel z dohledu v nějakém dolíku. Chlapci zahlédli Guye, když podlézal plot, avšak svišť si ho nevšiml. Nepřítel obvykle přicházel z opačné strany, takže si východní stranu nehlídal.

Guy se po břiše plazil jetelem. Ulezl asi třicet metrů a dostal se mezi sviště a jeho doupě. Starý svišť se dál cpal jetelem a pokukoval k Raftenovu lesu. Chlapců se začínalo zmocňovat nadšení. Guy je viděl, ale sviště ne. Začali na něj mávat. Guy si myslel, že to znamená: „Střílej hned.“ Opatrně se zvedl. Svišť si ho všiml a vyrazil přímo ke svému doupěti – tedy směrem ke Guyovi. Guy ukvapeně vystřelil. Šíp hlodavci přeletěl tři metry nad hlavou, a jak se ta „obrovská chlupatá koule“ hnala rovnou na něj, Guye se zmocnil strach. Začal couvat a nevěděl, kam se má rozběhnout. Byl blízko nory.

Svišť zacvakal zuby a hnal se proti chlapci. Oba byli k smrti vystrašení. Guy v hrůze vyskočil a ztěžka dopadl ve chvíli, kdy pod ním svišť probíhal k domovu. Chlapec vážil téměř padesát kilogramů

a celá ta váha dopadla na starého sviště a vyrazila mu dech. Guy se vyškrábal na nohy a chtěl utéct, ale pak si všiml, že se svišť kroutí na zemi, sebral odvahu a několikrát ho kopl do čenichu, čímž celý lov uzavřel. Hlasitý pokřik druhých dvou chlapců byla první věc, která Guye ujistila o jeho vítězství. Když přiběhli, stál tam Guy jako lovec na amatérské fotografii, v jedné ruce držel luk a v druhé za ocas sviště.

„Asi teď za mnou přijdete, abyste se naučili, jak zabíjet sviště. Nejní to pořádněj macek? Se vsadím, že váží pětadvacet kilo – možná skoro třicet.“ (Svišť vážil asi pět kilogramů.)

„Pašák! Chlapík! Sláva třetímu válečnému náčelníkovi! Sláva náčelníkovi Zelené dřevo!“ Guy neměl důvod si stěžovat na nedostatek obdivu.

Nafoukl se a tvářil se pyšně a povýšeně. „Moc rád bysem věděl, jestli tu někde nejsou další svišti,“ naparoval se. „Aspoň já vím, jak je vyřídít, když už vy ne.“

„Guy v hrůze vyskočil a spadl.“

„To by se mělo počítat za *grand coup*, Zelenáči.“

„Slíbili jste, že mi budete ode dneška říkat ‚Sokolí oko‘.“

„To musí dohodnout velká rada,“ opáčil vrchní náčelník.

„Dobrý. Tak ji svoláme dneska odpoledne, platí?“

„Dobře.“

„Asi na čtvrtou?“

„Proč ne, kdykoliv.“

„A vy mně ve čtyry hodiny dáte jméno ‚Sokolí oko‘ a dáte mně úžasný orlí péro za to, že jsem zabil toho sviště?“

„Klidně, ale proč to chceš mít ve čtyry?“

Guy už ho neposlouchal a hned po jídle zmizel.

„Zase se chce vyhnout umejvání nádobí,“ usoudil Datel.

„Ne, to nechce,“ namítl druhý náčelník. „Já myslím, že chce přivít svý rodiče, aby ho u tý slávy viděli.“

„To bude vono. Tak to vystříhнем, jak se patří, uděláme z toho pořádnou trachtaci – něco jako nový důležitý datum v historii. Uslyšíš mě lhát o sto šest, abych mu pomoh.“

„Souhlasím. Jsem s tebou. Ty dojdi pro svoje rodiče, já zaskočím pro starýho Caleba, dohodneme se, že mu budem říkat ‚Sokolí oko‘ a dáme mu *grand coup*.“

„Se bojím, že naši a Caleb – to nepůjde dohromady,“ podotkl Sam, „ale u takový parády bude Guy spíš chtít naše. Víš, táta má hypotéku na jejich farmu.“

A tak se dohodli, že Sam zajde pro svou matku, zatímco Yan připraví orlí pero a stáhne sviště.

Nebyl „obrovský jako medvěd“, ale na sviště byl skutečně veliký a Yan měl z Guyova vítězství stejnou radost jako ostatní. Do čtyř zbývala ještě asi hodina, a protože se snažil Guyovo vítězství co nejvíc zveličit, odřízl svišťovi drápky a natáhl je na šňůrku střídavě s oloupanými a dužiny zbavenými kousky bezové větvičky. Některé drápky byly opravdu hodně malé, ale Yan toužil, aby to vypadalo jako náhrdelník z medvědích drápů.

Guy pelášil domů. Jakmile se přiblížil k zahradě, otec na něj zavolal a očividně měl v plánu uvrhnout ho do otroctví, ale Guy vrazil

rovnou do místnosti sloužící jako obývací pokoj, jídelna, ložnice i kuchyně zároveň a zabírala devět desetin domu.

„Mamko, to musíš vidět! Musíš dneska odpoledne přijít – jsem nejlepší z celého kmene a udělej ze mě nejvrchnějšího náčelníka. Zabil jsem toho obrovského starýho sviště, co skorem zabil taťku. Nic beze mě nedokážou – ti kluci v táboře. Asi tisíckrát se snažili toho starýho sviště dostat – ano, vsadím se, že to zkoušeli miliónkrát, a já akorát počkal, až to vzdají, a pak povídám: ‚Teďka vám ukážu, jak na to.‘ Nejdřív jsem jim ho musel ukázat. Voni nemaj moc dobrý voči. Pak povídám: ‚Teďka, Same a Yane, zvostaňte tady a já vám ukážu, jak je to snadný, když víte, jak na to, a nechám tu svůj luk a šípy a puđu na něj jen tak.‘ No, a voni tam stáli a koukali se, jak se p-l-í-ž-i-m kolem plotu a p-l-a-z-i-m se úplně jako indián, až jsem se dostal mezi něj a tu jeho noru, a pak jsem zařval a on se s vrčením přihnal a cvakal zubama, jak mě chtěl pokousat, poněvadž viděl, že nemám klacek ani nic, ale já jsem ani nemrkl a nakop jsem ho do čumáku, až letěl dvacet metrů vzduchem, a když dopad na zem, byl mrtvej jako ta Kilseyovic slípka, jak byla nacpaná cibulí. Mamko, jsem úplně nejlepší. V táboře beze mě nic nezmůžou. Musel jsem je naučit lovit jelena a vidět věci a – a – a – a – spoustu věcí, takže mě udělej vrchním náčelníkem celého kmene a taky mi budou říkat ‚Sokolí oko‘, jako to dělaj indiáni. Bude to ve čtyry dneska vodpoledne a ty musíš přijít.“

Burns nad celou věcí ohrnul nos a řekl Guyovi, ať jde okamžitě okopávat brambory, a že jestli nechá otevřenou branku a prase zase uteče, stáhne ho zaživa z kůže. Nehodlal takové šaškování připustit. Ale paní Burnsová mu klidně oznámila, že ona půjde. Pro ni to bylo, jako kdyby její syn měl dostat univerzitní diplom.

Protože Burns odmítal pomoci, vyvstala otázka, co s dětmi. Problém ale brzy vyřešili. Prostě půjdou také. Matka se dvě hodiny dřela, aby čtyři bosé, polonahé, špinavé, rozcuchané a spokojené dcerky proměnila ve čtyři mučednice v oblečcích, s mašlemi, učesané a obuté. Pak se všechny dámy vydaly přes pole a paní Burnsová nesla v jedné ruce nemluvně a v druhé sklenici marmelády. Guy běžel napřed, aby

jim ukázal cestu, a čtyřletá, tříletá a dvouletá holčička se držely za ruce a capaly v nerovné řadě za matkou.

Když Burnsovy ženy dorazily do tábora, trochu je překvapilo, když tam našly paní Raftenovou s Minnie ve svátečních šatech. Marget to nejdřív dopálilo, ale pak ji to potěšilo. Ta „nafoukaná“ ženská, manželka jejich nepřítele, aspoň uvidí triumf jejího syna. Paní Burnsová se okamžitě chopila příležitosti zahrát si na dámu.

„Jak se vede, paní Raftenová? Doufám, že dobře,“ začala s nádechem jízlivého potěšení, usilujíc o to, získat převahu.

„Docela dobře, děkuju. Přišly jsme se podívat, jak se chlapci v táboře mají.“

„Vede se jim docela dobře, *co se k nim přidal můj kluk,*“ odsekla paní Burnsová, stále se pokoušející o slovní šerm.

„To jsem také slyšela. Druzí dva ho mají moc rádi,“ opáčila paní Raftenová ve snaze odzbrojit nepřítele.

Její slova zapůsobila. Paní Burnsová chtěla pouze získat navrch, ale ke svému úžasu zjistila, že manželka nepřítele je docela příjemná, a tak bylo uzavřeno příměří. Než paní Raftenová pohládila a pochválila ostatní čtyři děti a Guye vychválila do nebes, ovzduší skryté bitvy nahradila srdečnost.

Chlapci už měli všechno připravené na velkolepý obřad. Na telecí kůži se sešla rada. Guy seděl na kůži sviště, kterou pod ním pomalu nebylo vidět, Sam byl po jeho levici a Yan s bubnem po pravici. Uprostřed týpí hořel poradní oheň. Aby tu měli vzduch, byly stěny týpí na stinné straně vytažené. Několik návštěvníků bylo v týpí a zbytek venku.

Velký válečný náčelník nejdřív zapálil dýmku míru, chvíli z ní bafal, pak vyslal čtyři obláčky kouře do čtyř větrů a podal ji druhému a třetímu válečnému náčelníkovi, kteří učinili totéž.

Malý bobr třikrát udeřil do bubnu na znamení, že se všichni mají utiшит, a Velký datel povstal.

„Velcí náčelníci, malí náčelníci, indiánští válečníci, členové rady, squaw a papoosata sangerských indiánů. Když byl náš kmen na válečné stezce s těma – těma – těma – jinejma indiánama – těma Bře-

zovejma kůrama -, chytili jsme jednoho z jejich válečníků a dvakrát nebo třikrát ho hrozně mučili, ale on prokázal tak neobvyklou kuráž, že jsme ho přijali do našeho kmene.“

Pod Yanovým vedením zazněl hlasitý pokřik: „Howgh - howgh - howgh!“

„Uspořádali jsme kvůli němu sluneční tanec, jenomže on nezhnědl - vypadal až moc zeleně -, a tak jsme mu dali jméno Zelené dřevo. Od té doby povýšil a stal se třetím válečným náčelníkem.“

„Howgh - howgh - howgh.“

„Tuhle se celej kmen spojil k lovu na velkého grizzlyho a byl poražen na hlavu, když vtom je přišel zachránit válečnej náčelník Zelené dřevo a jedním kopancem do čenichu tu bestii vyřídil. Takový skutky jsou dojemný. Někdo, kdo dokáže takhle kopat, by se neměl jmenovat Zelený dřevo nebo Zelená hlava nebo Zelený cokoliv. Ne, bojovníci! To nejní správný. Je mezi válečnejma náčelníkama nejmenší, ale vidí dál a líp než větší náčelníci. Vidí i za roh nebo skrz strom. Teda kromě noci. Je to nejlepší jasnovidce v tlupě a rada odhlasovala, že se mu bude říkat ‚Sokolí oko‘.“

„Howgh - howgh - howgh - howgh - howgh.“

Tady Malý bobr podal nejvyššímu válečnému náčelníkovi ploché bílé prkénko, na němž bylo velkými písmeny napsáno „Zelené dřevo“.

„Tady je jméno, pod kterým byl známej, než se stal velkým a slavným, a tohle je jeho konec.“ Náčelník strčil prkénko do ohně se slovy: „Teďka zjistíme, jestli nejseš moc zeleně a chytneš.“

Malý bobr pak Datlovi podal orlí pero s červeným štěpcem a obrázkem člověka se sokolí hlavou a šipkou vycházející z oka. „Tady je náramný orlí pero za ten udatnej čin, co vykonal, a ukazuje, že je Sokolím okem.“ (Za hlasitého pokřiku „howgh - howgh...“ a dunění bubnu vetkli Guyovi do vlasů pero a kolem krku mu pověsili náhrdelník z drápů.) „A odteďka se musí každej, kdo mu řekne Zelený dřevo, předklonit a nechat se od Sokolího oka nakopnout.“

Následovalo sborové „howgh - howgh“. Guy se snažil tvářit důstojně a nekřenit se, ale nezvládl to. Usmíval se jako měsíček. Jeho matka zářila pýchou, až jí vyhrkly slzy z očí.

Kresba Guyova hrdinského činu na týpí

Všichni si mysleli, že obřad skončil, ale ještě vstal Yan a začal: „Na něco se ještě zapomnělo, náčelníci, squaw a papoosata sanger-ského národa. Když jsme šli na lov toho grizzlyho, byl jsem svědkem dohody mezi dvěma válečnými náčelníky. Podle zvyku našeho kmene vsadili svoje skalpy na to, který z nich grizzlyho zabije. Jedním byl vrchní náčelník Datel a druhým Sokolí oko. Sokolí oko, můžeš si vzít Datlův skalp.“

Sam na to úplně zapomněl, nicméně poslušně sklonil hlavu. Guy přerázl provázek, zvedl skalp a vyrazil příšerný válečný pokřik, k němuž se přidali i ostatní nějakými zvuky. To byl zlatý bod celé události. Paní Burnsová skutečně plakala radostí nad tím, že synovo hrdinství konečně došlo uznání.

Zašla pak za Samem a zeptala se: „Přivedls vaše, aby viděli, jak chválej mýho chlapce?“

Sam kývl a zajískřilo se mu v očích.

„No, mně je jedno, kdo seš, Raften, nebo ne, máš dobrý srdce a na správným místě. Nikdá jsem nesouhlasila, když lidi povídali: V žádným Raftenovi nejni nic dobrýho. Vždycky jsem tvrdila, že v každým člověku je něco dobrýho. Vím, že tvůj taťka vodkoupil hypotéku na náš pozemek, ale *nikdá jsem nevěřila*, že tvoje mamka ukradla naše husy, a nikdá tomu neuvěřím. A až je příště uslyším, jak se navážeš do Raftenů, tak jim bez okolků povím, co si myslím.“

XXII

Lov na mývala

Yan na slíbený lov na mývala nezapomněl – vlastně se ho nemohl dočkat, a tak dva dny nato zašli chlapci večer za Calebem a jeho slib mu připomněli. Bylo pod mrakem, ale Yan si byl jistý, že pro lov mývala je vhodná, a svým nadšením strhl i ostatní. Caleba pobavilo, jakou chladnou noc hoši zvolili, ale prohlásil, že „pozdějc to bude lepší“.

„Posad'te se – no tak se posad'te, chlapci,“ řekl, když viděl, jak jsou celí dychtiví okamžitě začít. „Není spěch. Mývalové se objevují až tak tři čtyry hodiny po západu slunce.“

A dál klidně seděl a pokuřoval, zatímco se Sam marně snažil sprátelit se starým Turkem. Yan si do notesu zapisoval nějaké poznámky o ptačích křídlech pověšených na zdi a Guy ze sebe sypal poslední vylepšenou verzi svých úspěchů při lovu na jelena a zabití sviště a rozvíjel své plány, jak slavně vyřídí každého mývala, kterého potkají.

Jelikož Yan trval na tom, že dostat se na místo jim potrvá nejméně hodinu, přinutil je vyrazit už v devět. Na Guyův návrh si Caleb nesl sekerku. Držel starého Turka pevně v ruce a vedl chlapce na silnici. Asi půl hodiny šlapali směrem k „Růžku“. Pod Samovým

vedením všichni přešli plot a přes brambořiště dorazili ke kukuřičnému poli u potoka.

„Hledej, Turku! Najdi ho! Najdi ho!“ Skupinka se usadila na plotě a čekala, co se bude dít.

Turek měl svéráznou povahu. Lovil, jen když chtěl a jen co chtěl. Jeho pán ho mohl přivést na místo, kde se vyskytovali mývalové, ale ani za nic ho nemohl přimět, aby mývala či jakékoliv jiné zvíře vystopoval, pokud se k tomu sám nerozhodl. Caleb chlapcům přikázal, ať jsou zticha, a tak všichni seděli mlčky na plotě a čekali, až se starý ohař ozve. Ten odběhl a čenichal mezi kukuřičnými stvoly. Jeho kroky zněly velmi hlasitě a čenichání připomínalo vypouštění páry. Lovci byli napjatí, ale ohař se ztrácel v poli a po chvíli utichlo i jeho dupání.

Seděli dvě dlouhé minuty, když se z opačného konce pole ozvalo vyštěknutí a následovalo hlasité, hluboké štěkání psa, jenž narazil na stopu. Yanovi se rozbušilo srdce.

„Kořist je na zemi,“ pronesl Sam tiše.

„Ale já ho slyšel první,“ vypískl Guy.

Yan se zprvu chtěl bezhlavě rozběhnout za psem. Často četl o tom, jak lovci sledovali zuřivě štěkající psy, ale Caleb ho zastavil.

„Vydrž, chlapče, je dost času. Ještě nevíš, co to je.“

Protože Turek, jako většina psů z pohraničí, byl ochoten sledovat téměř jakoukoliv stopu – dokonce byl obviněn z toho, že se hnal i po své vlastní. Na těch, kdo ho znali nejlépe, bylo, aby z jeho zvláštního stylu štěkání poznali, o jakou kořist by se mohlo jednat. Čekali dlouho a trpělivě, ale pes se znovu neozval. Nakonec zaslechli šustění. Turek přiběhl ke svému pánovi a lehl si mu k nohám.

„Tak běž, Turku, najdi ho!“ Ale pes se ani nehnul. „Tak běž přece!“ Caleb ho klepl klackem. Pes poodběhl, ale znovu si lehl a jen funěl.

„Co to bylo, pane Clarku?“ chtěl vědět Yan.

„Ani ti nevím. Možná se akorát o něco zranil. Ale tohle je jistý – dneska v noci tu žádní mývali nejsou. Teďka už ne. Přišli jsme moc brzo a na psa je ostatně moc horko.“

„Mohli bysme přejít potok a jít do Boylova lesa,“ navrhl Datel. „Tam bysme měli na něco narazit. Larry de Neuville přísahal, že tu noc, kdy se vracel z Garneyho pohřbu, viděl jednorožce.“

„Jak poznáte druh zvířete podle psiho štěkotu?“ zeptal se Yan.

„Hmm,“ odpověděl Caleb a strčil si do úst kousek žvýkáčeho tabáku. „To je snadný, když znáš kraj, zvěř a psa. Žádný dvě psiska nejsou stejný, svýho psa musíš studovat, a když je dobřej, naučí tě toho spoustu o stopování.“

Potok už byl téměř vyschlý, a tak nemuseli hledat brod. Pak téměř poslepu postupovali temným lesem směrem k Boyleho poli a přes něj do hustého jehličnatého lesa. Turek je u potoka opustil a vydal se korytem až k přehradě, kde se vykoupal. Když vstupovali do lesa, připojil se k nim, celý mokrý a připravený k práci.

„Tak hledej, Turku.“ Všichni se znovu posadili a čekali na názor odborníka.

Šlo to rychle. Starý ohař chvíli pobíhal v kruzích, z nichž bylo jasné, že nepotřebuje denní světlo, začal hlasitě věřit a dlouze zakňučel. Popoběhl ještě o kus dál, a jak vrtěl ocasem, v suchém křoví to hlasitě šustilo.

„Slyšeli jste to? Tentokrát něco má,“ pronesl Caleb tichým hlasem. „Počkejte chvíli.“

Ohař už hádanku rozřešil, a když se konečně dostal tak daleko, aby si byl jistý, krátce štěkl. Pak znovu chvíli čenichal, vyštěkl, zaštěkal ještě několikrát a nakonec krátce zavyl. Vyti se opakovalo, ale nepravidelně a nešlo od srdce. Zvuky prozrazovaly, že ohař pobíhá v kruhu. Nakonec pobíhat přestal a štěkal z jednoho místa. Když k němu lovci dorazili, zjistili, že pes je zpola zalezlý v díře pod pařezem, štěká a hrabe.

„Hm,“ povzdechl si Caleb, „akorát zajíc. Moh jsem to tušit podle toho slabýho pachu a pobíhání.“

Turka tedy odvolali a tápali inkoustově černým lesem ve snaze najít další dobrodružství.

„Na dolním konci lesa je taková bažinatá tůňka – tam by se mohli mývalové vydat na žáby,“ tvrdil Datel.

A tak ohaře znovu vyslali k tůni. V suchém lese se pach příliš nedržel, ale na kraji mokřiny to bylo lepší a Turka cosi velice zaujalo. Čenichal o sto šest. Po chvíli štěkl, několikrát vyštěkl vyšším hlasem a pak přišlo hluboké „haf“, takže se nedalo pochybovat, že konečně narazil na čerstvou stopu. Ach, jak to bylo celé vzrušující! Yan si poprvé uvědomil působivou moc „štěkající smečky“, na niž se tak často pěje chvála.

Lovci se posadili, aby počkali na výsledek, protože jak Caleb prohlásil, „nedá se poznat, kam ta potvůrka poběží“.

Ohař hlasitě štěkal, ale neběhal v kruhu. Jeho hlas jim prozrazoval, že štvanice vede směrem od nich. Pes běžel ven z lesa, přes otevřené pole. Slídění probíhalo velmi rychle. Pes kořist hlásil pravidelně, ani na chvíli nezaváhal.

„Podle mýho jde po tom starým Callaghanovic lišákovi,“ usoudil traper. „Už to spolu zkoušeli předtím. Nic jinýho než liška nepoběží tak rovně a kvůlivá ničemu jinýmu by Turek takhle nevyváděl.“

Štěkot konečně utichl v dálce, asi míli od nich. Nezbývalo než čekat. Kdyby byl Turek čistokrevný a vycvičený k honu na lišku, byl by se stopy držel celou noc, ale on se po půlhodince vrátil, supěl, byl celý rozpálený a okamžitě se vrhl do mělké tůně.

„Teďka už je v okolí všecko vyplašený,“ poznamenal Caleb. „Mohli bysme zkusit druhou stranu přehrady.“ Psa jednou či dvakrát něco zaujalo, ale rozhodl se, že to není nic zas tak zajímavého, a vrátil se k pánovi.

Dostali se oklikou tak blízko k domovu, že stačilo jít zkratkou přes pole a dostali by se do jejich lesa. Než tam dorazili, vyšel měsíc. Poté, co se museli tak dlouho plahočit potmě, připadala jim nyní noc velice jasná.

Potok přešli pod srubem babi de Neuvilleové a sledovali starou dřevorubeckou stezku táhnoucí se podél potoka, když tu se Turek zastavil, začal čenichat, několikrát popoběhl sem a tam, pak narušil ticho hlasitým zaštěkáním a rozběhl se k vodě.

„Haf - haf - haf - haf,“ štěkal, uběhl asi čtyřicet metrů a pak se zastavil. Jeho štěkot zněl úplně stejně, jako když sledoval liščí stopu,

ale tohle zvíře neběželo rovně a pes se najednou odmlčel. Zuřivě hledal hned tady, hned o kus dál, ale neštěkal.

„Co je to, Calebe?“ zeptal se Sam s klidnou sebejistotou, zapomínaje, jak krátce jejich přátelství trvá.

„Nevim,“ zněla stručná odpověď.

„To není liška, že ne?“ ujišťoval se Yan.

Veškeré debaty však ukončilo další zaštekání ze vzdálenosti sto metrů. Pes opět narazil na čerstvou stopu. K jejímu přerušení došlo u plotu, což ukazovalo, jak řekl Caleb, že „to byl mýval, nebo to mohla být nějaká domácí kočka. To jsou jediný zvířata, co v noci běhají po plotě.“

Nyní bylo opět snadné psa sledovat. Měsíc svítil a pes štěkal hlasitě a pravidelně. Vedl je potokem a přes několik tůní a mokřadů.

„Tím je to jasný,“ prohlásil rozhodně traper. „Kočka do vody nevleze. Tohle je mýval.“ Jak spěchali za psem, zaslechli v jeho hlase náhlou změnu. Štěkot už nebyl hluboký a zvučný, změnil se v šílenou kombinaci poštekávání, vrčení a vytí.

„Haha. To znamená, že je těsně za ním. Tohle dělá, když kořist vidí.“

Ale štěkot znamenající *vidím tě* rychle utichl a pes teď poštekával vysokým hlasem *na jednom místě*.

„Nádhera! Je na stromě! To je určitě mýval!“ Caleb se vydal přímo k psovi.

Ohař štěkal a skákal kolem velké lípy.

„Nikdá jsem neviděl, že by mýval udělal něco jiného - vždycky vyleze na nejvyšší a nejzatrolenější strom na šplhání v celém lese. Kdo z vás umí nejlíp šplhat?“

„Yan,“ hlásil Sam.

„Zvládneš to, Yane?“

„Zkusím to.“

„Asi bysme měli nejdřív zapálit oheň, třeba ho pak uvidíme,“ navrhl Datel.

„Kdyby to byl svišť, tak bych ho dostal,“ kasal se Sokolí oko, ale nikdo mu nevěnoval pozornost.

Sam s Yanem nasbírali dřevo a okolní stromy brzy zalilo mihotavé narudlé světlo. Obhlíželi velkou lípu, avšak svou kořist nezahledli. Caleb si vzal louč a našel na kůře trochu čerstvého bláta. Když se po stopě vrátili až k potoku, našli tu otisk – nepochybně patřil velkému mývalovi.

„Asi je v nějaký díře. Určitě je nahoře na stromě a lípy jsou vzdyc-ky dutý.“

Yan si pochybovačně prohlížel velký kmen a váhal.

Caleb si jeho nejistoty všiml. „No jasně, nemáš rozpětí rukou čtyři a půl metrů, vid’? Počkej –“

Přistoupil k vysokému stromu se slabým kmenem opodál, chvíli do něj sekal, až se strom naklonil a opřel se o spodní větev velké lípy. Po slabším kmeni Yan vylezl snadno. Vzal si s sebou pevnou jilmovou hůl, kterou měl přivázanou na zádech. Když se dostal na lípu, cítil se v zelených větvích trochu ztracený, ale chlapci dole drželi louče a strom osvětlovali. Zprvu Yan nemohl najít ani díru ve kmeni, ani mývala, ale po dlouhém pátrání v horních větvích zahlédl v rozsoše vysoko nad sebou chlupatou kouli a z páru zářících očí pocítil vzrušení.

„Je tady! Pozor tam dole!“ křikl. Vyšplhal blíž k mývalovi a pokoušel se ho shodit, ale on se pevně držel větve a odmítal se hnout, dokud Yan nevylezl nad něj. Tehdy mýval seskočil na nižší větev.

Yan slézal za ním a jeho společníci na zemi byli vzrušením bez sebe, protože nic neviděli, a pouze podle vrčení a prskání usuzovali, že Yan s mývalem bojuje. Mýval mezitím slezl k další rozsoše a odtud sešplhal po kmeni až k malému stromku, kde se usadil a zahleděl se na lovce dole. Když ohař uviděl kořist, zavyl a Caleb poodstoupil stranou, vytáhl revolver a vystřelil. Mýval spadl mezi ně. Byl mrtvý. Turek se k němu vrhl, ale nebylo to zapotřebí. Caleb hrdě a s láskou starý bílý revolver otřel, jako by ránu do černého zvládla zbraň docela sama.

Yan se rychle dostal na zem, třebaže to bylo obtížnější než cesta nahoru. Radostně se připojil ke kruhu lovců a hladil mývala se směsicí pocitů – obdivoval jeho srst, bylo mu líto, že je mrtvý, ale zároveň měl radost, že k tomu přispěl. *Byl to jeho mýval* a všichni to uznávali. Sam ho potěžkal za jednu nohu a prohlásil: „Se vsadím, že váží čtrnáct kilo.“

„Pche! Nejní zdaleka tak velkej jako ten svišť, kterýho jsem zabil,“ ohrnul Guy nos, „a kdyby mě nenapadlo vzít sekerku, vůbec byste ho nedostali.“

Yan si myslel, že mýval váží šestnáct kilogramů. Caleb hádal jedenáct (a nakonec zjistili, že měl stěží devět.) Zatímco se takto bavili, pes se zlostně rozštěkal jako vždy, když potkal cizince – byl to jeho „lidský hlas“, jak tomu říkal Caleb – a do kruhu vstoupil William Raften. Zahlédl v lese světlo, a protože se v tomto suchém období bál požáru, oblékl se a vyšel ven.

„Ahoj, tati. Proč nejseš v posteli, jak bys měl být?“

Raften si syna nevšímal a opovrčlivě se obořil na Caleba:

„Nezkusíš po mně třeba zase prásknout? Nestálo by ti to za to, dneska v noci s sebou nemám žádný peníze.“

„Tak hele, tati,“ vybuchl Sam dřív, než se Caleb zmohl na slovo, „to nejní spravedlivý. Víím, a ty bys to měl vědět taky, že to, jak po tobě měl Caleb střelit, je nesmysl. Kdyby to byl von, tak by se nemínil. Viděl jsem ho střílet.“

„Ne, když byl vopilej.“

„Když jsem byl naposled vopilej, vopili jsme se spolu,“ vybuchl Caleb, jenž konečně našel hlas.

„Moc dobrý na chlapa, co přísahal, že nemá revolver.“ Raften ukázal na Calebovu zbraň. „S tou jsem tě viděl před deseti rokama. A nebojím se tebe ani tvýho kvéru,“ dodal, když viděl, jak Caleb svého bílého miláčka hladí. „Povim ti tohle. Nechci, abyste se ty a ten tvůj vrah ovcí potulovali mým lesem a zakládali v týchle suchý době ohně.“

„T-ty, Raftene, víc už si od tebe líbit nenechám.“ Revolver byl vmžiku venku a Caleb by byl určitě dostal své pověsti, kdyby se mezi ně nedostal Sam, jenž se vrhl k otci a snažil se ho odstrčit. Yan se Calebovi vzápětí pověsil na ruku se zbraní a Guy se schoval do bezpečí za stromem.

„Padejte pryč, děcka!“ štěkl Caleb.

„Rozhodně,“ odsekl posměšně Raften, „když mě teďka má zas nevozbrojenýho. Ty špinavej zbabělče! Uhněte z cesty, kluci, a já to s ním srovnám.“ Raften se neuměl bát, byl by chlapce odstrčil stranou a následovaly by potíže, jenže když odcházel z domu, zavolal na své dva pomocníky, aby mu šli pomoci s ohněm, a oni dorazili právě v této vypjaté chvíli. Jeden z nich se s Calebem přátelil a druhý se s ním neznal, takže se jim prozatím podařilo nepřátelství zarazit.

„Tak hele, tati,“ vybuchl Sam, „patřilo by ti to, kdyby do tebe vrvrtal díru. Je mi z tebe nanic, jak se pořád do Caleba navážíš. On ten oheň nezapálil, to já s Yanem, a zapálili jsme ho tak, aby se nic nestalo. Tys z Caleba sedřel kůži, ale on ti nikdá nic neudělal. Navážíš se do něj, stejně jako ti to udělala babi de Neuvilleová poté, co si od tebe vzala jídlo. Měl by ses stydět. Nejní to správný a nejní to chlapský. Když nemůžeš nic dokázat, měl bys držet zobák.“

Raftena jeho vzplanutí poněkud zarazilo, zvlášť když zjistil, že i všichni ostatní jsou proti němu. Mockrát se smál nenávisti, kterou k němu babi de Neuvilleová chovala, třebaže jí neudělal nic zlého. Nikdy ho nenapadlo, že se chová úplně stejně. Většinu mužů by tak neuctivé chování vlastního potomka rozčílilo, ale Raften kromě to-

ho, že se ničeho nebál, měl i hroší kůži. Když překonal první šok, pomyslel si pouze: „Má ten kluk ale vyřídilku! Páni! Pusa mu jede jako právníkovi a jen tak se nedá. Asi ho nechám radši študovat právo než tahání zubů.“

Bouře se přehnala, protože Caleb se sice rozčílil snadno, ale vztek mu nikdy nevydržel dlouho. Raften, morálně porážen, se obrátil a zavrčel: „Hlavně ten voheň pořádně uhaste. Měli byste bejt všichni v posteli jako slušní lidi.“

„Copak ty nejseš slušnej?“ odsekl Sam.

Raften se otočil a syna si už dál nevšímal, ani Guye, jenž se pis-klavým hlasem pokoušel sdělit několik podrobností o tom, jak byl během lovu nepostradatelný: „Nebejt mě, tak s sebou vůbec neměli sekerku, pane Raften,“ ale William už zmizel.

Chlapci pečlivě uhasili oheň a zamkle vyrazili k táboru. Sam s Yanem nesli na klacku mývala, a než dorazili k týpí, shodli se, že mrtvé zvíře váží nejméně třicet pět kilogramů.

Caleb je opustil a oni si všichni šli okamžitě lehnout a usnuli spánkem unavených táborníků.

XXIII

Kvílení duchů a obrovský noční zloděj

Když druhého dne stahovali mývalí kůži, Sam s Yanem probírali nepříjemný incident z předešlé noci. Usoudili však, že by nebylo moudré začínat o tom před Calebem, pokud s tím nepříjde sám, a upozornili na to i Guye.

Toho rána Yan jako obvykle obešel alba v blátě a znovu našel zvláštní stopu paznehtu, která ho zmátla už předtím, a v albu u přehrady objevil stopu hodně velkého ptáka, jež se docela podobala stopě krocana. Přivedl k ní Caleba. Traper prohlásil, že je to nej-spíš stopa volavky velké.

„No, ani nevím,“ řekl k první stopě, „ale náramně mně to připomíná stopu velkého jelena – akorát že tady se vyskytují až v Dlouhým močále, a to je nejmíň šestnáct kilometrů. Taky je ale možný, že to vůbec nejní stopa, že se to tu objevilo náhodou.“

„To je možný, jenže já jich tu našel plno – akorát že ta stopa není nikdy dost dlouhá, aby se dala sledovat.“

V noci po setmění, když se Yan vracel do tábora s kořistí z „vyvražďování“, zaslechl zvláštní skřehotání. Ten hrdelní zvuk vycházel od kraje přehrady, a jak se Yan blížil, sílil, až přešel v příšerný, děsivý řev. Přesně stejný zvuk vydal Guy, když se tenkrát v onu první noc vracel a pokoušel se tábor vystrašit. Zvuk se Yanovi přesunul nad hlavou a on na okamžik zahlédl velkého, pomalu letícího ptáka.

Příštího dne měl Yan na starosti vaření. Za východu slunce šel pro vodu a uviděl, jak z břehu přehrady vzlétá velká volavka a na těžkých křídlech přelétá nad vrcholky stromů. Byl to nádherný pohled. Chlapec se uchváceně díval za ptákem, a když mu zmizel z dohledu, zašel k místu, odkud vzlétl. Našel spoustu velkých otisků, stejných jako ten, který si nakreslil. Byl to bezpochyby tentýž pták jako předešlé noci, a tak záhada „vlka s bolením v krku“ byla vyřešena. Toto vysvětlení uspokojilo všechny kromě Guye. On pořád trval na tom, že les je hned po západu slunce plný medvědů. Kam se podějí přes den, bylo záhadou, ale on „ještě nenarazil na ptáka, kterej by ho dokázal vystrašit – ani na žádný takový zvíře“.

Caleb souhlasil, že ten drásavý křik musí být hlas volavky velké, ale do skřípavého nočního kvílení v korunách stromů světlo vnést nedokázal.

Během noci se ozývalo mnoho dalších hlasů, které byly chlapcům více méně povědomé. Některé byly očividně ptačí. Jeden z nich patřil známému strnadovi zpěvnému. Ze ztemnělé oblohy často slyšeli dlouhou líbeznou píseň. Až po mnoha letech Yan zjistil, že je to noční zpěv lesňáčka zlatotemenného, ale okamžitě určil původ překvapivého křiku, který zaslechli jednou večer, hodinu po setmění.

Datel byl venku a druzí dva chlapci v týpí. Datla překvapil zvláštní naříkavý zvuk, jenž pokračoval – několik dlouhých, zesilujících se zakňučení. Jelikož to vypadalo, že křik nikdy neutichne, zavolal Sam oba chlapce ven. Stáli tam v řadě a poslouchali, jak se prazvláštní „*uau-uau-uau*“ mění v hlasité a drsné „*jou-jou-jou*“.

„To musí být křik nějaký nový volavky,“ šeptl Yan.

Zvuk však sílil. Nejdřív připomínal silné mňoukání kočky a po nějaké chvíli řev hotového pantera. Pak přišlo nejvyšší a nejhlasitější dlouhé „*mňauúúú*“ a nastalo ticho, po kterém se opět ozvala sladká píseň strnada.

Malému bobrovi svitlo. Vzpomněl si na hlas, který kdysi dávno slyšel v Glenyanu, a s naprostou jistotou chlapcům oznámil: „Kluci, tohle je řev rysa.“

Nazítří Caleb jeho slova potvrdil. O několik dní později se dolechli, že tu noc z Raftenova stáda zmizelo jehně.

Ráno Yan vzal tamtam, aby si trochu zabubnoval, a zjistil, že kůže je změkklá.

„Aha, bude pršet,“ poznamenal.

Caleb se na něj pobaveně zadíval. „Seš jako opravdickej indián. Tohle je indiánskej trik. Když tamtam nezazpívá, dokavaď ho nenahřeješ nad ohněm, dycinky říkaj, že do večera bude pršet.“

Traper se toho večera hodně zdržel. Celé odpoledne bylo zataženo, se západem slunce se spustil déšť, a tak ho chlapci pozvali na večeři. Za chvíli už lilo jako z konve a nezdálo se, že pršet přestane. Caleb vyšel ven a vykopal kolem týpí stružku, která chytala dešťovou vodu, a pak další, která vodu odváděla pryč. Po večeři se všichni rozesadili v týpí kolem ohně. Zvedl se vítr a do plachty bušil déšť. Yan vyšel ven, aby přehodil kouřové chlopně. Do ucha mu znovu

zaznělo to zaskučení. Přinesl do týpí náruč dřeva a přiložil, takže uvnitř bylo docela jasno. Vítr přicházel v poryvech a plachta nepříjemně pleskala o stanové tyče.

„Kde máte provaz na ukotvení?“ zeptal se traper.

Sam zvedl volný konec. Ten druhý byl správně upevněn na tyčích nahore. Ještě nikdy ho nepoužili, protože jim dosud počasí přálo. Nyní však Caleb zarazil do země silný kolík a provaz kolem něj ovinul. Pak vyšel ven a zatloukl všechny kolíky o něco hlouběji. Indiánský kmen se mohl před obyčejnou bouří cítit v bezpečí.

„Hele, nesahej na tu plachtu, Guyi. Bude sem zatejkat.“

„Co, já? Ale, pche! Jak by mohlo zatejkat kvůli takový maličkosti?“ A znovu chvástavě plácl do plachty.

„Dobrý, je to na tvý straně postele.“ A opravdu, během dvou minut už z místa, jehož se dotkl, začal crčet pramínek vody, kdežto všude jinde plachta vodu odrážela.

Tento jev je dobře znám každému, kdo někdy tábořil ve stanu za deště, a je snazší si jej zapamatovat než vysvětlovat.

Kouř se držel v týpí a stále houstl, až začal být nepříjemný.

„Zvedni trochu plachtu na návětrný straně, Yane. Takhle - ne, počkej ještě.“ Do stanu vletěl mohutný závan větru a rozvířil kouř i popel uvnitř. „Měli byste mít vnitřní plachtu. Podej mi tamto plátno, to bude dobrý.“ Caleb přivázal zástěnu přes tři tyče tak, aby otvor pod plachtou byl za ní, přičemž si dával velký pozor, aby se jí nedotkl. Díky tomu jim netáhlo na záda. Vzduch jim proudil nad hlavou a rychle týpí zbavil kouře. Zároveň také vyhnal těch pár dešťových kapek, které dovnitř padaly kouřovým otvorem.

„Na tyhle rosný plachty si indiáni malují záznamy o svejch dobrodružstvích. Většinou umístěj svůj totem ven a záznamy na plachtu.“

„Skvělý,“ prohlásil Sam. „Tohle je práce pro tebe, Malej bobře. Naše dobrodružství namaluješ dovnitř a naše totemy ven a my budem žít v hotový nádheře.“

„Myslím,“ poznamenal Yan nepřímou, „že bysme měli pana Clarka přijmout do kmene. Budete náš kouzelník?“ Caleb se tiše zasmál a zjevně souhlasil. „Teď musíme venku namalovat čtyři totemy.“

To byl začátek malování típí, které Yan vyvedl žlutým jílem, modrým jílem, který po zaschnutí zbělal, žlutým jílem vypáleným dočervena a dřevěným uhlím. Barvy smíchal s mývalím tukem a borovou pryskyřicí, aby to bylo správně po indiánsku. Snadno si mohl obstarat krásné olejové barvy, ale on takovými bělošskými vymyšlenostmi pohrdal a výsledek byl díky tomu bezpochyby lepší.

„Hele, Calebe,“ pípl Guy, „povězte nám o indiánech – o jejich statečnosti. Statečnost je něco pro mě,“ dodal s důrazem, neboť si byl vědom, že tady má pevnou půdu pod nohama. „Vzpomínám si, jak se na mě ten starej svišť s řevem hnal – se vsadím, že někdo by byl tak vyděšeněj...“

„Pššt!“ sykl Sam.

Caleb mlčky kouřil. Zvenčí do típí bušil déšť a zevnitř plachtu vydouval průvan. Všichni ztichli. Pak se znovu jasně ozvalo děsivé „skrrrrr-ouuorrr“. Chlapci se lekli – být venku nebo sami, tak se vyděsili opravdu pořádně.

„To je vono – to je duch,“ šeptal Sam.

Caleb prudce vzhlédl.

„Co je to?“ chtěl vědět Yan. „Už jsme to slyšeli mockrát.“

Caleb potřásl hlavou a neodpověděl, jen se ohlédl na svého psa. Turek ležel na boku u ohně a na pronikavé skřípění jen zvedl hlavu, ohlédl se přes rameno, upřel velké smutné oči na svého pána a zase si lehl.

„Turek to nebere na vědomí.“

„Psi duchy nikdy neslyšej,“ namítl Sam, „stejně jako neviděj strašidla. Aspoň to říká babi de Neuvilleová.“ A tak je psova záporná reakce pranic neuklidnila.

„Sokolí oko,“ začal Datel, „ty seš z nás ze všech nejstatečnější. Co kdybys šel ven a tu bání zastřelil? Pučím ti svůj šíp z vilínu. Jestli ji trefíš, dáme ti *grand coup*. No tak, běž – víš přece, že vodvaha je něco *pro tebe*.“

„Jste akorát párek pitomců,“ zněla odpověď, „a já se s váma nebavím. Calebe, povězte nám něco vo indiánech.“

„Indiáni milujou odvahu,“ pronesl kouzelník s jiskrou v oku a všichni kromě Guye se zasmáli, i když ne moc nahlas, protože je brzdila myšlenka, že dnes v noci by neradi svou odvahu dokazovali právě oni.

„Jdu si lehnout,“ oznámil Sokolí oko se zbytečnou rozhodností.

„Nezapomeň se uložit pod tím vodopádem, cos začal, když sis dělal legraci,“ poznamenal Datel.

Yan brzy následoval Guyova příkladu a Sam zůstal sám s Calebem. Dokud Guy nezačal chrápat a Yan pravidelně oddychovat ze spánku, ani jeden nepromluvil. Pak Sam konečně využil dlouho očekávané příležitosti a začal poněkud zprudka:

„Hele, Calebe, nebudu se s nikým paktovat proti tátovi, ale znám ho stejně dobře, jako on zná mě. Táta je fajn. Je spravedlivej a má vážně zlatý srdce. Je uložený hodně hluboko, to přiznávám, ale je tam. Pomáhá lidem, ale nenápadně, a nikdo si toho nevšimne. A když na někoho vyzraje – a to se mu daří často –, mluví se o tom po celým okolí. Já ale vím, že vás má odhadnutýho špatně, stejně jako vy jeho, a to je nutný napravit.“

Sam odjakživa jednal se zdravým rozumem, a když teď zanechal šaškování, byly jeho hlas i jednání velmi působivé – jednal spíš jako dospělý muž než jako patnáctiletý kluk.

Caleb jen cosi zabručel a dál bafal z dýmky, a tak Sam pokračoval: „Chci slyšet vaši verzi, pak s mámou tátu zpracujem.“

Zmínka o „mámě“ uhodila na šťastnou strunu. Caleb nynější paní Raftenovou znal ještě jako malou holku a věděl, že má laskavé srdce. Byla vždy milá a svého manžela poslouchala s výjimkou věcí, které považovala za správné či špatné, pak s ní nic nepohnulo. V Caleba vždy věřila. Ani po té hádce neváhala říct svůj názor nahlas.

„Nejni toho moc,“ odušil Caleb trpce. „Vobral mě při tom koňským handlu a tlačil na mě se směnkou, takže jsem to musel splatit ovšem za šedesát centů, ale von ho za půl hodiny prodal za pětasedumdesát centů. Pohádali jsme se a já asi řek, že ho dostanu. Pak

sem vodešel z Downeyho Díry. Měl v kapse asi tři sta dolarů – mejh tři sta dolarů – posledních, co jsem na světě měl. Bylo už moc pozdě, aby je dal do banky, takže si je nes domů, když po něm někdo střelil ze zelenýho houští. Ráno tam našli můj pytlík na tabák a nějaký dopisy adresovaný mně. Pochopitelně mně to dával za vinu, ale já tehdy neměl čím střílet – revolver, ten bílej, mi ukradli tejden předtím – a s ním taky asi ty dopisy. Myslím, že to tam dali, aby hodili vinu na mě. Ale většina lidí si myslela, že je to kapku přehnaný. A potom na mě tvůj táta nasadil Dicka Poguea, a já přišel vo farmu – to je všecko.“

Sam chvíli vážně pokuřoval.

„To s tou směnkou a ovsem a obchodem s koňma je pravda – přesně to by táta udělal. Patří to ke hře. Ale s Dickem Poguem se mejlíte – to je na tátu moc velkej podraz.“

„To si možná myslíš ty, ale já ne.“

Sam neodpověděl, jen po chvíli položil ruku Turkovi na hlavu. Pes na oplátku tiše zavrčel. To přimělo Caleba pokračovat: „Jdou po mně i po mým psovi. Pogue tvrdí, že zabíjí ovce, a každej je vochotnej mu to věřit. Já nikdá nepoznal psa, kterej by začal zabíjet ovce, a nikdá jsem neslyšel, že by je zabíjel doma a navrch že by se spokojil s jednou ovčí za noc, a nikdá jsem neslyšel, že by zabiják ovčí po sobě nenechával stopy. Navíc ty ovce někdo zabíjel i v době, kdy byl Turek zavřenej se mnou ve srubu.“

„Tak čí pes to teda dělá?“

„Nemyslim, že by to byl pes, protože pokaždý prej sežere kus ovce, ale žádnou z těch zadávenejch ovčí jsem neviděl, takže nevím. Spíš to vypadá na lišku nebo rysa než na psa.“

Nastalo dlouhé ticho, pak se venku znovu ozvalo to děsivé zaskřípění, jemuž pes nevěnoval pozornost, zato traper a chlapec se očividně polekali. Přiložili na oheň a šli si lehnout.

Stále přšelo a vál vítr. Byla hodina duchů, a jak usínali, to děsivé rozechvělé lidské naříkání „jako ženská v nesnázích“, se z lesa ozvalo ještě několikrát a jim se z něj pokaždé rozbušilo srdce. Nejen Calebovi a Samovi, ale všem čtyřem.

V deníku, který si Yan v oněch dobách vedl, byl každý den pojmenován po hlavní události. Měl v něm den jelena, den skunka a kočky, den volavky velké. Tento den si zapsal jako noc kvílejícího ducha.

Caleb vstal a měl hotovou snídani, než se ostatní pořádně probudili. Z pečlivě obraného mývalího masa udělal „prérijní paštičku“, do níž přidal slaninu, brambory, chleba, cibulku a nějaké zbytky jídla. To vše, ohřáté a spláchnuté pořádnou dávkou kávy, byla královská krmě, a jak tak hodovali, na strach dočista zapomněli.

Přestalo pršet, ale vítr foukal dál a po obloze hnal velká mračna. Yan se šel podívat po stopách, ale všechny spláchl déšť. Den strávili převážně v okolí tábora, vyráběli šípy a malovali týpí.

Caleb opět v táboře přespal. Duch se v noci ozval znovu a Turek zase nehnul prvou. Ale půl hodiny nato se ozval jiný, mnohem tišší zvuk, jakési nosové „jou“. Chlapci to málem přeslechli, ale Turek vyskočil, naježil se a s vrčením se procpal pod plachtou. S hlasitým štěkotem se vrátil do lesa.

„Teď rozhodně po něčem jde,“ poznamenal jeho pán. „A teďka to zahnal na strom,“ dodal, když pes začal poštěkávat vysokým hlasem.

„Hodnej pes, zahnal ducha na strom.“ Yan vyrazil do noci. Ostatní ho následovali. Turka našli u velkého naklánějícího se buku, kolem něhož pobíhal, štěkal a sápal se po kmeni. Netušili však, jaké zvíře by mohlo nahoře být.

„Jak obvykle štěká na ducha?“ zeptal se Datel, ale nebyl uznán za hodna odpovědi. Vrátili se do tábora a říkali si, proč se Turek tak namáhá kvůli tichému zavřísknutí a ten příšerný skřek neslyší.

Na druhý den ráno našel Yan v blátě nedaleko týpí stopu kočky a usoudil, že právě tohoto zloděje pes zaslechl a zahnal na strom. Pravděpodobně to byla jeho stará známá z boje se skunkem. Stále vál silný vítr, a jak tak Yan hloubal nad stopami, zaslechl to děsivé zaskřípění poprvé za denního světla. Rozhodně to bylo *hlasité*, třebaže méně příšerné než v noci. Yan vzhlédl. Uviděl *dvě velké větve, jež se zkřížily a třely o sebe, když přišel správný závan větru*. To byl jejich kvílející duch, který je všechny tolik vyděsil – všechny kromě psa.

Jeho bystřejší smysly, nezkažené pověřivostí, ten hrozný zvuk posoudily jako neškodné vrzání dvou větví v silném větru, ale tišší zvuk toulavé kočky si zařadil správně a zareagoval na něj.

Guy byl jediný, koho to nepřesvědčilo. Dál se držel své teorie o medvědech.

Později v noci Guy probudil druhé dva náčelníky: „Hele, Same – Same. Yane – Yane – Yane – Yane, vstávejte. Ten velkej medvěd je tu zas. Říkal jsem vám, že to je medvěd, a vy jste mně nevěřili.“

Zvenčí se ozývalo hlasité chroupání a občasná zavrčení.

„Něco tam určitě je, Same. Moc bych si přál, aby tu teď byli Turek s Calebem.“

Chlapci otevřeli vchod a opatrně vyhlédli ven. V matném světle hvězd tam šmejdilo obrovské černé zvíře, čenichalo mezi zbytky jídla a vyhrabalo plechovky zakopané v odpadní jámě. Veškeré pochybnosti byly rozptýleny. Guy znovu vyhrál, a byl by své pocity vyjádřil nahlas, kdyby se k smrti nebál té obludy venku.

„Co budem dělat?“

„Radši po něm nebudeme střílet šípama. To by ho akorát popudilo. Guyi, rozfoukej uhlíky, potřebujem pořádněj oheň.“

Všichni byli nesmírně vzrušení. „Proč jenom nemáme pušku!“

„Hele, Same, až Zel – chci říct Sokolí oko – zapálí oheň, budem do toho medvěda střílet tupými šípky, jestli se přiblíží.“ A tak se připravili. Guy se zatím snažil rozdmýchat oheň a celý bez sebe hrůzou je prosil, aby nestříleli.

„K čemu bude dobrý ho dráždit? Je to – je to – je to moc krutý.“

Sam s Yanem byli připravení s luky a šípy. Guyovi se nepodařilo rozdělat oheň a medvěd se přibližoval, skřípal zuby a chrochtal. Zvedl hlavu a hoši uviděli jeho velké uši.

„Jestli se dostane ještě blíž, vystřelíme.“ V té chvíli se Guy vzdal veškerých pokusů rozdělat oheň a vylezl na příčnou tyč upevněnou nahoře v týpí, na niž se věšel kotlík. Když viděl, že Sam s Yanem skutečně napínají luky, rozplakal se.

„Přijde sem a sežere nás, určitě.“

Ale medvěd se stejně blížil. Chlapci měli po ruce nachystané ještě tomahavky a pak vystřelili. Medvěd se okamžitě otočil a utekl s hlasitým a nezaměnitelným prasečím kvičením – bylo to Burnsovic prase – protože mladý Burns opět zapomněl zavřít branku přes cestu z farmy do tábora.

Guy rychle slezl a připojil se ke smějícím se náčelníkům. „Říkal jsem vám, ať nestřelíte. Věděl jsem, že to je náš starej vepř, a musel jsem brečet, když jsem si vzpomněl, jak bude taťka naštvanej, až to zjistí.“

„A na tu tyč jsi asi vylezl, aby ses kouknul, jestli taťka nepřichází, co?“

„Ne, on tam vylezl, aby ukázal, jakou má kuráž.“

Tohle tedy byl ten velký noční zloděj, kterého Guy viděl, a ráno byla vysvětlena další záhada, protože po pečlivém prozkoumání velké jelení stopy v Yanově notesu se ukázalo, že to nebyl nikdo jiný než Burnsovic vepř. Proč se zmýlili Caleb s Raftenem? Za prvé proto, že naposledy viděli jelení stopu před mnoha lety, a za druhé proto, že toto prase náhodou mělo velmi neprasečí nohy – jeho paznehty připomínaly mnohem víc jelena než prase.

XXIV

Sokolí oko si žádá další grand coup

„*Ua ua ua ua ua! Ua ua ua ua ua! Ua ua ua ua ua!*“ Lešem se třikrát rozlehl tento hlasitý vítězoslavný pokřik.

„To je Sokolí oko s velkým povídáním o statečnosti. Schovějme se.“

A tak Sam s Yanem rychle zalezli do týpí, schovali se za rosnou plachtu a vyhlíželi „dírou po šípu“. Guy hrdě příkráčel s nosem nahoru, cestou vyrážel válečný pokřik a pod paží si nesl srolovaný kabát.

„*Coup! Grand coup! Ua ua ua ua!*“ ječel pořád dokola, ale když dorazil do tábora, připadal si poněkud hloupě, protože to vypadalo, že je tu prázdno.

Přestal tedy křičet, zašel do týpí, vyndal plechovku s cukrem a nacpal si ho plnou pusou. Vtom druzí dva náčelníci divoce zavylí, vyskočili z úkrytu a zahnali ho do lesa – ne moc daleko, protože Yan se strašně smál a Sam měl obutou jen jednu botu.

Sešli se poté, co se vydali hledat nová dobrodružství. Brzy ráno, když druhý válečný náčelník po snídani zapíchl nože do hlíny, aby je očistil, navrhl: „Hele, kluci, za starých časů se válečníci občas vydávali na různé strany hledat dobrodružství a dohodli se, že se sejdou v určenou dobu. Udělejme to dneska a uvidíme, na co narazíme.“

„Vyberte si slámku,“ nakázal Datel, jenž se vrátil od wakan, kam odnesl zbytky jídla.

„Tak to ne,“ vyhrkl Sokolí oko rychle, „leda bys nechal slámky držet mě. Víím, že bys to zařídil, abych musel domů.“

„Tak dobře. Slámky můžeš držet ty. Dlouhá je za Datla – tohle je jeho hlava s kouskem červeného flanelu, aby nedošlo k omylu. Ta prostřední jsem já a ta krátká, tlustá, jsi ty. Teď je hod' na zem. Žádný opakovaný pokusy.“

Slámky dopadly a dva chlapci se rozchechtali, protože stéblo Sokolího oka ukazovala přímo k Burnsově farmě.

„Ále, nechte toho, takhle to nejde. Vezmeme druhej konec,“ vztekal se Sokolí oko a trval na tom, že půjde na opačnou stranu.

„Teď každý půjde rovně, dokud něco nenajde. Sejdeme se zase tady, až sluneční paprsek obejde týpí k téhle tyči.“

Sluneční paprsek – jejich indiánské hodiny – putoval kolem jedné tyče asi dvě hodiny, takže měli na dobrodružství zhruba čtyři hodiny času.

Sam s Yanem se vrátili před chvílí a Guy, který se mezitím vzpamatoval, se ani neobtěžoval setřít si ukradený cukr ze rtů a dychtivě vyhrkl: „Hele, kluci, se vsadím, že budu nejlepší. Se vsadím, že jsem...“

„Ticho!“ zařval Datel. „Přišels poslední.“

„Tak dobře, mně to nevadí. Se vsadím, že stejně vyhraju. Vsadím milión dolarů.“

„Mluv, náčelníku Datle-sedící-na-okraji.“

Sam tedy spustil: „Obul jsem si holínky...“ (skoro pořád chodil bos). „Povím vám, že vím, kdy si mám vzít holínky – a vydal jsem se po cestě, kterou ukázala moje slámka. Já pozadu nechodím. Mě cesta dopředu neděsí.“ Smutně upřel přimhouřené oči na Guye. „A šel jsem dál, a když jsem narazil na vyschlý dno potoka, nezastavilo mě to. Ne, to ani za nic. Šel jsem pořád rovně, až jsem narazil na vosí hnízdo. To jsem obešel, poněvadž je krutý rozkopnout hnízdo se spoustou nevinnejch vosiček – a pokračoval jsem dál, až jsem uslyšel tichý zavrčení. Kouknul jsem se, ale nic tam nebylo. Pak zavrčení zesílilo a já viděl, že na mě řve hladověj čipmank a chystá se po mně skočit. Když jsem vytáh svůj nejlepší šíp, drze se mě optal: ‚Jmenuješ se Datel?‘ To mě dost vyděsilo, tak jsem mu zalhal – prvně v životě. Povídám: ‚Ne, jsem Sokolí oko.‘ Měli jste ho vidět. *Když jsem vyslovil to jméno*, zbledl, zbělely mu všechny pruhy na zádech, rozběhl se k dutý kládě a vlít dovnitř. To mě vážně namíchlo. Snažil jsem se ho dostat, ale když jsem přiběhl k jednomu konci, on utek na druhou, a tak jsme pobíhali kolem dokola, až jsem vedle té klády vyšlapal pěšinu a on vyšlapal cestičku vevnitř v té kládě. Už jsem si říkal, že ho nechám dřevo prošlapat skrz a potom že propadne, ale najednou mě napadlo, co s ním. Sundal jsem si holínku a nacpal ji do jednoho konce klády, pak jsem zachřestil klackem na druhým konci a slyšel jsem ho, jak vběhl do mé holínky. Rychle jsem ji popadl, zavázal vršek provázkem a přinesl ji domů. Já teď mám jednu botu a čipmank druhou. A je v ní.“ Sam na dokreslení skrčil prsty na bosé noze a dodal: „Huff! Asi jste si mysleli, že nevím, co dělám, když jsem si ráno natahoval holínky.“

„Nejdřív chci vidět toho čipmanka a možná ti uvěřím.“

„Je tady a hledá kudy ven.“ Sam zvedl botu.

„Pusť ho,“ navrhl druhý náčelník.

A tak přeřízli provázek. Čipmank vylezl ven a pelášil do bezpečí.

„Tak, synku,“ pronesl Sam, když zvířátko zmizelo, „nevykládej doma, co se ti stalo, nebo ti táta naplácá, že v hrdlo lžeš.“

„Ále houby! Tohle nejní žádný dobrodružství. To já...“

„Zadrž, Sokolí oko. Teďka je na řadě Malý bobr.“

„To je mi fuk. Se vsadím, že já...“

Sam popadl svůj nůž a skočil mu do řeči: „Víš, co udělalo Callahanovic jehně, když vidělo, jak stařík sbírá mátu na vomáčku? Mluv, Malý bobře.“

„Žádný velký dobrodružství jsem nezažil, ale šel jsem rovnou lesem tam, kam ukazovala moje slámka, a narazil na velký suchý kmen. Už byl moc starý a zpráchnivělý, aby ho ještě používali ptáci, navíc už doba hodně pokročila, tak jsem vzal klacek a vyvrátil ho. Vevnitř jsem našel historii celého osídlení. Nejdřív tam před lety přiletěl datel a vydlabal si hezký velký hnízdo, který použil tak dvakrát nebo třikrát. Když skončil, nebo možná mezi hnízděním, udělaly si tam zimní doupě sýkorky, protože na dně byly nějaký jejich ocasní peříčka. Pak hnízdo využil vlhovec nachový a vyplnil ho kořínky a blátem. Další rok se zřejmě vrátil a udělal si tam druhý hnízdo. Pak ho v zimě zase použily sýkorky, protože na dně byly další jejich peříčka. Příští rok ho našla sojka chocholatá a zahrázila tam. Našel jsem v měkkém hnízdě skořápky z jejich vajíček. Rok na to asi na hnízdo narazil párek poštolek pestrých a zalíbilo se jim. Uhnízdili se tam a vychovaly v něm snůšku malých poštolek. A jednoho dne přinesl ten odvážný lupič domů svým mláďatům rejska.“

„Co je to?“

„Takový maličký zvířátko, jako myš, akorát že to vůbec není myš, ale bratranec od krčka.“

„Já vždycky myslel, že krtek je druh myši,“ poznamenal Sokolí oko, jehož Yanovo vysvětlení neuspokojilo.

„Hele, nech toho,“ zarazil jej Sam. „Příště se pokusíš udělat z Burnsů nějaký příbuzný Raftenů.“

„Se vsadím, že ne!“ Pro jednou mu Guy nezůstal nic dlužen.

„Čirou náhodou,“ pokračoval Yan, „asi poprvý za milion případů neměly malý poštolky zrovna hlad. Rejska nesežraly hned, i když byl zraněný. Jakmile se dostal z poštolčích spárů, pokusil se uniknout. Nejdřív se schoval pod mláďatama a pak se začal prohrabávat peřím v hnízdě poštolek, pak sojčím hnízdem, potom měkkým hnízdem vlhovce a mezi větvičkami po sýkorkách, až narazil na tvrdý uschlý bláto v hnízdě vlhovce. Tím se už neprohral. Opustily ho síly a on tam umřel, schovaný ve spodním hnízdě, až jsem po létech přišel já, ten starý kmen rozrazil a přiměl ho, aby mi pověděl svůj smutný příběh – který se možná nikdy nestal. Ale tady je obrázek, co jsem udělal. Jsou na něm všechna hnízda tak, jak jsem je našel, a tady je vysušený tělo chudáčka malého rejska.“

Sam se zájmem poslouchal, ale Guy se ani nenamáhal zakrýt své pohrdání. „Pche! To nejní žádný dobrodružství – akorát samé ‚možná‘ bez toho, že se něco stalo. Teďka vám povím, co jsem zažil já. Já...“

„Hele, Sokolí oko,“ přerušil jej Sam, „prosím, nebuď moc drsnej. Vynech všechny ty příšerný věci, dneska mně nějak nejní dobře. Ty strašidelný části si schovej na zejtra.“

„Tak vám teda povídám, že jsem vocaď šel rovně, jako když střelí, a zahlíd jsem sviště, ale nebyl mým směrem, tak jsem si řek: ‚Ne, až někdy jindy. Tebe *klidánko* dostanu kdykoliv.‘ Pak jsem uviděl jestřába, jak odlítá se slepicí, ale bylo to mimo můj směr, a našel jsem spoustu starejch pařezů a stovky čipmanků, ale neobtěžoval jsem se s nima. Pak jsem dorazil k farmě a – a vobešel jsem ji, abysem nepolekal psa, a dostal jsem se skorem až k Downeyho Díře – vlastně kus za ni – akorát že stranou – když přede mnou vyskočil jeřábek velkej jako krocan a s ním hejno mladejch – asi třicet nebo čtyřicet. Se vsadím, že jsem jich viděl čtyřicet, a všechny uletěly, ale jeden pták vylítl na strom tak daleko jako – no jako je to přes pole. Se vsadím, že vy byste ho ani nezahlídli. Napnul jsem luk, jak to jen šlo. Mířil jsem mu rovnou do oka – a tam jsem ho taky trefil. *Tak kdo dostane grand*

coup? Poněvadž tady je!“ Sokolí oko rozvinul kabát a objevil se mladý drozd stěhovavý s krátkým ocasem a se skvrnitým opeřením, tělíčko měl prostřelené.

„Tak tohle je ten tvůj jeřábek. Já tomu říkám mladej drozd,“ pronesl pomalu první náčelník. „Porušený pravidlo. Zabils ptáčka zpěváčka. Malý bobře, zatkní zločince.“

Sokolí oko se vzpíral s dravostí zrozenou z jeho nedávného úspěchu. Bylo třeba ho spoutat na rukou a nohou, zatímco k posouzení případu byla svolána rada. Hněvivé protesty poněkud utichly, když zjistil, jak vážně to rada myslí. Nakonec přiznal vinu a byl odsouzen k tomu, že musí tři dny nosit černé pero hanby a bílé pero za zbabělost a navrch celý týden mýt nádobí. Byli by ho také nechali týden vařit, ale měli jisté nepříjemné zkušenosti s několika pokrmy, které Guy připravil.

„Já to dělat nebudu a basta fidli,“ odsekl vězeň vzdorně. „To radši pudu domů.“

„Okopávat zahradu? No jasně, už tě vidím.“

„Nebudu to dělat. A nechte mě na pokoji.“

„Malý bobře, co dělají indiáni, když někdo neposlechne radu?“

„Zbaví ho všech poct. Vzpomínáš si na ten klacek s nápisem ‚Zelené dřevo‘, co jsme spálili?“

„Dobrej nápad. Spálíme Sokolí oko a vyhrabeme starý jméno.“

„To neuděláte, vy hnusný špinavý skunkové! Slíbili jste mně, že mi tak už nikdy neřeknete. Já jsem Sokolí oko. Vidím dál než – než...“ a rozplakal se.

„Poslechneš teda radu?“

„Ano, ale žádný bílý pero nosit nebudu – já jsem *vodvážnej*, búú-búú!“

„Dobře. To vynecháme. Ale ostatní tresty musíš splnit.“

„A budu pořád Sokolí oko?“

„Budeš.“

„Tak dobře. Udělám to.“

XXV

Čtyřprstý tulák

Bill Hennard, syn bohatého osadníka, měl široká ramena, srostlé obočí a byl krutý a líný. Zdědil hezkou farmu, ale jak byl silný, tak byl líný, brzy veškerý majetek promrhal a vydal se obvyklou cestou od lenosti ke zločinu. Nejedno vězení si mohl prohlédnout zevnitř. V nedalekém městečku Emolan ho dobře znali, bylo mu přičítáno mnoho krádeží a otevřeně se povídalo, že nebýt pomoci jistého bohatého a chytrého komplice, skončil by v káznici nadobro. Dále se šušovalo, že tento komplic je zámožný Sangeřan, který vlastní mnoho farem a má ženu, syna a malou dcerku, jeho křestní jméno je William a příjmení Ra-. „Ale zapomeňte na to a proboha neříkejte, že jsem vám to povídal já.“ Je snadné zbohatnout, když víte jak na to. Tyto drby se pochopitelně nikdy nedostaly k uším zúčastněných.

Hennard předešlého večera opustil Downeyho Díru a vydal se navštívit svého partnera, s nímž chtěl dohodnout jistou důležitou záležitost - velmi důležitou pro Hennarda. Aby se vyhnul cestám, šel lesem. Downeyho Díru opouštěl již ve značně podroušeném stavu, byla noc, obloha pod mrakem, a on tudíž chodil v kruzích, až zabloudil docela. Vyspal se pod stromem (byl to velmi studený a ubohý nocleh) a ráno po východu slunce se na trochu nejistých nohou vydal hledat svého „kamaráda“. Po nějaké době narazil na stezku vedoucí do tábora chlapců. Byl hladový a našťvaný a každou chvíli si přihnul, protože si nesl láhev. Už mu nezáleželo na tom, zda ho někdo uvidí, a dorazil k týpí ve chvíli, kdy si Malý bobr připravoval oběd. Když zaslechl kroky, obrátil se. Předpokládal, že se vrátil některý z jeho společníků, ale místo toho tam stál velký, drsně vypadající tulák.

„Vaříš voběd, synku? Moc rád se přidám,“ pravil s nepříjemným, podlézavým úsměvem. Choval se nanejvýš odpudivě, třebaže udržoval zdání zdvořilosti.

„Kde máš rodiče, synku?“

„Žádný nemám – tady,“ odpověděl Yan. Báł se, vzpomínal na tuláky v Glenyanu.

„Hmm – úplně sám – to tady táboříš úplně sám, co?“

„Ostatní se vrátí až odpoledne.“

„Moc hezký. To rád slyším. Vobtěžoval by ses a podal mi ten klacek?“ Tulákovo chování se změnilo z podlézavého ve velitelské a ukázal na Yanův nenapjatý luk.

„To je můj luk!“ namítl Yan polekaně a rozčileně zároveň.

„Nebudu ti to vopakovat – dej sem ten klacek, nebo ti zmaluju hřbet.“

Yan se nehýbal. Ničema popošel blíž, popadl luk a několikrát jím chlapce přetáhl přes záda a nohy.

„Tak, ty štěně, teďka mně dones jídlo a hni sebou, nebo ti zlomím ten mizernej krk.“

Yan si uvědomil, že upadl do spárů nejhoršího nepřítele pokojného táborníka, a příliš pozdě poznal, jak bylo hloupé nedat na Raftenovu radu, aby si pořídili do tábora velkého psa. Rozhlédl se kolem sebe a byl by utekl, ale tulák byl rychlejší a popadl ho za límec. „Tak to ne, hezky tu zvoštaň, synku. Zařídím, abys dělal, co se ti řekne.“ Odřízl tětívu, hodil Yana na zem a svázal mu nohy, aby mohl dělat jen malé krůčky.

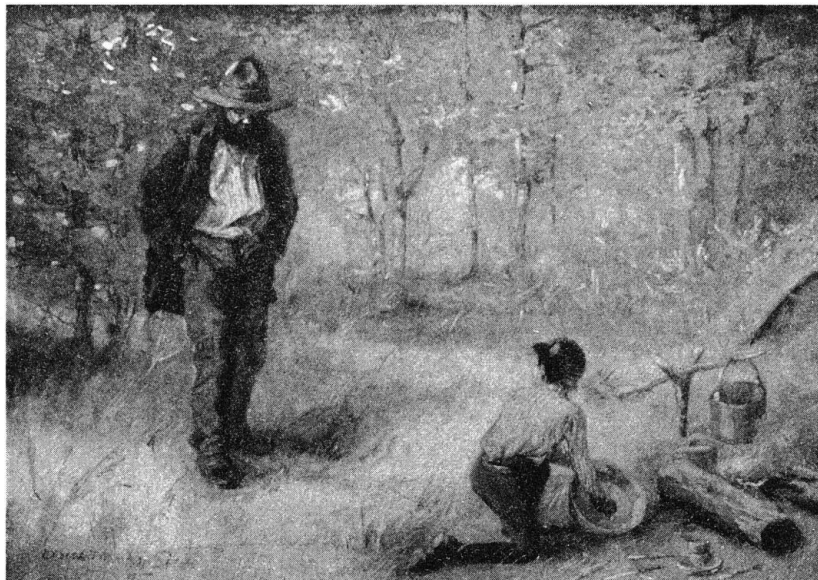
„A teďka sebou hni a dones mi jídlo. Mám hlad. A ne abys to pokazil, nebo na tebe vezmu hůl. A jestli budeš řvát nebo přeřízneš ten provaz, zabiju tě. Vytáhl nebezpečně vypadající nůž.

Když Yan kulhal po táboře, aby splnil surovcovy rozkazy, po lících se mu koulely slzy strachu a bolesti.

„Hej, pohni sebou!“ Tulák přestal prohrabovat lukem oheň a znovu Yana pořádně uhodil. Kdyby se podíval na stezku, byl by zahlédl malou postavičku s plavou kšticí, která se při zvuku jeho hlasu otočila a pelášila pryč.

Yan byl naučený snášet tresty, ale tomu tyranovi zřejmě nezáleželo ani na jeho životě.

„Chcete mě zabít?“ vyhrkl, když dostal další výprask za to, že v poutech zakopl.

„Vaříš voběd, synku?“

„Nevim, ale asi to udělám, až s tebou skončím,“ odtušil ničema s krutou lhostejností. „Vemu si ještě trochu toho masa - a nepřipal ho. Kde je cukr do kafe? Vemu si větší klacek, jestli nebudeš dost čipernej.“ A tak tulák dostal oběd. „Teďka mi přines tabák.“

Yan odkulhal do týpí a sklonil se pro Samův pytlík s tabákem.

„Hej, co je v tý truhle? Přines to sem!“ Darebák ukazoval na truhlici, v níž měli čisté oblečení. Yan poslechl. Celý se třásl. „Votevři to.“

„Nemůžu. Je to zamčený a klíč má Sam.“

„Tak von má klíč, co? No, já mám klíč, kterej to otevře,“ a prorazil víko sekerou. Prohrabal všechny kapsy, sebral Yanovy staré stříbrné hodinky na řetízku a v Samových kalhotách našel dva dolary.

„Ha! Zrovínka to sem chtěl, synku.“ Strčil si věci do kapsy. „Se mně zdá, že by se mělo přiložit na voheň,“ poznamenal, když mu zrak padl na Yanův toulec se šípy. Kopl do něj a mnoho šípů spadlo do plamenů.

„Heleď, synku, nečum na mě tak, jako kdyby sis mě chtěl zapa-matovat, nebo ti podříznu krk a hodím tě do bažiny, abys nikomu nic nevyžvanil.“

Teď se už Yan opravdu začínal bát o holý život.

„Přines mi ten brousek,“ zavrčel tyran, „a ještě kafe.“ Yan poslechl. Tulák si začal brousit dlouhý nůž a Yan si všiml dvou věcí, které mu utkvěly v paměti. Jednak nože loveckého typu s mosazným jele-nem na rukojeti, jednak ruky pouze se čtyřmi prsty.

„Co je támhle v té bedně?“

„To je – to je – akorát naše bedna na jídlo.“

„Tak ty mně budeš lhát?“ Následovala další rána. „Přitáhni ji sem.“

„Nemůžu.“

„Přitáhni to sem, nebo tě uškrtnu.“

Yan se pokusil, ale bedna byla příliš těžká.

„Uхни, ty mizerný štěně!“ Tulák zašel do týpí a strčil do Yana tak silně, až chlapec upadl na zem. Byl sice ošklivě potlučený, ale uviděl svou jedinou příležitost. Opodál ležel tulákův velký nůž. Popadl jej, přerízl si provaz na nohou, odhodil nůž daleko do močálu a vyrazil jako jelen. Tulák vyběhl z týpí, řval a nadával. Yan by mu byl asi unikl, kdyby byl v pořádku, ale kruté zacházení ho ochromilo. Surovec ho rychle doháněl. Jak se tak hnal nejbližší jižní stezkou, zahlédl v lese před sebou známou postavu. Z posledních sil vykřikl: „Caleb! Caleb! Caleb! Calebe Clarku!“ A v bezvědomí se zhroutil do trávy.

Hlas člověka ve vážném nebezpečí nelze s ničím zaměnit. Caleb přispěchal a pustil se s tulákem do boje na život a na smrt. Turek se svým pánem nebyl a tulák přišel o nůž, takže došlo na boj holýma rukama. Několik sevření, pár tvrdých ran, a už bylo poznat, kdo musí vyhrát. Caleb byl starý a hubený. Tulák byl silný, mohutně stavěný, dost podnapilý, proto nebezpečný. Na Caleba byl příliš těžký soupeř, a tak po několika úderech se traper zhroutil a svíjel se po ráně pod pás. Tulák sáhl po noži a zaklel, protože ho nenašel. Začal hledat nějaký pořádný klacek, ale našel jen velký kámen. Byl by udělal bůhví co, když tu se zezadu ozval křik a po stezce se při-

hnal další silák. Tramp se ocitl tváří v tvář supícímu Williamu Raftenovi, za nímž těsně následoval Guy. Kámen určený pro Caleba tulák hodil po Williamovi, který však uhnul. Teď byl boj vyrovnaný. Kdyby byl měl tulák svůj nůž, mohl by být pro Raftena těžkým oříškem, ale v boji na pěsti byl ve výhodě farmář. K vítězství mu dopomohly dávné zkušenosti a bandita šel po prudké ráně pěští k zemi.

Vypadalo to jako skutečné bojiště – tři lidé na zemi a nad nimi dokonale zmatený, nicméně odhodlaný a neohrožený Raften, celý rudý v obličeji a funící.

„Co to má, k čertu, všechno znamenat?“

„Já vám to povím, pane Raftene,“ vypískl Guy, jenž vylezl ze svého úkrytu.

„Aha, ty seš tady, Guyi? Utíkej do tábora pro provaz – a pospěš si.“ Tulák se totiž začal probírat.

Jakmile měl Raften provaz, rychle mu svázal ruce.

„Se mně zdá, že jsem tu ruku už někde viděl,“ poznamenal Raften, když jeho pozornost upoutal chybějící prst.

Yan už také seděl a omámeně se rozhlížel kolem sebe. Raften přistoupil ke svému starému partnerovi a zeptal se: „Calebe, nejni ti nic? To jsem já – Bill Raften. Seš v pořádku?“

Caleb zakoulel očima a rozhlédl se.

Teď přišel i Yan a klekl si k němu. „Nestalo se vám nic, pane Clarku?“

Caleb zavrtěl hlavou a ukázal si na prsa.

„Má vyraženej dech,“ vysvětloval Raften, „za minutku bude v pořádku. Guyi, přines trochu vody.“

Yan vyprávěl svůj příběh a Guy přidal důležitou kapitolu. Vracel se dřív, než předpokládal, a už se blížil k táboru, když uslyšel, jak tulák Yana tluče. Ze všeho nejdřív chtěl běžet domů za svým drobným otcem, ale vzápětí ho napadlo, že moudřejší bude dojít pro svalnatého pana Raftena.

Tulák už seděl a zuřivě vrčel.

„Tak, můj milej,“ pravil William, „vememe tě do tábora na malou návštěvu, než tě odvedem do vězení. Rok v chládku ti podle mého prospěje mnohem víc než cokoliv jinýho. Na, Guyi, vem ten provaz a doveď toho lumpa do tábora. Já pomůžu Calebovi.“

Guy byl blahem bez sebe. Tulák musel jít první a Guy šel za ním, pošukával za provaz, hrál si, že vede koně, a pokřikoval: „Hyjé – hyjé – hyjé, koníčku.“ William podepřel starého Caleba s jemností připomínající dávné časy, kdy mu Caleb podobně pomáhal poté, co ho v lese málem zabil padající strom.

V táboře našli Sama. Průvod ho překvapil, protože o té události nic nevěděl, a byl nesmírně zklamaný, když zjistil, o co přišel.

Když dostali Caleba k ohni, byl stařík pořád ještě bledý a nevypadal dobře. „Same, zajdi domů, ať ti máma dá trochu žitný,“ přikázal synovi Raften.

„Tak daleko chodit nemusí,“ ozval se Yan, „protože ten darebák má láhev v kapse.“

„Nedotk bych se ničeho, co má u sebe, natož abysem to dával nemocnému kamarádovi,“ opáčil William rozhořčeně.

A tak Sam odběhl pro pálenku a do půl hodiny byl zpátky.

„Tady máš, Calebe,“ řekl William, „napij se a hned ti bude líp.“ Jak mu tak nabízel pohárek, cítil, jak se v něm znovu probouzí náklonnost k bývalému kamarádovi.

Když šel toho rána Sam domů, měl velmi jasný cíl. Šel rovnou za matkou a pověděl jí všechno o revolveru a nedorozumění s Calebem. Pak měli oba dlouhý, leč bezvýsledný pohovor s otcem. Raften byl stejně tvrdý a nemluvný jako obvykle. Paní Raftenová byla klidná a přemýšlivá. Sam byl mazaný. Výsledkem byla Williamova naprostá porážka – porážka, kterou si nechtěl přiznat. Sam se do tábora

vracel prozatím zklamaný, ale teď se stal svědkem právě toho, oč tolik usiloval – jeho otec a traper se usmířili. Předě dvěma hodinami byli ještě nepřátelé na život a na smrt, ale nyní se z nich kvůli rvačce opět stali přátelé. Třebaže ho Sam s matkou v hádce udolali, Raftenova nevráživost k muži, jemuž očividně ublížil, nepolevila, naopak, spíš zesílila. Ke zvratu však došlo, když měl možnost přispět právě tomu muži na pomoc v nouzi nejvyšší.

XXVI

Caleb získává zpět svou farmu

Kouzlo táborového ohně! Žádné nepřátelské pocity neodolají jeho záři. Když se lidé sejdou u stejného táborového ohně, znamená to, že jsou si blíž, že lépe pochopí jeden druhého a pokládají základy trvalého přátelství. „Kdysi jsme spolu tábořili!“ stačí k vysvětlení srdečných vztahů mezi zcela rozdílnými lidmi a dny prožité v lese jsou dny šťastných, zářivých a nezapomenutelných vzpomínek.

Sedět u táborového ohně vždy vytváří posvátné pouto a v Raftenově lese se nyní díky tomuto ohni – posvátnému ohni, jenž byl zapálen před měsícem – odehrávala stejná scéna jako před dvaceti lety. Bylo to báječné! William a Caleb spolu znovu navázali přátelství, třebaže zatím bylo ještě poněkud rozpačité.

Raften byl smířčím soudcem. Poslal Sama za strážníkem s rozkazem, aby si přišel pro vězně. Yan se vydal na farmu pro zásoby a pro paní Raftenovou a Guy šel domů s podivuhodným vyprávěním o svých nejnovějších skvělých činech. Tuláka-banditu pevně přivázali ke stromu. Caleb ležel v týpí. Raften na několik minut zašel dovnitř, a když vyšel ven, tulák byl pryč. Pouta měl přerážnutá, neuvolnila se mu. Jak se odsud mohl dostat bez pomoci?

„Nevadí,“ prohlásil Raften. „Ruku se čtyřma prstama bude snadný najít. Calebe, nebyl to Bill Hennard?“

„Řek bych, že byl.“

Oba muži spolu dlouze hovořili. Caleb vyprávěl o tom, jak ztratil svůj revolver – to ještě bydlel v domě s Pogueovými – a jak ho zase našel. Oba si vzpomněli, že když se tenkrát pohádali kvůli obchodu s koňmi, byl Hennard poblíž. Hodně věcí se vysvětlilo, ale hodně jich dosud zůstávalo záhadou.

Jedna věc však byla jasná. Caleb byl podvodem připraven o veškerý majetek, protože bylo už jen otázkou několika dní, kdy Pogue, bez ohledu na Saryann, odhodí veškerou přetvářku a vykáže Caleba i ze srubu.

Raften dlouho mlčky seděl, přemýšlel a nakonec řekl: „Calebe, udělej přesně to, co ti řeknu, a dostaneš svou farmu nazpátek. Nejdřív ti na tejdén pučím tisíc dolarů.“

Tisíc dolarů! Caleb vykulil oči, ale nic dalšího se nedozvěděl, protože je přerušil návrat chlapců. Později se však traperovi dostalo důkladného poučení.

Když se o tom doslechla paní Raftenová, jako by do ní uhodil hrom. Tisíc dolarů v Sangeru bylo jako sto tisíc dolarů ve velkoměstě. Bylo to neslýchané bohatství a paní Raftenová jen zalapala po dechu.

„Tisíc dolarů, Williame? Proč? Není to trochu přehnaná důvěra v člověka, který si pořád myslí, že mu něco dlužíš? Je bezpečné tolik riskovat?“

„Pche,“ odtušil William. „Nejsem sice žádný lichvář, ale ani nejsem dnešní. Tyhle peníze mu pučím.“ Raften vytáhl roličku falešných bankovek, které jako smířčí soudce měl náhodou v dočasném úschově. „Je tu takovejch pět nebo šest stováků, ale bude to stačit.“

Caleb si však myslel, že to jsou pravé peníze, a na druhý den se odhodlaně vydal do svého – Pogueova – domu, zaklepal a vstoupil.

„Dobré ráno, otče,“ pozdravila Saryann, protože to byla žena slušná a laskavá.

„Co tady chcete?“ vyštěkl Dick. „Už tak je dost zlý mít vás na farmě, ještě abyste se nám sem pořád vnucoval.“

„Buď zticha, Dicku, zapomínáš...“

„Zapomínám – já na nic nezapomínám,“ skočil Dick své ženě do řeči. „Měl nám pomáhat s prací a von nehne prstem a čeká, že ho budu živit.“

„Už tě nebudu dlouho vobtěžovat,“ pravil Caleb smutně, když doklopýtal ke křeslu. Byl bledý a vypadal nemocně.

„Co se děje, otče?“

„Jsem na tom zle. Už dlouho nevydržím. Za pár dní se mě zbavíte.“

„Žádná velká škoda,“ zabručel Dick.

„Já – já vám dal svou farmu a všechno, co jsem měl.“

„Ále, držte hubu. Už je mi z toho zle, jak to pořád poslouchám.“

„Teda – skoro všechno. Já – já – já vám neřekl o tom svazku bankovek, co – co jsem si schoval. Je mně – je mně hrozná zima.“ Starý pán se celý třásl.

„Dicku, zapal oheň,“ požádala Saryann.

„Nic tak pitomýho dělat nebudu. Už teďka je děsný vedro.“

„Nejní to nic moc,“ pokračoval třesoucí se stařík, „akorát pat-pat-náct set dolarů. Mám je tady.“ Vytáhl roličku zelených bankovek.

PATNÁCT SET DOLARŮ! Dvakrát víc, než zač stála celá farma se vším všudy. Dickovi málem vypadly oči z důlků a Caleb mu pro jistotu ukázal pažbu bílého revolveru.

„Ale, otče,“ vykřikla Saryann, „jsi nemocný. Ukaž, donesu ti trochu žitné. Dicku, zapal oheň. Otec je studený jako led.“

„Ano – prosím – oheň – celej – se – třesu – zimou.“

Teď se Dick mohl přetrhnout a ve velkém krbu brzy plál oheň. Ve světnici bylo nepřijemné horko.

„Tady máte, otče, žitnou s vodou,“ řekl Dick docela jiným tónem. „Nechcete trochu chininu?“

„Ne, ne – už je mi líp. Ale jak sem říkal – zbejvá mi akorát pár dní života a nemám žádný příbuzný – tyhle peníze by připadly vládě. Ale mluvil jsem s právníkem a stačí akorát – připsat – pár slov na darovací listinu – na farmu – aby v ní byly i peníze – a je správný, abyste to taky dostali vy.“ Starý Caleb se třásl od hlavy k patě a hrozně kašlal.

„Ach, otče, nech mě poslat pro doktora,“ prosila Saryann a Dick chabě dodal: „Ano, otče, nechte mě zajet pro dochtora.“

„Ne, ne, to nic nejni. Nic to nejni. Radši co nejdřív pudu. Máte ta-
dy tu darovací listinu?“

„No ovšem, Dick ji má v truhle.“ Dick odběhl pro dokument, proto-
že tenkrát ještě v Kanadě neexistovaly pozemkové knihy. Vlastnit
smlouvu znamenalo vlastnit farmu, ztratit smlouvu naopak znamenalo
přijít i o pozemek.

Stařec třesoucími se prsty šmátral po penězích, jako by je počítal.
„Ano - přesně patnáct stovek.“ Dick zatím slezl po žebříku
i s darovací listinou.

„Máte pero a inkoust?“

Dick zašel pro vyschlou lahvičku a Saryann zatím hledala pero.
Caleb třesoucí se rukou uchopil listinu, pečlivě si ji prohlédl - ano,
byla to ona - kus papíru, který z něj udělal opovrhovaného chudá-
ka. Rychle se rozhlédl kolem sebe. Dick a Saryann byli na druhém
konci světnice. Caleb vstal, udělal krok a strčil darovací listinu do
plamenů. V pravé ruce držel revolver a v levé pohrabáč, stál zpří-
ma, pevně, veškeré stopy slabosti byly pryč. Oči mu plály a přís-
ným, velitelským hlasem rozkázal: „Držte se zpátky!“ Když si
všiml, že se Dick žene zachránit listinu, zvedl revolver. Papír ve
chvilce shořel a s ním, jak všichni věděli, poslední nároky Pogueů
na majetek, protože Calebova vlastnická listina byla v bezpečí
v trezoru v Downeyho Díře.

„Teď,“ zahřměl Caleb, „vy špinavý nýmandové, vypadněte
z mého domu! Padejte z mejch pozemků a neopovažujte se šáhnout
na něco, co patří mně.“

Zvýšeným hlasem zavolal: „Haló!“ a třikrát zaklepal o stůl. Ven-
ku se ozvaly kroky a vstoupil Raften se dvěma muži.

„Soudce Raftene, zbavte, prosím, můj dům těch vetřelců.“

Caleb jim dal několik minut, aby si posbírali šaty, a pak je poslal
pěšky do Downeyho Díry. Oba jen bezmocně zuřili, ale stali se z nich
tuláci bez vindry, přesně jak to hodlali provést Calebovi.

Caleb se opět ujal svého majetku a byl díky tomu „silnější v kramflekách“. Muži mu poblahopřáli a společně se zasmáli, jak se jim ten kousek zdařil. Raften pak vznesl otázku peněz, ale nevyslovil se přímo a říkal si, co asi Caleb udělá. A ten dobrák stará okamžitě svazek vytáhl z kapsy.

„Tady to je, Bille. Ani jsem to nepočítal a jsem ti tisíckrát zavázanej. Kdybys někdy potřeboval přítele, dej mi vědět.“

Raften se zasmál, přepočítal bankovky a řekl: „V pořádku!“ Caleb do smrti netušil, že bohatství, které toho dne držel v ruce, byla jenom hromádka obyčejného papíru.

O týden později, když starý traper seděl u večeře, ozvalo se lehké zaklepání na dveře.

„Dále.“

Vstoupila žena. Turek s vrčením vyskočil, ale hned začal vrtět ocasem, a když si zvedla kapuci, Caleb poznal Saryann.

„Co chceš?“ zeptal se drsně.

„Já to nebyla, otče. Víš, že ne. A teď mě opustil nadobro.“ Vypořádala mu svůj krátký, smutný příběh. Dick se neucházel o Saryann, nýbrž o farmu, a když teď o ni přišel, Saryann ho už nezajímala. Vedl špatný život, „mnohem horší, než lidi vědí“, a teď jí řekl, že s ní skončil.

Caleb se nikdy nehněval déle než pár minut. Musel vycítit, že mluví pravdu, protože začali zase žít jako za starých časů. Starý pán dožil v pohodlí se Saryann jako hospodyní.

Pogue zmizel. Povídalo se, že odešel na jih do Států. Tulák se čtyřmi prsty se už znovu neobjevil a přibližně v té době ustaly loupeže v okolí. Tři roky nato se lidé doslechli, že při pokusu o útěk z jednoho amerického vězení byli zastřeleni tři lupiči. Jeden z nich byl nepochybně Dick Pogue a druhý byl popisován jako velký, tmavý chlap se čtyřmi prsty na pravé ruce.

XXVII

Nepřátelský kmen

Opětovné získání farmy se podle sangerských obyčejů muselo důkladně oslavit. Oslava „nastěhování“ byla vskutku velkolepá a zúčastnili se jí Raftenovi, Burnsovi a Boyleovi, poněvadž Charles byl Calebův věrný přítel. Důležitou úlohu při ní hrála i tlupa indiánů, protože Caleb věděl, že pouze návštěvám v táboře vděčí za to, že znovu získal svůj domov.

Navíc Caleb měl úlohu prostředníka mezi Charlesem Boylem a Williamem Raftenem a jejich spory byly zapomenuty. K radosti Yana i celého kmene se muži pustili do vyprávění loveckých historek. Byli tu další čtyři chlapci, s nimiž se Malý bobr setkal poprvé. Wesley Boyle byl snědý, nepříliš vzdělaný živý kluk Samova věku. Jeho bratru Peteovi bylo asi dvanáct, byl plavovlasý, obtloustlý, pihovatý a úžasně šilhal. Dále tu byl jejich bratranec Charles Boyle mladší, dobromyslný a uhihňaný, a Cyrus Digby, uhlazený kluk z města, který byl na návštěvě „na venkově“ a který obvykle nosil bílé manžety a vysoký stojáček. Tyto chlapce velice zaujal tábor sangerských indiánů a jedním z výsledků setkání u Caleba bylo založení dalšího indiánského kmene, který tvořili tři Boyleovi kluci a jejich přítel z města.

Většina kmene se skládala z Boyleových, a protože jejich lovištěm byly Boyleovy lesy kolem mokřiny u rybníka, a zvláště proto, že se dočetli o skupině indiánů jménem Boilers nebo Stoneboilers (patřili k Assiniboinům), začali si říkat „Boilerové“. Náčelníkem se přirozeně stal Wesley. Byl bystrý a silný a rád něco kutil, takže z něj byl dobrý náčelník. Podle orlího nosu, černých vlasů a očí získal příhodné jméno „Černý orel“. Městský chlapec byl hlučný vejtaha, který nerad pracoval, a tak ho nazvali „Sojka“. Peter Boyle byl „Pisík“ a Charles dostal jméno „Veverčák“ podle zvláštního hihňání, při němž ukazoval dva velké řezáky.

Tábor si postavili podle vzoru Sangeřanů a přejali i jejich zvyky, ale obě skupiny spolu od samého začátku zuřivě soupeřily. Sangeřané se považovali za staré a zkušené zálesáky. Boilerové si mysleli, že toho znají stejně tolik, ba víc, a navrch měli početní převahu. Soupeření vedlo k otevřenému nepřátelství. Došlo i na bitvu pěstmi a blátem, která skončila remízou. Pak byl domluven souboj mezi náčelníky a Černý orel vyhrál zápas i Datlův skalp. Boilerové byli bez sebe nadšením. Kasali se, že zaberou celý sangerský tábor, ale boj muže proti muži skončil opět nerozhodně. Nicméně Guy dosáhl skvělého vítězství nad Charliem a získal i jeho skalp.

Teď měl Černého orla vyzvat Malý bobr. Výzva byla s opovržením přijata. Opět zvítězil boilerský náčelník a získal další skalp. Malý bobr skončil s monoklem a pořádným výpraskem, ale nepřítel se stáhl.

V Bonnertonu Yana vždy považovali za plachého, ale to bylo hlavně důsledkem přísné domácí výchovy. Sanger ho hodně změnil. To, že s ním hlava rodiny zacházela uctivě, pro něj byla nová a nádherná zkušenost. Rozvinulo to jeho sebeúctu. Díky životu v lese začal být i soběstačný. Byl také zdravější, což posílilo jeho odvahu, a tak na druhý den, když se nepřítel objevil v plné síle, každého překvapilo, že Yan Černého orla vyzval znovu. Musel sebrat veškerou odvahu, protože jedna věc je vyzvat chlapce, o němž si myslíte, že mu dokážete napráskat, a něco jiného je vyzvat toho, který vám už napráskal. Vlastně pravdou bylo, že se přitom strašně bál. V tom právě spočívá odvaha – jít dál, i když strach říká: „Ustup.“

Je docela jisté, že před rokem by se něčeho podobného neodvážil, a dnes to udělal z jediného důvodu – všiml si, že Černý orel je levák, a napadlo ho, jak by toho mohl využít ve svůj prospěch. Výzva všechny překvapila, ale ještě větším překvapením bylo, když Malý bobr k velké radosti svého kmene přesvědčivě vyhrál.

Sangeřané se nechali inspirovat jeho příkladem a zahrnali Boilery z bitevního pole, získali slavné vítězství a Sam s Yanem také ulovili

skalpy. Následně svolali radu a večer uspořádali na oslavu skalpový tanec kolem ohně. Přizvali i medicinmana.

Náčelník Bobr si obličej namaloval tak, aby nebyla vidět modřina na oku a po tanci měl proslov. Tvrdil, že Boilerové budou určitě hledat posily a pokusí se o nový útok, a proto by se Sangeřané měli také po někom poohlédnout.

„Charliemu napráskám kdykoliv,“ vypískl Guy hrdě a zamával skalpem, který ukořistil.

Ale kouzelník řekl: „Být váma, kluci, tak uzavřu mír. Teďka jste vyhráli, tak byste je měli pozvat na velký pow-wow.“

Nakonec tedy došlo k přátelskému setkání dvou kmenů v plných válečných barvách.

Nejdřív je všechny oslovil náčelník Datel: „Hele, kluci – teda bratři náčelníci – tyhle spory nemaj vejšku. Větší legraci si užijem, když budem spolupracovat. Spřátelme se a spojme v jednom kmeni. Když nás bude víc, bude i víc legrace.“

„Dobře,“ souhlasil Černý orel, „ale kmen se bude jmenovat ‚Boilerové‘, poněvadž nás je víc, a já budu vrchní náčelník.“

„V tom se mejlíš. Náš kouzelník vyrovnává počty a máme s ním větší váhu. Máme lepší tábor – máme přehradu a jsme nejstarší kmen, a to už nemluvím o tom, jakej jsme měli úspěch v tý malý záležitosti tuhle, na kterou si ty mladší z nás dobře pamatujou.“ A Guy měl radost, že Sam nepochybně ocenil jeho výkon.

Celou věc nakonec zvrátila přehrada. Boilerové odhlasovali, že se připojí k Sangeřanům. Prázdniny končily za deset dní, Sangeřané dostali týden navíc a všichni věděli, že si nejmíc užijí, když se přesunou do tábora u přehrady. Otázku jména rozhodl Malý bobr.

„Boilerští válečníci,“ začal, „je zvykem indiánů, že se kmen dělí na klany. My jsme sangerský klan. Vy jste boilerský klan. Ale žijeme v Sangeru, tak jsme všichni sangerští indiáni.“

„Kdo bude vrchní náčelník?“

Černý orel se nehodlal podvolit Datlovi, kterého přepral, a Datel by zase nepřijal náčelníka z nižšího kmene. Někdo navrhl, že by

náčelníkem měl být Malý bobr, ale Yan z věrnosti k příteli Datlovi odmítl.

„Lepší bude nechat to pár dní odležet, než se líp poznáte,“ navrhl moudře kouzelník.

Ten den i další strávili v táboře. Boilerové si postavili týpí a připravili postele. Sangeřané jim nadšeně pomáhali.

Pak přišla na řadu výroba luků a šípů. Malý bobr si ještě nevyrobil nový místo toho, který mu zničil tulák. Lov na plátěného jelena byl druhý den příjemnou změnou, i když měli všichni dohromady jen dva luky, a Boilerové si pomalu uvědomovali, že v lesní moudrosti jsou za Sangeřany opravdu hodně pozadu.

V plavání snadno zvítězil Černý orel. Tím se pochopitelně silně zvýšil jeho zájem o přehradu a později zařídil i stavbu kánoe.

Dny vesele ubíhaly – ale tak rychle! Malý bobr ostatním ukazoval všechny zajímavosti ve svém království. Měl nesmírnou radost – vždyť si přitom mohl hrát na zkušeného průvodce, jak o tom sníval! Pisíka to velice zaujalo, stejně jako městského chlapce. Charlieho nezajímalo skoro nic, příliš nepomáhal a v podstatě v ničem nevynikal, jen se pořád hihňal. Sokolí oko Charlieho rád zastrašoval, neboť zjistil, že je snadné mu napraskat. Mluvil s ním povýšeně – zdaleka se to nepodobalo kňourání, s nímž oslovoval všechny ostatní. Navrhl, že Charlieho naučí, jak se má chovat, a už se chystal k nějakému strašlivému trestu, ale Černý orel mu dal výstrahu, která patřičně zapůsobila.

Chlapci si pečlivě prohlédli Yanův notes a obdivovali jeho kresby. S přátelským nadšením se Yan okamžitě pustil do malování týpí Boilerů. Jelikož nezažili žádná významná dobrodružství, snad kromě toho, jak Černý orel porazil Datla a Malého bobra, což byla téma, jež umělce příliš nenadchla, zobrazil na vnější straně totemy klanu a jeho členů.

XXVIII

Lesní moudrost bílého muže

Černý orel vymyslel další hru, kterou nazval „hádání“.

„Jak daleko je odsud k tomu stromu?“ zeptal se třeba. Když každý napsal svůj odhad, změřili přesnou vzdálenost a obvykle se nejbliž dostali Datel nebo Černý orel. Guy stále vedl ve „vidění do dálky“, a proto tuto hru navrhoval, kdykoliv chlapci zatoužili po změně.

Yan se vydal ve stopách Černého orla a přišel s novou hrou zvanou „lesní moudrost bílého muže“.

„Dokážete poznat výšku psa podle jeho stopy?“ zeptal se.

„Ne, to nedokážeš ani ty, ani nikdo jinej,“ zněla poněkud opovrhlivá odpověď.

„Ale ano, dokážu. Vezmete délku přední tlapy v centimetrech, vynásobíte osmi a dostanete výšku v kohoutku. Zkuste to a uvidíte. Malý pes má stopu asi šest centimetrů a v kohoutku kolem čtyřiceti osmi centimetrů, ovčácký pes se stopou osm centimetrů je vysoký šedesát čtyři centimetrů a mastif nebo jiný velký pes má deseticentimetrovou stopu a vysoký je asi osmdesát centimetrů.“

„To chceš říct, že každé pes je osumkrát tak vysoké, jako je dlouhá jeho tlapa?“ protáhl pochybovačně Sam, ale Yan pokračoval: „A podle stopy poznáte i váhu. Znásobíte šířku přední tlapy v centimetrech délkou a dostanete přibližnou váhu v kilogramech. Zkusil jsem to na Re-kovi. Má tlapu osum centimetrů, krát tři dává dvacet čtyři kilogramy, což zhruba odpovídá.“

„Se vsadím, že jsem na výstavě viděl psa, na kterýho by to nefungovalo,“ prohlásil Sam. „Byl dlouhý, jako když roztáhnu obě ruce, nohy měl velký jako malej medvěd a nebyl vyšší než cihla. Byl stavěnej jako housenka, akorát že měl jen čtyry nohy. Byly tak daleko vod sebe, že neudržel krok. Vypadal, jako kdyby vyrost pod skříní. Myslim, že když už mu tak zkrátily nohy, mohli mu jich dát víc. Jeden pár uprostřed by mu rozhodně pomohl.“

„Ano, toho znám. To je jezevčík. Ale hříčky přírody nemůžeš brát v úvahu. Platí to akorát na pořádný psy. A funguje to i na divoký zvířata – teda na vlky a lišky a možná na další.“ Pak změnil téma a pokračoval: „Poznáte výšku stromu podle jeho stínu?“

„To mě nikdá nenapadlo. Jak to uděláš?“

„Počkáš, až je tvůj stín stejně dlouhý jako ty – takže kolem osmé ráno a ve čtyři odpoledne – a změříš délku stínu toho stromu. Tak dostaneš i délku stromu samotného.“

„Ale aby tohle fungovalo, musíš čekat celý den. V lese nebo když je pod mrakem se to vůbec nedá provést,“ namítl Černý orel. „Já bych to radši uhádl.“

„Vsadím svůj skalp proti tvému, že ti výšku toho stromu řeknu hned a nebudu na něj ani muset lízt a bude to přesnější než tvůj odhad,“ opáčil Malý bobr.

„Ne, o skalp se nevsadím – ale vsadím se o to, kdo bude umývat nádobí.“

„Dobře. Jak je tehle strom podle tebe vysoký?“

„Nebudem to brát až nahoru, poněvadž tam nikdo z nás nevyleze, ale co támhle k tomu suku?“ navrhl Černý orel.

„Hele, Datle, rozsoudíš nás.“

„Ne, já se chci přidat. Kdo prohraje, bude příště umejvat za druhý dva.“

A tak si Černý orel prohlédl suk a napsal svůj odhad – jedenáct a půl metru.

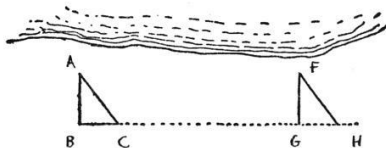
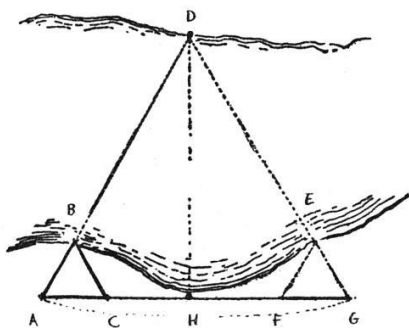
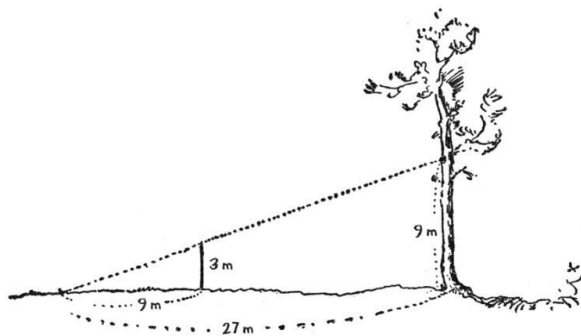
„Černej orle, zem je kapku nerovná. Rád bych věděl, z kterého místa jsi to měřil. Označil bys mi to kolíkem?“

Černý orel tedy přistoupil ke stromu a umístil k němu bílý kolík, přičemž zároveň Datlovi nechtěně poskytl to, oč mu šlo – měřítko. Datel věděl, že Černý orel má něco málo přes jeden a půl metru, a tak napsal jedenáct metrů.

Teď byla řada na Yanovi, aby vyzkoušel „lesní moudrost bílého muže“, jak to nazýval. Uřízl si tyč přesně tři metry dlouhou, vybral si nejrovnější místo, odměřil osmnáct metrů od stromu, postavil tyč svisle a lehl si tak, aby měl oči v jedné čáře se zemí, s vrškem

tyče a se sukem na stromě. To místo si označil kolíkem. Teď odměřil vzdálenost od kolíku k tyči – devět metrů, pak od kolíku ke kmeni stromu, což bylo dvacet sedm metrů. Protože tři metry vysoká tyč byla v jedné čáře se sukem na vzdálenost devět metrů, pak je: devět ku třem jako dvacet sedm k výšce suku – tedy devět metrů. Pak jeden z chlapců vylezl nahoru a změřil přesně výšku suku. Ta činila osm celých osm desetin metru a Yan s přehledem zvítězil.

„Tak, vy hadači, chcete zkusit něco jiného? Tentokrát vám dám náskok. Jestli to odhadnete s přesností na tři metry, vyhrajete. Já chci jenom přesnost na padesát centimetrů plus nebo minus.“

„Dobrý. Vyber si strom.“

„Tentokrát nejde o strom, ale o vzdálenost přes přehradu od tohoto kolíku (H na nákresu) po ten malý jedlovec (D).

Vy hádejte a já vám ukážu další kousek.“

Sam si pozorně prohlédl hladinu a napsal dvanáct metrů. Wes odhadl čtrnáct metrů.

„Hej, taky se chci přidat. Ukážu vám, jak na to,“ zvolal Guy svým obvyklým vychloubačným způsobem a napsal patnáct metrů.

„Zkusme to o skalpy,“ navrhl Charlie, ale byl přehlasován – záležitost nebyla na skalpy dost důležitá, a tak opět hráli o umývání nádobí. Přidali se i ostatní chlapci a hádali podobně jako jejich náčelník – třináct, čtrnáct a patnáct metrů.

„Teď to zjistíme přesně.“ Malý bobr s výrazem převahy vzal tři rovné, stejně dlouhé tyče, spojil je do trojúhelníku a přikolíkoval je na břehu přehrady v bodech ABC tak, aby kolíky vyčnívaly. Čáru AB zaměřil na jedlovec D a zapíchl do země další tři kolíky přesně v místech, kde byly tři kolíky ve vrcholech trojúhelníku. Trojúhelník poté přesunul na EFG tak, aby FG bylo v jedné čáře s AC a EG v jedné čáře s D . AGD také muselo tvořit rovnostranný trojúhelník. Podle zákonů geometrie proto čára DH musela tvořit sedm osmin AG . AG bylo snadné změřit – dvacet jedna metrů. Sedm osmin z jednadvaceti je po zaokrouhlení osmnáct celých čtyři desetiny metru. Šířka přehrady – kterou změřili měřickým pásmem – činila osmnáct metrů, takže Yan byl nejbliž, ale Guy tvrdil, že jeho patnáct metrů je v rámci třímetrového limitu, což mu bylo přiznáno. A tak byli dva vítězové – dva, kteří unikli mytí nádobí. A Sokolí oko se začal nesnesitelně chvástat. Tak blízko se při hádání už nikdy nedostal, ale po takovém úspěchu ho žádný nezdar nemohl zvíkat.

Sam se o lesní moudrost bílého muže zajímal hlavně kvůli Yanovi, ale Černého orla to zaujalo samo o sobě.

„Malý bobře,“ řekl, „mám další nápad. Dokážeš změřit, jak daleko jsou ty dva stromy na břehu od sebe a přitom nepřejít na druhou stranu?“

„To je snadný,“ odušil Yan. Uřízl si tři tyče tři, čtyři a pět metrů dlouhé a opět je kolíky spojil do trojúhelníku (viz nákres). „Takže,“ začal vysvětlovat, „ ABC tvoří pravý úhel. Když jsou strany trojúhelníka tři, čtyři a pět metrů, musí to tak být, to je pravidlo.“

Trojúhelník umístil na břeh tak, aby čára AB směřovala na vnitřní stranu prvního stromu a strana BC byla co možná rovnoběžně se spojnicí mezi oběma stromy. Pak v bodě B zapíchl kolík, další zarazil v bodě C a čáru protáhl až k H . Teď trojúhelník posunoval, až strana GF ukazovala k E a strana HG byla v jedné čáře s CB . Vzdálenost mezi D a E se pochopitelně rovnala vzdálenosti BG , kterou bylo možné změřit. Pásmo opět ukázalo, že Yan má pravdu.

Lesní moudrost bílého muže pro něj byla jednoduchou záležitostí a navrhl, že to naučí i ostatní indiány, jenže jim to „hrozně připomínalo školu“. Odhlasovali mu *coup* za to, že vše vymyslel. Když se o tom však doslechl Raften, obdivně vykřikl: „Ale to je náramný!“ a nedal pokoj, dokud *coup* nezměnili v *grand coup*.

„Hele, Bobře,“ řekl Datel smutně, vrací se zpět k tématu, „když má pes přední nohu devět centimetrů dlouhou a sedm a půl centimetru širokou, jakou barvu má špička jeho vocasu?“

„Bílou,“ odpověděl Yan okamžitě, „poněvadž pes s nohou tak velkou a takovýho tvaru bude nejspíš plavý. Plavý pes má na špičce ocasu vždycky bílý chlupy.“

„Tenhle je neměl, poněvadž mu vocas uřízli, když byl ještě malej!“

XXIX

Dlouhý močál

Sjednocení kmenů však zdaleka nebylo dokončeno. Černý orel byl bojechtivý. Byl těžší než Malý bobr a nedokázal pochopit, jak ho ten drobnější a mladší kluk dokázal porazit, a chtěl to zkusit znovu. Yan však s každým dnem sílil. Byl rychlý a šlachovitý. V prvním souboji, který byl čistě na pěsti, byl poražen, ale při druhém, který ho stál tolik přemáhání, dohodl „volný styl“, jak tomu říkali, a zvítězil díky

svému jedinému zápasnickému chvatu. Jenže Černý orel nebyl spokojený, a přestože se neodvážil přijít s další výzvou k boji naostro, několik dní po uzavření míru navrhl přátelský souboj o skalpy.

„Ne na pěsti!“ Přesně to Bobr chtěl, a tak větší chlapec šel opět k zemi. „Jestli to chce zkusit ještě nějaký jiný Boiler, rád mu posloužím,“ prohlásil Yan trochu nafoukaně, když zvedl druhý skalp, který na Černém orlovi získal.

K jeho překvapení výzvu přijal Sojka, chlapec z města, a ještě překvapenější byl, když ten kluk složil do prachu jej.

„Dva ze tří!“ vykřikl rychle Datel v zájmu svého přítele, využívaje tak nepsaného zákona, že když nejde o jediný zápas, obvykle nazývaný „náhlá smrt“, vyhrává ten, kdo získá dvě vítězství ze tří.

Yan už věděl, že našel rovnocenného soupeře. Uhnul, počkal na příležitost, chytil Sojku a už ho měl na boku, jak si myslel, ale chlapec se včas zkroutil, povolil, místo aby zabral, a oba šli k zemi v pevném sevření. Chvilí visel výsledek na vlásku.

„Do toho, Yanel!“

„Dej mu to, Sojko!“

Yan ale rychle přehodil nohu, získal výhodu a obrátil městského chlapce na záda.

„Sláva Malému bobrovi!“

„Ještě jeden pokus! Zatím je to nerozhodně!“ křičel Černý orel.

Znovu se do sebe pustili, ale tentokrát byl Yan opatrnější. Sojka už supěl. Skutečný zápas skončil a Cyrus vzápětí ležel na zemi.

„Tříkrát sláva Malému bobrovi!“ K Yanově sbírce přibyl čtvrtý skalp. Sam ho poplácal po zádech a Sojka vyndal z kapsy zrcátko a hřeben a učesal se.

Jenže to otázku náčelnictví vyřešit nepomohlo. Když se o problému doslechl kouzelník, poradil jim:

„Víte, když existují pochybnosti vo tom, kdo by měl velet, obvykle se všichni náčelníci vzdají svého postavení a uspořádají novy volby“. Chlapci se tedy řídili jeho radou, ale ocitli se na dalším mrtvém bodě. Malý bobr se odmítl účastnit volby. Datel dostal tři hlasy,

Černý orel čtyři a Guy jeden (svůj vlastní), ale Sangeřané se odmítli podřídít.

„Počkejme až po *zkušební cestě* – ta ukáže, kdo je skutečný náčelník – a pak uspořádáme nové volby,“ navrhl Malý bobr ve snaze podpořit Datla, protože zkušební cestu jim slíbil Caleb – třídní výpravu do Dlouhého močálu.

Močál byla čtyřicet osm kilometrů dlouhá a šestnáct kilometrů široká divočina, ležící asi devatenáct kilometrů severně od Sangeru. Z bažiny místy vyčnívaly skalnaté hřebeny. Vypadaly jako nějaké ostrůvky. Půda tu byla bezcenná, samý úhor, a dřevo zničil požár, a tak byl Dlouhý močál jen neobydlenou pustinou.

Povídalo se, že na hřebenech porostlých listnatými stromy žije pár jelenů, občas sem zavítali medvědi a rysové a v zimě odsud lidé slyšeli vlky. Samozřejmě zde přebývali jeřábci, lišky a zajáci. Potoky byly více méně ucpané napadaným dřívím, ale občas se v nich usadili bobři a vzácně i vydra. V létě tudy nevedly žádné cesty, jen dlouhé, šeré průseky mezi slatisky, známé jako zimní či dřevařské stezky. Právě sem chtěl Caleb chlapce vyvést.

Konečně se tedy vydali na opravdovou „indiánskou výpravu“ – aby prozkoumali neprobádané území a s největší pravděpodobností přitom zažili nějaké dobrodružství.

Za úsvitu zabubnoval Yan na tamtam. Ten vydal vysoký, chvějivý zvuk, záruku hezkého počasí. Z tábora vyšli v sedm ráno a po třech hodinách dorazili na kraj divočiny, k velkému pásu kamenité země, zohyzené zčernalými pahýly stromů, mezi nimiž však již začínaly růst mladé osiky.

Indiáni se chtěli hned utábořit, ale kouzelník řekl: „Ne, lepší bude jít dál, dokud nenarazíme na vodu.“ Po další míli došli k modřínovému močálu a s radostí se zastavili k jídlu. Vůdce zavolal: „Tábor!“ a indiáni se rozběhli po své práci. Sam se vypravil pro dřevo na oheň, Černý orel se vydal hledat vodu a Sojka šel s ním, nápadný ve vysokém plátěném límečku a se širokými manžetami. Caleb totiž naneštěstí přiznal, že jednou viděl indiánského náčelníka s cylindrem a stojácím límečkem.

Bobra trochu zklamalo, že kouzelník zapaluje oheň sirkami. Chtěl, aby bylo všechno opravdu v indiánském stylu, avšak traper poznamenal: „Když seš v lese, je dobrý mít po ruce troudu a provázek, ale sirky jsou šikovnější než třecí dřívka.“

Černý orel a Sojka se vrátili se dvěma džberý špinavé, teplé vody z bažiny.

„Nic jinýho tam není!“ bránili se.

„Yane, běž jim předvíst, jak si opatřit dobrou vodu,“ vyzval chlapce Caleb. Druhý sangerský náčelník se rozpomněl, čemu se naučil. Popadl sekeru a vyrobil si dřevěný rýč, zašel na kraj bažiny a asi dvacet stop od něj vykopal v písčité hlíně jámu. Byla asi šedesát centimetrů široká a devadesát centimetrů hluboká. Ze všech stran se do ní začala hrnout zkalená voda a Sojka ohrnul nos. „To si radši vezmu tu, kterou máme.“ Bobr kopal, až do jámy nateklo asi třicet centimetrů špinavé vody. Pak vzal vědro a kalnou vodu vybral, jámu nechal znovu naplnit, vybral vodu podruhé a po deseti minutách hrnkem nabral plné vědro křišťálově čisté vody. Boilerové se tak naučili kopat indiánskou studnu a získat čistou vodu i ze špinavé louže.

Naobědvali se – měli čaj, chleba a maso – a Caleb jim prozradil, jaký je plán. „Vejetu si nikdy neužijete, když se budete jen tak toulat. Lepší je naplánovat si, co chcete dělat. A pokud chcete nějaký dobrodružství, na cestu byste se měli vydat bez průvodce. Osum je na společnou cestu moc. Dělalí byste takovej rámus, že byste všechno vyplašili a neviděli jediný zvíře. Lepší je rozdělit se. Já zůstanu v táboře a připravím věci na noc.“

A tak vůdci Sam s Yanem brzy vytvořili páry s Guyem a Pisíkem. Wes cítil povinnost ujmout se malého bratránka Charlieho.

Sojka zjistil, že je navíc, a rozhodl se zůstat s Calebem, zvlášť proto, že bažinou očividně nevedly žádné stezky.

„Na severozápad vocaď je Bobří řeka, která se vlejí do Černý řeky,“ začal starý traper. „Chci, aby jí jeden oddíl našel. Je asi deset nebo dvanáct metrů široká a snadno k poznání, poněvadž je to jedinej větší tok v bažině. Přímo na sever je otevřená pláň s malým

potůčkem, kde táboří tlupa indiánů. Kousek na severovýchod má být borovej lesík, kterej neshořel, a ještě tam žijou jeleni. Žádný to místo nejní dál než šestnáct kilometrů, možná až na ten indiánskej tábor. Chci, abyste se tam vydali na výzvědy a přinesli zprávy. Můžete si tahat slámky, kdo pude kam.“

Označili tedy stébla a tahali. Yan si vytáhl cestu do lesa. Byl by se raději vydal za indiány. Sam měl hledat řeku a Wesley indiánský tábor. Caleb každému dal několik zápalek a rozloučil se s nimi těmito slovy: „Zvostanu tady, dokavaď se nevrátíte. Budu udržovat voheň a k večeru na něj dám trávu a trouchnivý dřevo, abyste viděli kouř a věděli, kam jít. Řiďte se podle slunce. Udržujte směr. Nepokoušejte se pamatovat si stromy a tůně. Jestli se ztratíte, udělejte kus vod sebe *dva sloupy kouře*, držte se u nich a vobčas zařvěte, někdo pro vás určitě přijde.“

A tak hoši kolem jedenácté dychtivě vyrazili. Černý orel ještě zavolal na ostatní: „První, kdo splní úkol, získá *grand coup!*“

„Ať vůdcové vsaděj svý skalpy,“ dodal Datel.

„Dobře. První, kdo se vrátí, dostane skalp od každýho z ostatních a svůj si nechá.“

„Hele, kluci, měli byste si vzít svý věci, něco k jídlu a deky,“ poradil jim ještě kouzelník. „Možná budete muset zvostat venku přes noc.“

Yan by byl šel raději se Samem, ale to nešlo. Pisík byl dobrý společník, i když poněkud pomalý. Brzy sešli dolů k močálu, který vypadal nekonečný, jen místy rostly vysoké modřiny. Kolem nich poletovali brkoslavové američtí a lovili mouchy a nějaký tyranovec volal: „*Vit-vit-vit!*“ Yan teprve po mnoha letech zjistil, že to byl tyranovec nejmenší. Přeletěla nad nimi poštolka pestrá a o něco později orel bělohlavý s poštolkou těsně v závěsu. Ale nejzvláštnější ze všeho byl povrch bažiny. Pás houbovitého mechu mezi roztroušenými modřinami byl posetý velkými trsy špirlic, které zpola zakrývaly svými zvláštními listy tisíce rosnatek, masožravých rostlin s listy připravenými k lapání kořisti.

Slatina byla nádherná, ale špatně se tudy chodilo. Chlapci do měkkého mechu zprvu zapadali po kolena a postupně se propadali stále hlouběji, až jim pod nohama začala čvachtat voda. Ve chvílce byli po kolena mokří. Cestou se mohli řídit pouze podle slunce. Yan uřízl každému dlouhou tyč. V případě, že by se jim propadla půda pod nohama, tyč by je zachránila před utonutím. Po třech kilometrech se Pisík chtěl vrátit, ale Malý bobr pohrdavě odmítl.

Zakrátko narazili na pomalý potůček se zvláštním červenožlutým povlakem na březích. Potok byl hluboký a jeho dno měkké. Yan ho nejdřív vyzkoušel tyčí - neodvažoval se jej přebrodit - a tak šli po břehu, až našli strom, který přes potok spadl, a po jeho kmeni přešli na druhou stranu. Po osmi stech metrech začala být slatina trochu sušší a tmavší zeleň před nimi ukazovala na jeden z ostrůvků. Rychle ho přešli a mířili k severozápadu. Před nimi byly pruhy mokřin přerušované většími ostrůvky. Slunce pálo a Pisík se rychle unavil. Také měl žízeň, a kdykoliv našel nějakou tůňku, trval na tom, že se napije bažinné vody.

„Hele, Pisíku, jestli toho nenecháš, odskáčeš si to. Ta voda se dá pít leda po převaření.“

Jenomže Pisík si stěžoval na palčivou žízeň a lehkomyšlně se napil. Po dvou hodinách cesty už byl velice unavený a chtěl se vrátit. Yan našel suchý ostrov a nasbíral klacíky na oheň, ale zjistil, že při brodění bažinou mu zvlhly zápalky. To Pisíka nesmírně vyvedlo z míry. Oheň nepotřeboval hned, ale bál se, co kdyby museli zůstat venku přes noc.

„Počkej a uvidíš, jak to dělají indiáni,“ prohlásil Malý bobr. Našel suchou balzámovou jedli, odřízl si třecí dřívka, z trochu ohnuté větve udělal ohňovou podložku a brzy získal plápolající oheň. Pete jen zasl, protože rozdělovat oheň tímto způsobem dosud nikdy neviděl.

Napili se čaje, něco pojedli a Peta to trochu povzbudilo.

„Ušli jsme asi tak devět a půl kilometru,“ usoudil náčelník, „ještě hodinku a budem na dohled toho lesa, pokud tam ovšem nějaký je.“ Vydali se znovu na cestu - Yan je vedl - přes bažiny a ostrůvky s ohořelými stromy.

Peta vzdálenost, kterou už urazili, začala děsit. „Co kdybysme se ztratili? Nikdy nás nenajdou.“

„Neztratíme se,“ uklidňoval ho trochu netrpělivě Yan, „a i kdyby, co na tom? Musíme jít nanejvýš čtyři, pět hodin rovnou na sever nebo na jih a dorazíme do nějaký osady.“

Po hodině cesty k severovýchodu došli k ostrůvku s vysokým stromem, jehož větve sahaly až k zemi. Yan vyšplhal nahoru. Před sebou měl celý kraj jako na dlani – otevřené mokřiny a ostrůvky stromů a daleko vepředu dlouhou tmavou čáru jehličnatého porostu – byl to určitě les, který hledal. Mezi sebou a lesem zahlédl jiskřené vodní hladiny.

„Pete, měl bys být tady nahoře,“ zvolal nadšeně, „ta vyhlídka stojí za to.“

„Radši bysem viděl náš dvorek,“ zabručel Pete.

Yan slezl dolů, celý rozzářený, a hlásil: „Už jsme blízko! Viděl jsem ten borový les. Je to jenom kousek.“

„Jak daleko?“

„Nanejvýš pár kilometrů.“

„To říkáš pořád.“

„Tentokrát jsem ho vážně viděl a je tam i jezero. To jsem viděl taky.“

Vydali se dál a za půl hodiny dorazili k čisté, hluboké, pomalé říčce lemované zakrslými vrbami. Hladina byla pokrytá lekníny a středem širokého močálu protékala říčka. Yan čekal jezero a říčka ho zarazila. Pak mu svitlo: „Caleb říkal, že touhle bažinou protéká jediná řeka. Tohle musí být ona. Našli jsme Bobří řeku.“

Říčka byla stěží devět metrů široká, ale nebyla naděje, že najdou kládu, po níž by mohli přejít na druhou stranu. Yan se svlékl, svázal si šaty do ranečku, přehodil je na druhou stranu a sám přeplaval za nimi. Pete musel jít s ním, nebo by tu zůstal sám.

Když se na druhém břehu oblékali, ozvalo se hlasité „bum-cák!“ Do vzduchu vyletěl proud vody i s utrhanými listy leknínů, voda se šploucháním dopadla zpátky, vlnky se uklidnily a chlapi ohromeně čekali, až se objeví zvíře, které to vše způsobilo. Nic dalšího však nezahledli a záhada zůstala nerozřešena.

Yan zaslechl známé zakvákání. Popadl luk a šípy a Pete se sklesle posadil na malou vyvýšeninu. Jakmile Yan vyhlédl přes rákosí v malé zátocce, zahlédl poblíž tři divoké kachny. Počkal, až se dvě dostanou za sebe, vystřelil a jednu zabil. Druhé dvě uletěly. Slabý proud donesl zasaženou kachnu až ke břehu, kde se dala snadno vytáhnout klackem. Yan se jí zmocnil a vítězoslavně se s úlovkem vracel k Petovi. Jenže když ho našel, Pete měl pláč na krajíčku. „Chci domů!“ zafňukal. Pohled na kachnu ho trochu rozveselil.

„No tak, Pete, nesmíš všechno zkazit. Vždyť se nic neděje. Vzmuž se. Jestli do dvaceti minut neuvidíme ten borový les, vrátíme se domů.“

A hned z dalšího ostrůvku opravdu zahlédli sosny – zelenou hradbu necelých osm set metrů daleko. Chlapci zajásali a bezpochyby se cítili jako Mungo Park, když poprvé spatřil řeku Niger. Čtvrt hodinky nato už procházeli mezi nádhernými stromy po suchém jehličí.

„Vyhráli jsme,“ prohlásil Yan, „bez ohledu na to, co dokázali ostatní. Stačí se jenom vrátit zpátky.“

„Jsem hrozně unavenej,“ postěžoval si Pete. „Odpočihneme si chvilku.“

Yan se podíval na hodinky. „Už jsou čtyři. Nejlepší bude, když se utáboříme na noc.“

„To ne! Já chci jít domů. Vypadá to, že bude pršet.“

Pete měl pravdu, ale Yan řekl: „Nejdřív se najíme.“ Zdržoval vše co nejvíc, aby se utábořit museli, a nečekaně se rozpršelo dřív, než

vůbec zapálil oheň. Ale ke své radosti a Petovu úžasu rychle rozdělal oheň třecími hůlkami. Mokrý šaty si pověsili nad plameny. Yan vykopal indiánskou studnu a přípravy mu zabraly spoustu času, takže jíst začali až v šest. V sedm teprve skončili. Bylo jasné, že na návrat je příliš pozdě, třebaže pršet už přestalo. Yan tedy nasbíral dříví na oheň, z jedlových větví udělal lůžko a z křoví a kůry zástěnu proti větru. Bylo teplo a u ohýnku a s dvěma pokrývkami strávili noc v pohodlí. Zaslechli starého známého výra virginského a opodál několikrát hádavě zaštěkala liška. Jednou či dvakrát je probudil šustot a kroky v listí, ale jinak spali dobře.

Za úsvitu Yan vstal, zapálil oheň a uvařil vodu na čaj. Chleba jim už moc nezůstalo, ale kachny se dosud nedotkli.

Yan ptáka očistil, obalil vlhkým jílem, zahrabal do popela a nahoru nakladl řěřavé uhlíky. Tento indiánský způsob pečení Yan dosud plně nezvládl. Za půl hodiny hliněnou paštiku otevřel a zjistil, že kachna se na jedné straně připálila a na druhé je ještě syrová. Prostředek však byl požitelný, a tak svého společníka pozval ke snídani. Pete se posadil. Byl celý bledý, skleslý a očividně nemocný. Nejenže se nachladil, ale navíc ho bolelo břicho, jak pil vodu z bažiny. Teď platil za svou neopatrnost. Snědl jen pár soust, ale po čaji se mu udělalo trochu lépe. Nicméně bylo jasné, že dnes nikam nepůjde. Yan poprvé pocítil záchvěv strachu. Od pomoci je dělilo přes šestnáct kilometrů mokřin a co si sám počne s nemocným chlapcem? Nožem odlomil kus kůry ze suchého stromu a na hladký povrch tužkou zapsal: „Yan Yeoman a Pete Boyle zde tábořili 10. srpna.“

Zajistil Petovi pohodlí u ohně a porozhlédl se po okolí. Ze stop zjistil, že se v noci k táboru zatoulali dva jeleni. Pak vyšplhal na vysoký strom, zahleděl se k jihu a pátral po kouřovém signálu. Žádný nespatriřil, ale za nějakými zářivě žlutými kopečky na severozápadě objevil planinu posetou hloučky černých jedlí. Z jednoho hájku stoupal kouř a poblíž byly dvě tři bílé věcičky nápadně připomínající týpí.

Yan rychle slezl, aby Petovi tu dobrou novinu oznámil, avšak když přiznal, že je to o další tři kilometry dál od domova, Pete o cestě do indiánského tábora nechtěl ani slyšet. Yan tedy přihodil na oheň trávu, aby vyrobil kouřový signál, cestu si značil záseky a za indiány se vydal sám. Dostal se tam za slabé půl hodinky a našel dva sruby a tři týpí. Když se přiblížil, musel klackem odehnat smečku psů. Indiáni se jako obvykle před bílým návštěvníkem ostýchali. Yan předvedl několik posunků, jimž se naučil od Caleba. Ukázal na sebe a zvedl dva prsty – na znamení, že jsou dva. Pak ukázal na borový les a naznačil, že ten druhý leží, a na znamení hladu si přitiskl hrany rukou na žaludek, což mělo znamenat „jsem rozříznutý vejpůl“ Náčelník mu nabídl jelení jazyk a přestal si ho všímat. Yan s díky přijal, rychle si tábor nakreslil a vydal se nazpátek. Petovi bylo mnohem lépe a velice ho vylekalo, že byl tak dlouho sám. Už se byl schopen vydat na cestu a nemohl se dočkat, až budou zpátky. Yan šel první a nesl všechny věci. Pete se mrzutě vlekl za ním. Když se blížili k řece, Pete se strachy opožďoval. Báł se, že ten hluk, který prve zaslechli, způsobila nějaká hlubinná příšera, která je teď oba sežere.

Yan si byl jistý, že to byl jen výbuch bahenního plynu, a svým příkladem přiměl Peta řeku přeplavat. Skutečnou příčinu toho jevu nikdy nezjistili.

Nějakou dobu šli rychle. Petovi pomáhalo vědomí, že se konečně vrací domů. Chvatně poobědvali jelení jazyk, aby se příliš nezdržovali. Ve tři hodiny zahlédli Calebův kouřový signál a ve čtyři vítězoslavně vpadli do tábora.

Caleb vystřelil z revolveru a Turek se přidal svým hlubokým štěkotem, jako když narazil na liščí stopu. Všichni ostatní se vrátili už předchozího večera.

Sam tvrdil, že urazili šestnáct kilometrů a tu zatracenou řeku ani okem nezahľadli. Guy přísahal, že ušli šedesát čtyři kilometry a že podle něj žádná řeka neexistuje.

„Co jste viděli kolem sebe?“

„Nic, akorát spálenou zem a kamení.“

„Hmm, byli jste moc na západ – vlastně jste šli rovnoběžně s Bobří řekou.“

„Černý orle, teď ty Malému bobrovi pověz, jak jste dopadli,“ řekl Datel. „Vyhráli jste vy dva?“

„Jestli Sokolík oko ušel šedesát čtyři kilometry,“ začal boilerský náčelník, „my jsme museli ujít devadesát šest kilometrů. Tři hodiny jsme šli přímo na sever a viděli akorát bažinu a ostrůvky spálených stromů – po pláni a indiánech ani památky. Podle mě tam nic takového není.“

„Zahlídli jste písečný pahorky?“ zeptal se Malý bobr.

„Ne.“

„Tak to jste se k němu nepřiblížili ani na dva kilometry.“

Nyní s Petovou pomocí vypověděl jejich příběh a byl natolik šlechetný, že vynechal veškeré zmínky o Petově fňukání. Jeho kamarád nadšeně popisoval, jak se Yan vyzná v lese, a zvláště se soustředil na to, jak v dešti rozdělal oheň třecími dřívky.

„Yane, vyhrál jsi,“ pravil Caleb, když oba skončili, „a víc než to, poněvadž jsi našel zelený les, kterej jsi najít měl, našel jsi řeku, kterou hledal Sam, i indiány, co je měl najít Wesley. Same, Wesley, dejte mu svý skalpy.“

XXX

Nový druh mývala

Vesele povečeřeli, dobírali si jeden druhého a vtipkovali. Byli odpočatí a v devět hodin už nevěděli roupama co dělat a prahli po dalším dobrodružství.

„Nejsou tady kolem nějací mývalové, pane Clarku?“

„Nejspíš tu nějací budou. Ano! V tom listnatým lese u chalupy vdovy Baggsový je plno míst, kde by se mohli mývalové potulovat.“

Všechny to nadchlo, protože les byl nedaleko. Pouze Pisík chtěl zůstat v táboře, ale když mu oznámili, že tu klidně může zůstat a postarat se o sebe sám, hned změnil názor a nechtěl přijít o zábavu.

Byla horká, bezměsíčná noc, moskyti se jen hemžili, a jak se tak lovci prodírali hustým, šerým lesem, museli čelit spoustě nesnází. Jim však nic nevadilo, jen když byl Turek ochoten udělat, co je třeba. Jednou nebo dvakrát ho zaujala nějaká stopa, ale brzy usoudil, že nestojí za námahu.

Šli směrem k farmě vdovy Baggsové, až narazili na dno vyschlého potoka. Turek se vydal korytem, zatímco Caleb se ho snažil přesvědčit, aby šel na opačnou stranu. Pes však při lovu neuznával žádného nadřízeného. Když netrpělivou armádu odvedl asi čtyři sta metrů od slibného lesa, našel, co hledal on – malou blátivou louži. Klidně si do ní lehl, funěl a chlemtal vodu a jeho pokorným lidským následovníkům nezbývalo, než se posadit na kládu a netrpělivě čekat, až se Jeho Veličenstvu uráčí jít dál. Uběhlo čtvrt hodiny a Turek se dosud bavil, když si Sam troufl říct: „Když má člověk psa, má být jeho pánem.“

„Nemá smysl na něj tlačit,“ odtušil Caleb. „Tehle lov vede on a ví to. Pes, co nemá vlastní rozum, nestojí za nic.“

Turek tedy spokojeně funěl jako sviňucha, chrochtal a rochnil se, co hrdlo ráčí, k nesmírné závisti osmi netrpělivých a zpocených lidí. Konečně vstal, celý zablácený, a pravděpodobně hodlal vyhledat další vhodné kaliště, když tu jeho nos objevil na břehu něco, co účinkovalo mnohem silněji než přemlouvání a výhrůžky čekajících lidí. Krátce vyštěkl a chlapců se zmocnila obrovská radost. Všichni zbystřili pozornost a starý ohař pozorně zkoumal stopu. Po chvilce rozezněl ozvěnu svým nejhlubším basem.

„Turek narazil na stopu!“ odhadl Caleb.

Starý ohař štěkal hlasitě, avšak ne příliš pravidelně, což znamenalo, že stopa, kterou sleduje, není rovná. Pak nastala dlouhá odmlka, jak pronásledované zvíře zřejmě běželo po plotě nebo přeskočilo ze stromu na strom.

„To je mýval,“ vyhrkl Yan dychtivě, protože nezapomněl nic z posledního lovu.

Caleb neodpověděl.

Ohař se ozýval z velké dálky, ale po chvíli se vrátil k tůni, aby si stopu ověřil.

„Na mývala je to nějaká dlouhá štvanice,“ poznamenal Yan, jenž začínal pochybovat, a obrátil se na Caleba: „Co myslíte vy?“

„Nevím, co si myslet,“ odpověděl pomalu Caleb. „Mýval by neběžel tak daleko a ještě to ani nevylezlo na strom. Pes z toho šílí. Kdybys byl teďka u něj, viděl bys, jak má zježený všechny chlupy na hřbetě.“

Turek štěkotem oznámil další kolo a následovalo dlouhé, nepřetržité a vysoké poštekávání, které ukazovalo, že kořist je konečně na stromě.

„To vylučuje lišku a skunka,“ usoudil traper, „ale na zemi se to rozhodně nechovalo jako mýval.“

„Kdo tam bude první, dostane mývala!“ vykřikl Černý orel a chlapani se rozběhli temným lesem. Cestou mnohokrát spadli a nasbírali slušnou řádku škrábanců. Yan s Wesleyem dorazili společně a stromu se dotkli zároveň. Ostatní se trousili za nimi. Jako poslední se objevil Charlie, Guy jen chvíli před ním. Guy chtěl vypovědět všechny podrobnosti svého posledního vítězství nad Charliem, ale ostatní upírali pozornost výhradně na Turka, jenž zuřivě štěkal pod stromem.

„Vůbec tomu nerozumím,“ škrábal se Caleb na hlavě. „Je to strom, jakej by si vybral mýval, ale pes se nechová, jako by to byl mýval.“

„Zapalme oheň,“ navrhl Datel. Dvě skupiny chlapců se okamžitě vrhly do přípravy hranice a obě usilovaly o to, aby jejich oheň zaplála první. Noc prozářily plameny a lovci měli několikrát dojem, že zahlédli svítící oči mývala.

„Kdo vyleze nahoru?“ zeptal se kouzelník.

„Já, já, já...“ zaznělo celkem sedmkrát. Dokonce i Guy a Charlie se připojili.

„Jste vášniví lovci, ale musím vám říct, že netuším, co je na stromě. Může to bejt hodně velkej mýval, ale pes se chová trochu, jako by to byla kočka, a nejni to tak dávno, co se krajem potulovaly pumy. I když zvíře vylezlo na strom, neznamená to, že se psa bojí.

Plno zvířat to udělá, poněvadž chce mít klid. Jestli je na stromě kočka, tak ten, kdo tam poleze, nejspíš skončí pořádně poškrábanej. Podle chování psa *bych řekl, že je to něco nebezpečnýho*. Kdo si troufá?“

Chvíli všichni mlčeli.

„Půjdu, když mi půjčíte revolver,“ řekl nakonec Yan.

„Já taky,“ pospíšil si Wesley.

„Budeme teda losovat.“ Yan vyhrál. Caleb porazil menší strom a opřel ho o větší, takže Yan nahoru vyšplhal stejně jako už jednou předtím.

Tentokrát nikdo nežertoval a nepošťuchoval se, jako když Yan lezl za mývalem. Všichni byli napjatí a napětí zapůsobilo i na šplhajícího chlapce. Vyvolalo v něm zvláštní pocit, že se odvažuje do černočerné tmy vstříc děsivému a záhadnému nebezpečí. Když přelezl ze slabšího stromku na velkou lípu, kde ve spleti velkých listů a pokroucených větví ztratil z dohledu své přátele, ten pocit ještě zesílil. Tančící plameny vrhaly stíny a skvrny světla na všechny strany, což vyvolávalo dojem neskutečna. Yanovi se vrátily pocity, jaké zakoušel oné noci u Garneyho hrobu, avšak tentokrát věděl, že mu hrozí skutečné nebezpečí. O něco výš se mu přátelé na zemi ztratili z dohledu. Nebezpečí ho začalo děsit. Rozhodl se, že se vrátí, a aby ústup ospravedlnil, chtěl zavolat, že žádného mývala nenašel, jenomže mu selhal hlas. Jak se tak držel větve, vzpomněl si na Calebova slova: „Odvaha nejni v tom, že se nebojíš, ale v tom, že jdeš, i když se bojíš, a tak vokážeš, že svůj strach ovládáš.“ Ne. Půjde dál, ať se stane cokoliv.

„Našel jsi něco?“ ozval se právě včas povzbudivý hlas zdola.

Yan neodpověděl a šplhal dál. Náhle měl dojem, že nad sebou zaslechl zaprskat mývala. Vyhoupl se na větev nad sebou a křikl: „Je tady mýval!“ V té chvíli se však poblíž ozvalo drsné zavrčení, a když sklopil zrak, spatřil velkou šedou šelmu přeskakující na silnou větev mezi ním a zemí. Zvíře šplhalo směrem k němu, a když vyskočilo ještě výš, Yan nejasně zahlédl zvláštní čtvercovou hlavu, huňatou a pruhovanou, podobnou té, kterou kdysi dávno viděl v Glenyanu – hlavu obrovského rysa.

Yan se tak lekl, že málem spadl, avšak rychle se vzpamatoval, vzepřel se v rozsoše a vytáhl revolver v okamžiku, kdy rys se vzteklym prsknutím skočil a ocitl se v jedné rovině s Yanem. Chlapec nervózně natáhl revolver, aniž by se ve tmě pokoušel mířit, vystřelil a chybil. Rys couvl a přihrčil se. Chlapci dole spustili pokřik, ale Turek je hravě překonal.

„Rys!“ zavolal Yan a z jeho hlasu zaznívalo, jak se potýká se strachem.

„Dej pozor!“ radil mu Caleb. „Nenech ho přijít moc blízko.“

Rys zuřivě prskal. Yan sebral veškerou sílu vůle, aby ovládl třesoucí se ruku, zamířil pečlivěji a vystřelil. Sice se trefil, ale šelma po něm skočila. Zvedl ruku a rys se mu zakousl do předloktí. Yan se zoufale snažil udržet druhou rukou. Věděl, že ho rys ve chvílce strhne dolů, ale bál se méně než předtím. Levou rukou se snažil nahnát revolver, ale sevřel jen rysí srst a zbraň mu vypadla. Teď opravdu neměl naději a zmocnil se ho skutečný děs. Rys však byl těžce raněn a začínaly se mu podlamovat zadní nohy. Pustil Yana a pokoušel se dostat na větev. Chlapec po něm kopl, rys sklouzl ze stromu a dopadl na zem, sice zraněný, ale stále bojovný. Turek k němu přiskočil a dostal takovou ránu prackou, až s vytím utekl.

Yana po přestálém napětí přepadla slabost. Málem ztratil vědomí, avšak znovu si připomněl traperova slova: „Odvala je v tom, že jdeš, i když se bojíš.“ Vzpamatoval se a opatrně slézal k opřenému kmínku. Zdola zaslechl zvláštní zvuky, křik, vrčení, hluk zápasu, a čekal, že každou chvíli uslyší, jak rys šplhá nahoru, aby ho dorazil. Nejasně vnímal výkřiky, ale nerozuměl jim. U opřeného kmínku se zastavil a konečně si volně vydechl.

„Honem, Yane, pospěš si s tím revolverem,“ volal Černý orel.

„Dávno mi upadl.“

„A kde je?“

Yan bez odpovědi sklouzl po kmínku. Rys utekl, ale daleko se nedostal, protože Turek obíhal kolem něj a bránil mu vylézt na jiný strom. Bylo snadné řídit se hlukem, jaký v mlází nadělali.

„Kde je ten revolver?“ křičel Caleb nezvykle vzrušený.

„Upadl mi při té pranici.“

„Já vím. Slyšel jsem ho, jak spadl do křoví.“ Sam jej brzy našel.

Zbraně se chopil Caleb, avšak Yan jej chabým hlasem zarazil.
„Nechte ho mně! Nechte ho mně! Je to můj rys!“

Caleb mu zbraň podal se slovy: „Nezastřel psa!“

Yan se prodíral houštím, až z něj opět byl jen tmavý stín. Ozvaly se dva výstřely a hluk zápasu utichl. Indiáni spustili vítězoslavný pokřik – všichni až na Malého bobra. Yana přepadla závrať. Roztřásl se, zavrával a sesul se na zem. Přiběhli k němu Caleb se Samem.

„Co je ti, Yane?“

„Je mi špatně, asi...“

Caleb ho vzal za ruku. Byla vlhká. Škrtl zápalkou.

„Ty krvácíš!“

„Ano, on mě – pokousal mě na tom stromě. Myslel jsem, že – že – že je po mně.“

Veškerý zájem se nyní z uloveného rysa přenesl na zraněného chlapce.

„Doneste mu vodu.“

„Studna v táboře je asi nejbliž.“

Caleb se Samem se ujali Yana a ostatní vzali rysa. Yanovi se cestou k tábořišti udělalo trochu lépe. Vyprávěl jim, jak na něj rys zaútočil.

„Sákryš! Já bych byl strachem bez sebe,“ vydechl Sam.

„Já asi taky,“ přiznal k překvapení celého kmene Caleb. „Tam nahore, bezmocnej, s raněným rysem – jen si to, panečku, představte!“

„Teda já byl vyděšený – k smrti,“ přiznal Yan.

V táboře brzy jasně plápolal oheň. Studená voda byla po ruce. Caleb Yanovi stáhl rukáv ze zraněné ruky. Chlapce polekalo, jak je zřízený, ale zároveň ho tajně potěšilo, když uviděl svůj rukáv nasáklý krví, a obdivná slova přátel byla nejsladší hudbou pro jeho uši.

Caleb a chlapec z města mu ošetřili rány, které nakonec nevypadaly tak děsivě.

Všichni byli vzrušením bez sebe, O tom, že by šli spát, nemohla být řeč. Asi hodinku seděli kolem ohně – který sice nepotřebovali,

ale ani je nenapadlo, že by se bez něj obešli. Yan cítil nadšení ostatních a jen se červenal radostí, že je hrdinou dne. Guy nechápal, proč kvůli tomu tolik nadělají, ale Caleb prohlásil: „Já to věděl. Věděl jsem, že v tobě něco je, hned po té noci, co jsi šel ke Garneyho hrobu.“

„Nervózně vystřelil a chybil.“

XXXI

Na starém tábořišti

Ráno se opět schylovalo k dešti a indiáni čekali, že domů pošlapou s těžkým nákladem a v mokru, ale kouzelník pro ně měl schované překvapení.

„Kousek vocad' jsem narazil na starýho kamaráda a domluvil s ním, že nás domů všechny odveze.“ Došli na kraj divočiny a našli povoz se spřežením a vozkou. Nasedli a za necelou hodinu byli zpátky v milovaném starém táboře u přehrady.

Přestalo pršet. Než se Caleb vydal domů, ještě se zeptal: „Poslyšte, kluci, co s tou volbou vrchního náčelníka? Už by bylo načase. Když počkáte do zejtrka do čtyř hodin, ukážu vám, jak se to dělá.“

Té noci zůstali Yan se Samem v týpí sami. Yan měl obvázané předloktí. Byl na své obvazy hrdý a radoval se z červených tečiček, které se na něm objevovaly. Rány ho nijak zvlášť nebolely, vlastně mu dobrodružství příliš neublížilo, a díky silné košili nedošlo k otravě krve. Spal jako obvykle a pak se nad ránem probudil s pocitem zvláštního blaha a s čistou hlavou. Necítil tělo. Jako by se vznášel, ale nebyl v týpí, ani v lese, nýbrž někde ve světě – nebyl to sen, byl zcela vzhůru – bdělejší než kdy předtím. Celý život se mu jevil jasně jako ještě nikdy: jeho přísná náboženská výchova; kultivovaný otec, jenž to s ním myslel dobře, avšak vůbec si ho nevšímal a nutil ho věnovat se profesi, k níž ho nic netáhlo, a vzdát se jediné věci, kterou opravdu miloval – života v lese.

Pak se mu před očima objevil Raften, hřmotný, navenek drsný, nicméně obdařený zlatým srdcem a zdravým rozumem. Farmář se Yanovu otci nemohl rovnat, přesto se Yan nedokázal zbavit pomyšlení, že by měl za otce raději Raftena. Co měli společného? Nic. A přece mu Raften dal dvě věci, jichž si Yan nejvíc cenil. On, hlava rodiny, muž silný a úspěšný, se k Yanovi choval s úctou. Yan byl natolik synem svého otce, aby ho pozornost jiných těšila, ač pro něj byla ne-

zvyklá. A jako onen drsný cizinec tenkrát v Glenyanu, i Raften pro něj měl porozumění. Místo aby jeho zájem o lesní moudrost odsoudil jako malichernost, farmář ho ve všem podporoval, a dokonce se k chlapcům na nějakou dobu připojil. Yan se v duchu vrátil do Bonnertonu. Věděl, že do roka musí zpátky. Věděl, že jeho nejrůznější přání – studovat na univerzitě zoologii – nebude nikdy vyslyšeno, protože otec mu řekl, že při první příležitosti půjde dělat poslíčka. Jeho vzpurný duch se opět probudil, jenomže nevěděl, co si počít. Nejradši by zůstal na farmě u Raftenů. Náboženská výchova v raném dětství však přinesla ovoce. „Cti otce svého a matku svou“ působilo s nezměnnou silou. Zavazovalo. Nedokázal by se vzbouřit, ani kdyby chtěl. Když ho otec vzal ze školy a poslal na farmu, zřejmě tím zničil poslední naději na studium, jaké by Yanovi nejméně vyhovovalo. Místo aby za svou poslušnost trpěl, dostalo se mu největší příležitosti v životě.

Ano! Vrátil se domů – a bude dělat poslíčka nebo cokoli jiného, aby si vydělal na živobytí, avšak v době volna si vybuduje vlastní království. Cesta k němu možná povede skladištěm hokynářství, ale on necouvne. Bude se usilovně snažit, aby se stal přírodovědcem. Až získá potřebné znalosti, práce, která by mu vyhovovala, přijde sama, protože vše, co prožil v lese, mu ukázalo, že jeho jest království zvířat a ptáků a že má moc jim rozumět. A viděli to i ostatní.

Zdálo se mu, že se vznáší, byl šťastný, všechny pochybnosti se vytrácely, radoval se ze svého vítězství. Zvenčí se ozval nějaký hluk. Dveře týpí se otevřely a dovnitř vrazilo nějaké velké zvíře. Jindy by se Yan možná polekal, ale nyní se cítil povzneseně. Se zvláštním klidem se díval. Zvíře přistoupilo k jeho lůžku, olízlo mu ruku a lehlo si vedle něj. Byl to starý Turek a teď poprvé si kromě Caleba všiml i někoho jiného.

XXXII

Nový válečný náčelník

Caleb měl celý den plné ruce práce, třebaže nikdo nevěděl, čím se zabývá, a Saryann zaměstnal také. Už dlouho pilně pracovala, ale teď přímo kmitala. Pak zřejmě Caleb zašel za paní Raftenovou, a ta najednou také nevěděla, kam dřív skočit, a Guy zaskočil za paní Burnsovou a vzápětí se i ona pustila do pilné práce. Celé sousedství se proměnilo v jakýsi pracovní kroužek.

V Sangeru byly takové malé sešlosti stejně důležité jako kluby, divadla a noviny pro lidi z velkoměsta. Ať se jednalo o křtiny, svatbu, či pohřeb, kácení dříví, mlácení obilí, návrat domů, či loučení, dostavbu domu, nákup nového postroje, nebo čistícího mlýnku na obilí, cokoliv podobného bylo dostatečným důvodem pro uspořádání pikniku. Bylo tedy snadné všechno zařídit.

Ve tři hodiny bylo možné zahlédnout v lese tři malé průvody. Jeden vycházel z Burnsovy farmy a zahrnoval celou rodinu. Další mířil od Raftenů a kromě rodiny se k němu přidali i čeledíni. Poslední průvod od Calebovy farmy tvořili Caleb, Saryann a spousta Boyleů. Všichni nesli košíky.

Posadili se do kruhu na příjemném trávníku u přehrady. Řízení oslavy se ujali Caleb se Samem. Nejdřív uspořádali závod v běhu, v němž i přes poraněnou ruku zvítězil Yan. Městský chlapec doběhl těsně za ním. Následně došlo na střelbu do terče a „lov na jelena“, čehož se Yan nemohl zúčastnit. Ačkoli to nebylo na pořadu, Raften si vymínil, že chce vidět, jak Yan měří výšku k suku na kmeni, aniž by se k němu přiblížil, a nadšeně se usmíval, když zjistil, že Yan měřil přesně.

„Koukni se na to vzdělání, Same!“ vykřikoval. „Kdy to dokážeš taky? Seš pašák, Yane, a mám tu něco, co ti udělá radost.“

Raften vytáhl peněženku a jako smířčí soudce vyplatil Yanovi s očividným potěšením odměnu pěti dolarů za zabití rysa. „A jestli

se prokáže, že ten zabiják vocí byl rys, a ne starej Turek, přidám ti dalších deset.“ Což se taky prokázalo.

Tímto způsobem Yan přišel k největší sumě, jakou kdy v životě vlastnil.

Poté se indiáni odebrali do týpí. Caleb do země zarazil kůl a na něj pověsil nový dřevěný štít potažený nevydělanou kůží. Přes štít byl přehozený kus pytloviny.

Hosté se rozesadili kolem kůlu. Stranou ležely nějaké kožešiny – z Yanova rysa a mývala – a dva vycpaní výři.

Pak se ozval buben: „Tám-tam-tám-tam-tám-tám-tám-tám-.“ Následoval válečný pokřik a z týpí se vyhrnuli sangerští indiáni ve válečných barvách.

**„Ki ji-ki ji-ki ji ji ji
ki ji-ki ji-ki ji ji ji!“**

Tancovali přesně do rytmu bubnu, na který tloukl Černý orel. Tříkrát obtančili kůl se štítem, pak buben utichl a všichni naposledy vykřikli a dřepi si do kroužku uvnitř kruhu hostí.

Povstal Velký datel – jeho matce museli sdělit, kdo to je – a pronesl typickou řeč:

„Velcí náčelníci, malí náčelníci, squaw a papoosata sangerskejch indiánů. Udála se spousta věcí, který tenhle národ zbavily ušlechtilýho vrchního náčelníka. Členové kmene nikdá nenajdou jemu rovnýho, ale tohle shromáždění má za úkol vybrat novýho náčelníka. Nedávno jsme se kvůlivá tomu tak trochu servali, ale nemohli jsme se dohodnout. Od tý doby jsme byli na daleký výpravě a věci se kapku vyjasnily, jako když hodíte kořata do rybníka, abyste zjistili, který umí plavat, a dneska jsme se sešli, abysme to uzavřeli.“

Indiáni hlasitě volali: „Hau-hau-hau-hau –“ a Černý orel rázně bubnoval.

„Je jasný, že různý lidi mají různý nadání. Kdo je ale nejlepší běžec z celýho kmene? Přece Malý bobr.“

(„Hau-hau-hau-hau-hau –“ a buben.)

„To je můj buben, mamko,“ hlásil po straně Guy a zapomínal tleskat.

„Kdo je nejlepší stopař a kdo umí nejlíp šplhat po stromech? Podle mýho zase Malý bobr.“

(„Hau-hau-hau-hau-hau –“ a buben.)

„Jeho voči nestojej za nic,“ šeptal Guy matce.

„Kdo vykonal zkoušku vodvahy u Garneyho hrobu? Přece Malý bobr.“

„A přitom se k smrti vyděsil,“ zněla Guyova připomínka.

„A kdo střílil výra rovnou do srdce, přepral rysa beze zbraně, a to ani nemluví o mývalovi? Pokaždý Malý bobr.“

„V životě nezabil sviště, mamko!“

„Kdo nás dokáže všechny položit na lopatky? Hádám, že Malý bobr.“

„Já Charliemu napráskám kdykoliv,“ podotkl Guy stranou.

„Kdo z nás má nejvíc pér za *grand coup* a skalpů?“

„Zapomínáš na jeho vzdělání,“ vložil se do proslovu Raften, ale jeho slova ostatní s opovržením přešli. Dokonce ani Malý bobr to nepovažoval za indiánské.

„Kdo má nejvíc skalpů?“ zopakoval přísně Sam. „Tenhle skalp získal v boji s nepřítelem.“ Zvedl skalp a kouzelník ho připevnil na kraj štítu zavěšeného na kůlu uprostřed.

„Tenhle sebral náčelníkovi nepřítel.“ Caleb skalp přidal k prvnímu. „Další sebral druhému náčelníkovi nepřítel.“ Caleb opět posloužil. „Tady ten sebral velkému vrchnímu válečnému náčelníkovi Sangeřanů a tenhle je vrchního náčelníka Boilerů a další získanej v boji. Šest skalpů od šesti slavnejch válečníků. To je nejvíc z celého kmene a Malý bobr to dokázal. Kromě toho kreslí vobrázky, píše básně a náramně dobře vaří. Já říkám, ať je Malý bobr náčelníkem! Co na to ostatní?“ Všichni svorně zvolali: „Sláva Malému bobrovi!“

„Hau-hau-hau-hau-hau – bum-bum-bum-bum.“

„Jestli k tomu někdo chce něco říct...“

„Ehm já...“ začal Guy.

„... tak musí náčelníka přeprat,“ dodal Sam a Guy svou námitku nedokončil, třebaže matce pošeptal: „Charlieho bysem určitě porazil.“

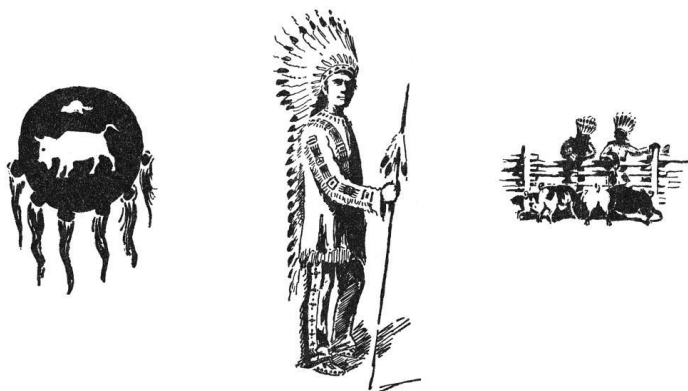
Caleb sundal pytlovinu ze štítu, kam připevňoval skalpy. Objevil se bílý bizon Sangeřanů a nad ním vyobrazený malý bobr. Poté rozbil ranec ležící vedle a vyndal nádhernou válečnou halenu ze žlu-tohnědé kůže, legíny a mokasíny, vše ozdobené trásněmi, korálky a barvami. Pod Calebovým vedením je vyrobila Saryann. Nový náčelník se rychle převlékl. Válečnou čelenku i s péry za nedávné úspěchy měl připravenou. Yan, hrdý a šťastný, radostí bez sebe z nově získaných poct, z nichž nikoliv nejmenší byly jeho rány, přistoupil ke kůlu.

Caleb si ho prohlížel s otcovskou pýchou.

„Já věděl, že v tobě něco je, už tu noc, co jsi šel ke Garneyho hrobu, a poznal jsem to znova, když jsi přešel Velkej močál. Yane, můžeš se vydat kamkoliv, kam může člověk jít.“ Pochvala starého trpera stačila, aby bylo chlapcovo štěstí úplné. Teď se z něj konečně stal pravý zálesák. Koktal v marném pokusu říct něco přiměřeného, až ho zachránil Sam.

„Třikrát sláva vrchnímu válečnému náčelníkovi!“ zvolal Datel, a když rámus utichl, ženy otevřely košíky a vytáhly věci na piknik. Raften, jehož synův proslov nemálo potěšil, si v duchu znovu přísahal, že ho nechá vystudovat práva, a vzápětí využil první přestávky v klábosení a prohlásil:

„Kluci, vaše dva tejdny prázdnin vo tejdén prodloužený vypršely dneska vo polednách. Za půldruhý hodiny se krměj prasata.“

Ernest Thompson Seton
Dva divoši
Dobrodružství dvou chlapců,
kteří se učili žít jako indiáni

Edice E-knihovna
Ilustrace Ernest Thompson Seton
Překlad Dana Krejčová
Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 4. 8. 2017

ISBN 978-80-7587-126-8 (pdf)